

T.C.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI K.772
NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMÛASI: MECMÛA-İ EŞ'ÂR
(İNCELEME-METİN-DİZİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

Özlem KAHRAMAN

Danışman:

Yrd. Doç. Dr. Bünyamin TAŞ

AKSARAY-2017

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI K.772
NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMÛASI: MECMÛA-İ EŞ'ÂR
(İNCELEME-METİN-DİZİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

Özlem KAHRAMAN

Danışman:

Yrd. Doç. Dr. Bünyamin TAŞ

AKSARAY-2017

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 48 ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Özlem
Soyadı : KAHRAMAN
Bölümü : Türk Dili ve Edebiyatı
İmza :
Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı K.772 Numarada Kayıtlı Şiir Mecdûası: Mecdûa-i Eş'âr (İnceleme-Metin-Dizin)

İngilizce Adı : Magazine of poetry in Istanbul Metropolitan Municipality Atatürk Library in the document numbered K.772 : Mecdûa-i Ashari (İnvestigation-Text-Index)

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Özlem KAHRAMAN

İmza :

ÖZLEM KAHRAMAN

T.C.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

JÜRİ ONAY SAYFASI

Özlem KAHRAMAN tarafından hazırlanan "İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı K.772 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmûası: Mecmûa-i Eş'âr (İnceleme-Metin-Dizin)" başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Aksaray Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: (Yrd. Doç. Dr. Bünyamin TAŞ)

(Türk Dili ve Edebiyatı, Aksaray Üniversitesi)

Üye: (Doç. Dr. Turgut KOÇOĞLU)

(Türk Dili ve Edebiyatı, Erciyes Üniversitesi)

Üye: (Yrd. Doç. Dr. Murat ALTUĞ)

(Türk Dili ve Edebiyatı, Aksaray Üniversitesi)

Tez Savunma Tarihi: 3/4/2017

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun ..27.04.2017...tarih ve ..2017/20-11... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Öğrencinin

Adı Soyadı: Özlem KAHRAMAN

İmza

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Yrd. Doç. Dr. Sevilay USLU DİVANOĞLU

İmza

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI K.772
NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMÛASI:MECMÛA-İ EŞ‘ÂR
(İNCELEME-METİN-DİZİN)

(Yüksek Lisans Tezi)

Özlem KAHRAMAN
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER
ENSTİTÜSÜ

ÖZET

Yapılan tez çalışması, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı K.772 numarada kayıtlı bulunan Arap harfli Mecmûa-i Eş‘âr'ın Latin harflerine aktarımını ve incelemesini ihtiva etmektedir. Giriş bölümünde mecmûalar hakkında genel bir izlenim oluşturabilmek amacıyla bilgi verilmiştir. Mecmûanın fizikî olarak tanıtımı yapıldıktan sonra, muhteva özellikleri üzerinde durulmuştur. İncelenen eserin ihtiva ettiği şairlerin hayatlarına kısaca değinilmiş ve şairlerin şiirlerinin nazım şekilleri, dîvânlarındaki şiirlerin sayfa numaraları, mecmûadaki şiirlerin varak numaraları ve şiir numaraları ayrı bir tablo şeklinde gösterilmiştir. Çalışmanın metin kısmında ise, Arap harfli metin Latin harflerine aktarılmıştır. Metin transkribe edildikten sonra, eserin içerdiği şairlerin eserdeki şiirleri ile neşredilmiş dîvânlarındaki şiirleri mukayese edilmiş, bu karşılaştırmanın sonucunda ortaya çıkan farklar dipnotta belirtilmiştir. Belirlenen farklılıklardan hareketle, bazı şairlerin neşredilmiş dîvânlarında bulunmayan nüsha farkları tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra dîvânları neşredilmiş kimi şairlerin dîvânlarında bulunmayan şiirleri de saptanmıştır. İncelenen eserde 16. ve 17. yüzyıl şairlerinin dikkate değer bir şekilde yoğun olduğu görülmüştür. Metnin transkripsiyon alfabesine aktarımı yapıldıktan sonra Sonuç ve Dizin bölümlerine yer verilmiştir. Son olarak da çalışmada yararlanılan eserler Kaynakça bölümünde belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler :Mecmua, Klasik Türk Edebiyatı, 16. Yüzyıl, Dîvân şairleri

Sayfa Adedi :414

Danışman :Bünyamin TAŞ

MAGAZINE OF POETRY IN ISTANBUL METROPOLITAN
MUNICIPALITY ATATÜRK LIBRARY IN THE DOCUMENT
NUMBERED K.772:MECMÛA-İ ASHARI
(INVESTIGATION-TEXT-INDEX)

(M.S Thesis)

Özlem KAHRAMAN

AKSARAY UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

April 2017

ABSTRACT

The present study embodies the transmission to Latin alphabet and investigation of Arabic Mecmûa-i Ashari existing in Istanbul Metropolitan Municipality Atatürk Library in the document numbered K.772 In the introduction, in order to form a general impression, information has been given about magazines. After the introduction of the physical structures of the magazine, it focused on content features. The lives of the poets in the work of art under investigation have been briefly mentioned, the poets' prose of the poetry, page numbers of their diwan poetry, poetry and leaf number of poems in magazines have been shown in a separate table. In the text of the study, text in Arabic letters has been translated into Latin letters. After the transcription of the text, the poets' poems in the work of art and the poems in their published poems in their diwan have been compared, as a result of this comparison, the differences have been indicated in footnotes. From this point of view, copy differences which are not available in some poets' published diwan poems have been detected. Furthermore, unknown poems have been detected in some poets' poems whose diwans are published. In the studied work, notable poets in the 16th and 17th centuries have been seen intensively.. After transferring the text to transcription alphabet, results and index section are available. Finally, artifacts used in the study are listed in the references section.

Key Words :Magazines, Classical Turkish Litarature, Poets of divan

Page Number :414

Supervisor :Bünyamin TAŞ

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TABLolar LİSTESİ	iv
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	v
1.Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Ait Kısaltmalar.....	v
2.Diğer Kısaltmalar	vii
3.Tablo İşaretler Sistemi.....	viii
ÖNSÖZ	1
BÖLÜM I	4
GİRİŞ	4
1.Çalışmanın Amacı.....	4
2.Çalışmanın Önemi.....	5
3.Çalışmanın Yöntemi.....	6
4.Çalışmanın Konusu	7
BÖLÜM II	11
MECMUANIN İNCELENMESİ	11
1.Şekil Bakımından İncelenmesi	11
2.Muhteva Bakımından İncelenmesi.....	11
3. Daha Önce Yapılmış Çalışmalarda Bulunmayan Şiirler	44
4. Mecmuada Yer Alan Nazîre Şiirler.....	45
5.Mecmûada Yer Alan Şairlerin Biyografileri	47
6.Metni Kurmada Takip Edilen Yol	73
METİN	75
SONUÇ	401
ŞAİRLER DİZİNİ	403
KAYNAKÇA	405

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Mecmuada Yer Alan Şairler ve Kullanılan Nazım Şekli ile Sayısı.....	13
Tablo 2. Genel Tablo.....	16
Tablo 3. Mecmuada Kullanılan Vezinler.....	42

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

1.Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Ait Kısaltmalar

Âşık Ömer D.: Âşık Ömer Dîvânı, Yakup Karasoy-Orhan Yavuz, Konya, 2010.

Ahmed Paşa D.: Ahmed Paşa Dîvânı, Ali Nihat Tarlan, Ankara, 1992.

Bâkî D.: Bâkî Dîvânı (Tenkitli Basım), Sabahattin Küçük, Ankara, 2011.

Bosnalı Sâbit D.: Bosnalı Alâeddin Sâbit Dîvânı, Turgut Karacan, Sivas, 1991.

D. Ulvî D., Derzi-zâde Ulvî (Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Dîvânının Tenkidli Metni), İsmail Çetin, Elazığ, 1993.

Emrî D.: Emrî Dîvânı, M.A.Yekta Saraç, İstanbul, 1991.

Fehîm-i Kadîm D.: Fehîm-i Kadîm Hayatı, Sanatı, Dîvân'ı ve Metnin Bugünkü Türkçesi,Tahir Üzgör, Ankara, 1991.

Figânî D.: Figânî ve Dîvânçesi, Abdülkadir Karahan, İstanbul, 1966.

Figânî D.: Figânî Dîvânı Gramatikal İndeksi, Gülşen Çaylı Cankurt, Aydın, 2015.

Fuzûlî D.: Fuzûlî Dîvânı, Kenan Akyüz-Süheyl Beken-Sedit Yüksel-Müjgan Cunbur, Ankara, 1990.

Gevherî D.: Gevherî Dîvânı İnceleme-Metin-Dizin-Bibliyografya (Düzeltilmiş ve eklemeler yapılmış II. baskı), Şükrü Elçin, Ankara, 1998.

Hayâlî D.: Hayâlî Dîvânı, Ali Nihad Tarlan, Ankara, 1992.

Hayretî D.: Hayretî Dîvânı Tenkidli Basım, Mehmet Çavuşoğlu-M.Ali Tanyeri, İstanbul, 1981.

Kabûlî D.: Kabûlî İbrahim Efendi, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin) Cilt 1, Mustafa Erdoğan, Ankara, 2008.

Muhibbî D.: Muhibbî Dîvânı -İzahlı Metin-, Coşkun Ak, Ankara, 1987.

Nâbî D.: Nâbî Dîvânı, Ali Fuat Bilkan, İstanbul, 1997.

Nâdirî D.: Ganî-zâde Nâdirî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserler:Dîvânı ve Şeh-nâmesi'nin Tenkidli Metni, Numan Külekçi, Erzurum, 1985.

- Nahîfî D.:** Nahîfî Süleyman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni), A. İrfan Aypay, Konya, 1992.
- Nâilî D.:** Nâilî Dîvânı, Haluk İpekten, Ankara, 1990.
- Necâtî D.:** Necâtî Beg Dîvânı, Ali Nihat Tarlan, Ankara, 1992.
- Nedîm D.:** Nedîm Dîvânı, Muhsin Macit, Ankara, 1997.
- Nef'î D.:** Nef'î Dîvânı, Metin Akkuş, Ankara, 1993.
- Nev'î D.:** Nev'î Dîvânı, Mertol Tulum-M.Ali Tanyeri, İstanbul, 1977.
- Neşâtî D.:** Neşâtî Dîvânı, Mahmut Kaplan, İzmir, 1996.
- Prizrenli Şem'î D.:** On Altıncı Yüzyıl Şairlerinden Prizrenli Şem'î Dîvânı'nın Edisyon Kritiği ve İncelemesi, Murat Ali Karavelioğlu, İstanbul, 2005.
- Rahîmî D.:** Kütahyalı Rahîmî ve Dîvânı, Ahmet Mermer, İstanbul, 2004.
- Râsih D.:** Râsih Dîvânı İnceleme-Tenkitli Metin-Özel Adlar Dizini, Özge Öztekin, Ankara, 1997.
- Rûhî-i Bağdâdî D.:** Bağdatlı Rûhî Dîvânı, Coşkun Ak, Bursa, 2001.
- Sehmî D.:** Sehmî Dîvânı İnceleme, Metin, Dizin, Elif Dirican, Ankara, 2007.
- Şehrî D.:** Şehrî Malatyalı Ali Çelebi Dîvânı, Şener Demirel, Malatya, 2014.
- Şeyhülislâm Bahâyi D.:** Şeyhülislâm Bahâyi Dîvânı Şerhi, Muhsin Toprak, Denizli, 2006.
- Ümîdî D.:** Ümîdî Ahmet Dîvânı (İnceleme-Metin-Özel Adlar Dizini), İbrahim Ethem Buyruk, Ankara, 2009.
- Vasfî D.:** Vasfî Dîvânı, Mehmet Çavuşoğlu, İstanbul, 1980.
- Vahdetî D.:** 17. Yüzyıl Şairlerinden Dimetokalı Vahdetî'nin Dîvânı'nın Tenkitli Metni, Yılmaz Öztürk, İstanbul, 2006.
- Vecdî D.:** XVII. Yüzyıl Dîvân Şairi Vecdî Ve Dîvânçesi, Ahmet Mermer, Ankara, 2002.
- Yahyâ D.:** Yahyâ Bey Dîvân (Tenkidli Basım), Mehmet Çavuşoğlu, İstanbul, 1977.
- Yakînî D.:** Yakînî Dîvânı (İnceleme-Metin), Ömer Zülfe, İstanbul, 2009.
- Zâtî D.:** Zâtî Dîvânı, Mehmet Çavuşoğlu-M.Ali Tanyeri, İstanbul, 1987.

2.Diğer Kısaltmalar

age.	:Adı geçen eser
agm.	: Adı geçen makale
bk.	:Bakınız
C.	:Cilt
D.	:Dîvân
Doç.	:Doçent
DT.	:Doktora Tezi
G.	:Gazel
M.	:Mecmua
Nu.	:Numara
Prof.	:Profesör
s.	:Sayfa
S.	:Sayı
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
TDVİA	:Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
TEİS	:Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü
YLT.	:Yüksek Lisans Tezi
Yrd. Doç.	:Yardımcı Doçent

3.Tablo İşaretler Sistemi

- : Tablo 2'de adı geçen şiirin olduğu esere ulaşamadığı anlamına gelmektedir.

-**İ.E** : Tablo 2'de adı geçen şiirin incelenen eserde olmadığı anlamına gelmektedir

ÖNSÖZ

Edebiyat tarihi, bir milletin tarih içinde sanat ve edebî zevk bakımından geçirdiği safhaları bir bütün olarak ortaya koyarak o milletin medeniyet tarihine hizmet eden bir bilim dalıdır. Edebî eser ve onu meydana getiren kişi, edebiyat tarihçisinin söz konusu safhaları bir bütün olarak ortaya koymaya çalışırken ele alması gereken iki önemli faktördür. Sadece edebî esere bakarak onu meydana getiren sanatçıyı anlayamayacağı gerçeğini göz önünde bulundurması gereken edebiyat tarihçisi, sanatçının eserlerinin yanı sıra, yaşadığı dönemi ve içinde yetiştiği çevreyi de hesaba katmalıdır. İşte bu noktada mecmualar, sanatçıların yaşadıkları dönem ve içinde yetiştikleri çevre hususunda edebiyat tarihçisine mühim bilgiler sunmaktadır.

Tarihin belli bir döneminde ortaya çıkan bir sanatçının şaheserinin değerini ölçmek, söz konusu şaheser ile dönemin diğer sanatçılarının eserlerinin mukayese edilmesi neticesinde mümkün olabilir. Böyle bir mukayese yapılması konusunda mecmualar, ihtiva ettikleri şairler ve onların eserleri ile edebiyat tarihçisinin işini kolaylaştırmaktadır. Sanatçının yaşadığı dönemdeki diğer şairler mecmualardan taranılarak, yapılan kıyaslama sonucunda, sanatçının ortaya koyduğu şaheserin diğerleri arasından nasıl sıyrılıp çıktığı ve yüzyıllar boyunca canlılığını nasıl koruduğu gibi sorulara cevaplar bulunabilir.

Türk kültürünün zenginliğinin sergilenmesi ve Türk edebiyatı tarihinin bir bütün olarak yazılması hususunda önemi yadsınamayacak olan mecmualar, tez konumuzu oluşturmaktadır. İncelediğimiz eser, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı K.772 numarada kayıtlı bulunan Arap harfli el yazması Mecmûa-i Eş'âr'dır ve 64 varaktan oluşmaktadır. Arap harfli mecmuanın Latin alfabesine aktarımı yapıldıktan sonra, eserin ihtiva ettiği şairlerin mecmuadaki şiirleri ile neşredilmiş dîvânlarındaki şiirleri mukayese edilmiştir. Eserin içerdiği şairlerin mecmuadaki şiirleri ile neşredilmiş dîvânlarındaki şiirleri mukayese edilirken bazen mecmuada olan bazı şiirler neşredilmiş dîvânlarda bulunamamış, bazen de mecmuada adı geçen şairin eserine ulaşamamıştır. Şairin eserine ulaşamadığı veya incelenen eserde şiirinin bulunamadığı bu durumlar, birtakım kısaltmalarla ifade edilmiştir. Bu kısaltmaların ifade ettiği anlam da *Tablo İşaretler Sistemi* başlığı altında açıklanmıştır.

Şiirler mukayese edilirken şiirlerin içinde bulunduğu eserler *Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Ait Kısaltmalar* başlığı altında sıralanmıştır. Aynı mahlaslı şairlerin kimliğini

tespit etmek için taranan, ama içinde söz konusu şairlerin şiirleri bulunmayan eserler *Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Ait Kısaltmalar* başlığı altında değil, *Kaynakça* kısmında verilmiştir.

Arap harfli metin Latin harflerine çevrilmeden önce, mecmualar hakkında genel bilgi verilmesinin yararlı olacağı düşünülerek, giriş bölümünde çalışmanın amacı, önemi, yöntemi ve konusu hakkında bilgi verilmiştir.

Mecmûa-i Eş'âr hakkında genel bir izlenim oluşturabilmek amacıyla, girişin akabinde gelen ikinci bölümde, mecmuanın dış özellikleri ve muhtevası anlatılmıştır. Eserde yer alan şairlerin şiirlerinin nazım şekillerini ve sayısını gösteren bir tablo da bu bölümün sonuna eklenmiştir. Mecmuanın içerdiği şairin adını, şiirinin ilk beyitini, şiir numarasını, varak numarasını, nazım şeklini, mukayese edilen eserin adını ve sayfa numarasını gösteren bir tablo da ilave edilmiştir. Söz konusu tablonun ardından mecmuada bulunan şiirlerin bahirlerini ve kalıplarını gösteren bir tablo daha eklenmiştir. Tabloların akabinde mecmuanın ihtiva ettiği şairlerden kimliği tespit edilebilenlerin biyografilerine yer verilmiştir. Daha sonra da metnin kurulmasında takip edilen yöntem anlatılmıştır.

Mecmuanın muhtevasına değinildikten sonra, metin kısmına geçilmiştir. Transkripsiyonlu metni verilen Mecmûa-i Eş'âr'ın ihtiva ettiği şairlerin mecmuadaki şiirleri ile neşredilmiş dîvânlarda veya akademik çalışmalarda yer alan şiirleri mukayese edilmiş ve mukayesenin neticesinde ortaya çıkan farklılıklar dipnot bölümünde belirtilmiştir. Karşılaştırmada kullanılan eserlerin ayrıntılı künyeleri dipnot alanında gösterilmek yerine, kısaltmaları ve sayfa numaraları verilmiştir. Söz konusu eserlerin, ayrıntılı künyeleri ise *Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Ait Kısaltmalar* bölümünde yazılmıştır. Metin bölümünün alt kısmına ise *Sonuç*, *Dizin* ve *Kaynakça* bölümleri eklenmiştir.

Türk edebiyatının tekâmül çizgisini takip etmek ve Türklerin edebiyat tarihini bir bütün olarak yazmak konusunda mecmuaların ehemmiyetini idrak ettik ve Türk kültür ve edebiyat tarihine bu inceleme ile katkıda bulunmaya çalıştık.

Bu çalışmanın başlangıcından nihayete erdirilmesine kadar beni sabırla dinleyen ve tezin her kelimesinde emeği bulunan saygıdeğer danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Bünyamin TAŞ'a, lisans ve yüksek lisans eğitim hayatım boyunca verdiği maddî ve manevî destekle beni yüreklendiren ve her yönüyle bana örnek olan kıymetli hocam Doç. Dr. Turgut

KOÇOĞLU'na ve en zor zamanlarımda hep yanımda olan aileme teşekkürü bir borç bilirim.

BÖLÜM I

GİRİŞ

Tezin konusunu, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı K.772 numarada kayıtlı Arap harfli Mecmûa-i Eşâr oluşturmaktadır. Çalışmanın konusunu oluşturan Arap harfli mecmuanın, Latin alfabesine aktarılmış transkripsiyonlu metni verilmeden önce, çalışma hakkında genel bir intibâ oluşturulması bakımından çalışmanın amacı, önemi, yöntemi ve konusu hakkında bilgi verilmesi gerekmektedir.

1.Çalışmanın Amacı

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı K.772 numarada bulunan Arap harfli el yazması mecmuanın Latin alfabesine aktarımı yapıldıktan sonra, şairlerin mecmuadaki şiirleri ile neşredilmiş dîvânlardaki şiirleri mukayese edilmiştir. Bu mukayese neticesinde, mecmuadaki şiirler ile dîvânlardaki şiirlerin farklılık arz ettiği tespit edilmiştir. Şiirler arasında bulunan bu farklılıkları göstermekteki amacımız, şairlerin neşredilen dîvânlarında muhtelif sebeplerle gösterilmeyen veya kayıp bir nüshada bulunan bu farklılıkları ortaya koyarak, tenkitli metin neşrinin asıl amacı olan, müellif nüshasına en yakın metne ulaşmaktır. Bu mukayeseyi yapmaktaki bir diğer amacımız, bir şairin henüz gün ışığına çıkmamış bir beyitini veya şiirini bilim dünyasına kazandırmaktır.

Dîvân şiirinde aynı mahlasa sahip olan onlarca şair vardır ve bu mahlasa sahip şairlerin şiirlerinin kime ait olduğu konusunda büyük bir karmaşa yaşanmaktadır. Bu karmaşa, gelecekte mecmuaların taranarak şairlerin şiirlerinin mukayese edilmesi neticesinde en aza indirilebilir. Gelecekte yapılabilecek böyle bir tarama çalışmasına, incelediğimiz mecmuada yer alan aynı mahlasa sahip şairlerin şiirlerini Latin alfabesine aktararak katkıda bulunmaya çalıştık.

Dîvân nüshası bulunmayan veya kayıp olan şairlerin şiirleri, mevcut mecmualardan derlenerek dîvânları oluşturulabilir. Gelecekte yapılabilecek olan mecmualardan derlenen şiirlerle dîvân oluşturulması konusunda, araştırmacıların müşterek çalışmasının elzem olduğunu düşünerek yaptığımız Mecmûa-i Eş'âr çalışması ile bu ortak çalışmaya katkıda bulunmaya çalıştık.

2.Çalışmanın Önemi

Mecmualar, belirli bir bilgi birikimine sahip kişilerin çeşitli yazı veya manzumeleri, düzenli ya da karmaşık bir şekilde bir araya getirdikleri eserlerdir. Genel kanının aksine, mecmualar sadece edebî konuları değil, aynı zamanda ilahiyat, tıp, farmakoloji, ziraat, halk bilimi, tarih, hukuk gibi alanları da ilgilendiren kıymetli bilgileri bünyesinde barındırmaktadır. Modern bilim ve sanatın geçmişteki köklerinden beslenerek daha ileriye gidebileceği hakikati göz önüne alındığında, mecmualar modern bilim ve sanat dalları için birer kaynak kitap mahiyetindedir. Bilim ve sanatın geçmişi konusunda ipuçları vermesinin yanı sıra mecmualar, Türk kültürünün köklerini aramak ve onu idrak etmek konusunda da araştırmacıların yolunu aydınlatmaktadır. Tezin konusunu oluşturan eser, bir şiir mecmuası olduğu için, biz eserden edebiyat tarihi hususunda istifade etmeye çalıştık.

Mükemmel şiiri arayan dîvân şairi, her yazdığı şiiri dîvânına almamakta, bazı şiirlerini kendi tasarrufu ile dîvânın dışında bırakmaktadır. Egzersiz çalışmasının örnekleri diyebileceğimiz dîvânlara giremeyen bu şiirlere mecmualarda tesadüf etmek mümkündür. Şairin dîvânını tertip ettikten sonra şiir yazması veya dîvân tertip etmeye ömrü yetmediği için başkaları tarafından dîvânının oluşturulması gibi sebeplerle de bazı şiirler dîvânların dışında kalmıştır. Yine dîvân dışında kalan bu şiirleri mecmualarda bulabiliriz. Ayrıca tezkirelere muhtelif sebeplerle giremeyen, unutulmaya yüz tutmuş şairleri, mecmualar sayesinde gün ışığına çıkarabiliriz.

Edebiyat tarihinde edebî eseri meydana getiren sanatçıyı tam manasıyla anlamak için, onun yaşadığı çevre ve dönemin şartlarını da hesaba katmak gerekmektedir. İşte bu noktada mecmualar, şairlerin yaşadıkları dönemlerden, çevrelerinden izler taşıyan birer belge mahiyetindedir. Eski Türk Edebiyatı araştırmacısının başvurduğu en önemli kaynaklardan biri olan tezkirelerdeki abartılı anlatımın aksine, mecmualarda daha sade ve doğrudan bir anlatım mevcuttur. Mecmuaların bu özelliği, edebiyat tarihçilerine şairler, onların yaşadıkları dönem ve çevre hakkında nispeten daha objektif bir değerlendirme imkânı sunmaktadır.

Dîvân edebiyatının anlam dünyasına girebilmek için, dîvân şiirinin üslup özelliklerini bilmemiz gerekmektedir. Bugün bazı belâgat kitaplarında bulamadığımız, birçok mazmunun, imgenin, söz sanatının örneklerle birlikte açıklaması mecmualarda bulunmaktadır. Üslup özelliklerinin yanı sıra bilinmeyen bir nazım şekli ya da aruz kalıbı da mecmualar sayesinde Eski Türk Edebiyatı sahasına kazandırılabilir.

Hangi şairin hangi şairden etkilendiği ya da hangisinin hangisini üstad kabul edip onun yolunda yürüdüğü konusu da edebiyat araştırmacısının zihnini meşgul eden sorulardır. Mecmualarda şairlerin nazîre olarak yazdıkları şiirler, bu soruların cevabı konusunda ipuçları taşıyabilir.

3.Çalışmanın Yöntemi

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı K.772 numaralı Arap harfli Mecmûa-i Eş'âr incelenirken mecmua hakkında yapılan çeşitli tez çalışmalarından yararlandık, ama özellikle uygulanan yöntem ve tablolar konusunda Merve Mutlu'nun hazırladığı (bk. Merve Mutlu, Mecmûatü'l-Eş'âr Süleymaniye Kütüphanesi, Nuri Arlasez Numara 263 (İnceleme-Metin), Sakarya Üniversitesi SBE., Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 2014.) yüksek lisans tez çalışmasından istifade ettik.

İncelememiz , Bölüm I ve Bölüm II olmak üzere iki bölüme ayrılmaktadır.

Birinci bölümde, giriş kısmına, çalışmanın amacına, önemine, yöntemine ve konusuna değinilmiştir.

İkinci bölümde, K.772 numaralı mecmuanın dış özellikleri ve muhtevası hakkında bilgi verilmiştir. Eser hakkında genel bir izlenim oluşturması amacıyla verilen bu bilgilerin ardından, eserde yer alan şairlerin şiirlerinin nazım şekillerini ve sayılarını gösteren bir tablo ilave edilmiştir. Mecmuanın içerdiği şairin adını, şiirinin matla kısmını, varak numarasını, şiir numarasını, incelenen eserin adını ve sayfa numarasını gösteren genel tablo hazırlanmış ve bu tablo oluşturulurken, mecmuadaki şiir sırası takip edilmiştir. Genel Tablo'da *İncelenen Eser ve Sayfa Nu.* başlığı altında, Mecmûa-i Eş'âr'ın içinde bulundurduğu şairlerin neşredilmiş dîvânlarının adları ve sayfa numaraları kısaltma halinde gösterilmiştir. Söz konusu kısaltmalar, *Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Ait Kısaltmalar* başlığı altında ayrıntılı künyeleri verilerek açıklanmıştır. Aynı mahlasa sahip olan şairlerin kimliğini tespit etmek amacıyla taranılan, ancak içinde söz konusu şairlerin şiirlerinin bulunmadığı eserlerin ayrıntılı künyeleri *Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Ait Kısaltmalar* başlığı altında değil, *Kaynakça* kısmında verilmiştir. Genel tablonun ardından mecmuadaki şiirlerin bahir ve kalıplarını göstren tablo gelmektedir. Tabloların akabinde, mecmuanın ihtiva ettiği şairlerin kimliği tespit edilebilenlerin biyografilerine yer verilmiştir. Şairlerin biyografilerinin ardından metnin kurulmasında tâbi olunan kurallar açıklanmıştır.

Metin kısmında ise, K.772 numaralı Arap harfli Mecmûa-i Eş'âr'ın Latin harflerine çevrilmiş transkripsiyonlu metni verilmiştir. Metin transkribe edildikten sonra, mecmuanın içindeki şairlerin mecmuadaki şiirleri ile varsa neşredilmiş dîvânlarındaki şiirleri mukayese edilmiştir. Yapılan mukayese sonucunda ortaya çıkan farklılıklar da dipnot alanında gösterilmiştir.

Metin bölümünün sonunda sonuç, dizin ve kaynakça bölümleri yer almaktadır.

4.Çalışmanın Konusu

Tezin konusunu, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı'nda bulunan K.772 numaralı Arap harfli el yazması şiir mecmuasının Latin alfabesine aktarımı yapıldıktan sonra, mecmuanın ihtiva ettiği şairlerin mecmuada bulunan şiirleri ile neşredilmiş dîvânlarında bulunan şiirlerinin mukayese edilmesi teşkil etmektedir.

Mecmualar, edebiyat, kültür ve bilim tarihinin geçmişinin nasıl olduğu ve geleceğinin nasıl olması gerektiği hususunda, günümüz araştırmacılarına mühim bilgiler sunan eserlerdir. Birçok bilgiyi günümüze taşıyan bu eserlerin, nasıl ortaya çıktıkları, türlerinin neler oldukları, gelişme süreçlerinde nasıl bir yol takip ettikleri gibi soruların cevaplarının çalışmaya başlamadan önce verilmesinin gerektiği kanaatindeyiz.

Arapça “cem” kökünden türemiş olan mecmua; “Toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi olarak tanımlanmaktadır. Seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitaplara da mecmua denilmektedir.” (Devellioğlu, 2008:596)

...Sözlükte “dağınık şeyleri bir araya getirmek toplamak” anlamındaki cem mastarından türeyen mecmû (bir araya getirilmiş, toplanmış)dan gelmektedir. Mecmuanın yanı sıra mecâmî', mecmâ', câmi' gibi aynı kökten türemiş kelimelerle -yalnız Osmanlı Türkçesinde- cüzdan, defter ve cerîde isimleri de aynı manada kullanılmıştır. Mecmualar, genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dinî, din dışı nesir ya da şiirlerden oluşan derleme kitaplardır. (Uzun, 2003:265)

Mustafa Uzun mecmuanın gelişim sürecini şöyle anlatmaktadır:

...İslam kültüründe mecmua türü, henüz adı konulmadan Hz. Peygamber'in hadis yazımına izin vermesiyle birlikte ortaya çıkmıştır. Bu iznin ardından bazı sahabeler Resullullah'tan duyduklarını mecmua tertip etme anlayışı içerisinde kendi seçimlerine, ihtiyaç ve değerlendirmelerine göre bir araya getirince hadis literatüründe sahîfe, cüz ve kitap adıyla anılan ilk derlemeler doğmuştur. Hadisleri râvilerinden bizzat toplayarak en güvenilir olanlarını bir araya getiren Buhârî, Müslim ve Tirmizî'nin eserleri de el-Câmi' u's-sahîh adını

taşımakta ve derleme oluşları ile adları mecmua sayılabileceklerine işaret etmektedir. (Uzun, 2003:266)

Bu açıklamadan mecmuaların sadece Osmanlı Devleti döneminde ortaya çıkan bir tür olmadığını, köklerinin İslamiyet'in doğuşuna kadar uzandığını anlamaktayız.

... Mecmualar Arapça, Farsça, Türkçe olarak tek bir dille kaleme alındığı gibi derleyen bu dilleri bilip bilmemesine ve derlenen metinlerin diline göre bunların ikisinin veya üçünün birlikte kullanıldığı metinler halinde yazılmıştır. Çoğunlukla ilmî ve dinî konularda derlenmiş mecmuaların mensur ve Arapça, edebiyat ve sanat konularındakilerin manzum ve Farsça-Türkçe olduğu görülmektedir. (Uzun, 2003:267)

Mecmualar, genellikle muhtevalarına, içerdikleri şiirlerin nazım şekillerine veya tertip edenlerin isimlerine göre adlandırılmıştır.

... Mecmualar, Osmanlı Devleti döneminde gelişmiş, sadece edebiyata has bir tür olmaktan çıkıp, birçok farklı alana yayılmıştır. Mecmuaların farklı alanlarda tertip edilen türleri şunlardır: Şiir mecmuaları (mecnû'a-i eş'âr), risâle mecmuaları (mecnûatü'r-resâil), hadîs mecmuaları (mecnûatü'l-ehâdis), fetva mecmuaları (mecnûa-i fetâvâ), duâ mecmuaları (mecnûa-i ed'îye), tarih manzumelerini içeren mecmualar (mecnûa-i tevârîh), fevâid mecmuaları (mecnûa-i fevâid), hutbe mecmuaları (mecnûatü'l-huteb), tıpla ilgili mecmualar (mecnûa-i tıb, mecnûa-i mücerrebât, mecnûa-i mu'âlece), gizli ilimlerden bahseden mecmualar (mecnûatü'l-havâss, mecnûa-i cifr ve reml, mecnûa-i ilm-i nücûm, mecnûa-i tılsımât, mecnûa-i melâhîm, mecnûa-i vefk) letâif mecmuaları (mecnûatü'l-letâif), zikir ve evrâd mecmuaları (mecnûa-i zikr ü evrâd), hikâye mecmuaları (mecnûa-i hikâyât), münşeât mecmuaları (mecnûa-i münşeât), müzikle ilgili mecmualar (mecnûa-i beste ve semâî, mecnûa-i mûsikî, mecnûa-i ilâhiyyât, mecnûa-i sâz u söz), mektup mecmuaları (mecnûa-i mekâtib), müsvedde mecmuaları (mecnûa-i müsevvedât), ilâm mecmuaları (mecnûa-i sukûk), deyiş mecmuaları (mecnûa-i makâlât), hadis ve tefsir benzeri kaynaklardan edinilen dinî bilgilerin yer aldığı mecmualar (mecnûa-i menkûlât) bunlardan bazılarıdır. Özellikle klâsik şiirimize ait türler ve nazım şekillerine mahsus maznumelerin toplandığı mecmualar da bulunmaktadır: Kasîde mecmuaları (mecnûatü'l-kasâid), naat mecmuaları (mecnûatü'n-nu'ût), gazel mecmuaları (mecnûa-i gazeliyyât), nazîre mecmuaları (mecnûatü'n-nezâir), rubâi mecmuaları (mecnûa-i rübâiyyât), terkîb-i bend mecmuaları (mecnûa-i terkîb-i bend), tercî'-i bend mecmuaları (mecnûa-i tercî'-i bend), sadece müstakil beyitler bulunan mecmualar (mecnûa-i ebyât), birden çok şairin dîvânlarını barındıran mecmualar (mecnûatü'd-devâvîn) gibi. Ayrıca bazı mecmuaların derleyicilerinin adıyla anıldığı (Münşeât-ı Ferîdûn, Pervâne Bey Mecmûası vb.), bazılarının özel adları olduğu (Câmiü'n-nezâ'ir vb.) görülmektedir. (Gıynaş, 2011:245-260)

Prof. Dr. M.Fatih Köksal, mecmuaların önemini maddeler halinde belirtmiştir. (bk. Köksal, 2012:88-91) Bu maddeleri şu şekilde özetleyebiliriz:

1. Tezkirelere ve diğer kaynak kitaplara muhtelif sebeplerle giremeyen şairlere mecmualarda rastlamak mümkündür.
2. Bir şairin dîvân tedvîn etmeye ömrü yetmediği için dîvânının başkaları tarafından oluşturulması veya dîvân tertip ettikten sonra şiir yazması gibi sebeplerle neşredilmiş dîvânlara giremeyen şiirlere mecmualarda tesadüf etmek mümkündür.
3. Tenkitli metin neşrinin asıl amacı olan müellif nüshasına en yakın metne ulaşmak konusunda önemi yadsınamayacak olan nüsha farklarını da mecmualarda görebiliriz.
4. Manzum mektup, münşeât, mevlid, miraciye, yüz hadis gibi tarihin tozlu sayfaları arasında kalmış eserleri de mecmualarda bulmak mümkündür.
5. Bilinmeyen nazım şekillerini, türlerini ve aruz kalıplarını mecmualarda bulmak olasılığı vardır.
6. Şairlerin hayatları ile ilgili bilinmeyen gerçekler de mecmuaların sayfaları arasında gizlenmiş olabilir.
7. Bir şairin şiirlerinin yaşadığı dönemin mecmualarında yoğun olarak bulunmasından o şairin o dönemde rağbet gördüğünü anlayabiliriz. Bu düşünceden hareketle, dönemin edebî zevkinin nasıl olduğunu anlamak da kâbidir.
8. Edebiyat tarihinin yanı sıra, halk bilimi, dinler tarihi, sosyoloji gibi alanları da ilgilendirecek olan önemli bilgiler de mecmuaların sayfaları arasında keşfedilmeyi beklemektedir.

Son olarak, mecmualar hakkında yapılmış olan tasnif çalışmalarına yer vermek faydalı olacaktır.

Âgâh Sırrı Levend mecmuaları şu şekilde tasnif etmektedir.

- a) Nazîre mecmuaları
- b) Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmuaları
- c) Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar
- ç) Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar

d) Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar (Levend, 2008:166-167)

Günay Kut ise şöyle bir tasnif yapmıştır:

- a) Nazire mecmuaları
- b) Seçme şiir mecmuaları
- c) Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya gelmesiyle oluşan mecmualar
- d) Karışık mecmualar
- e) Tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmualar (Kut, 1986:170-177)

İncelediğimiz mecmua, meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiir mecmuaları kategorisine girmektedir.

BÖLÜM II

MECMUANIN İNCELENMESİ

1.Şekil Bakımından İncelenmesi

Nüshanın Tavsifi

Ebad: 210x125 mm.

Cilt: Eserin kenarları ve sırt kısmı kahverengi deri ciltle, ortası ise ebrûlu kağıt ile kaplanmıştır. Eserde miklep ve şiraze bulunmamaktadır.

Varak: 64 varak. Mecmua, 1a ile başlayıp 64b ile bitmektedir. Eserin 15a, 56b ve 58b sayfaları boştur.

Satır: Satır sayısı muhtelifdir. Mecmua, 1a'dan 10b'ye kadar 2, 11a'dan 55b'ye kadar 3 sütun olarak tertip edilmiş ve bazen üç sütunlu kısımların altına da bir şiir yerleştirilmiştir. (bk. 13a, 13b) Eserin 55b sayfasından itibaren ise sütun konusunda belli bir sistem gözetilmemiştir. Mecmuada cedvel bulunmamaktadır. Şiirlerin bazılarında kırmızı mürekkeple başlık verilirken, bazılarında verilmemiştir.

Yazı: Mecmuada genel itibariyle nesih yazı stili kullanılırken, bazı varaklarda talik ve dîvânî yazı stiline de rastlanmaktadır. (bk. 36b, 44b) 61a'dan itibaren yazı stili tamamen değiştiği için, 61a-64b kısmı fevâid olarak değerlendirilmiştir.

İstinsah Tarihi: Mecmuanın 57b varağında, derkenarda 1142 (1729-1730) tarihi vardır. Dolayısıyla mecmua, en geç 18. yüzyılın ilk yarısında düzenlenmiş olabilir. Ayrıca ölüm tarihi bu tarihten çok sonraları olan Fasîhî, Garîbî ve Râgîb'in mecmuadaki şiirlerinin yayımlanmış dîvânlarında bulunmaması bu ihtimali güçlendirmektedir.

Müellif: Mecmuanın kim tarafından tertip edildiği bilinmemektedir.

2.Muhteva Bakımından İncelenmesi

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı K.772 numarada kayıtlı Mecmû'a-i Eş'âr, Bâkî mahlası bulunan bir tercî-i bend ile başlamakta ve şairi bilinmeyen bir mesnevi ile bitmektedir. Eserde gazel nazım şekli yoğun olarak kullanılmakla beraber, farklı nazım şekilleri de bulunmaktadır.

Mecmuada dîvân şiiirinden örneklerin yanı sıra, halk edebiyatı sahasının inceleme alanına girebilecek şiiirler de bulunmaktadır. Dîvânî, selis ve koşma nazım şekliyle yazılan bu şiiirlerde, halkın duygu ve düşüncelerinin yansımalarını görmek mümkündür.

Eserde dîvân edebiyatına ait nazım şekilleriyle yazılmış farklı türlerde şiiirler bulunmaktadır. Bu şiiirlerin en dikkate değer olanları manzum bir mektup ve iki mirâciyedir. (bk. 135, 160, 161) *Nâme-i Muhabbet* başlığı altında mesnevi nazım şekliyle yazılan mektup, 36 beyitten oluşmaktadır. Mektupta mahlas kullanılmadığı için, şiiirin kime ait olduğu tespit edilememiştir. Mirâciyelerden biri Sâbit Efendi'ye, diğeri Nâbî Efendi'ye aittir. *Mirâciyye-i Sâbit Efendi el-Kâzî* başlığı altında yazılan mirâciye, 65 beyitten ibarettir. *Mirâciyye-i Nâbî Efendi* başlığı altında yazılan mirâciye ise, 70 beyittir. Nâbî mahlasıyla yazılan bu mirâciye, Nâbî'nin yayımlanmış dîvânında bulunmamaktadır.

Mecmuadaki şiiirlerle yayımlanmış dîvânlardaki şiiirlerin mukayese edilmesi neticesinde, bazı şairlerin yayımlanmış dîvânlarında bulunmayan şiiirlerin olduğu tespit edilmiştir. (bk. 73, 294) Muhibbî mahlaslı, -sın sen redifli şiiir ile Bâkî mahlaslı, bî-haber redifli şiiir söz konusu mahlaslara sahip şairlerin yayımlanmış dîvânlarında bulunmamaktadır.

Mecmuada 61a sayfasından itibaren yazı stili tamamen değişip belli bir düzen bulunmadığı için, 61a-64b kısmı fevâid olarak değerlendirilmiş ve bu kısım metne dahil edilmemiştir. Fevâid kısmında farklı makamlarda yazılmış şarkılar ve Nedîm'e ait bir müstezâd bulunmaktadır.

İncelenen eserde, 16. ve 17. yüzyıldan şairlerin fazla olması dikkate değerdir. Söz konusu şairler arasında da en çok Bâkî'nin şiiirlerine yer verilmiştir.

TABLO 1: Mecmuada Yer Alan Şairler ve Kullanılan Nazım Şekli ile Sayısı

Şair	Nazım Şekli ve Sayısı
‘Abdî	3 Gazel
Ahmed Paşa	1 Gazel
‘Âlî	1 Gazel
‘Ârif	1 Gazel+1 Rübâ‘î
‘Âşık ‘Ömer	2 Dîvânî + 1 Koşma
‘Âzim	1 Gazel
Bâkî	63 Gazel + 1 Tahmis+1 Tercî-i bend
Birrî	1 Koşma
Dürrî	1 Koşma
Emîn	1 Gazel
Emrî	3 Gazel
Enîs	1 Gazel
Faşîhî	2 Gazel
Fehîm	11 Gazel
Fehmî	1 Gazel
Fethî Câbir	1 Gazel
Fevrî	1 Gazel
Figânî	1 Gazel
Fuzûlî	1 Gazel
Ġarîbî	1 Gazel
Gevherî	1 Dîvânî+1 Koşma
Ġubârî	1 Gazel
H̄âce Efendi	1 Gazel
Ġasîb	1 Gazel
Ġakkî	3 Gazel
Ġalîm	1 Gazel
Ġayâlî	1 Gazel
Ġayretî	1 Gazel
Ġıfzî	1 Gazel
Hilâlî	1 Gazel
Huldî	1 Gazel
Hüseynî	1 Tercî-i Bend
Kabûlî	1 Gazel
Kâtib Çelebi	2 Gazel+1 Kıt‘a
Kelîm	1 Gazel

Ꞑuŝûrî	1 Taştir
Luţfi	1 Gazel
Mâ'ilî	1 Dîvânî
Mecnûnî	1 Dîvânî+2 Gazel
Meşâmî	1 Gazel
Meylî	3 Gazel
Molla Câmî	1 Beyit
Mucîbâ	1 Gazel
Muĥibbî	1 Beyit+ 1 Gazel
Mu'îmî	1 Gazel
Nâbî	10 Gazel+1 Kaside
Naĥîffî	2 Gazel
Nâ'ilî	1 Gazel
Nazîm	2 Gazel
Nazmî-zâde	1 Gazel
Necâtî	6 Gazel
Nef'î	6 Gazel
Nesîb	2 Gazel
Neşâtî	1 Gazel
Nev'î	1 Gazel
Nizâmî	1 Gazel
Râcî	1 Gazel
Râġıb	1 Gazel
Raĥîmî	2 Gazel
Râsiĥ	1 Gazel
Re'fet	1 Gazel
Resîm	8 Gazel+1 Dîvânî
Revânî	1 Rûbâî
Rezmî	1 Gazel
Rûĥî-i Baġdâdî	1 Kaside+3 Gazel
Rüşdî	2 Gazel
Şâbit	1 Kaside+2 Gazel
Şâdık	1 Dîvânî
Şâfî	1 Gazel
Şâfî	1 Gazel
Sehmî	2 Gazel
Sevdâyî	1 Dîvânî

Seyyid Belîğ	1 Gazel
Seyyid Şabrî	1 Gazel
Sırrî	2 Gazel
Şun'î	1 Gazel
Sûzî	1 Gazel
Şehrî	1 Gazel
Şerîf Şabrî	1 Gazel
Şeyhülislâm Bahâyî	1 Gazel
Şuhûdî	1 Gazel
Şu'ûrî	1 Gazel
Ṭâlib	11 Gazel
Ṭâlibî	1 Dîvânî
Türkmânî	3 Koşma
'Ulvî	7 Gazel+1 Müseddes
Ümîdî	1 Gazel
Vahdetî	1 Tahmis
Vahîd	1 Gazel
Vaşfî	1 Gazel
Vâsîk	1 Gazel
Vecdî	4 Gazel
Vechî	1 Gazel
Veysî	2 Gazel
Yahyâ	3 Gazel
Yakîmî	1 Gazel
Yûnus Sâmî	1 Rübâî
Zâtî	2 Gazel
Kime ait olduğu bilinmemektedir	15 Müfred
Kime ait olduğu bilinmemektedir	5 Mesnevi
Kime ait olduğu bilinmemektedir	1 Müseddes
Kime ait olduğu bilinmemektedir	6 Koşma
Kime ait olduğu bilinmemektedir	8 Gazel
Kime ait olduğu bilinmemektedir	5 Dîvânî
Kime ait olduğu bilinmemektedir	1 Kaside
Kime ait olduğu bilinmemektedir	Tuyug
Kime ait olduğu bilinmemektedir	1 Selis
Kime ait olduğu bilinmemektedir	1 Muhammes

TABLO 2: Genel Tablo

Varak Nu.	Şair	Matla'	Şiir Nu.	Nazım Şekli	Beyit/Bend	Vezein	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
1a	Bâkî	Dünyāya kıyās etseñ ger füşat-i 'abāyı Seyr eyle müşelleşdür eşkāl-i zevāyāyı	1	Tercî-i bend	2	Mef'ülü Mefâilün Mef'ülü Mefâilün --./---/--./---	-İ.E.
1b	İsimsiz	Her murādı dest açup dā'im Hüdā'dan isterem Ummazam şimdi Hüdā'dan ğayrıdan luţf-ı kerem	2	Müseddes	4	Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün -.-/-.-.-/-.-/-.-	-
1b	İsimsiz	Seng-i ʔa'nı ehl-i nā-dānuñ egerçi ʔatıdur Mümkün oldukça dil-i şabr u sükün evʔātıdur	3	Müfred	1	Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün -.-/-.-.-/-.-/-.-	-
2a	Bâkî	Nihāl-kāmetüñ haʔkka 'aceb naḥl-ı dilārādur Egerçi ʔaddüñ a'lā kākülüñ a'lādan a'lādur	4	Gazel	5	Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün .---/.---/.---/.---	Bâkî D., s.132
2a	Bâkî	Derd-i firʔat bu degül kim ʔala firʔat bâkî Derd odur kim ben ölem ʔala bu ḥasret bâkî	5	Gazel	6	Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün ..-/-..-/-..-/-.-	Bâkî D., s.426
2b	Bâkî	Devrān ayağın şöyle şikest etdi şarābuñ Güyā ki mey-i nāba gözi degdi ḥabābuñ	6	Gazel	5	Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün --./---/--./---	Bâkî D., s.266
2b	Bâkî	Nām u nişāne ʔalmadı faşl-ı bahārdan Düşdi çemende berg-i dıraḥt i'tibārdan	7	Gazel	5	Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün --./-.-/-.-/-.-	Bâkî D., s.329
3a	Bâkî	Ey şafā-yı 'arızuñdur çeşme-i ḥürşide āb Şu'le-i şem'-i cemālüñ nūr-baḥş-ı āftāb	8	Gazel	1	Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün -.-/-.-.-/-.-/-.-	Bâkî D., s.112
3a	Bâkî	Dil-beste-i kemend-i ser-i zülf-i yārdur Cān ḥaste-i girişme-i çeşm-i nigārdur	9	Gazel	5	Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün --./-.-/-.-/-.-	Bâkî D., s.156
3a	Bâkî	Saña küyuñ içre olana ʔarın Melek hem-nişin ü felek şeh-nişin	10	Gazel	5	Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ül .-/-.-/-.-/-.-	Bâkî D., s.327-328

3b	Bâkî	Geçüp güller serîr-i 'izz ü nâza Şeherde geldi bülbüller niyâza	11	Gazel	5	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün .../.../..	Bâkî D., s.380-381
3b	Bâkî	Ġonca-i ümmîd bâġ-ı 'ömri ġandân olmadı Dîde kim ebr ü bahârî gibi giryân olmadı	12	Gazel	5	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün -./-./-./-./-	Bâkî D., s.405
4a	Bâkî	Gül yüzüñ vaşfinda bülbül kılsa elġanı dürüst Bâġda bir ġoncanuñ kalmaz ġirîbâni dürüst	13	Gazel	6	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün -./-./-./-./-	Bâkî D., s.114-115
4a	Bâkî	Ne câm-ı bâde-i gülġuna beñzer yâr-ı hem-dem var Ne şadr-ı küşe-i meyġâne gibi cây-ı ġurrem var	14	Gazel	5	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün .../.../.../...	Bâkî D., s.139
4b	Bâkî	Müje ġaylin dizer ol ġamze-i fettân şaf şaf ġüyyâ cenge turur nîze-ġüzârân şaf şaf	15	Gazel	9	Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün ..-./..-./..-./..-	Bâkî D., s.241-242
4b	İsimsiz	Geç geçenden ibn-i vaġt ol ġözle ġâl Yine ferdâ ġuşşasın ferdâya şal	16	Müfred	1	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün -./-./-./-	-
4b	Molla Câmi	Ka'be bünyâdi ġâlîl-i Āzerest Dil nazargâh-ı Celîl-i Ekberest	17	Müfred	1	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün -./-./-./-	-
4b	Muġibbî	Ķadd-i yârı kimisi 'ar'ar dedî kimi elif Cümleñüñ maġşûdı bir ammâ rivâyet muġtelif	18	Müfred	1	Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün ..-./..-./..-./..-	-İ.E.
5a	Bâkî	Ġonca-i ümmîd bâġ-ı 'ömri ġandân görmedi Dîde kim ebr-i bahârî gibi giryân olmadı	19	Gazel	5	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün -./-./-./-./-	Bâkî D., s.405
5a	Bâkî	Bildüñ mi sen de kendüñi ey bî-vefâ nesin Āşüb-ı dehr ü âfet-i devr-i zamânesin	20	Gazel	6	Me'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün -./-./-./-./-	Bâkî D., s.335-336
5b	Bâkî	Nâm u nişâne kalmadı faşl-ı bahârdan Düşdi çemende berg-i dıraġt i'tibârdan	21	Gazel	5	Me'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün -./-./-./-./-	Bâkî D., 329
5b	Bâkî	Şarâb-ı dil-küşâ olmaz o la'l-i cân-fezâ[dan] yeg Müferriġ ġub bulunmaz ġâl-i rüy-i dilrübâdan yeg	22	Gazel	7	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün .../.../.../...	Bâkî D., s.267

6a	Bâkî	Görmese yâr-i ğazabnâk olıcağ ağyârı Hışm édüp ‘aşıkın azarlar itler yérine	23	Gazel	5	Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün ..-./..-./..-./..-	Bâkî D., 361-362
6a-6b	Bâkî	Müje haylin dizer ol ğamze-i fettân şaf şaf Güyyâ cenge durur nîze-güzârân şaf şaf	24	Gazel	9	Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün ..-./..-./..-./..-	Bâkî D., s.241-242
6b	Bâkî	Ğonca-i ümmîd-i bâğ-ı ‘ömri ħandân görmedi Dîde kim ebr-i bahârî gibi giryân görmedi	25	Gazel	4	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün .-./.-./.-./.-.	Bâkî D., s.405
6b	Bâkî	Āstānuñ ħâkidür firdevs-i a‘lâdan ğarağ Ķâmetüñdür ravza-i cennetde Tübâ’dan ğarağ	26	Gazel	5	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün .-./.-./.-./.-.	Bâkî D., s.236
7a	Bâkî	Sînesine yağmada şem‘-i ruĥuñ şevķine dâğ Mâh-ı enver mihr-i ‘âlem-tâbdan yağar çerâğ	27	Gazel	5	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün .-./.-./.-./.-.	Bâkî D., s.239-240
7a	Bâkî	Göñül almağa gelür şîveye ağâz eyler Dil-i bî-çâreyi ben ‘arz édicek nâz eyler	28	Gazel	5	Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün ..-./..-./..-./..-	Bâkî D., s.179
7a	Bâkî	Ëllere mihr ü vefâsı ĥoş gelür Bendeye cevr ü cefâsı ĥoş gelür	29	Gazel	5	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün .-./.-./.-.	Bâkî D., s.194
7b	Bâkî	Ayağuñ toprağın özler bulurken gökde bir kevkeb Ëşigüñ cānibin gözler zehî ‘ālî-nazar kevkeb	30	Gazel	5	Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün .-./.-./.-./.-.	Bâkî D., s.111-112
7b	Bâkî	Göñül alup ğoncaveş âl ile dil-teng étdiler Bülbül-i şürîdeye güller ‘aceb reng étdiler	31	Gazel	5	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün .-./.-./.-./.-.	Bâkî D., s.175-176
7b	Bâkî	Firâkuñ derdi dermānı firāvān eyledi başum Ĥurūş étdürdi bād-ı āhum anuñ müyüdur kaşum	32	Gazel	5	Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün .-./.-./.-./.-.	Bâkî D., s.299
8a	Bâkî	Zāhidā ‘ibret göziyle şuret-i zībāya bağ Her nazar āyine-i şun‘-ı cihānārāya bağ	33	Gazel	5	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün .-./.-./.-./.-.	Bâkî D., s.248
8a	Bâkî	‘Āşık-ı bî-dillere cevr-i firāvān eyledüñ Müstedām ol dostum luğ étdüñ iĥsān eyledüñ	34	Gazel	5	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün .-./.-./.-./.-.	Bâkî D., s.267-268

8a	Bâkî	Çeşm-i pür-hünüm yoluñda eşkbâr étsem gerek Ayağuß tozına gevherler nişâr étsem gerek	35	Gazel	5	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün -./-./-./-./-./-	Bâkî D., s.268
8b	Bâkî	Görüp tâb-ı ‘izârüñ hâtrı nerm oldı Nâhîdüñ İçüp ‘ışkuñ şarâbın kellesi germ oldı hürşîdüñ	36	Gazel	5	Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün .---/.---/.---/.---	Bâkî D., s.255
8b	Bâkî	Feryāduma érmezse n’ola ol boyı şimşād Küyında feleklerden aşar nâle vü feryād	37	Gazel	5	Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ülün -./-./-./-./-./-	Bâkî D., s.121-122
9a	İsimsiz	Hasret-i rüyuñla sînem dâğ dâğdur sevdüğüm Şubha dek her geçe kârum âh u zârdur sevdüğüm	38	Şarkı	4	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün -./-./-./-./-./-	-
9a	İsimsiz	Çün koyup gitdüñ beni nâ-mihrbânüm tezce gel Şağ esen var menzile eglenme cânüm tezce gel	39	Şarkı	5	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün -./-./-./-./-./-	-
9b	Şâdık	Bahr-ı ‘ışk içre girüp ‘ummâna düşmek niyyetim ‘Andelîbveş âh ile figâna düşmek niyyetim	40	Dîvânî	5	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün -./-./-./-./-./-	-İ.E.
9b	Tâlibî	Cân u dilden râzıyam ben çekmege cân acısın Yâ İlâhî tek hemân gösterme cânân acısın	41	Dîvânî	3	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün -./-./-./-./-./-	-
10a	İsimsiz	Başuñ için siyâh zülfüñ yüziñe Perişân eylegil tağıd yüz güldür	42	Koşma	5	11'li Hece Vezni	-
10a	Mâ‘ilî	Göñlümi şayd eyleyen dilber hayâlümdür benüm Dilberüñ rüyındaki beñler hayâlümdür benüm	43	Dîvânî	5	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün -./-./-./-./-./-	-
10b	‘Ömer	Bir kolay şan‘at şanup herkes aña kılmış heves Anuñ için bulmadum bir şâdık ‘âşık sözi pes	44	Dîvânî	5	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün -./-./-./-./-./-	‘Âşık ‘Ömer D., s.285
10b	Sevdâyî	Bülbül-iken nâle vü efğânüm alduñ ey felek Bir lebi gonca yüzi gülistânüm alduñ ey felek	45	Dîvânî	4	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün -./-./-./-./-./-	-İ.E.

11a	Mecnūnī	Pādşāhum sen benümle ‘ahd ü peymān eyledūñ Durmaduñ ikrāruña yaşum firāvān eyledūñ	46	Dîvânî	4	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.-/-.-/-.-/-.-	-
11a	İsimsiz	‘İnāyet eyle şāhum ben ğarībe Gülinden ayrı düşmiş ‘andelībe	47	Koşma	4	11'li Hece Vezni	-
11a	İsimsiz	Dilīrā kıl merħamet şeydā gönül ağlamasun Gönlümi kılma perīşān dīdeler ğamlanmasun	48	Dîvânî	4	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.-/-.-/-.-/-.-	-
11b	Âşık Ömer	Yine müjde kıldı sultānum nevrüz Êrişdi zerrīne nuţk-ı Mesīhā	49	Koşma	5	11'li Hece Vezni	Âşık Ömer D., s. 93
11b	İsimsiz	Siyāh kāküllerin dökmiş İnce bellere bellere vāy	50	Koşma	4	8'li Hece Vezni	-
11b	İsimsiz	Yine yārdan ayrı düşdüm ağlaram Senüñ ile gönülcüğüm eglarem	51	Koşma	3	11'li Hece Vezni	-
12a	İsimsiz	Ey felek bir āhla çarħuñı berbād ederem Yanaram nār-ı ğamuñla sīnemi pür-nār ederem	52	Dîvânî	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.-/-.-/-.-/-.-	-
12a	İsimsiz	Ğurbet elde neler geldi başuma Felegüñ ihsānı bize fend oldı	53	Koşma	4	11'li Hece Vezni	-
12b	Fehîm	Nāme-i dehri temāşā êtdüm imlāsı ğalaţ Nükte-i be’si şahīhü’l-ħaţ temennāsı ğalaţ	54	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.-/-.-/-.-/-.-	Fehîm-i Qadīm D., s.504-505-506
12b	Fehîm	Müdām olur leb-i la’l-i şarābdan maħfūz ‘Aceb ‘aceb ki ola şu’le aydın-ı maħfūz	55	Gazel	5	Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün .-./...-./.-./..-	Fehîm-i Qadīm D., s.506
12b	Fehîm	Oldı dilden mezħeb ü ‘aql-ı taşarruf ber-ţaraf Ba’d-ezīn dīvāne-i ‘işķum tekellūf ber-ţaraf	56	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.-/-.-/-.-/-.-	Fehîm-i Qadīm D., s.512-513-514
12b	Fehîm	Ğam-ı cāvid-i dildür yār-ı ‘āşık Yine ğamdur olan ğam-ħ’ār-ı ‘āşık	57	Gazel	5	Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün ...-./...-./..-	Fehîm-i Qadīm D., s.524-525-526

13a	Fehîm	Çeşmüñ gibi diller de âlüfte midür bilsek Diller gibi zülfüñ de âşüfte midür bilsek	58	Gazel	5	Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün --/---/---/---	Fehîm-i Qadîm D., s.534
13a	Fehîm	Cānumuzı vaqf-ı tığ-ı nāz edelüm Zahm urduqça biz niyāz edelüm	59	Gazel	5	Fe'ilätün Mefâ'ilün Fe'ilün ..-/-.-/..-	Fehîm-i Qadîm D., s.596-597-598
13a	Fehîm	Mest oldı gönül neşve-i zevk nighüñden Havf étmez olursa n'ola çeşm-i siyehüñden	60	Gazel	5	Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün --/---/---/---	Fehîm-i Qadîm D., s.616
13a	Fehîm	Tîr-i müjeñe sine-i cānum hedef étme Bes cāna hayālüñ dağı tā ki telef étme	61	Gazel	5	Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün --/---/---/---	Fehîm-i Qadîm D., s.654
13b	Fehîm	Düd-ı âteş be-düş ya'ni āh Nefes-i şu'le boş ya'ni āh	62	Gazel	5	Fe'ilätün Mefâ'ilün Fe'ilün ..-/-.-/..-	Fehîm-i Qadîm D., s.660-661-662
13b	Fehîm	Cellād-ı kazā oldı gibi çeşm-i siyāhı Aldı eline ğamzesi şemşîr-i nigāhı	63	Gazel	5	Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün --/---/---/---	Fehîm-i Qadîm D., s.662-663-664
13b	Fehîm	Bülbül-i âteş-hurüş ya'ni mey Hāne-perdāz-ı hüş ya'ni mey	64	Gazel	5	Fe'ilätün Mefâ'ilün Fe'ilün ..-/-.-/..-	Fehîm-i Qadîm D., s.682
13b	Qabûlî	Dil alsā gördüğün dēme dilārāda kemāl olsa Murāduñ añlasā 'ālemde dildār ehl-i hāl olsa	65	Gazel	5	Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün ---/---/---/---	Qabûlî D., s.709-710
14a	Hakkî	Qadd-i nigārı serv-i revān söylerem saña Gülgün-'izārı derd-i cinān söylerem saña	66	Gazel	5	Mef'ülü Fâ'ilätü Mefâ'ilü Fâ'ilün --/---/---/---	-
14a	Rûhî-i Bağdādî	Devrden peymāne-i mihr ü vefâ eksilmeye Qalb-i ehl-i hālden zevk u şafâ eksilmeye	67	Kaside	14	Fâ'ilätün Fâ'ilätün Fâ'ilätün Fâ'ilün --/---/---/---	Bağdatlı Rûhî D., s.150-151-152
14b	Bâkî	Rāyet-i fitne çeküp ol kad-i dildü begler Üşdiler yanına her şüh-ı cefācū begler	68	Tahmis	2	Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün ..-/-.-/..-/--	Bâkî D., s.98
15b	Meylî	Dilbere şive ile nāz u zarāfet lāzım 'Āşıkā sūz u güdāz-ile harāret lāzım	69	Gazel	5	Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün ..-/-.-/..-/--	Meylî İ.E., s.127

15b	Meylî	Olur güftâra gelseñ leblerüñde yaralar peydâ Dehânı yarılır lâbüd açılsa gonca-i ra'nâ	70	Gazel	5	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün .-../.-../.-../.-	-İ.E.
15b	Rahîmî	Hün-1 dil yâd-1 leb-i la'lüñle şerbetdür baña Tende gamzeñ yarası âşâr-1 şihhatdür baña	71	Gazel	5	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün -./-./-./-./-./-./-	Rahîmî D., s.124
16a	Bâkî	Ne câm-1 bâde-i gülgüna beñzer yâr-i hem-dem var Ne şadr-1 küşe-i meyhâne gibi cây-1 hurrem var	72	Gazel	5	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün .-../.-../.-../.-	Bâkî D., s.139
16a	Muhibbî	Câme-i sürh ile bir gonca-i zîbâsın sen Ya şafaqda görünür bir meh-i ğarrâsın sen	73	Gazel	5	Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün ..-./..-./..-./..-	-İ.E.
16a	Şun'î	Ġirre olma devlet ü dünyâ fenâdur 'âkıbet Tâ'atuñdan ğayrısı senden cüdâdur 'âkıbet	74	Gazel	5	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün -./-./-./-./-./-./-	-İ.E.
16b	Figânî	'Işk ellerinde şâh-1 belânuñ penâhıyuz Mecnün gibi diyâr-1 gamuñ pādşâhıyuz	75	Gazel	5	Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün -./-./-./-./-./-./-	Figânî D., s.49
16b	Bâkî	Şalınan küyında ol serv-i semen-sîmâ mıdur Gülşen-i cennetde şâh-1 Sidre vü Tübâ mıdur	76	Gazel	5	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün -./-./-./-./-./-./-	Bâkî D., s.175
16b	Bâkî	Göñül almağa gelür şîveye âğâz eyler Dil-i bî-çâreyi ben 'arz edicek nâz eyler	77	Gazel	5	Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün ..-./..-./..-./..-	Bâkî D., s.179
17a	Bâkî	Şâh-1 gülde jâle düşmiş gonca-i ra'nâ mıdur Şâh elinde yâ muraşsa' sāğar-1 şahbâ mıdur	78	Gazel	5	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün -./-./-./-./-./-./-	Bâkî D., s.177
17a	Bâkî	Ëllere mihr ü vefâsı hoş gelür Bendeye cevr ü cefâsı hoş gelür	79	Gazel	5	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün -./-./-./-./-./-./-	Bâkî D., s.194
17a	Bâkî	Ayağüñ toprağın özler bulurken gökde bir kevkeb Ëşiğüñ cânibin ister zehî 'âlî-nazar kevkeb	80	Gazel	5	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün .-../.-../.-../.-	Bâkî D., s.111-112
17b	Bâkî	Göñlin alup goncaveş âl ile dil-teng étdiler Bülbül-i şürideye güller 'aceb reng étdiler	81	Gazel	5	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün -./-./-./-./-./-./-	Bâkî D., s.175-176

17b	Bâkî	Āstānuñ hâkidür firdevs-i a'lâdan ğaraż Ķāmetüñdür ravza-i cennette Tübâ'dan ğaraż	82	Gazel	5	Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün -.-/-.-/-.-/-.-	Bâkî D., s.236
17b	Bâkî	Sīnesine yaqmada şem'-i ruñuñ şevkine dâĝ Māh-ı enver mihr-i 'ālem-tābdan yaqar çerāĝ	83	Gazel	5	Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün -.-/-.-/-.-/-.-	Bâkî D., s.239-240
18a	Bâkî	Ğubār-ı haţtuñ olmaz çünki hayrān olmaĝa bā'is Nedür la'l-i lebüñ çāk böyle ħandān olmaĝa bā'is	84	Gazel	5	Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün .---/.---/.---/.---	Bâkî D., s.117
18a	Bâkî	Mestāne çıkup nāz ile cānāna şalındı Āyā ne belādur yine cānāna şalındı	85	Gazel	7	Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün --./--./--./--	Bâkî D., s.417-418
18a	Bâkî	Bildüñ mi sen de kendüñi ey bī-vefā nesin Āşüb-ı dehr ü āfet-i devr-i zamānesin	86	Gazel	6	Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün --./--./--./--	Bâkî D., s.335-336
18b	Bâkî	Nām u nişāne qalmanı faşl-ı bahārdan Düşdi çemende berg-i dıraht i'tibārdan	87	Gazel	5	Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün --./--./--./--	Bâkî D., s.329
18b	'Ulvî	Vaĥdet isterseñ göñül mihr-i cihānārā gibi Keşret-i dünyādan el çek ħazret-i 'İsā gibi	88	Gazel	5	Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün -.-/-.-/-.-/-.-	D. Ulvî D., s.565
18b	Bâkî	Zülfüne yüz dil vermeyen ħātır-perişān olmadı Pâyüne yüz sürmeyen ħāk ile yeksān olmadı	89	Gazel	5	Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün -.-/-.-/-.-/-.-	Bâkî D., s.405
19a	Bâkî	Geçüp güller serir-i 'izz ü nāza Şeĥerde geldi bülbüller niyāza	90	Gazel	5	Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün .---/.---/.---	Bâkî D., s.380-381
19a	Bâkî	Müje ħaylin dizer ol ğamze-i fettān şaf şaf Ğüyyā cenge gider nīze-ĝüzārān şaf şaf	91	Gazel	9	Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün ..-/-..-/-..-/-..-	Bâkî D., s.241-242
19a	Şâfî	Der-i devlet-i mābeynde şeĥer cānānumuz çıqdı Ķapusın bekledük tā şubĥ olınca cānumuz çıqdı	92	Gazel	5	Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün .---/.---/.---/.---	-
19b	Faşîhî	Riyāz-ı dilde büy-ı kākülün sünbül eder peydā 'İzāruñ şīşe-i çeşmümde tāze gül eder peydā	93	Gazel	5	Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün .---/.---/.---/.---	Faşîhî D., s.161

19b	Bâkî	Devrân ayagın şöyle şikest êtdi şarābuñ Güyā ki mey-i nāba gözi degdi ḥabābuñ	94	Gazel	5	Meḫ'ülü Meḫā'îlü Meḫā'îlü Fe'ülün --./---./--./--	Bâkî D., s.266
19b	Bâkî	Cām la'lüñdür senüñ āyîne rüy-ı enverüñ Adı var Cām-ı Cem ü Āyîne-i İskender'üñ	95	Gazel	5	Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün -.-/-.--/-.--/-.-	Bâkî D., s.259-260
20a	Bâkî	Görüp táb-ı 'izāruñ ḥātırı nerm oldı Nāhidüñ İçüp 'ışkuñ şarābın kellesi germ oldı ḥürşidüñ	96	Gazel	5	Meḫā'îlün Meḫā'îlün Meḫā'îlün Meḫā'îlün .---/---/---/---	Bâkî D., s.255
20a	Bâkî	Feryāduma érmezse n'ola ol boyı şimşād Küyında feleklerden aşar nāle vü feryād	97	Gazel	5	Meḫ'ülü Meḫā'îlü Meḫā'îlü Fe'ülün --./---./--./--	Bâkî D., s.121-122
20a	Bâkî	Eylesün vaşlını dermān dil-i bīmāra meded Dostlar işte ben öldüm baña bir çāre meded	98	Gazel	5	Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün ..-./..-./..-./..-	Bâkî D., s.125
20b	Bâkî	Küy-ı 'ışkuñda olurum Ferhād Acıyup eylese Şir'in beni yād	99	Gazel	5	Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün ..-./..-./..-	Bâkî D., s.125-126
20b	Bâkî	Ruḥuñ berg-i gül-i sır-āba beñzer Leb-i la'lüñ şarāb-ı nāba beñzer	100	Gazel	5	Meḫā'îlün Meḫā'îlün Fe'ülün .---/---/..-	Bâkî D., s.172-173
20b	Bâkî	Şanma iklīm-i tene ḥākim olan cānumdur Sīnede tır-i ğam-ı ğamze-i cānānumdur	101	Gazel	5	Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün ..-./..-./..-./..-	Bâkî D., s.174
21a	Bâkî	Kühsārda olsa n'ola üftāde şanavber Üftāde geçer sen boyı şimşāda şanavber	102	Gazel	5	Meḫ'ülü Meḫā'îlü Meḫā'îlü Fe'ülün --./---./--./--	Bâkî D., s.200
21a	Bâkî	Çekdi zincire beni 'ışkuñ nite şirler Eşk-i çeşmüm iki yanında iki zincirler	103	Gazel	5	Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün -.-/-.--/-.--/-.-	Bâkî D., s.165
21a	'Ulvî	Şehā küyuñda göllüm bir gedā-yı müstemendüñdür Analar ḥakkı baş u cāna bakmaz bir levendüñdür	104	Gazel	5	Meḫā'îlün Meḫā'îlün Meḫā'îlün Meḫā'îlün .---/---/---/---	D. Ulvî D., s.289
21b	'Ulvî	Vefā gelmek muḥāl oldı nigār-ı dil-pesendümden Ölümüm ihtiyār êtdüm uşandum kendü kendümden	105	Gazel	5	Meḫā'îlün Meḫā'îlün Meḫā'îlün Meḫā'îlün .---/---/---/---	D. Ulvî D., s.444-445

21b	'Ulvî	Bizümle kûy-ı cānāna gelen gelsün giden gitsün Şala erbāb-ı 'irfāna gelen gelsün giden gitsün	106	Gazel	5	Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün .../.../.../...	D. Ulvî D., s.460
21b	Bâkî	Ağlayup inleme derd ile tolāb gibi Oldı çihremde yaşum yolları mîzāb gibi	107	Gazel	5	Fe'îlātün Fe'îlātün Fe'îlātün Fe'îlün ..-/..-/..-/..-	Bâkî D., s.415-416
22a	Necâtî	Ey meh-i bî-mihr-i şehriûn pâdşāhi yok mıdur Zülfüne hey dēmege Zıllullāhi yok mıdur	108	Gazel	6	Fā'îlātün Fā'îlātün Fā'îlātün Fā'îlün -./-./-./-./-./-	Necâtî D., s.176
22a	Necâtî	Luṭf edersin sen gelürseñ mürde cisme cān gelür Nāme yazup gönderürseñ bendeye 'unvān gelür	109	Gazel	5	Fā'îlātün Fā'îlātün Fā'îlātün Fā'îlün -./-./-./-./-./-	Necâtî D., s.230
22a	Yahyâ	Gördüm yüzüñi 'āşık-idüm saña uzaqdan Maqşūda erişdüm dilegüm bu-idi Ḥaḫdan	110	Gazel	5	Mef'ûlü Mefā'îlü Mefā'îlü Fe'ülün -./-./-./-./-./-	Yahyâ D., s.472
22b	'Ulvî	Dün gece şineme bir dilber-i ra'nā çekdüm Şubḫa dek la'l-i lebinden mey-i ḥamrā çekdüm	111	Gazel	5	Fe'îlātün Fe'îlātün Fe'îlātün Fe'îlün ..-/..-/..-/..-	D.Ulvî D., s.402
22b	Hilâlî	Cāme-i mā'î ile gökde Mesîḫāsın sen Āsmān içre ḥod mihr-i mücellāsın sen	112	Gazel	5	Fe'îlātün Fe'îlātün Fe'îlātün Fe'îlün ..-/..-/..-/..-	-
22b	Emrî	Gül ḡam-ı ḥaddüñle düşmiş ḥançer-i ḥār üstine Gelmiş efgān eyler anuñ bülbül-i zār üstine	113	Gazel	5	Fā'îlātün Fā'îlātün Fā'îlātün Fā'îlün -./-./-./-./-./-	Emrî D., s.233
23a	Emrî	Oḡuñ bir ḥışm ile geçdi dil-i pür-derd ü miḫnetden Dehān-ı zaḫmum açıq ḳaldı ḡonca gibi ḫayretten	114	Gazel	5	Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün .../.../.../...	Emrî D., s.210
23a	Yahyâ	Öldür beni gel bir gün öñürdi kerem eyle Ḳanumı döküp cānumı al dem ḳadem eyle	115	Gazel	5	Mef'ûlü Mefā'îlü Mefā'îlü Fe'ülün -./-./-./-./-./-	Yahyâ D., s.524
23a	Sırrî	Şehā çeşm-i çerāḡ-ı 'ālem nūr-ı başarsın sen Nazîrûñ görmedüm bir merdüm-i şāhib-nazarsın sen	116	Gazel	5	Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün .../.../.../...	Sırrî İ.E., s.412-413
23b	Nef'î	Gül gibi cām-ı mey-i encümen-efzün edelüm İttifāḳ ile gelüñ bir yere nevrüz edelüm	117	Gazel	5	Fe'îlātün Fe'îlātün Fe'îlātün Fe'îlün ..-/..-/..-/..-	Nef'î D., s.320

23b	Nef'î	Ṭuṭî-i mu'cize-güyem ne dësem lâf degül Çarḥ ile söyleşemem âyînesi şâf degül	118	Gazel	5	Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün ..-/-..-/-..-/-..-	Nef'î D., s.315
23b	Nef'î	Yäre derdüm dëyemem bezm-i şarâb olmayıcak Cürmüm ikrâr edemem mest-i ḥarâb olmayıcak	119	Gazel	5	Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün ..-/-..-/-..-/-..-	Nef'î D., s.311-312
24a	Nef'î	Bildürürdüm derdümi bir âh ile cãnâna hep Korkaram süz-ı derünümün felekler yana hep	120	Gazel	5	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün -.-/-.-.-/-.-.-/-.-	Nef'î D., s.287
24a	Sırrî	Âh kim ol âşnâ bî-gânedür günden güne Meyli yokdur vuşlata hicrânedür günden güne	121	Gazel	5	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün -.-/-.-.-/-.-.-/-.-	-İ.E.
24a	Ḥayâlî	Sen yüzi gülsüz cihân gülzâr zindândur baña Ḥalk-ı 'âlem gül gibi her gece ḥandândur baña	122	Gazel	5	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün -.-/-.-.-/-.-.-/-.-	Hayâlî D., s.90
24b	İsimsiz	Bu nâz u şiveden hergiz ferâgat yok mı sulṭânım Cefâ vü cevruñe yoḥsa nihâyet yok mı sulṭânım	123	Gazel	4	Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün .-.-/-.-.-/-.-.-/-.-	-
24b	Nâbî	Qalmadı râh-ı talebde ḥaṭar inşâallah Éderüz küy-ı murâda zafer inşâallah	124	Gazel	7	Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün ..-/-..-/-..-/-..-	Nâbî D., s.956-957
24b	Nâbî	Lâf eyleme zebân-ı tefâḥür-feşân ile Bâlâ-yı bâma çıkma çürük nerd-bân ile	125	Gazel	7	Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün -.-/-.-.-/-.-.-/-.-	Nâbî D., s.967
25a-25b	İsimsiz	Mest-i 'ışkum baña hem-dem dil-i nâ-kâmumdur Özgedür dil yine hem sâkı hem cāmumdur	126	Kaside	25	Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün ..-/-..-/-..-/-..-	-
25b	Vecdî	Tekmîl-i cünün étmege hāmün ele girse Âvâreliğa vâdî-i Mecnün ele girse	127	Gazel	5	Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün -.-/-.-.-/-.-.-/-.-	Vecdî D., s.133
25b	Emrî	Yatur dil ḥaṭṭ-ı şeb-gününde zülf-i yâra yaşlanmış Ne bilsün dün qara qavsinde miskîn yâra yaşlanmış	128	Gazel	6	Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün .-.-/-.-.-/-.-.-/-.-	Emrî D., s.130
26a	Mu'inî	Éder 'ışk ehli feryadı ki yâr u ağıyâra yaşlanmış Şanasın 'andelîb efgân éder gül ḥâra yaşlanmış	129	Gazel	5	Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün .-.-/-.-.-/-.-.-/-.-	-

26a	Nâ'îlî	Hevâ-yı 'ışka uyup kûy-ı yâra dek giderüz Nesim-i şubha refikiz bahâra dek giderüz	130	Gazel	6	Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün .-./...-./.-./..-	Nâ'îlî D., s.227
26a	Bâkî	Nihâl-i kâmetün haqqâ 'aceb nahl-ı dilârâdur Egerçi kaddün a'lâ kâkülün a'lâdan a'lâdur	131	Gazel	5	Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün ...-./...-./...-./...-	Bâkî D., s.132
26b	Vecdî	Kaşlaruñ fikrin eder 'ışk-ıla sevdâya düş Yapuşur tığa meşeldür bu ki deryâya düş	132	Gazel	5	Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün ..-./...-./...-./..-	-İ.E.
26b	İsimsiz	Fikr-i 'âşık çeşm ü ebrü gamze vü müjgândur Kâkül ü leb hâl ü ruh fikr etmeyen nâ-dândur	133	Gazel	4	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün .--./...-./...-./.-	-
26b- 28a	Birri	Muhabbet kımayup sende kararî Alur âhir elünden ihtiyârî	134	Koşma	15	11'li Hece Vezni	-
28a- 29a	İsimsiz	Kemâl-i luğf ile gün gibi rüşen Cemâl-i hüsn içinde tâze gülşen	135	Mesnevi	36	Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün ...-./...-./..-	-
29a	İsimsiz	Kitâb-ı 'ışkı ey h'âce çıkarmak hayli müşkildür Hediyye okumağıla bilinmez bu hidâyetdür	136	Müfred	1	Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün ...-./...-./...-./...-	-
29a	İsimsiz	Olmışam 'ıŝkuñ ile za'ifü'l-hâl Kalmadı ağlamağı dağı mecâl	137	Müfred	1	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün .--./...-./...-./.-	-
29a	İsimsiz	'ışk-ı nigâra kim giriftâram Nice yıllardur ki bîmâram	138	Müfred	1	Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün ..-./...-./...-./..-	-
29a	İsimsiz	'Âşık olan gamdan olmaz hâlî Böyledür böyle 'âlemün hâlî	139	Müfred	1	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün .--./...-./...-./.-	-
29a	İsimsiz	Kanı ol dem ki saña hem-dem idüm Rüz u şeb hizmetünde mahrem idüm	140	Müfred	1	Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün ..-./...-./...-./..-	-
29a	İsimsiz	Cihânda herkese yüz tutma ey yâr N'ola dost çok-ise düşmen dağı var	141	Müfred	1	Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün ...-./...-./..-	-

29a	İsimsiz	Dem-be-dem hasret bıçağı bağrumı hep yaralar Çünkü yârdan ayrı düşdüm koñ giyeyim qaralar	142	Müfred	1	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün -./-./-./-./-./-	-
29a	İsimsiz	Dêrler ki ‘âşık olana ya şabr ya şafer Şabrum dükendi lâzım olupdur baña sefer	143	Müfred	1	Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün -./-./-./-./-	-
29a	İsimsiz	Ne müşkildür cüdâ düşmek kişi sevgilü yârdan Huşûşa kim sefer kıla zarûret ile diyârandan	144	Müfred	1	Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün .---/.---/.---/.---	-
29a- 29b	İsimsiz	Êşiginden ğarîbüñi ki sürdüñ Baña düşmenlerümi hep güldürdüñ	145	Mesnevi	9	Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fe‘ülün .---/.---/..--	-
29b	İsimsiz	Yüri hey ‘âşıkına merhameti az güzel Dem-be-dem işi güci şîve ile nâz güzel	146	Müfred	1	Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün ..-./..-./..-./..-	-
29b	İsimsiz	Ey bıçak sen egri-iseñ toğrılar gibi kıılın Kes rakîbüñ başını kesme habîbüñ bir kıılın	147	Müfred	1	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün -./-./-./-./-./-	-
29b	İsimsiz	Benüm de sensiz eglenmez tenümde bir nefes cânım Ne çâre çünki gütdüñ var sa‘âdetlü sulţânım	148	Mesnevi	9	Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün .---/.---/.---/.---	-
30a	Nev‘î	Senüñ mahzûnuñ olmak baña şādān olmadan yêgdür Ğamuñla ağlamak ellerle ħandān olmadan yêgdür	149	Gazel	5	Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün .---/.---/.---/.---	Nev‘î D., s.309-310
30a	Hayretî	İçüp mest-i şarâb-ı ergavān olmak diler gönüm Gedā-iken yine şāh-ı cihān olmak diler gönüm	150	Gazel	5	Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün .---/.---/.---/.---	Hayretî D., s.320
30a	Necâtî	Fırkat şebine düşmişem ey mäh esirge Çıkdı felege āh-ı şehergāh esirge	151	Gazel	5	Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ülün -./-./-./-./-./-	Necâtî D., s.380-381
30b	Yahyâ	Şubh-ı şādık gibi ğāfil ağardı şakaluñ Ħaberüñ yok seni penbeyle boğazlar ecelüñ	152	Gazel	5	Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün ..-./..-./..-./..-	Yahyâ D., s.420
30b	Nef‘î	Ğam-ı ‘ışkuñ ki hep şekvâ eder ‘uşşāk-ı zār andan O dilden ħazz eder hem dil dağı bî-iĥtiyār andan	153	Gazel	5	Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün .---/.---/.---/.---	Nef‘î D., s.324

30b	İsimsiz	Bir belâkeş ‘âşıkam cevri ü cefâyâ râzıyam İstemem mihr ü vefâ derd ü belâyâ râzıyam	154	Gazel	5	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün -./-./-./-./-./-./-	-
31a	İsimsiz	Ne senüñ gibi baña dilber-i mümtâz bulunur Ne benüm gibi saña bir ‘âşık-ı hem-vâr bulunur	155	Selis	3	Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün ..-./..-./..-./..-	-
31a	Dürrî	Gelmedi muhibb-i şâdıķum dostum Doldı derünuma hasret üç gündür	156	Koşma	3	11'li Hece Vezni	-
31a	Bâķî	Âh kim sevdüm yine bir dilber-i ra‘nâcuğı Şimdiden biñ var yanında ‘âşık-ı şeydâcuğı	157	Gazel	6	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün -./-./-./-./-./-./-	Bâķî D., s.431-432
31b	İsimsiz	Ol-nedür kim cümle halk olmuş anuñ efgendesi Nâmı ‘anber câriye Hind ü ‘Arab nâzendesi	158	Mesnevi	5	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün -./-./-./-./-./-./-	-
31b	‘Âşık ‘Ömer	Neme gülem âh u zâr étsem gerekdür ‘âķıbet Ben bu meclisden güzâr étsem gerekdür ‘âķıbet	159	Dîvânî	4	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün -./-./-./-./-./-./-	‘Âşık ‘Ömer D., s.123
32a-33b	Şâbit	Hoşâ ferhunde aķter-i leyle iftiħâr-ı müstešnâ Ki ‘üvnân-ı berât-ı ķadridür ser-süre-i İsrâ	160	Kaside	65	Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün .-./-./-./-./-./-./-	Bosnalı Şâbit D., s.151-158
33b-35b	Nâbî	Ķudümüñ dehr ey şâh-ı rusul ħatm-i risâletdür Zuhûruñ “Raĥmeten li’l-‘âlemîn” olmaķda âyetdür	161	Kaside	70	Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün .-./-./-./-./-./-./-	-İ.E.
35b-36a	Nizâmî	Ey cemâlün âyeti ‘unvân-ı dîvân-ı ķadîm Ķaşlaruñ tuğrası Bismillâhiraĥmânirraĥîm	162	Gazel	7	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün -./-./-./-./-./-./-	-
36a	Râgıb	N’olaydı şehr-i ‘ademde iķâmet étmiş olaydık Velî mülkiyyet-i mekân ferâğat étmiş olaydık	163	Gazel	5	Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün .-./-./-./-./-./-./-	-İ.E.
36a	İsimsiz	Ĥırrân-ı zaĥımm dil-i ĥurrem bile bilmez Telĥî-i mezzâķ-ı dilümi sem bile bilmez	164	Gazel	9	Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ülün -./-./-./-./-./-./-	-
36b-37a	Ĥüseynî	Ey gönül gel heves-i sîm-bedenden geçelüm Gel meyil étmeyelüm zaĥm-ı dikenden geçelüm	165	Tercî‘-i bend	5	Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün ..-./..-./..-./..-	-

37b	'Ulvî	Baňa kemlik şatanlar dâ'im<â> iyilikle yâd olsun Zevâlüm isteyenler gün gibi rüşen-nihâd olsun	166	Tesdîs	5	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün .---/.---/.---/.---	-İ.E.
38a	Ṭâlib	Neşâtı gönlümüñ ol gül'izâra qalmışdur Küşâyış-i dil ü bülbül bahâra qalmışdur	167	Gazel	5	Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün .-./...-./.-./..-	-İ.E.
38a	Şu'ûrî	Nigâh-ı süz-ı 'alemsin kaderin qanda ben qanda Tecellâ-yı cemâl-i yâre tâkat qanda ben qanda	168	Gazel	7	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün .---/.---/.---/.---	-
38a	Sehmî	Bezm-i vaşl-yı yârda bî-hüde takrîrûñ nedür Sen nesin ey hâme-i küstâh taħrîrûñ nedür	169	Gazel	5	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün .-./...-./.-./.-.	-İ.E.
37a-38b	Sehmî	Şevk-i la'lüñle o kim mest mey-i âşâm olmaz Vâkıf-ı cilve-i nev-şâhid-i ilhâm olmaz	170	Gazel	5	Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün ..-./...-./..-./..-	Sehmî D., s.154-155
38b	Gubârî	Faşl-ı germâda 'aceb râhat-fezâdur mirvaħa Eller üstünde yer eylerse sezâdur mirvaħa	171	Gazel	5	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün .-./...-./.-./.-.	-İ.E.
38b	Râcî	Dil hevâ-yı zülf-i pür-tâbuñla âh etmektedir Sâlik-i esâvidiz şeh-nür siyâh etmektedir	172	Gazel	5	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün .-./...-./.-./.-.	-İ.E.
38b-39a	Ṭâlib	Nev-heves 'âşıkda eşk-i lâle-gün efzün olur Çeşm-i dâğ-ı nâzda elbetde hün efzün olur	173	Gazel	6	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün .-./...-./.-./.-.	-İ.E.
39a	Resîm	Ne sâ mân-ı taħammül var ne şabır u vefâ kaldı İşim ey çâre-sâz-ı 'âcizân âħir saña kaldı	174	Gazel	5	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün .---/.---/.---/.---	-
39a	Nâbî	Yârı açdum açıl ey gönca dehânum diyerek Bezme geldi gele ey serv-i revânum diyerek	175	Gazel	5	Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün ..-./...-./..-./..-	Nâbî D., s. 797-798
39a	Nâbî	Gülsitân-ı dehre geldük reng yok bû qalmamış Sâye-endâz-ı kerem bir naħl-ı dil-cû qalmamış	176	Gazel	5	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün .-./...-./.-./.-.	Nâbî D., s.353
39b	Ṭâlib	Yok kabiliyyetim ten-i cânânı görmege Kâdir mi kimse dîde ile cânı görmege	177	Gazel	9	Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün --./...-./.-./.-.	-İ.E.

39b	H'âce Efendi	Dil meyil éder çad-i hıramanı görmege Sevdası şimdi kâkül-i cânanı görmege	178	Gazel	5	Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün --/-.--/-.--/-.--	-
39b-40a	Seyyid Belîğ	Git 'Acem bîm küyuna cânanı görmege Kimdür şitâb eyleyen cânanı görmege	179	Gazel	6	Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün --/-.--/-.--/-.--	-
40a	Ṭâlib	Gelür meyhâneneden ol 'işvebâz âheste âheste Harâm eyler o mest-i cām-ı nâz âheste âheste	180	Gazel	5	Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün .---/.---/.---/.---	-İ.E.
40a	Nazîm	Harâm eyler o şüh-ı 'ışkbâz âheste âheste Gelür hancer be-dest ol serv-i nâz âheste âheste	181	Gazel	5	Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün .---/.---/.---/.---	-
40a	Şâbit	N'eylesem ben de dil-i hasteye bilmem n'etsem Zehr-ise işledemez zaḥmına merhem etsem	182	Gazel	5	Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün ..--/..--/..--/..--	Bosnalı Şâbit D., s.472-473
40b	Vecdî	Sîne de bir şüh-mest kec-i külâh ister gönül Bâ'is-i âh u nedâmet bir günâh ister gönül	183	Gazel	6	Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün --/-.--/-.--/-.--	Vecdî D., s.106-107
40b	Emîn	Başla ey muṭrib yine âğâzeze şehnazdan Ġayrı kârı yokdur 'uşşâkuñ nevâ ü sâzdan	184	Gazel	5	Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün --/-.--/-.--/-.--	-
40b	Enîs	Naḫşuñı aldırma havf ét çeşm-i efsünbârdan Elhazer ey kebk-i 'âlem pençe-i şehbâzdan	185	Gazel	5	Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün --/-.--/-.--/-.--	-İ.E.
40b-41a	Naḫîfî	Kimsenüñ sermâye-i ârâmı ġâret olmasun Kimseler âvâre-i dest-i melâmet olmasun	186	Gazel	6	Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün --/-.--/-.--/-.--	Naḫîfî D., s. 387
41a	Şâbit	Ûftâde ey serv-i revânum diye düşdüm Demezdi bu söz ġâflet ile söyleye düşdüm	187	Gazel	5	Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün --/-.--/-.--/-.--	Bosnalı Şâbit D., s.476
41a	Ṭâlib	Dilleri ḫandân éder ġulġul-i minâ-yı 'ışk Ġonca-i ṭab'ı ecir-i bülbül-i ġüyâ-yı 'ışk	188	Gazel	5	Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün --/-.--/-.--/-.--	-İ.E.
41a-41b	Resîm	O zülf-i ḫam ḫam u târtârı n'eyleyeyim Bu dil dedükleri âşüfte-kârı n'eyleyeyim	189	Gazel	5	Mefā'ilün Fe'ilätün Mefā'ilün Fe'ilün ..--/..--/..--/..--	-

41b	Huldî	Haṭ irdi fikir-i la'l-i yâri n'eyleyeyim Bahâr geçdi mey-i hoş-guvârî n'eyleyeyim	190	Gazel	5	Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün . - / . - / . - / . - / . - / . -	-
41b	Rüşdî	Derdüm firâḫ-ı yâr ile bîmâr olan bilür Hâlüm bilürse 'âşık-ı ğam-ḫ'âr olan bilür	191	Gazel	6	Mef'ülü Fâ'ilätü Mefâ'ilü Fâ'ilün - - / - - / . - / - - / - - / - - / - -	-İ.E.
41b	Seyyid Şabrî	Eşk-ile eyledüm rahv irdi dem-i şabâḫ-ı 'ışk Cân gözünü açdı na'ra-ı Hayy'ale'l-felâḫ 'ışk	192	Gazel	5	Fâ'ilätün Fâ'ilätün Fâ'ilätün Fâ'ilün - - / - - / . - / - - / - - / - - / - -	-
41b-42a	'Âlî	Cināndan ehl-i 'ışka āstān-ı dilrübā yegdür Marīza gülsitāndan küşe-i dārü'ş-şifā yegdür	193	Gazel	5	Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün . - - / . - - / . - - / . - - / . - - / . - -	-İ.E.
42a	Şeyhülislâm Bahâyî	Geh baña vü geh ḫançer-i bürrāna baḫarsın Maḫsüduñ eger cān-ise cānā ne baḫarsın	194	Gazel	5	Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün - - / . - - / . - - / . - - / . - - / . - -	Şeyhülislâm Bahâyî D., s.252
42a	Kelîm	Ey dil niçe ḫançer-i cānāna baḫarsın Yolunda ğaraḫ ölmek ise yā ne baḫarsın	195	Gazel	5	Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün - - / . - - / . - - / . - - / . - - / . - -	-
42a	Resîm	Şadā-yı ra'd u pür-zürî şebelden 'ibāretdür Nigāḫ olsa felek bir iki günlü ḫubbe sâ'atdür	196	Müfred	1	Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün . - - / . - - / . - - / . - - / . - - / . - -	-
42a-42b	'Ârif	'Ayb eder ḫâl-i dil-i āşifte sāmānum gören Görmedin ol şüh etvâr-ı perîşānum gören	197	Gazel	5	Fâ'ilätün Fâ'ilätün Fâ'ilätün Fâ'ilün - - / - - / . - / - - / - - / - - / - -	-
42b	Faşıḫî	Anuñ'çün cān-ı müştāka ḫaber cānāneden gelmez Ki eşküm gibi küy-ı dilrübāya her ğiden gelmez	198	Gazel	5	Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün . - - / . - - / . - - / . - - / . - - / . - -	-İ.E.
42b	Tâlib	Olsa olmaz dîde-i Ya'küb-ı nā-binā ğarîb Bu meşel meşhürdür dërler ölü a'mā ğarîb	199	Gazel	6	Fâ'ilätün Fâ'ilätün Fâ'ilätün Fâ'ilün - - / - - / . - / - - / - - / - - / - - / - -	-İ.E.
42b	Şerîf Şabrî	Ğonca-i ḫandān olup göster tebessüm neydügin Bülbüle şeh-nāz édüp bildür terennüm neydügin	200	Gazel	5	Fâ'ilätün Fâ'ilätün Fâ'ilätün Fâ'ilün - - / - - / . - / - - / - - / - - / - - / - -	-

43a	Mucibâ	Ġamum taħrîr için o kaşı yâ bir kez kalem kesmez Niçün üftâdesine hûn-bahâ ol ŧebi dem kesmez	201	Gazel	9	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün .---/.---/.---/.---	-
43a	Rezmî	Bûlbûl inler bâğda gördüm tebessüm ğoncada Âh âh êdûp añdum dehânuñ ğoncada	202	Gazel	5	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün -./-./-./-./-./-	-İ.E.
43a- 43b	'Abdî	Kim ki remz-i la'lüñi eyler tefeħhüm ğoncada Ĥayretinden 'aqlını ol-dem kıılır kim ğoncada	203	Gazel	5	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün -./-./-./-./-./-	-İ.E.
43b	Râğıb	N'olaydı ŧehr-i 'ademde ikâmet êtmîş olaydık Velî mekân-ı mekîni ferâğat êtmîş olaydık	204	Müfred	1	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün .---/.---/.---/.---	-İ.E.
43b	Kâtib Çelebi	Bahâr oldı çemende nâle-i bûlbûl ziyâd olsun Yine ŧahñ-ı gülistân zeyn olup güller küŧad olsun	205	Gazel	5	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün .---/.---/.---/.---	-
43b	Resîm	Dil teŧne-i esrâr-ı füyüzâta emîndür Biñ cân-ile taḫ'um aña ŧâkird-i kemîndür	206	Gazel	5	Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün --./--./--./--	-
43b	'Âzim	Perîŧân-ŧân olursañ ketü-yı cân-ile baħmazsın 'Acebdür ħâtır-ı 'uŧŧâka ħiç ey ŧâna baħmazsın	207	Gazel	5	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün .---/.---/.---/.---	-
43b- 44a	Râsiḫ	Seḫer ŧad ŧevkle mestâneveŧ cûŧ eylemiŧ deryâ Gelür kim zevraħ-ı 'ıŧkı çeküp nûŧ eylemiŧ deryâ	208	Gazel	5	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün .---/.---/.---/.---	Râsiḫ D., s. 244
44a	Ĥasîb	Êder âğyârı manzûr u mürüvvet yâr baḫtumdur Beni kaŧd-ı helâke ğamzeler der-kâr baḫtumdur	209	Gazel	5	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün .---/.---/.---/.---	-
44a	'Abdî	Beni âzâde eyler dilrübâ her yâr baḫtumdur Nevâziŧler êder âğyâra ol ğaddâr [baḫtumdur]	210	Gazel	3	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün .---/.---/.---/.---	-İ.E.
44a- 44b	Vâŧiħ	Cefâ vü cevre yârı eyleyen der-kâr baḫtumdur Beni giryân êden ne yâr u ne âğyâr [baḫtumdur]	211	Gazel	7	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün .---/.---/.---/.---	-İ.E.
44b	Luḫfi	Ṭağıdan ħırmen ü sâmânum her bâr baḫtumdur Degül serdî-i mihr ü rûzğâr ol kâr baḫtumdur	212	Gazel	5	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün .---/.---/.---/.---	-

44b	Nazım	Naķvetũn-ile nāz-ı büt-i ğonca-lebem ben Pervāne-i pür-cilve-i ŧem'-i ŧalebem ben	213	Gazel	6	Meġ'ũlü Meġā'ĩlü Meġā'ĩlü Fe'ũlũn --./---./--./---	-
44b	Nādirĩ	Yüzũm sürsem 'aceb mi ol ħaġ-ı nev-ĥĩze sultānum Münāsibdür zer-endũd eylemek ħaġt-ı hũmāyũnı	214	Gazel	2	Meġā'ĩlũn Meġā'ĩlũn Meġā'ĩlũn Meġā'ĩlũn .---/.---/.---/.---	Nādirĩ D., s.281
44b	Fethĩ Cābir	Sevdā-zede-i zũlf-i ŧeh-i ğonca-lebem ben Mecnũn gibi pũyān-ı każā-yı ŧalebem ben	215	Gazel	5	Meġ'ũlü Meġā'ĩlü Meġā'ĩlü Fe'ũlũn --./---./--./---	-
45a	Re'fet	Ki velveleārā-yı çemen bũlbũl-i zāruz Yellerle gehĩ ħasret-i bũy-ı gül-i ħāruz	216	Gazel	5	Meġ'ũlü Meġā'ĩlü Meġā'ĩlü Fe'ũlũn --./---./--./---	-İ.E.
45a	Vecdĩ	Hũsn-i yāruñ 'ārız-ı tāb-āverinden bellũdür Maġla'-ı ikbāl[i] mihr-i enverinden bellũdür	217	Gazel	5	Fā'ilātũn Fā'ilātũn Fā'ilātũn Fā'ilũn ---/---/---/---	-İ.E.
45a	ŧālib	Düşdũmse çāh-ı miġnetũne rif'atũm budur Ey Yũsuf-ı memālik-i dil 'izzetũm budur	218	Gazel	7	Meġ'ũlü Fā'ilātũ Meġā'ĩlü Fā'ilũn --./-./-./-./-.-	-İ.E.
45a	ŧālib	Gitdũkçe görünmez oldu ruġsāreleri Eksilmede ŧehr-i hũsn meġpāreleri	219	Rũbāĩ	2	Meġ'ũlü Meġā'ĩlũn Meġā'ĩlü Fe'ũl --./-./-./-.-	-İ.E.
45b	Resĩm	Gõnũl geçmez ruġ-ı dilberden olmaķla ħaġ-āverde Žiyā-yı mihr-i 'ālem-tāba olmaz ebr ile perde	220	Gazel	5	Meġā'ĩlũn Meġā'ĩlũn Meġā'ĩlũn Meġā'ĩlũn .---/.---/.---/.---	-
45b	Resĩm	Vechi var dũr olmasa ğozin perĩ-ruġsāremũz Cũŧ-ı ħayretle pür oldu ŧĩŧe-i nezzāremũz	221	Gazel	5	Fā'ilātũn Fā'ilātũn Fā'ilātũn Fā'ilũn -./-./-./-./-.-	-
45b	Resĩm	Āhum çıkardı ħāne-i dilden fiġānumı Āzũrde-ħātır etdi dīvār-ı cānumı	222	Gazel	5	Meġ'ũlü Fā'ilātũ Meġā'ĩlü Fā'ilũn --./-./-./-.-	-
46a	ŧālib	Çeŧm-i ğāżab-ālũde-i cānāna baķılmaz Ol ğamze-i fettān-ise mestāne baķılmaz	223	Gazel	5	Meġ'ũlü Meġā'ĩlü Meġā'ĩlü Fe'ũlũn --./---./--./---	-İ.E.

46a	Kâtib Çelebi	Mes'ûd olan âvâre dile dil dimezüz Dîvâne-i 'ışk olmaya 'âkil dimezüz	224	Rübâî	2	Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ül --./-./-./-./-	-
46a	Ṭâlib	Olmağ degül zebânuma cârî rızâ ile Harf-i niyâz yāduma gelmez haṭâ ile	225	Gazel	7	Mef'ûlü Fâ'ilätü Mefâ'ilü Fâ'ilün --./-./-./-./-	-İ.E.
46a	Nesîb	Ḥayf kim rüyuña bir kerem nigâh eylemedüm 'Arz' edüp ḥâl-i perişânımı âh eylemedüm	226	Gazel	5	Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün ..-./..-./..-./..-	-İ.E.
46a	İsimsiz	Hemîşe def'-i gama vaşl-ı yârdur bâ'is Neşâtuma yine bir gam-küsârdur bâ'is	227	Müfred	1	Mefâ'ilün Fe'ilätün Mefâ'ilün Fe'ilün .-./-./-./-./-	-
46b	Nesîb	Zâtımı hayretle ḥâmüş olmayınca bilmedüm Aşlumuz bigâne-i hüş olmayınca bilmedüm	228	Gazel	5	Fâ'ilätün Fâ'ilätün Fâ'ilätün Fâ'ilün .-./-./-./-./-	-İ.E.
46b	Neşâtî	Gitdüñ ammâ ki koduñ ḥasret ile cânı bile İstemem sensiz olan şohbet-i yârânı bile	229	Gazel	5	Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün ..-./..-./..-./..-	Neşâtî D., s.156
46b	Ḥalîm	Ḥüsni dîvâne eder Yûsuf-ı gerdânı bile Çeşmi cân kaşdın eder nâvek-i müjgânı bile	230	Gazel	5	Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün ..-./..-./..-./..-	-
46b	Resîm	İntizâr-ı güle dili bir hiç ü nâr êtdüñ bu şeb Ḥ'âba her müjgânı ḥarcama ḥarâb êtdüñ [bu şeb]	231	Dîvânî	3	Fâ'ilätün Fâ'ilätün Fâ'ilätün Fâ'ilün .-./-./-./-./-	-
47a	Şehrî	Ümîdi ehl-i derdüñ gül-bün-i gülzâr-ı ḥasretdür Reh-âverd-i bahâr deste deste ḥâr-ı ḥasretdür	232	Gazel	5	Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün .-./-./-./-./-	Şehrî D., s.127
47a	Vahîd	Ḥâlet-i 'ışkı beyân eyleyüp âdem ne dêsün Ḥâlden bilmez o müstağnî-i 'âlem ne dêsün	233	Gazel	5	Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün ..-./..-./..-./..-	-
47a	Ṭâlib	Reng-i tâbî ruḥ-ı dildârda gördüm Ben neşve-i şahbâyı leb-i yârda gördüm	234	Gazel	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün --./-./-./-./-	-İ.E.
47a	'Abdî	Ne figân eyledi te'sîr ne ḥod-ı âh saña	235	Gazel	5	Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün ..-./..-./..-./..-	-İ.E.

		Meger inşâf vère sevdüğüm Allâh saña				..-/.-../..-/-	
47b	Rüşdî	Küşe-i cenneti biz ravza-i cennet bilürüz Gülşen-i ‘âlemi şahrâ-yı kıyâmet bilürüz	236	Gazel	5	Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün ..-/.-../..-/-	-İ.E.
47b	Nâbî	Olaldan zevk-yâb âb-ı şahrâ meşreb-i deryâ Dem-â-dem bûs éder dâmân-ı şahrâ-yı leb-i deryâ	237	Gazel	5	Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün .-../.-../.-../.-	Nâbî D., s.457
47b	Ahmed Paşa	Étmesün hürşid-i raşşân rüy-ı cânân ile baḡ Bendeye lâyıḡ degüldür ke’de sultân ile baḡ	238	Gazel	5	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün .-../.-../.-../.-	Ahmed Paşa D., s.129-130
47b	Vaşfî	Dil olup her berg-i gül eylerse cânân ile baḡ Cânı yokdur ke’eyleye ol leb-i ḡandân ile baḡ	239	Gazel	5	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün .-../.-../.-../.-	Vaşfî D., s.67
48a	İsimsiz	Va’de-i vuşlat édüp âh bize yâr dünden berü İntizârum ‘aynuma gelmez cihân dünden berü	240	Dîvânî	4	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün .-../.-../.-../.-	-
48a	Necâtî	Luḡ édersin sen gelürseñ mürde cisme cân gelür Nâme yazup gönderürseñ bendeye ‘unvân gelür	241	Gazel	5	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün .-../.-../.-../.-	Necâtî D., s.230
48a	Necâtî	İşün altun éden sâķî gümüş peymânedür dërler ḡarâbatı görenler hep bu devlet-ḡânedür dërler	242	Gazel	5	Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün .-../.-../.-../.-	Necâtî D., s.177
48b	Necâtî	Ey meh-i bî-mihr şehriñ pādşâhı yok mıdur Zülfüne hey dèmege zıll-ı İlâhî yok mıdur	243	Gazel	6	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün .-../.-../.-../.-	Necâtî D., s.176
48b	Sûzî	Serv-i ḡaddüñ degmesidür şâḡ-ı gül gülzârda Eşkimüñ perverdesidür lâleler kühsârda	244	Gazel	5	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün .-../.-../.-../.-	-İ.E.
48b	‘Ulvî	Ġarîb ü bî-kesem künc-i belâda maḡremüm sensin Benüm’çün ağla ey çeşmüm ölince hem-demüm sensin	245	Gazel	5	Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün .-../.-../.-../.-	D. Ulvî D., s.434- 435
49a	Nef‘î	‘Işḡ mühlük yâr ḡâfil mübtelâlar n’eylesün Birbirine derdini inkâr güc ikrâr güc	246	Gazel	5	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün .-../.-../.-../.-	Nef‘î D., s.293

49a	Yakîni	Gezer her hâr ile serv-i hîrâmânundan ummazdum Taķılmaķ her pelîde verd-i handânundan ummazdum	247	Gazel	5	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün .---/.---/.---/.---	Yakîni D., s.225
49a	Rahîmî	Hün-1 dil yâd-1 leb-i la'lüñle şerbetdür baña Tende ğamzeñ yarası âsâr-1 şihhatdür baña	248	Gazel	1	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün -.-/-.-/-.-/-.-	Rahîmî D., s.124
49a	Meylî	İki şakķ eylemişdür anı hakkâk-1 yed-i kudret Lebün bir la'l imiş yek-pâre bî-mânend ü bî-hemtâ	249	Gazel	4	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün .---/.---/.---/.---	-İ.E.
49b	Bâķi	Feryāduma érmezse n'ola ol boyı şimşâd Küyunda feleklerden aşar nâle vü feryâd	250	Gazel	5	Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün --./--./--./--	Bâķi D., s.88
49b	Bâķi	Görüp tâb-1 'izârûñ hâtırı bezm oldı Nâhîdün İçüp 'ışkuñ şarâbuñ kellesi germ oldı hürşîdün	251	Gazel	5	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün .---/.---/.---/.---	Bâķi D., s.187
49b	Zâtî	Zahmete girmeñ 'ilâc étmeñ baña şimdengeru Derdüme ölmekden ayru yoķ devâ şimdengeru	252	Gazel	5	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün -.-/-.-/-.-/-.-	Zâtî D., s.134
50a	İsimsiz	Va'de-i vuşlat édüp âh bize yâr dünden berü İntizârum 'aynuma gelmez cihân dünden berü	253	Dîvânî	4	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün -.-/-.-/-.-/-.-	-
50a	Şuhûdî	Baña zindân oldı bu dârü'l-bekâ şimdengeru Ölmege cân vèrürem ben mübtelâ şimdengeru	254	Gazel	5	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün -.-/-.-/-.-/-.-	-
50b	Kâtib	Ġarîbâ ğâziyâ menbüz bekâya intikâl étدی Türâb-1 merķad-i bâķî mücellâ eyler enşârı	255	Gazel	4	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün .---/.---/.---/.---	-
50b	Kusûrî	Git birev ü söyle bigü gel biyâ Hâl-i dilüm cümle 'ıyân ét aña	256	Taştir	12	Müfte'îlün/Müfte'îlün/Fâ'ilün -.-/-.-/-.-	-
51a	Bâķi	Müje haylin dizer ol ğamze-i fettân şaf şaf Güyiyâ cenge durur nîze-güzârân şaf şaf	257	Gazel	7	Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün ..-/-..-/-..-/-	Bâķi D., s.177-178
51a	Zâtî	Zahmete düşmeñ 'ilâc étmeñ baña şimden-gerü Derdüme yoķ ölmeden ğayrı devâ şimden-gerü	258	Gazel	5	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün -.-/-.-/-.-/-.-	Zâtî D., s.134

51a	Ümîdî	Dizilüp karşıña erbâb-ı dil ü cân şaf şaf Ka'be'ye karşı durur ehl-i şafâ-hân şaf şaf	259	Gazel	6	Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün ..-./..-./..-./..-	Ümîdî D., s.277
51b	Veysî	Çeşm-i mestüñ bir siyehkâr idügin ben bilürem Çekmişem derdini bîmâr idügin ben bilürem	260	Gazel	5	Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün ..-./..-./..-./..-	-
51b	Fehmî	Beni tîr ü belâña ey kemân-ebrû nişân eyle Dilümde köhne zaḥmı nâveküñle ḥün-feşân eyle	261	Gazel	5	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün .-./.-./.-./.-.	-
51b	Hakkî	Söyletme beni başuñ içün derd-i serüm var Taḫrîr edemem ḥâlümü gâyet kederüm var	262	Gazel	5	Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün --./.-./.-./.-.	-
51b	Veysî	Tıfıdur bilmem baña cânân ola ya olmaya Terbiyetle ol perî insan ola ya olmaya	263	Gazel	5	Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün .-./.-./.-./.-.	-
52a	Fuzûlî	'Âlem oldı şâd senden ben esîr-i ğam henüz 'Âlem êtdi terk-i ğam bende ğam 'âlem henüz	264	Gazel	5	Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün .-./.-./.-./.-.	Fuzûlî D., s.189
52a	Rûhî	Ḳanḳı bed-günüñ sözin bilmem yine gûş eyledüñ Añmaz olduñ ben dil-efkârı ferâmüş eyledüñ	265	Gazel	5	Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün .-./.-./.-./.-.	Bağdatlı Rûhî D., s.755
52a	Nâbî	Şâm-ı ğamda zülf-i 'anber-fâm geldi ḥâtıra Dâne-i ḥâlin görince dâm geldi ḥâtıra	266	Gazel	5	Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün .-./.-./.-./.-.	-İ.E.
52a	Naḫîfî	Ḥ'âba varmış gelmiş ol müjgân müjgân üstine Güyyâ serdâdedür peykân peykân üstine	267	Gazel	6	Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün .-./.-./.-./.-.	Naḫîfî D., s. 456
52b	Hıfzî	Elem-i derd ü belâ cânüm râḫat mı vërür Fırkatüñ çekmege 'ömrüm baña mühlet mi vërür	268	Gazel	5	Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün ..-./..-./..-./..-	-
52b	Nâbî	Çeşmüñ gibi mest olmağ-ıçün câma mı düşdüñ 'Aksüñ gibi câm-ı mey-i gül-fâma mı düşdüñ	269	Gazel	5	Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün --./.-./.-./.-.	Nâbî D., s.801- 802
52b	Nâbî	Ġamuñla ağlamakda çeşm-i pür-nem ḳanda ben ḳanda Ḥırâş-ı sînede ser-pençe-i ğam ḳanda ben ḳanda	270	Gazel	5	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün .-./.-./.-./.-.	Nâbî D., s.1054

53a	Mecnûnî	Bilmiş ol sensiz benüm ğamdur sipâhum [Muştafâ] Dûd-ı âhumla kurulmuş bârgâhum Muştafâ	271	Gazel	5	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün -./-./-./-./-./-./-	-
53a	Mecnûnî	Kaṭreyüz girme velî ammâ ki deryâ bizdedür Nüh felek seyyâreler çarḥ-ı mu‘allâ bizdedür	272	Gazel	5	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün -./-./-./-./-./-./-	-
53a	Vechî	Andan berü kim cür‘a-keş-i cām-ı elestüz İkrâr êderüz şaklamazuz bād- perestüz	273	Gazel	5	Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ülün -./-./-./-./-./-./-	-
53a	Meşâmî	Boşala kîse-i kân kâse-i ‘ummân dükene Ne ğam-ı dil ne kim dîde-i giryân dükene	274	Gazel	5	Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün -./-./-./-./-./-./-	Meşâmî İ.E., s.6
53b	Rûḥî-i Bağdâdî	Nice bir cür‘a gibi pest olalum Şîşe-mânend zîr-i dest olalum	275	Gazel	5	Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün -./-./-./-./-./-./-	Bağdatlı Rûḥî D., s.833-834
53b	Nazmî-zâde	Pây-i cehd-i âşnâyı niş-ḥ‘âr êtmek gerek Şoñra ‘azm-i Ka‘be-i dîdâr-ı yâr êtmek gerek	276	Gazel	4	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün -./-./-./-./-./-./-	-
53b	Şafî	Her kişi doğrı dëyü söyler onda ferîsin Böyle ger bilmeseler tutmayalardı birisin	277	Gazel	5	Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün -./-./-./-./-./-./-	-
53b	Yûnus Sâmî	Ey ḥâtem-i ‘âlem-i mürüvvet acım Tîr-i sitem ü meşakḳate amacım	278	Rübâ‘î	1	Mef‘ülü Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fâ‘ -./-./-./-./-./-./-	-
53b	Revânî	Şol kimse ki tîr-i ğama amacım dër Yād eyleyüp iflâsını muḥtâcım dër	279	Rübâ‘î	1	Mef‘ülü Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fâ‘ -./-./-./-./-./-./-	-
54a	‘Ârif	Var iken yâ Rab lüṭfuñ ğayra mey-i Cem dëmем Ni‘met-i bî-ḥaddüñe müstağrakam acım dëmем	280	Rübâ‘î	1	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün -./-./-./-./-./-./-	-
54a	İsimsiz	Yâ Rab meni silsile-i ‘âleme ser-tâc êtme Teng şıfatlularuñ tîğına ‘ummân êtme	281	Rübâ‘î	1	-	-
54a	Ġarîbî	An dil o meh-rû-yı cilvegeri ‘işvede [söylerem saña] Dilârâ-yı ḥayât-efzâ nev-bahârı söylerem saña	282	Gazel	5	-	-İ.E.

54b	Hakkî	Yatur dil künc-i firqatde ‘alîl-i müstemiddâne Kažâ-yı nâgehânidur belâ-yı ‘ışk-ı rindâne	283	Gazel	5	Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün .../.../.../.../...	-
54b	Türkmânî	Dertliyem derünüm gam ile dolu ‘İşk elinden hâlüm yamandır benüm	284	Koşma	4	11'li Hece Ölçüsü	-
54b-55a	Türkmânî	Gel gönül melîl olup gam yeme Ağlamanuñ elbet de gülmesi vardır	285	Koşma	5	11'li Hece Ölçüsü	-
55a	İsimsiz	Gurbet eller çekdi ey meh-rû beni yâhû seni Dilden ihrac eyledi gayr u beni yâhû seni	286	Dîvânî	4	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün -./-./-./-./-	-
55a	Türkmânî	Uğra seher yeli dildara söyle ‘Adûlar vaşluna nâ‘il olmasun	287	Koşma	4	11'li Hece Ölçüsü	-
55b	Nâbî	Bâğın gül ü sünbül ü serv ü benefşesi Yâri gelür dëyü qodılar gözci nergisi	288	Gazel	5	Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün -./-./-./-./-	-İ.E.
55b	İsimsiz	Olur gozeşte-i dem hüsn-i dilberân bozılır Görür dil ehlini bî-çäre ol-zamân bozılır	289	Gazel	5	Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün -./-./-./-./-	-
56a	Gevherî	‘Aşık olmak isteyen âdem felekde evvelâ Baht-ı ‘alî sa‘d-ahter mâlik-i kimyâ gerek	290	Dîvânî	5	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün -./-./-./-./-	Gevherî D., s. 576-577
57a	Gevherî	Nice kul olmayam saña ey cânım Sencileyin cân kıymet bulunmaz	291	Koşma	5	11'li Hece Vezni	Gevherî D., s.446-447
57b-58a	İsimsiz	Bir mehûñ bendesiyem sâye dağı olmaz eşi Nürunuñ zerresi olmaz bu cihânuñ güneşi	292	Muhammes	9	Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün -./-./-./-./-	-
59a	Vahdetî	Hamdülillâh ki dilâ mazhar-ı fehm-i ârâyam Evc-i rifatde Hümâ gibi semen-sîmâyam	293	Tahmis	5	Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün -./-./-./-./-	Vahdetî D., s.30-31

59a	Bâkî	Zaḥm-ı dilden kan akar bu çeşm-i giryân bî-ḥaber Ġarḳa vèrdi ‘âlemi bir kaṭre ‘ummân bî-ḥaber	294	Gazel	5	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün -.-/-.-/-.-/-.-	-İ.E.
59b	Fevrî	Derd-i hicrân yıkdı dil mülküni cânân bî-ḥaber Zulm-i zâlim şehri] virân êtdi sultân bî-ḥaber	295	Gazel	5	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün -.-/-.-/-.-/-.-	-
59b	‘Ulvî	Ḥaste cânâ ḥâlet-i mevt êrdi cânân bî-ḥaber Bir devâsız derde düşdü vèh ki Lokmân bî-ḥaber	296	Gazel	5	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün -.-/-.-/-.-/-.-	-İ.E.
59b	Nâbî	Bir devlet için çarḫa temennâdan uşanduk Bir vaşl için aġyâra müdürâdan uşanduk	297	Gazel	5	Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ülün --./--./--./--	Nâbî D., s.756
59b	Rûhî	Kimsenün râmına senden ġayrı ikdâm êtmedüm Cümle râm êtdüm ammâ kim seni râm êtmedüm	298	Gazel	5	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün -.-/-.-/-.-/-.-	Baġdatlı Rûhî D., s.850
60a- 60b	İsimsiz	Bu âvâz ile ‘âlem geldi cûşa Bırakdı meclis ehlini ḥurûşa	299	Mesnevi	37	Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fe‘ülün .---/---/---	-

TABLO 3: Mecmuada Kullanılan Vezinler

Vezinler			
Bahirler	Vezin	Şiir Numaraları	Toplam
Hezec	<i>Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün</i> •—/•—/•—/•—	4-14-22-30-32-36-65-70-72-80-84-92-93-96-104-105-106-114-116-123-128-129-131-136-144-148-149-150-153-160-161-163-166-168-174-180-181-193-196-198-201-204-205-207-208-209-210-211-212-214-220-232-237-242-245-247-249-251-255-261-270-283	62
Hezec	<i>Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün</i> •—/•—/•—	11-57-90-100-135-141-145-299	8
Hezec	<i>Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün</i> —•/•—/—•/•—	1	1
Hezec	<i>Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün</i> —•/•—/•—/•—	6-37-58-60-61-63-85-94-97-102-110-115-127-151-164-187-194-195-206-213-215-216-223-234-250-262-269-273-297	29
Remel	<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i> —•—/—•—/—•—/—•—	2-3-8-12-13-19-25-26-27-31-33-34-35-38-39-40-41-43-44-45-46-48-52-54-56-67-71-74-76-78-81-82-83-88-89-95-103-108-109-113-120-121-122-133-142-147-154-157-158-159-162-169-171-172-173-176-183-184-185-186-188-192-197-199-200-202-203-217-221-228-231-238-239-240-241-243-244-246-248-252-253-254-258-263-264-265-266-267-271-272-276-280-286-290-294-295-296-298	98
Remel	<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i> —•—/—•—/—•—	16-17-29-79-137-139	6

<i>Remel</i>	<i>Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün</i> ••—/••—/••—/••—	5-15-18-23-24-28-68-69-73-77-91-98- 101-107-111-112-117-118-119-124- 126-132-146-152-155-165-170-175- 182-226-229-230-233-235-236-257- 259-260-268-274-277-292-293	43
<i>Remel</i>	<i>Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün</i> ••—/••—/••—	99-140-275	3
<i>Muzâri</i>	<i>Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün</i> —•/—••/••—/—•—	7-9-20-21-66-75-86-87-125-143-177- 178-179-191-218-222-225-288	18
<i>Müctes</i>	<i>Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün</i> ••—/••—/••—/••—	55-130-167-189-190-227-289	7
<i>Hafîf</i>	<i>Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün</i> ••—/••—/••—	59-62-64-138	4
<i>Mütekârib</i>	<i>Fe‘ülün Fe‘ülün Fe‘ülün Fe‘ül</i> •—/•—/•—/•—	10	1
<i>Serî</i>	<i>Müfte‘ilün/Müfte‘ilün/Fâilün</i> —••—/—••—/—•—	256	1
<i>Ahreb</i>	<i>Mef‘ûlü Mefâ‘ilün Mefâ‘ilü Fe‘ül</i> —••/—••—/—••—/—•—	219-224	2
<i>Ahreb</i>	<i>Mef‘ûlü Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fâ‘</i> —••/—••—/—••—/—	278-279	2

3. Daha Önce Yapılmış Çalışmalarda Bulunmayan Şiirler

İçinde **Bâkî** mahlası bulunan ve Bâkî'ye ait olma ihtimali olan bir tercî-i bend, Bâkî Dîvânı'nda bulunmamaktadır. (bk. 1 numaralı şiir) Yine **Bâkî** mahlaslı, -bî-haber redifli, beş beyitten müteşekkil olan gazel de yayımlanmış Bâkî Dîvânı'nda bulunmamaktadır. (bk. 294 numaralı şiir)

Meylî mahlası bulunan ve beş beyitten oluşan bir gazel, Özer Şenödeyici ve Ahmet Akdağ tarafından hazırlanan *Ulu Çınarın Gölgesinde Bir Şair Meylî ve Şiirleri* adlı eserde bulunmamaktadır. (bk. 70 numaralı şiir)

Muhibbî mahlaslı, -sın sen redifli, beş beyitten müteşekkil olan bir gazel, Muhibbî Dîvânı'nda bulunmamaktadır. (bk. 73 numaralı şiir)

Vecdî mahlaslı, -ya düş redifli, beş beyitten oluşan bir gazel, Vecdî mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bulunmamaktadır. (bk. 132 numaralı şiir)

Mirâciyye-i Nâbî Efendi başlığı altında yazılan ve -dür redifli olan mirâciyye, yayımlanmış Nâbî'nin yayımlanmış eserlerinde bulunmamaktadır. (bk. 161 numaralı şiir)

Râgıb mahlaslı, -étmiş olaydık redifli, beş beyitten müteşekkil olan gazel, Râgıb mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bulunmamaktadır. (bk. 163 numaralı şiir)

Ulvî mahlaslı, -olsun redifli, Nâilî'nin bir gazelinin tesdîs edilmiş şekli olan şiir, başta Derzî-zâde Ulvî Dîvânı olmak üzere Ulvî mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bulunmamaktadır. (bk. 166 numaralı şiir) **Nazîre-i Ulvî** başlığı altında -bî-haber redifiyle yazılan gazel de Ulvî mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bulunmamaktadır. (bk. 296 numaralı şiir)

Sehmî mahlaslı, -üñ nedür redifli, beş beyit olan gazel, Sehmî mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bulunmamaktadır. (169 numaralı şiir)

Âlî'nin Bâkî'nin beş beyitlik gazelini tanzîr ettiği -yêgdür redifli şiir, Âlî mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bulunmamaktadır. (bk. 193 numaralı şiir)

Fasîhî mahlaslı, -gelmez redifli, beş beyitten müteşekkil olan gazel, Fasîhî Dîvânı'nda bulunmamaktadır. (bk. 198 numaralı şiir)

Vecdî Çelebi başlığı altında, -inden bellüdür redifiyle yazılan gazel, Vecdî mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bulunmamaktadır. (bk. 217 numaralı şiir)

Nâbî mahlaslı, -geldi hâtıra redifli, beş beyitten müteşekkil olan gazel, yayımlanmış Nâbî Dîvânı'nda bulunmamaktadır. (bk. 266 numaralı şiir) Ayrıca **Nâbî** mahlasıyla yazılan beş beyitlik bir gazel de Nâbî Dîvânı'nda bulunmamaktadır. (bk. 288 numaralı şiir)

4. Mecmuada Yer Alan Nazîre Şiirler

İncelememizin konusunu teşkil eden mecmua, bütünüyle bir nazîre mecmuası olmamakla beraber mecmuanın içinde nazîre olarak yazılmış şiirler bulunmaktadır. Mecmuanın ihtiva ettiği nazîre şiirlere geçmeden önce, nazîrenin ve nazîrecilik geleneğinin ne olduğu konusuna değinmek gerekmektedir. Arapça “ نظر ” (nazara) mastarından türeyen nazîrenin sözlük anlamı Şemseddin Sâmi (2010:1464)'nin belirttiği üzere “Bir şeye benzemek üzere yapılan şey, örnek, misl, karşılık”tır. Nazîrenin cemi, nezâirdir. Bir edebiyat terimi olarak nazîre, bir şairin başka bir şairin şiiriyle aynı vezin, kafiye, redif ve konuda şiir yazmasıdır.

... Bu yolda gazel söylemeye tanzîr etme, nazîre yazma, nazîre söyleme, nazîre deme ya da cevap yazma, cevap verme, söylenen gazele de nazîre denir. Nazîre söyleyen şair de nazîre-gû, nazîre-perdaz olarak anılır. XIX. yüzyılda ve Tanzimat döneminde nazîre-perdazlık şairler arasında bir moda halini almıştır. Gazelde nazîrecilik divan şairleri arasında çok yaygındır. (Dilçin, 1986:108)

Dîvân şiirinde nazîrecilik geleneği çok gelişmiş ve bu gelişmenin bir sonucu olarak sadece nazîre şiirleri ihtiva eden mecmualar tertip edilmiştir. Osman Horata (2009:24)'nın belirttiği üzere, günümüze ulaşabilen nazîre mecmualarını şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Ömer b. Mezîd, Mecmûatü'n-Nezâir, 1437.
2. Eğridirli Hacı Kemâl, Câmiü'n-Nezâir, 1512-13.
3. Edirneli Nazmî, Mecmûatü'n-Nezâir, 1524.
4. Pervâne Bey, Pervâne Bey Mecmûası, 1560.
5. Budinli Hisâlf'nin XVII. asırda derlediği Metâli'ü'n-Nezâir'i ise, nazîrelerin sadece matla beyitlerini içermektedir.

Nazîre olarak yazılan şiirleri taklit veya intihal sonucu ortaya çıkan şiirler olarak nitelendirmek, nazîreperdaz şairlere yapılabilecek en büyük haksızlıktır. Çünkü başka bir şairin şiiriyle aynı vezin, kafiye, redif ve konuda şiir yazmak, ancak belirli meziyet ve hünere sahip kişilerin işidir. Aynı vezin, kafiye, redif ve konu gibi unsurlarla sınırlandırılmış olan nazîre şairi, tamamen kendi hayal dünyasının mahsulü olan ve orijinalitesini muhafaza eden eserler vücuda getirmiştir.

Nazîrecilik geleneğinin dîvân şairleri açısından iki önemli işlevi bulunmaktadır. Bunlardan ilki, nazîre yazma geleneğinin şiir yazmaya yeni başlayan acemi şairler için bir mektep mâhiyetinde olmasıdır. Her şairin kendine özgü şahsiyetini bulmadan önce, üstad şairleri örnek alma ve onlardan esinlenme evresi vardır. İşte bu evrede, nazîre yazma geleneği acemi şairlere yol göstermektedir. Şiir yazmaya yeni başlayan şairler, üstad kabul ettikleri

şairlerin şiirlerine nazîreler yazarak kendi şiir tarzlarını bulmaya çalışmışlardır. Nazîre yazma geleneğinin önemli ikinci işlevi ise, nazîre yazmanın usta şairler için bir meydan okuma niteliğinde olmasıdır. Usta bir şair, şiirini tanzîr ettiği şairden daha üstün ve güzel şiir yazdığını kanıtlamak amacıyla da nazîre şiir yazmaktadır. Bu maksatla nazîre şiirler yazan şairler arasında adeta bir şiir müsabakası yaşanmaktadır. Yaşanan bu müsabakanın tek amacı, en mükemmel olan şiiri yazmaktır. Kısacası nazîre yazmak, hem şairliğe yeni adım atan şairler hem de usta şairler için önemi inkar edilemeyecek bir gelenektir.

İncelediğimiz mecmuada bulunan nazîre şiirleri şu şekilde sıralayabiliriz:

Mu'înî mahlaslı bir şair, **Emrî'nin** “-a yaşlanmış” redifli, altı beyitlik bir gazelini tanzîr etmiştir.(bk. 128 ve 129 numaralı şiirler)

Zemin şiir olarak bulunan **Tâlib Efendi'nin** “-ı görmege” redifli şiiri, **Hâce Efendi** ve **Seyyid Belîg** tarafından tanzîr edilmiştir. (bk. 177,178,179 numaralı şiirler)

Nazîm mahlaslı bir şair, **Tâlib'in** “âheste âheste” redifli, beş beyitlik gazelini tanzîr etmiştir. (bk. 180 ve 181 numaralı şiirler)

Enîs mahlaslı bir şair, **Emîn'in** “-dan” redifli, beş beyitlik bir gazelini tanzîr etmiştir. (bk. 184 ve 185 numaralı şiirler)

Huldî mahlaslı bir şair, **Resûm'in** “-ı n'eyleyeyim” redifli beş beyitlik bir gazelini tanzîr etmiştir. (bk. 189 ve 190 numaralı şiirler)

Bâkî'nin “yêgdür” redifli, beş beyitlik bir gazeli, **Âlî** tarafından tanzîr edilmiştir. (bk. 193 numaralı şiir)

Şeyhülislâm Bahâyî'nin “-a bakarsın” redifli, beş beyitlik gazeli, **Kelîm** tarafından tanzîr edilmiştir. (bk. 194 ve 195 numaralı şiirler)

Abdî mahlaslı bir şair, **Rezmî'nin** “goncada” redifli, beş beyitlik bir gazelini tanzîr etmiştir. (bk. 202 ve 203 numaralı şiirler)

Hasîb'in “bahtumdur” redifli, beş beyitlik gazeli, **Abdî, Vâsık** ve **Lutfî** tarafından tanzîr edilmiştir. (bk. 209, 210, 211, 212 numaralı şiirler)

Neşâtî'nin “-ı bile” redifli, beş beyitlik gazeli, **Halîm** tarafından tanzîr edilmiştir. (bk. 229 ve 230 numaralı şiirler)

Ahmed Paşa'nın “-ile bahs” redifli, beş beyitlik gazeli, **Vasfî** tarafından tanzîr edilmiştir. (bk. 238ve 239 numaralı şiirler)

Zâtî'nin “şimden-gerü” redifli, beş beyitlik gazeli, **Şuhûdî** tarafından tanzîr edilmiştir. (bk. 252 ve 254 numaralı şiirler)

Bâkî'nin “saf saf” redifli, meşhur gazeli, **Ümîdî** tarafından tanzîr edilmiştir. (bk. 257 ve 259 numaralı şiirler)

Râsîh'in “üstine” redifli, meşhur gazeli, **Nahîfî** tarafından tanzîr edilmiştir. (bk. 267 numaralı şiir)

Bağdatlı Rûhî'nin “Sanman bizi kim şîre-i engûr ile mestüz/Biz ehl-i harâbâtdanız mest-i elestüz” beyiti ile başlayan terki-i bendi, **Vechî** mahlaslı bir şair tarafından tanzîr edilmiştir. (bk. 273 numaralı şiir)

Bâkî'nin “bî-haber” redifli, beş beyitlik gazeli, **Fevrî** ve **Ulvî** tarafından tanzîr edilmiştir. (bk. 294, 295, 296 numaralı şiirler)

5.Mecmûada Yer Alan Şairlerin Biyografileri

Ahmed Paşa (?-1497)

Fâtih döneminde vücut bulan kültürel ve sosyal gelişmelerle beslenerek kendine mahsus özellikleriyle ilk klasik hüviyetini kazanmış şair Ahmed Paşa'dır. Ahmed Paşa Bursalı olarak tanınmasına karşın, kimi kaynaklar Edirneli olduğunu kaydederler. Ahmed Paşa'ya Bursalı Ahmed Paşa denmesinin sebebi; Bursa Muradiye Medresesi'nde müderrislik, daha sonra da Emir Sultan Vakfîyesi'nde mütevellilik yapmış olmasıdır. Babası II. Murad dönemi kazaskerlerinden Veliyüddin Efendi'dir. Doğum tarihi bilinmeyen Ahmed Paşa öğrenimini tamamladıktan sonra, önce Bursa'da müderris, daha sonra da Edirne'de kadı olmuştur. Fatih Sultan Mehmed'in tahta geçmesinden sonra Ahmed Paşa, Fatih'in büyük takdirini kazanmış, onun saltanatı döneminde önce kazasker, daha sonra da arkadaşı ve hocası olmuş, vezirlik payesini elde etmiştir. II. Beyazıt döneminde sarayın iltifatını kazanmış, Bursa sancak beyliğine atanmıştır. Zamanının “sultân-ı şuarâ-yı Rûm”u olarak adlandırılan Ahmed Paşa'nın Bursa'daki evi edebî toplantı yeri haline gelmiş, birçok şair onun evinde toplanmış; birbirlerine şiirlerini okumuşlardır. 1497 yılında Bursa'da vefat etmiştir. Ahmed Paşa'nın elde bulunan tek eseri Dîvânî'dir. Ahmed Paşa, zamanındaki ve kendi zamanından sonraki şairlere, hatta XVI. asrın Bâkî, Zâtî, Lâmi'î, Âhî gibi büyük şairlerine etki etmiş bir şairdir.¹

Âlî (1541-1600)

Âlî, Gelibolu'da doğdu (25 Nisan 1541). Asıl adı Mustafa olup daha çok doğu yeri ve mahlasıyla birlikte anılarak Gelibolulu Mustafa Âlî sanıyla tanındı. Babasının adı

¹ Mine Mengi, Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Akçağ Yayınları, Ankara, 2009, s.120 ; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.131-133.

Ahmed'dir. Kaynaklarda Abdullah veya Abdülmevlâ olarak geçen dedesinin adına bakılarak Âlî'nin devşirme soyundan geldiği düşünülmektedir. Değişik eserlerinde bütün ırkları kötölemesine karşın Hırvat soyunu övmesinden hareketle de Boşnak bir aileden gelmiş olabileceği Atsız tarafından ileri sürülmüştür. Bu iddiayı doğrulayacak başka bir husus da Âlî'nin hayatının büyük bölümünü Boşnak asıllı devlet adamlarının yanında geçirmiş olması gösterilebilir. Altın yaşında başlayan öğrenim hayatı yirmi yaşında medreseden mezuniyetle tamamlandı. İyi bir Arapça ve Farsça bilgisini de içine alan bu öğrenimin, mükemmel olduğu söylenilebilir. Niyeti müderris olmaktı. Ama Şehzade II. Selim'in desteğiyle ilmiyye mesleğini bırakıp Şehzade'ye dîvân katibi oldu. Ardından uzun süre hizmetinde bulunduğu Şam beylerbeyi Lala Mustafa Paşa'nın dîvân katipliğine tayin edildi. Paşa'nın Mısır beylerbeyliğinden azli üzerine, Âlî de işini bıraktı, Şehzade III. Murad'ın yanına Manisa'ya gitti. Oradan Bosna beylerbeyi Ferhad Paşa'nın dîvân katipliğine gönderildi. Sultan III. Murad'ın tahta çıkışını takiben, İstanbul'a gelen Âlî, Hoca Sadeddin Efendi vasıtasıyla Gürcistan, Azerbaycan ve Şirvan yöresi beylerbeyi olan Mustafa Paşa'nın yanına tekrar dîvân katibi oldu. Onunla İran seferine katıldı. Buradan Halep Tımar Defterdarlığı'na tayin edilen Gelibolulu'ya Van beylerbeyi Hüsrev Paşa tarafından yeni bir görev verildi. Trabzon'a giderek oradaki erzak işlerini düzene koyacaktı. Halep Tımar Defterdarlığı görevinden azledilen Âlî, bir süre açıkta kaldıktan sonra Erzurum, altı ay sonra da Bağdat Mal Defterdarlığı'na getirildi. Ardından yine azledildi ve uzunca bir süre açıkta kaldı. Kısa süren Sivas Defterdarlığı görevinden sonra Yeniçeri katipliğine getirildi. Bu görevinden de azledildi. Gelibolulu Mustafa Âlî Cidde'de öldü. (1599/1600) Gelibolu'dan on altı yaşında geldiği İstanbul'da hemşehrisi ve hocası müderris şair Sürûî ile Hayâlî gibi devrin önde gelen üstatlarından edebî terbiye alan genç Mustafa, o yaşlarda önce Çeşmî mahlası ile şiir yazmaya başlamış, az sonra ise bütün hayatına hakim olan yükselme ihtirası ve kendini herkesten üstün görme duygusuna uygun düşen Âlî mahlasında karar kılarak bütün eserlerini bu ad ile vermiştir. Henüz yirmi iki yaşında iken, daha iki yıl önce kendisine dîvân katipliği kapısını açan Mihr ü Mâh ile birlikte Enîsü'l-kulûb ve Mihr ü Vefâ gibi üç edebî eserin sahibi bulunan Âlî, aşk macerası konularından, hikayelerden uzaklaşmaya başlayarak sanatını Tuhfetü'l-uşşâk'tan bu yana tarihe, sosyal muhteva ve kültür ağırlıklı konulara yöneltir. Eserleri şunlardır: Türkçe Dîvânlar, Farsça Dîvân, Mihr ü Mâh, Tuhfetü'l-uşşâk, Mihr ü Vefâ, Enîsü'l-kulûb, Riyâzü's-sâlikîn, Ravzatü'l-letâif, Sade-i Sad-güher, Gül-i Sad-berg, Subhatü'l-abdâl, Kırk Hadis Tercümeleri, Dekâiku't-tevhîd, Meâlimü't-tevhîd, Nukatü'l-kâl fî tazmîni'l-

makâl, Bedâiyü'l-makâl, Mecmuau'l-bahreyn, Bedî'u'r-rukûm, Câmiu'l-buhûr der Mecâlis-i Sûr, Menşeü'l-inşâ, Kühnü'l-ahbâr.²

Âşık Ömer (1030?/1621?-1119/1707)

Hayatı hakkında kaynaklarda kesin bilgiler bulunmayan Âşık Ömer hakkında araştırmacıların en çok tartıştığı konular arasında doğum tarihi ve yeri gelmektedir. Saadettin Nüzhet Ergun, M.Fuat Köprülü, Şükrü Elçin başta olmak üzere pek çok araştırmacı, şairin doğum tarihinin sarih olarak bilinmediğini kaydederek XVII. yüzyılı işaret etmişlerdir. Âşık Ömer'in doğum yeri hususunda Aydın, Konya ve Kırım olmak üzere üç farklı görüş ileri sürülmüştür. Âşık Ömer'in kabrinin İstanbul'da, Kırım'da olduğu konusunda çelişkili bilgiler söz konusudur. Şair, medrese öğrenimini görmüş, dinî ilimler yanında Arapça ve Farsça'yı öğrenmiş, Hâfız Dîvânı'nı, Sadî'nin Bostanı'nı, Mevlânâ'nın Mesnevîsi'ni okumuş bir şairdir. Âşık Ömer'in matbu dîvânında "Hâfız" unvanıyla anılması, Kur'ân'ı hıfz etmiş veya hâfızlık çalışmış bir kişi olduğunu göstermektedir. Dervîş Nihânî mahlasını kullanmasından hareketle Âşık Ömer'in bir tarikata bağlandığını muhakkak gören Saadettin Nüzhet Ergun, bu mahlasın şeyhi tarafından verilmiş olabileceği ihtimalini öne sürmüştür. Şiirleri Ömer mahlasını kullanan birçok şairle karışan Âşık Ömer'in Ömer ve Âşık Ömer dışında, Adlî, Dervîş Nihânî, Vehbî ve Vechî mahlaslarını da kullandığı anlaşılmaktadır. Şair hem hece hem de aruz ölçüsü ile şiir söylemiş, dönemin en verimli ve usta şairidir. 1500 civarında şiiri olduğu sanılan Âşık Ömer'in konu olarak aşk, tabiat, gurbet, ölüm gibi temalarla birlikte din, tasavvuf ve tarihsel olaylar da geniş biçimde yer almaktadır. Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî, Âşık Ömer'in şiirlerini toplayarak bir dîvân haline getirmiştir. Ayrıca hemen her cönk ve mecmuada da Âşık Ömer'in şiirlerini görmek mümkündür.³

Bâkî (1526-1600)

Mahmut Abdülbâkî, Fâtih müezzinlerinden Mehmed Efendi'nin oğludur. 1526'da İstanbul'da doğdu. İyi bir medrese tahsili gören Abdülbâkî, Ahaveyn (iki kardeş) lakabıyla meşhur Karamanî Ahmed ve Mehmed efendilerden, daha sonraları Süleymaniye

² Ömer Faruk Akün, "Âli", TDVİA, C.2, Divantaş Diyanet Vakfı Neşriyat, İstanbul, 1989, s.416-421; Sema Kölemen, Nuruosmâniye Kütüphanesi 4962 Numaralı Mecmua (247a-324b, Transkripsiyonlu Metin-İnceleme), Cumhuriyet Üniversitesi SBE. YLT., Sivas, 2011, s.16-17.

³ Ali Duymaz, "Âşık Ömer", TEİS., 23.04.2016 tarihinde <http://www.turkedebiyatilisimleri-sozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4992> sayfasından ulaşılmıştır.

müdrislerinden Kadı-zâde Şemseddîn Ahmed gibi devrin tanınmış âlimlerinden ders gördü. Medrese eğitimi gördüğü sırada Bâkî'de şairlik istidadı süratle gelişti. Şiirden iyi anlayan Kanunî Süleyman, Bâkî'yi kendi devrinin en büyük şairi addettiği için onu çok himaye ediyor, daima iltifatlarda, ihsanlarda bulunuyordu. 1566 yılında Kanunî'nin ölümü Bâkî'yi çok üzmüş ve bunun üzerine “Kanunî Mersiyesi”ni yazmıştır. Mersiye'nin yedinci bendinde tahta çıkan II. Selim'e dua eder. Daha sonra da II. Selim'e Cülûsiye yazarak onun tahta çıkışını kutlar. Ancak, II. Selim Bâkî'ye babasının gösterdiği kadar ilgi göstermemiş, müdrislikten azletmiştir. II. Selim'den sonra tahta çıkan III. Murad'a kasideler sunan Bâkî, bu dönemde Sokullu Mehmed Paşa tarafından korunduğu için, mevkiini korumuştur. İleri yaşlarda Edirne Selimiye Medresesi'ne müdris, Mekke ve Medine'ye kadı olmuş, oradan dönüşte İstanbul kadılığına yükseltilmiş, Anadolu ve Rumeli Kazaskerliği yapmıştır. Bâkî 1600 tarihinde vefat etmiştir. Cenaze namazı Fâtih Câmii'nde Sun'ullâh Efendi tarafından kalabalık bir cemaatle kılındıktan sonra Edirnekapısı dışındaki mezarlıkta defnedildi. Bâkî, dört padişah dönemini yaşamış ve döneminde Sultânu'ş-Şuarâ unvanını almıştır. Kaynaklar Bâkî'nin evli olduğunu, iki oğlunun bulunduğunu kaydetmektedir. Bâkî'nin manzum ve mensur eserleri bulunmaktadır. Şairin eserlerini şöyle sıralayabiliriz: Dîvân, Me'âlimü'l-Yakîn fi Sîreti Seyyidi'l-Mürselîn, Fezâ'ilü'l-Cihâd, Fezâ'il-i Mekke, Hadîs-i Erbaîn Tercümesi. Bâkî'nin ifadelerinde daha çok hitâbî üslup görülür. Şiirlerinde mahallî renkleri ve şahsiyetinin izlerini bulmak mümkündür. Şiirlerinde kendine has bir üslubu bulunan Bâkî, Türkçenin aruz veznindeki imale ve zihaf kusurlarını asgariye indiren şairi olarak kabul edilir. Şiirlerinde aşkın acı ve ıstıraplarından çok, elden geldiğince coşku ve neşeyi yansıtan işret tasvirlerine yer vermiştir.⁴

Emrî (?-1575)

Edirneli olduğu bütün kaynaklarda ittifakla belirtilmektedir. Ailesi hakkında bilgi bulunmamaktadır. Önceleri bazı imaretlerin kitabet vazifesiyle meşgul olurken Kınalı-zâde Ali Çelebi'nin Edirne kadısı olmasından sonra onun himayesiyle Yıldırım Bâyezid Medresesi'nin tevliyeti hizmetinde bulunmuş, daha sonra buradan azledilmiştir. Kaynaklar ömrünü tevliyet hizmetleriyle geçirdiğini, Edirne ve İstanbul dışında herhangi bir yerde bulunmadığını ifade ederler. Emrî'nin memurluk hayatında yükselememesinde onu “kemâl-i istiga”sının ve inzivayı sevmesinin rolü vardır. Emrî hayatını istigna ve kanaat

⁴M. Fuat Köprülü, Dîvân Edebiyatı Antolojisi, Akçağ Yayınları, Ankara, 2006, s.227-232; Mine Mengi, Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Akçağ Yayınları, Ankara, 2009, s.171-173; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.202-204.

içinde geçirmiş, bundan dolayı da herhangi bir devlet büyüğünün methi için şiir yazmamıştır. 1575 yılında Edirne'de vefat eden Emrî'nin ölüm tarihini Hasan Çelebi, Gelibolulu Mustafa Âlî ve daha sonra Bursalı Mehmed Tahir 1574 olarak vermişlerse de doğru değildir. Emrî tarih düşürmede usta bir şairdir. Emrî'nin bugüne ulaşan eserleri dîvânî ve muammalarıdır. Dîvânî ölümünden sonra tertib edilmiştir. Bursalı Mehmet Tahir, Emrî'nin manzum ve matbu bir Pend-i Attâr Tercümesi'nin olduğunu söylerse de S.Nüzhet Ergun bu eserin Emrî'ye ait olmadığını göstermiştir.⁵

Fasîhî (?-1743)

Kaynaklardan edindiğimiz bilgilere göre Fasîhî'nin asıl adı Hasan olup, Tosyalıdır. Kaynaklar şairin 1743 senesinde vefat ettiğinde birleşmektedir. Çok iyi eğitim görmüş olan Fasîhî, çeşitli medreselerde müderrislik yapmıştır. Râmiz'e göre 1726 yılından, hayata gözlerini yumduğu 1743 yılına kadar İstanbul'da Defterdar Ahmed Paşa Medresesi, Sâniye-i Kenan Paşa Medresesi, Eyyühüm Çelebi Medresesi, Ferhad Paşa Medresesi, İbrahim Paşa-yı Cedîd Medresesi, Mihr-mâh ve Vefâ Medreselerinde müderris olarak görev yapmıştır. Gerek kaynaklardan gerekse Fasîhî Dîvânî'nda yer alan tarih manzumelerinden hareketle Fasîhî'nin İstanbul'da hayatını sürdürmüş olduğunu söyleyebiliriz.⁶

Fehîm-i Kadîm (1627-1647)

Mustafa Fehîm Efendi'nin ailesi hakkında elimizde pek bilgi bulunmamaktadır. Babasının mesleğinin unculuk veya kurabiyecilik olmasından dolayı, Fehîm Çelebi'nin Uncı-zâde diye de anıldığı görülmektedir. Fehîm'den bahseden kaynakların hiçbiri onun doğum tarihini vermemektedir, ancak Fehîm'in doğum tarihi ile ilgili umumi kanaat 1627'dir. Tahsili ve yetişmesi hakkında fazla bilgi bulunmayan Fehîm'in Arapçayı muhtemelen ailesinden ana dili olarak öğrendiği, pek genç sayılabilecek bir yaşta Örfî-i Şîrâzî Dîvânî'nı istinsah etmesinden ve Farsçayı da iyi bildiği kendi şiirlerinden anlaşılmaktadır. Bosnevi Süleyman Mezakî Efendi'nin teşviki ile Mısır'a vali olan Eyyub Paşa'nın maiyyetine girerek Kahire'ye gitmiştir. Fehîm'in vefat tarihi olarak 1647 kabul edilmektedir. Fehîm'in elde bulunan en önemli eseri Dîvânı'dır. Fehîm'in en önemli özelliği kendine has bir üsluba sahip olmasıdır. Gazellerinde pitoresk tasvirler ile günlük olayların gayet tabî bir şekilde yer aldığı görülür. Birçok şiirinde görülen ıstırap temi ise bizzat mizaç ve hayatının şiire

⁵ M.A. Yekta Saraç, "Emrî Emrullâh", TDVİA, C.11, Divantaş Diyanet Vakfı Neşriyat, İstanbul, 1995, s.164.

⁶ Haluk Gökalp, Fasîhî Dîvânî (İnceleme-Metin), Çukurova Üniversitesi SBE. YLT., Adana, 2001, s.1-3.

aksinin bir tezahürüdür. “Sebk-i Hindî”nin ilk büyük temsilcilerinde sayılmaktadır. Fehîm, şiirlerinde fazla sözden kaçınıp kısa ve öz söyleyişi tercih etmiş, ayrıca kafiye ve redif kullanımında da bazı yenilikler ortaya koymuştur.⁷

Figânî (1505?-1532)

Asıl adı Ramazan, babasının adı ise Abdullah olup XVI. yüzyıl başlarında Trabzon'da doğmuştur. Doğum yılı hiçbir kaynakta geçmez. Bununla beraber şiirlerindeki ipuçlarına ve tezkirlerle tarihlerin genç yaşta öldürüldüğü ifadelerine bakılarak, Figânî'nin aşağı yukarı XVI. yüzyılın ilk birkaç yılı içinde doğduğu söylenebilir. Çocukluğu ve ilk gençliği hakkında kaynaklarda bilgi yoktur. Tezkirelerdeki kayıtlara göre gençlik döneminde İstanbul'a geldiği, kısa bir medrese öğrenimi gördüğü, İranlı şairler gibi hekim olmaya özenerek Kazvinli Şah Mehmed'den tıp dersleri aldığı, özellikle gramer, hekimlik ve edebiyatta ileri gittiği anlaşılmaktadır. Figânî genç yaşta güzel şiirler yazmaya başlamıştır. Kaynaklar onun asıl ününü Kanunî Sultan Süleyman'ın şehzadeleri Mustafa, Mehmed ve Selim için tertip edilen sünnet düğünü (936/1530) münasebetiyle nazmettiği bir “sûriyye” kasidesi ile kazandığını bildirirler. Zamanın ünlü şairlerinin, kasidelerini okuyup sundukları bu düğünde Figânî'nin eseri takdir toplamış ve adının yayılmasına sebep olmuştur. Geçimini daha çok devlet büyüklerine yazdığı kasidelerden elde ettiği bağışlar ve görevlerle sağlamıştır. Figânî Kesenek yazmanlığında çalışmıştır. Sadrazam İbrahim Paşa'nın 1526'da Budin'den getirip Sultanahmet'teki sarayın önüne diktirdiği üç tunç heykeli hakkında yazılan ve Figânî'nin de bulunduğu bir toplantıda okunan “Dünyaya iki İbrahim geldi, biri putları kırdı, öteki put dikti.” anlamındaki “*Dü İbrâhîm âmed be-deyr-i cihân/Yekî put şiken şud yekî put nişân*” Farsça beyit sadrazamın kulağına gitmiş, Figânî, kendisi ile bir ilişkisi olmayan bu beyit yüzünden, üç gün sonra Tahtakale'deki evinde yakalanmış, önce dövülmüş, sonra da asılmıştır. Önceleri Hüseyinî takma adı ile yazmış, sonraları bunu Figânî'ye çevirmiştir. Âşık Çelebi onun Na'tî ve Priştineli Nûhî ile birlikte İstanbul'un eğlence yerlerinde ve Galata meyhanelerinde gezdiğini, çeşitli işret meclislerinde bulunarak yazdığı gazel ve kasidelerle hâmileler elde etmeye çalıştığını bildirir. XIX. yüzyıla kadar düzenlenmiş şiir mecmualarının önemli bir kısmında eserlerine yer verilmesi, onun uzun zaman okunup tanınmaya devam ettiğini gösterir. Atasözü ve

⁷ Mine Mengi, Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Akçağ Yayınları, Ankara, 2009, s.211; Tahir Üzgör, Fehîm-i Kadîm Hayatı, Sanatı, Dîvân'ı ve Metnin Bugünkü Türkçesi, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, 1991, s.3-16; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.263-265.

deyimleri ustaca kullanmasıyla şiirleri dikkat çekmektedir. Abdülkadir Karahan tarafından neşredilen Dîvânçe'sinde 8 kaside, 107 gazel ve 2 tahmis bulunmaktadır.⁸

Fuzûlî (?-1556)

Asıl adı Mehmed, babasının adı ise Süleyman'dır. Irak'ta yaşayan Akkoyunlu Türkmenlerinin Bayat boyundandır. “Fuzûlî-i Bağdâdî” diye anılmasına rağmen, doğum yeri ihtimallere göre Hille, Necef veya Kerbelâ olarak gösterilmektedir. Doğum tarihi de tam olarak bilinmemekle birlikte, kendi sözü olan “*menşe’ ve mevlidim Irak*” (888) ibaresinin ebced karşılığı olan 888/1483 tarihi son yıllarda kabul görmüştür. Kimsenin beğenmeyeceği düşüncesiyle “**Fuzûlî**” mahlasını seçmiştir. Bir rivayete göre babası Hille müftüsü olduğundan ilk eğitimini ondan almış, daha sonra da Rahmetullah adlı bir hocadan ders görmüştür. Tahsilinin ilk dönemlerinde Arapça ve Farsçayı bu dilde şiir yazacak kadar öğrenmiş ve kendisini yoğun olarak şiir için gerekli olan ilim tahsiline vermiştir. Hikemî ve hendesî ilimlerle uğraştığı kadar tefsir ve hadis gibi ilimleri de öğrenmiştir. Bağdat'ın 1534'te Kanunî tarafından teslim alınmasından sonra Fuzûlî'nin başta Kanunî olmak üzere birçok Osmanlı devlet ricaline kasideler yazıp sunduğu ancak hiç bir dönemde devlet büyüklerinden beklediği ilgiyi ve maddî desteği görmediği bilinmektedir. Kendisine evkaftan bağlanacağı vadedilen maaş, günlük dokuz akçeyle sınırlı kalınca şair hoşnutsuzluğunu ifade etmek üzere meşhur *Şikâyet-nâme*'sini yazmıştır. Fuzûlî'nin ölüm tarihini tezkire yazarı, Ahdî'den öğreniyoruz. Şair, 1556 tarihinde ölmüştür. Ahdî tezkiresinde Fuzûlî'nin Fazlî adında bir oğlunun olduğu kayıtlıdır. Fuzûlî'nin çok sayıda eseri bulunmaktadır. Manzum ve mensur olarak Türkçe, Farsça ve Arapça 13 kadar eser vermiştir. Eserleri şunlardır: Türkçe Dîvân, Farsça Dîvân, Arapça Şiirler, Leylâ vü Mecnûn, Beng ü Bâde, Sâkî-nâme, Hadîs-i Erbaîn Tercümesi, Hadîkatü's-Süedâ, Türkçe Mektuplar, Nişancı Celâlzâde Mustafa Çelebi Mektubu (Şikâyet-name), Musul Bayraktarı Ahmed Bey Mektubu, Ayas Paşa Mektubu, Kadı Alâeddin Mektubu, Şehzâde Bâyezid Mektubu, Rind ü Zâhid, Sıhhat u Maraz, Muammâ Risâleleri, Matlau'l-İtikâd.⁹

⁸ Gülşen Çaylı Cankurt, Figânî Dîvânı Gramatikal İndeksi, Adnan Menderes Üniversitesi SBE. YLT., Aydın, 2015, s.2-4; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.209-210.

⁹ Mine Mengi, Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Akçağ Yayınları, Ankara, 2009, s.153-161; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.182-189.

Garîbî (?-1210)

İbnü'l-Emin Son Asır Türk Şairleri'nde ondan şu şekilde bahseder “Yûsuf Garîbî Efendi, Erbillidir. Âmâdır.” Osmanlı Müellifleri'nde 1210 küsur tarihlerinde vefat eylediği muharrerdir. 129 sahifeden mürekkebe olan dîvân-ı eş'ârı Bağdad valisi Müşir Gözlüklü Reşid Paşa-zâde Rüşdi Bey tarafından tab' ettirilmiştir. Dîvânın bazı bölümlerinde şair, gözlerinin âmâ olduğundan söz eder. Yine dîvânının sonunda, “Dîn ü devlet çerâğî” diye tanıttığı Van Kethudası Esed Beg tarafından himâye gördüğünü söyleyerek, onunla ilgili bir tarih düşürür.¹⁰

Gevherî (?-1703/1730)

Yazmalardan hareketle Gevherî'nin adının Mehmed olduğunu büyük bir ihtimalle kabul etmek lazımdır. Gevherî'nin İstanbullu olması ihtimali vardır. O, Müstakimzâde Süleyman Saadeddin Efendi'nin yazdığına göre Dördüncü Mehmed ve İkinci Mustafa devri şair ve hattatı Mehmed Bahri Paşa'nın dîvân kâtipliğini yapmıştır. Gevherî'nin doğum tarihi hakkında -bu gün için- elimizde vesika yoktur. Gevherî, âşıklığın tabîî şartlarından biri olan “seyahat”e çıkmamış, İstanbul ve Bursa'dan başlamak üzere imparatorluğumuzun Türk-İslâm şehirlerinde ve Rumeli'de dîvân kâtipliği gibi memuriyet vazifesi ile bulunmuştur. Şairin Üçüncü Ahmed (1703-1730) devrinde öldüğü kesin olarak kabul edilmelidir. Gevherî'nin şiirleri, sosyal konuda sayılabilecek Dördüncü Mehmed'in Avusturya seferleri ile ilgili iki ve Selim Giray için bir medhiyesi dışında kaleme aldığı “Mersiye”si istisna edilirse tek tema etrafında “aşk” üzerinde dönmektedir.¹¹

Hayâlî (1497/1499?-1556/1557)

Asıl adı Mehmed, lakabı “Bekâr Memî”dir. Selanik vilayetinin 40 kilometre kuzeydoğusundaki Yenice gölünün doğu sahilinde bulunan Yenice'de doğmuştur. Doğum tarihi bilinmemekle birlikte II. Bâyezid döneminde doğduğu bilinmektedir. Âşık Çelebi onun çocukluğunda Gülistân ve Bostân gibi eserler okuduğunu belirtir. Gençliğinde oraya gelen Baba Ali Mest-i Acemî adlı bir Kalenderî şeyhinin cezbesine kapılarak bu tarikata intisap etmiş ve onlarla birlikte seyahate başlamıştır. Bu şeyhin ona verdiği tasavvuf bilgilerinin yanı sıra Hayâlî'yi şiirde ilerlemesi için teşvik ettiği ve şairin henüz on dört

¹⁰ Vedat Ali Tok, Garîbî Dîvânı (İnceleme-Metin), Erciyes Üniversitesi SBE. YLT., Kayseri, 1995, s. 1-2.

¹¹ Şükrü Elçin, Gevherî Dîvânı İnceleme-Metin-Dizin-Bibliyografya (Düzeltilmiş ve eklemeler yapılmış II. baskı), Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 1998, s.9-19.

yaşlarındayken ustaca şiirler yazmaya başladığı bilinmektedir. İyi bir medrese tahsili görmediği anlaşılan ve bir süre derbeder bir hayat yaşayan Hayâlî, dönemin devlet adamlarına şiirler yazmış, kasideler sunmuştur. Şiirleriyle önce Defterdar İskender Çelebi'nin daha sonra da Sadrazam İbrahim Paşa'nın dikkatini çekti. 1522'de Gazâlî Deli Birader ile Rodos Seferi'nde bulundu ve şairin sohbetlerinden yararlandı. Rodos kalesinin fethi sebebiyle padişaha bir kaside sundu. Ardından İrakeyn Seferi'ne katılarak Bağdat'ın fethine katıldı. Onun bu arada Fuzûlî ile tanışma fırsatı bulduğu rivayet edilir. Padişaha art arda sunduğu her şiiri ile büyük ihsanlara nail olan şaire 1525-1526 yıllarında aylık 290 akçe bağlandığı, 1528 ve 1535 yılları arasında da on kere 1000'er akçelik ihsanlarda bulunulduğu bilinmektedir. Serfiçe'de zeameti ve Sütlüce'de de bir bahçesi bulunan şair önce İskender Çelebi'nin (1534) ve ardından da İbrahim Paşa'nın (1536) idamı ile iki büyük hâmisini kaybetti, ardından sadarete getirilen Rüstem Paşa tarafından sevilmediğinden saraydan eski yakınlığı göremedi. Padişah'tan sancak beyliği isteyip İstanbul'dan ayrılmak istedi. Kendisine “Beğ” denmesine nazaran bu isteğine kavuşmuş olabileceği tahmin edilmektedir. Hayâlî'nin bilinen eseri, Dîvânı'dır.¹²

Hayretî (?-1534)

Vardar Yenicesi'nde doğdu. Asıl adı Mehmed'dir. Kaynaklarda Mehmed Şah, Mehmed Çelebi ve Baba Hayretî olarak da geçer. Hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Mevlevî şeyhi Yûsuf Sîneçâk'ın kardeşi olan Hayretî mutasavvıf bir şairdir. Kardeşi gibi kendisi de önce Şeyh İbrâhim Gülşenî'ye intisap etti, daha sonra Rumeli abdalları arasına karışarak Bektaşîliği benimsedi. Sehî Bey ve Âşık Çelebi'nin belirttiklerine göre Hayretî, Rumeli akıncı ocaklarında bir sipahi olarak ömür sürmüştür. Dîvânındaki “Kılıç Kasidesi” ile “Yahyâlîlerimiz” redifli murabbaı da bu hususunu doğrulamaktadır. Şairin tahsil durumuna dair kesin bilgi mevcut değildir. Bir ara İstanbul'a giden şairin burada ne zamana kadar kaldığı bilinmemektedir. İstanbul'da bazı devlet büyüklerine kasideler sunan Hayretî, Kanunî'nin sadrazamı Makbul İbrahim Paşa'nın dikkatini çeker. Onun için bir bahariyye yazıp kendisine sununca İbrahim Paşa şairden hoşlanıp büyükçe bir ihsanda bulunmak istemişse de sadrazama daha yakın olan Hayâlî Bey'in, Hayretî'yi tok gözlü ve kimseye baş eğmeyen biri olarak tanıtmayı yüzünden câizeden vazgeçerek küçük bir timar vermeyi kâfi görür. Bunun üzerine Hayretî, İstanbul'dan Vardar Yenicesi'ne geri döner. Kabrinin Vardar

¹² Mine Mengi, Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Akçağ Yayınları, Ankara, 2009, s.169-170; Cemal Kurnaz, “Hayâlî Bey”, TDVİA, C.17, Divantaş Diyanet Vakfı Neşriyat, İstanbul, 1998, s.5-7; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.200-202.

Yenicesi'nde olduğu söylenmektedir. Hayretî'nin eserleri şunlardır: Dîvân, Fethi Ethem Karatay Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'ndeki bir mecmua içinde Hayretî'nin Bahâristân, Nâme-i Hayretî ve Muhabbetnâme-i Hayretî adlı üç mesnevisinin bulunduğunu kaydetmektedir.¹³

Kabûlî (?-1591-1592)

Kabûlî'nin asıl adı İbrâhim'dir. Bazı kaynaklarda İbrâhim Çelebi olarak da anılan şairin mahlası Kabûlî'dir. Kabûlî'nin doğum tarihi ile ilgili kaynaklarda herhangi bir bilgi yoktur. 1520'li yıllarda doğduğu tahmin edilmektedir. Kabûlî'nin doğum yeri Kütahya'nın Gediz ilçesidir. Kabûlî'nin tahsil hayatı ile ilgili ayrıntılı bilgi yoktur. Şair ilk tahsilini Gediz'de görmüş, daha sonra İstanbul'a gitmiş ve medrese eğitimi görmüştür. Kabûlî İbrâhim Efendi, eğitimini tamamladıktan sonra, ilmiye sınıfı içinde kalarak kadılık mesleğini seçmiştir. Kabûlî, kaynakların rivayetine göre, 1591-1592 tarihinde son görev yeri olan Mısır'dan dönerken denizde boğularak can vermiştir. Kabûlî'nin bilinen tek eseri Dîvânı'dır. Bazı kaynaklar onun şiiri yanında inşası ile de tanındığını söylemektedir.¹⁴

Meşâmî (?-1575-1576)

Meşâmî, şuarâ tezkirelerinde aynı zamanda mahlası olan bu adla anılmakta, şairin başka bir isminden söz edilmemektedir. Edebiyatımızda aynı mahlası kullanan başka bir şaire de rastlanmaz. Meşâmî'ye yer veren bütün kaynaklar şairin Konya'da doğduğuna ve Konyalı olduğuna işaret ederler. Ayrıca kaynaklar, babasının Kanunî'nin veziri Rüstem Paşa'nın kethüdası olan Mustafa Bey olduğu belirtilir. Kanunî'nin şehzâdesi Selim'in himayesini kazanmış, birçok şairi şehzâdeye tanıtarak müstakbel sultanın etrafında edebî bir muhitin oluşmasında rol oynamıştır. Râzî, Meşâmî'nin vebadan öldüğünü belirtmiştir. Şuarâ tezkirelerinde Meşâmî'nin dîvân tertiplemediğine veya herhangi bir eserinin varlığına ilişkin bilgi yoktur. Şairin mecmualarda ve tezkirelerde şiirleri bulunmaktadır.¹⁵

Meylî (?-1675-76)

Asıl adı Abdülbâkî Efendi'dir. Kimi kaynaklarda İstanbullu olduğu belirtilse de Tuhfe-i Nâilî'de ve Sicill-i Osmânî'de Bosnalı olduğu kayıtlıdır. Meylî, düzenli bir eğitim almış,

¹³ Mustafa Tatçı, "Hayretî", TDVİA, C.17, Divantaş Diyanet Vakfı Neşriyat, İstanbul, 1998, s.61-62.

¹⁴ Mustafa Erdoğan, Kabûlî İbrâhim Efendi, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin) C.1, Gazi Üniversitesi SBE. DT., Ankara, 2008, s.15-94.

¹⁵ Emine Yeniterzi, On Altıncı Yüzyılda Konyalı Bir Şair: Meşâmî, Türk Dili, S.591, Mart 2001, s.317-328.

ardından kırk akçelik medrese müderrisliğine başlamıştır. Meslek hayatında aziller yaşamış, ancak bir süre sonra kadı olmuş ve 1675-76 senesinde vefat etmiştir.¹⁶

Muhibbî (1494-1566)

1494 tarihinde Trabzon'da dünyaya geldi. Asıl adı Süleyman olup Osmanlı Devleti'nin onuncu hükümdarıdır. Babası Yavuz Sultan Selim'in altı kızından başka tek oğlu olup, annesi Hafsa Sultan'dır. Yavuz'un Trabzon valiliği sırasında dünyaya gelmiş ve ilk eğitimini Trabzon'da görmüştür. Çocukluk yılları Trabzon'da geçti. Daha sonra Manisa'da sancakbeyliği yaptı. 1520'de tahta çıktı. Siget'in muhasarası sırasında iç kalenin fethini göremeden hasta yatağında 1566'da vefat etti. Osmanlı padişahlarının çoğu gibi şair olan Kanunî Sultan Süleyman Muhibbî'den başka “Muhib” ve “Mefûnî” mahlaslarını da kullanmıştır. Kaynaklar onun şiirden iyi anladığı, âlim ve şairlere itibar gösterdiği ve onları himaye ettiği hususunda birleşir. Selânikî'nin naklettiğine göre Bâkî gibi büyük bir şairi bulup onu yakınları arasına almayı en önemli işlerden biri saymıştır. 3000 civarındaki şiirleriyle padişahlardan en çok şiir yazanlar arasında yer alan Muhibbî'nin daha ziyade büyük babası II. Bâyezid'in etkisinde yazdığı ilk manzumeleri dil ve duygu bakımından zayıftır. Ancak zamanla aşk, tabiat, bezm ü rezm gibi konularda lirizme ulaşmış, padişah olduktan sonra büyük şairlerle yakın teması neticesinde ustalık kazanmış ve şiiri olgunlaşmıştır. Muhibbî'nin devlet meselelerinin ağır yükü ve yorucu seferlerle geçen bir ömür içerisinde, eskilerin sürekli yazıp söyleyen anlamında “pür-gû” diye nitelendirdikleri türden bir şair olmasına karşılık, eserlerinde hiçbir zaman bu tipteki sanatkarların düştükleri özensizliğe düşmediği görülmektedir. Gazelleri inceden inceye işlenmiş hayaller ve söz oyunları doludur. Oğullarından Şehzade Mustafa, Bâyezid, Selim ve Cihangir de kendisi ve dedeleri gibi şair olarak yetişmişlerdir. Muhibbî'nin Farsça ve Türkçe dîvânlarındaki şiirleri muhteva ve üslup bakımından öncelikle hükümdarlığını, sultan şahsiyetini yansıtmaya yanında hamâsî yönü de olan manzumelerdir. İlk defa Âdile Sultan tarafından bastırılan Muhibbî dîvânının çeşitli kütüphanelerde pek çok yazması mevcuttur.¹⁷

¹⁶İsmail Hakkı Aksoyak, “Meylî”, TEİS, 23.04.2016 tarihinde

<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1737> sayfasından ulaşılmıştır.

¹⁷Coşkun Ak, “Muhibbî”, TDVİA, C.38, Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık, İstanbul, 2010, s.74-75; Feridun Emecen, “I.Süleyman”, TDVİA, C.38, Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık, İstanbul, 2010, s.62-74; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.210-211.

Nâbî (1642-1712)

Nâbî, 1642 tarihinde Urfa'da doğmuştur. Asıl adı Yûsuf olup babası Seyyid Mahmud oğlu Mustafa'dır. Genç yaşlarında arzuhâlcilikle uğraşan şairin aynı zamanda iyi bir eğitim aldığı tahmin edilebilir. Bir mutasarrıfın dikkatini çekerek 1665'te yirmi dört yaşlarındayken IV. Mehmed'in saltanatı yıllarında İstanbul'a gönderilen Nâbî, Musahib Mustafa Paşa'ya intisap ederek kısa zamanda ona dîvân kâtibi olmuştur. Padişahın av gezintilerine Paşa'nın maiyetinde katılan şair, 1671'de Lehistan Seferi'nde bulunarak Kamanîçe'nin fethi üzerine Fetih-nâme-i Kamanîçe'yi kaleme almıştır. Edirne'de 1675'te tertiplenen muhteşem sünnet düğününde bulunarak Sûr-nâme'sini yazdı. Bir süre sonra hacca gitmeye niyetlenen şaire, padişah tarafından yolda rahat etmesi için bir ferman verildi. Hac dönüşünde Mustafa Paşa'ya kethüda olan şair, Tuhfetü'l-Harameyn adlı eserini bu devrede kaleme almıştır. Paşa'nın 1685'te kaptanıderyalıkla Mora'ya atanması sırasında onunla birlikte giden Nâbî, bu çok bağlı bulunduğu Paşa'nın ani vefatı üzerine İstanbul'dan ayrılarak Halep'e gitmiş ve oraya yerleşmiştir. Buradayken 1694'te doğan oğlu Ebulhayr için 1701'de Hayriyye adlı eserini nazmetmiştir. Halep'te sakin bir hayat süren şairin huzuru Çorlulu Ali Paşa'nın 1670'li yıllarda sadarete getirilmesi ile bozulur; kendisine devletten bağlanan aylık kesilip evi elinden alınır. Bu sıkıntılı devresi Baltacı Mehmed Paşa'nın Halep beylerbeyi olarak atanmasına kadar sürer. Nihayet Paşa'nın sadarete getirilmesi ile şair de onunla birlikte ikinci defa İstanbul'a gelir; önce Darphane eminliğine ve ardından başmukabelecilik ve mukabele-i süvarî mansıplarına getirilir. İstanbul'a geldiği yıllarda yaşı hayli ilerlemiş bulunan şair, iki yıl kadar sonra 1712'de vefat ederek Üsküdar Karacaahmet Mezarlığı'na defnedilmiştir. Nâbî edebiyat tarihinde “hikemî tarz”da kaleme alınmış şiirlerin temsilcisi olarak kabul edilir. Şiirlerinde okuyucusuna sürekli öğüt verip yol gösteren bir tavır takınmıştır. Şevket-i Buhârî, Örfî ve Sâ'ib-i Tebrizî gibi şairlerin de etkisinde kaldığı anlaşılan Nâbî, özellikle Sâ'ib'in hikmet üzerine kurulu şiir anlayışının Türk edebiyatındaki temsilcisi olarak bilinir. Manzum ve mensur eserleri bulunan Nâbî'nin manzum eserleri şunlardır: Türkçe Dîvân, Farsça Dîvânçe, Hayriyye, Hayrâbâd, Terceme-i Hadîs-i Erbaîn, Sûrnâme. Nâbî'nin mensur eserleri ise, Fetih-nâme-i Kamanîçe, Tuhfetü'l-Harameyn, Zeyl-i Siyer-i Veysî ve Münşeât'tan ibarettir.¹⁸

¹⁸ Mine Mengi, Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Akçağ Yayınları, Ankara, 2009, s.216-218; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.265-267.

Nâdirî (1572-1626)

Nâdirî 1572 yılında İstanbul'da doğmuştur. Asıl adı Mehmed'dir. Nâdirî, ilim ve fazilet sahibi, şiirle de uğraşmış bir babanın evladıdır. Yetişmesinde babasının da tesirinin olabileceği kolayca tahmin edilebilen Mehmed Nâdirî, Yavuz Sultan Selim'in nedimlerinden Hasan Can'ın oğlu olan, en üst pâyedeki medreselerde müderrisliklerden sonra şehzadelikte ve sultanlığında III. Murad'a hocalık yapan Hoca Sadeddin Efendi'den mülazım olmuştur. Resmi vazifelerinde devlet ve millete ihtimam ile menâsıbdada adaletli davrandığını, bunun yanında kötü düşünceli, cahil kimseler marifetiyle uğratıldığı haksızlıkları özellikle kasidelerinde zikreden şair, ölümünden önce düçar olduğu hastalığın iniltilerini de beyitlerine aksettirmiştir. Hayatının sonunda altı ay meflûcen yatan Nâdirî'nin ölüm tarihi kaynakların müştereken zikrettiği cemâziye'l-âhir 1036/17.2.1626 M dir. 56 yaşında vefat etmiştir. Nâdirî'nin eserlerini şu şekilde sıralayabiliriz: Dîvân, Münşeât, Kalemîyye Risâlesi, Tefsîr-i Beyzâvî'ye Hâşiye, Şehnâme.¹⁹

Nahîfî (1646/47-1738)

Nahîfî, İstanbullu şairlerdendir. Şeyhî'ye göre 1056/1646-47'de doğdu. Doğum tarihi kesin olarak söylenmemekle beraber bu tarihlerde doğduğu bellidir. Müstakimzade'nin Tuhfe-i Hattatin'de belirttiğine göre doksan yaşını geçkin olarak ölmüştür. Buna göre Şeyhî'nin verdiği tarih doğruya yakındır. Müstakimzade'nin akrabası olan Nahîfî'nin asıl adı Mehmed Süleyman'dır. Babası, vaiz olan Abdurrahman Şeyh Muhyî'dir. Dedesi ise kâtiplik yapmış olan Salih'tir. Mehmed Emin adında bir de kardeşi vardır. Çocukluğu hakkında fazla bir bilgiye sahip değiliz. Hayatının ilk çağında ilim ve irfan tahsiline yöneldiği, zamanının kaynaklarında belirtilmektedir. Mesnevi Tercümesi önsözünde belirttiğine göre 1094 Şaban, 1683 Temmuz-Ağustosunda Mısır'a gitti. Bu yolculuk esnasında Konya'da Mevlevilerin dergahına uğrayarak teberrüken külah giydi. Yeniçeri çocuğu olması sebebiyle yeniçeri kalemine girdi ve adı geçen kalem hulefasına mahsus hizmetleri gördü. İlmî, irfanî ve olgun kişiliği ile, 1110-1698-99'da İran'a elçi olarak gönderilen Ebu Kavuk Mehmet Paşa'nın maiyetine girdi. 19 Cemaziyelevvel 1151 Perşembe, 24 Ağustos 1738 Cumartesi günü İstanbul'da öldüğünde, Müstakimzade'ye göre doksan yaşını geçmişti. Nahîfî'nin eserleri şunlardır: Dîvân, Manzûm Mesnevî Tercümesi, Hilyetü'l-Envâr (Nazîre-

¹⁹ Numan Külekçi, Ganî-zâde Nâdirî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserler Dîvânı ve Şeh-nâmesi'nin Tenkidli Metni, Atatürk Üniversitesi SBE. DT., Erzurum, 1985, s.5-23.

i Hilye-i Hâkânî), Hicret-nâme, Mevlid, Mirâciyye, Zührü'l-Âhîret, Enfüsü'l-Âfâk, Mevizatü'n-Nüfûs, Mübâhase-i Kazâ ve Kader, Âdâb-ı Tarîkat ve Kavâid-i Hakîkat, Nasîhatü'l-Vüzerâ (Âsâf-nâme), Ravzatü's-Safâ, Hızriyye (Risâle-i Tasavvuf), Tahmîs-i Kasîde-i Muradiyye, Tahmîs-i Bânet Suâd (Tahmîs-i Kasîde-i Bürde), Tahmîs-i Kasîde-i Bürde (Türkçe), Tahmîs-i Kasîde-i Bürde (Farsça), Tahmîs-i Kasîde-i Bürde (Arapça), Tercüme-i Kasîde-i Bürde, Kasîde-i Münferice Tercümesi, Risâle-i Kalemîyye, Kasîde-i Lâmiyye Şerhi, Kasîde-i Emâliyye Şerhi, Mesnevî-i Nush Ve'l-Hikem. Nahîfî'ye atfedilen eserler şunlardır: Manzûmu'l-Lügat, Gazavât-ı Nebeviyye, Tercüme-i Nehcü's-Sülûk, Arapça Bir Risâle²⁰

Nâ'ilî (?-1666)

Asıl adı Mustafa olup babası mâden kalemi kâtiplerinden Pîrî Halife'dir. Bu sebeple Nâ'ilî'den kaynaklarda “Pîrî-zâde” diye söz edilmektedir. XIX. yüzyıl şairlerinden Manastırlı Nâ'ilî'den ayırmak için ondan daha çok “Nâ'ilî-i Kadîm” olarak bahsedilmiştir.

Dîvân'ından edinilen bilgilere göre zayıf ve hastalıklı bir bünyeye sahip olan Nâ'ilî, küçük yaşta anne ve babasını yitirmiş, bütün ömrü maddî ve manevî acılarla geçmiştir. Eserlerinden iyi bir tahsil görerek Farsçayı çok iyi öğrendiği anlaşılmaktadır. Eğitiminden sonra Dîvân-ı Hümâyûn'da ve Maâdin Kalemî'nde kâtiplik ederek baş halifelîğe kadar yükselmiştir. Ancak hayatı boyunca bu makamdan yükseğe çıkamamıştır. Hayatını kolaylaştırma ümidiyle IV. Murad, IV. Mehmed ve devlet ileri gelenlerine kasideler sunmasına rağmen beklediğini bulamamıştır. Kısa bir süre Yusuf ve Defterdar Ahmed paşaların himayesine girdiyse de, bu durum fazla uzun sürmemiştir. Eserleri boyunca şikayet ettiği düşmanlarının etkisiyle olmalı, Köprülü-zâde Fâzıl Ahmed Paşa'nın gazabına uğrayarak İstanbul'dan sürülmüştür. Köprülü-zâde'ye çeşitli araçlarla gönderdiği kasidelerle içinde bulunduğu durumdan kurtulmaya çalıştıysa da, bunda başarılı olamadan vefat etmiştir. Nâ'ilî, tasavvufun etkisinde kalmış, Halvetiye tarikatına girmiştir. Nâ'ilî'nin tek eseri Dîvân'ıdır. Dîvân, Haluk İpekten tarafından yayımlanmıştır.²¹

²⁰ A. İrfan Aypay, Nahîfî Süleyman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni), Selçuk Üniversitesi SBE. DT., Konya, 1992, s. 1-25.

²¹ Mine Mengi, Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Akçağ Yayınları, Ankara, 2009, s.208-209; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.260-261.

Necâtî Bey (1444/1446-1509)

Asıl adı İsâ, bir rivayete göre de, Nûh'tur. Latîfî onun Edirne'de Sâ'îlî namında bir şairin, Âşık Çelebi ise Edirneli bir kadının kölesi ve oğulluğu olduğunu bildirir. Bundan dolayı babasının adı kaynaklarda Abdullah olarak zikredilmektedir. Dolayısıyla Necâtî'nin çocukluk ve gençlik yıllarının önemli bir kısmı bu şehirde geçmiş bir devşirme veya yetim olduğu kuvvetli bir ihtimaldir. Şiir ve nesir yazmaya yöneldiği gençlik yıllarında Edirne'den ayrılıp Kastamonu'ya gitti, orada hatla ilgilendi. Necâtî mahlasıyla yazdığı şiirleriyle ününü duyurmaya başladı. “Döne döne” redifli gazelinin Bursa'da şair Ahmed Paşa'ya ulaşması ve beğenilmesi bu döneme rastlar. Necâtî Bey, Fâtih döneminde İstanbul'a gelerek sultana bir “şitâiyye” ve ardından gelen baharda da bir “bahâriyye” sunarak Fâtih'in hayranlığını kazanmış ve ona dîvân kâtibi olmuştur. Fâtih'in vefatının ardından II. Bâyezid'in takdirini kazanan Necâtî, Şehzâde Abdullah Karaman sancağına tayin edilince onun dîvân kâtibi oldu. Üç yıl sonra şehzâde aniden ölünce şairin görevi ve mutlu günlerinin de nihayete erdiği anlaşılmaktadır. Şair, İstanbul'da bulunduğu süre içinde başta padişah olmak üzere devlet erkânına, devrin diğer meşhur kişilerine kasîdeler sundu, yeni dostlar edindi. Bunlardan biri olan Hâtemî mahlasıyla şiirler yazan Kazasker Müeyyedzâde Abdurrahman Çelebi'nin aracı olmasıyla, Sultan Bâyezid diğer oğlu Şehzâde Mahmud'u Manisa sancağına tayin ettiğinde şairi de nişancılık göreviyle şehzâdenin yanına gönderdi, bundan sonra Necâtî “Bey” olarak anıldı. Manisa'daki görevi uzun sürmedi ve Şehzâde Mahmud da genç yaşta ölünce Necâtî bu şehzâde için de bir mersiye yazarak tekrar İstanbul'a döndü. Yeni bir görev kabul etmeyip kendisine bağlanan 1000 akçe aylıkla Vefâ semtindeki evinde ilim ve sanat sohbetleri düzenleyerek yaşamayı tercih etti. 1509'da vefat etti. Mezarını öğrencisi Sehî Bey mermerden yaptırmıştır. Necâtî Bey'in atasözleri, deyimler ve halk tabirlerine olan düşkünlüğü ve onları şiirde kullanmakta gösterdiği başarı, onun edebî kişiliğinin en göze çarpan yanlarından biri, belki de en belirginidir. Osmanlı şairleri arasında Sâfî mahlasıyla şiirler yazan Yıldırım Bâyezid'in veziri Kasım Paşa ile başlayan şiirde atasözü ve deyimleri kullanmak, Necâtî Bey'de doruğa ulaşmıştır. Necâtî Bey'in günümüze ulaşan tek eseri dîvânıdır. Şair, dîvânını yakın dostu ve hâmisî Müeyyedzâde Abdurrahman Çelebi adına tertip ettirmiştir.²²

²² Bayram Ali Kaya, “Necâtî Bey”, TDVİA, C.32, Türkiye Diyanet Vakfı Matbaacılık, İstanbul, 2006, s.477-478; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.133-135.

Nef'î (?-1635)

Asıl adı Ömer olup, doğum yeri Erzurum Pasinler'in Hasankale'sidir. Babası Mehmed Bey, dedesi ise Mirza Ali Paşa olarak kabul edilir. İlk mahlası “zarara mensup” anlamında “Darrî” iken, genç yaşlarında Gelibolulu Âlî'nin tavsiyesi ile “fayda ve menfaate mensup” anlamında “Nef'î”ye çevirmiştir. Muhtemelen Sultan I. Ahmed'in tahta çıktığı yıllarda ve bir tavsiye ile İstanbul'a gelen şair, kabiliyeti ile kısa zamanda kendini tanıtarak, devirlerini idrak ettiği I.Ahmed, II. Mustafa, II. Osman ve IV. Murad gibi dört hükümdara ve devlet ileri gelenlerinden birçoğuna birbirinden güzel kasideler sunmuştur. Bir zaman Sultan I. Ahmed'in maiyetinde, bir aralık da Muradiye mütevellisi olarak Edirne'de bulunan şairin kendi ifadesinden, üç kere Gürcü Mehmed Paşa tarafından azledildiği anlaşılmakla birlikte, bu vazifelerin neler olduğu bilinmemektedir. Şairin şöhretinin zirvesine eriştiği devresi, Sultan IV. Murad'ın saltanat yıllarına denk gelir. Ancak padişah, 1630 Haziran'ında yağmurlu bir günde babasının Beşiktaş'taki köşkünde şairin Sihâm-ı Kazâ'sını okurken, yakınında bir yere yıldırım düşmesi üzerine elindeki şiir mecmuasını yırtar ve Nef'î'yi azlettirerek bir daha hiciv yazmaması için kendisinden söz alır. Sultan IV. Murad'ın emri veya izniyle idam edilen şairin cesedinin denize atıldığı rivayet edilir. Tam bir tarih ve sebep bilinmemekle birlikte, bu idamın 8 Şaban 1044/ 27 Ocak 1635 günü ve Bayram Paşa hakkında söylediği bir hiciv yüzünden gerçekleştiği önesürülmektedir. Kendine aşırı güven duyan, sık sık övünen ve öven bir şair olarak Nef'î, eski edebiyatımızın en büyük kaside ve “fahriyye” şairi olarak kabul edilir. Nef'î'nin başlıca üç eseri bulunmaktadır. Bunlar, Türkçe Dîvân, Farsça Dîvân ve Sihâm-ı Kazâ'dır. Ayrıca bazı araştırmacılar tarafından şairin Tuhfetü'l-Uşşâk adlı kasidesi de müstakil bir eser olarak değerlendirilmektedir.²³

Neşâtî (?-1674)

Asıl adı Ahmed olup Sâkıb Dede'nin Sefîne'sinde bu isim Süleyman olarak zikredilir. İlk şiirlerini “Semendî” mahlası ile yazan şaire, at cambazı anlamına gelen bu mahlastan dolayı itiraz eden devrin şeyhülislamının ona “Neşâtî” mahlasını verdiği rivayet edilir. Sakıb Dede ise kendisine bu mahlasın şeyhi Ağa-zâde tarafından verildiğini öne sürer. Ailesi ve eğitimi hakkında hemen hiçbir bilgi yoktur. 1621 senesinde İstanbul Boğazı'nın donuşuna tarih düşürmesine nazaran, onun XVI. yüzyıl sonu veya XVII. yüzyıl başlarında doğduğu tahmin edilmektedir. Mevlevî tarikatına intisap ederek Gelibolu ve Beşiktaş

²³ Mine Mengi, Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Akçağ Yayınları, Ankara, 2009, s.202; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.253-256.

mevlevîhâneleri postnişîni Ağa-zâde Mehmed Dede'ye Gelibolu'da intisap etti. Bir aralık Konya'ya gelerek Mevlânâ Türbesi'nde bulundu ve Edirne'ye dönüşünde Osman Dede'den boşalan Murâdiye Mevlevîhânesi şeyhliğine getirildi. Bu makamda dört yıl kadar kalabilen Neşâtî, Nâbî'nin “Neşâtî gitdi devrânın” (1085) tarih mısraının gösterdiği 1085/1674 tarihinde vefat ederek Murâdiye Camii avlusuna defnedildi. Ölümüne İbrahim Vehbî Çelebi, Saraybosnalı Rüşdî, Reşid, Fâik, Tâhir, Kadrî, Nazîm, Müstakim-zâde ve Nâbî gibi şairler tarihler düşürmüşlerdir. Neşâtî, “Sebk-i Hindî”nin önemli temsilcilerindendir. Neşâtî'nin eserleri şunlardır: Dîvân, Hilye-i Enbiyâ, Edirne Şehrengizi, Şerh-i Müşkilât-ı Örfî, Kavâid-i Deriyye, Tuhfetü'l-Uşşâk, Mektup.²⁴

Nev'î (?-1599)

Asıl adı Yahyâ'dır. Babası Pîr Ali İbrâhim-i Gülşenî mensuplarından bir Halvetî şeyhi olup Malkara'da Turhan Beğ Camii'nin de imamı imiş. İstanbul'da iyi bir öğrenim gören Nev'î, dönemin tanınmış bilginlerinden ve Ahaveyn lakabıyla tanınan Ahmed ve Mehmed Efediler'den ders almıştır. Nev'î öğrenimini tamamladıktan sonra, Gelibolu ve İstanbul'da müderrislik yapmış, bir yandan da tasavvufla ilgilenmiştir. Nev'î'nin şöhret kazandığı dönem III. Murad'ın padişahlığı dönemine rastlar. III. Murad'ın saltanatı zamanında Nev'î, Şehzâde Mustafa'ya ders vermek üzere hoca tayin edilmiş ve şairin saray hocalığı daha sonra kendi isteğiyle saraydan ayrılıncaya kadar sürmüştür. Sultan III. Mehmed için yazdığı şiirlerden Sultan Murad'ın ölümünden sonra da, eskisi kadar itibarlı olmasa da sarayla ilişkisinin sürdüğü anlaşılmaktadır. Oğlu Nev'î-zâde Atâyî padişahın ihsanlarıyla eline çok para geçtiği halde maddeye önem vermediği için, öldüğünde (1007/1599) cenaze masraflarının saray tarafından karşılandığını bildirir. Zühd ve takva sahibi olup henüz çocuk yaşlarından başlayarak Sarhoş Bâlî Efendi, Kurt Mehmed Efendi ve Şeyh Şâban Efendi gibi mürşitler ile tasavvuf yoluna girerek zikre başladığı halde, rind bir mizaca sahip olduğu bilinmektedir. Nev'î'nin eserleri şunlardır: Dîvân, Netâyicü'l-Fünûn, Nevâ-yı Uşşâk, Hadîs-i Erbaîn Çevirisi, Hasb-i Hâl.²⁵

²⁴ Bayram Ali Kaya, “Neşâtî”, TDVİA, C.33, Türkiye Diyanet Vakfı Matbaacılık, İstanbul, 2007, s.18-19; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.262-263.

²⁵ Mine Mengi, Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Akçağ Yayınları, Ankara, 2009, s.176; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.204-206.

Râgıb (1699-1763)

Osmanlı'nın XVIII. asırda yetiştirdiği sadrazamlık makamına kadar yükselmiş en büyük devlet adamlarından ve aynı zamanda usta bir şair ve tarihçi olarak da temâyüz etmiş olan Râgıb Paşa, 1699'da İstanbul'da doğmuştur. Asıl adı Mehmed'dir. Şiirlerinde kullandığı “Râgıb” mahlasıyla tanındığından bu isimle şöhret bulmuştur. Babası Defterhâne katiplerinden Şevkî Mehmed Efendi'dir. Yetiştirdiği çevre ve şartlar itibariyle çok şanslı bir muhitte dünyaya gelen Mehmed'in küçük yaştan beri tahsil ve terbiyesine ihtimam gösterilmiş, keskin zekası ve parlak istidâdı ile kısa zamanda bir ilerleme kaydederek dikkatleri üzerinde toplamasını bilmiş ve babasının da yardımıyla Defterhâne Kalemî'ne devam etmeye başlamıştır. Mesleğinde varlığını ispatlamasıyla bir müddet sonra Dîvân-ı Hümâyûn Kâtipliği makamında kendisini bulur. Ayrıca Büyük Ayasofya Medresesi'nde Yusuf Efendi'den sülûs ve nesih yazıları üzerine hat dersi de almaya başlar. 1722'de başlayan İran savaşları esnasında fethedilen yerlerin tahrîri için Defterhâne tarafından bir yıl sonra Revan Valisi Ârifî Ahmed Paşa'nın maiyyetinde onun mektupçuluğuna atanır. Kısa bir süre sonra Köprülü-zâde Abdullah Paşa'nın Tebriz seraskeriliğine getirilmesiyle birlikte Râgıb Paşa da Ordu-yı Hümâyûn reisliğine yükselir. Giriştiği her işte rüşdünü ispatlayan Paşa, sonra İran Seraskeri Hekimoğlu Ali Paşa maiyyetinde mühimme katibi ve Defteremîni vekili olarak vazife alır. 1724 senesinde Revan Defterdarlığına getirilir. Bir yıl kadar bu görevde kalan Râgıb Paşa, Cizye Muhasebecisi olarak İstanbul'a dönmüşse de, hemen arkasından Hemedan eyaleti timar ve zematlerinin yeniden düzenlenmesine ve dağıtılmasına memur edilerek Bağdad valisi ve İran seraskeri Ahmed Paşa maiyyetine Defteremîni ve Reisü'l-küttâb vekili olarak gönderilir. Tıp dilinde “Dâimü'l-harâre ve Dolab” diye tabir olunan hastalıktan kurtulamayan Koca Râgıb Paşa, 1763 tarihinde gece yarısı gözlerini yumdu. Râgıb'ın eserleri şunlardır: Dîvân, Mecmûa-i Râgıb Paşa, Sefînetü'r-Râgıb ve Defînetü'l-Metâlib, Arûz Risâlesi, Münşeât-ı Râgıb, Fethiyye-i Belgrad, Terceme-i Matla'û's-Sa'deyn, Terceme-i Ravzatü's-Safâ.²⁶

²⁶ Hüseyin Yorulmaz, Koca Râgıb Paşa Dîvânı (Araştırma ve Metin), İstanbul Üniversitesi SBE. YLT., İstanbul, 1989, s. 2-51.

Rahîmî (?-?)

Bey şairlerinden saydığımız Rahîmî'nin adına Ahdî tezkiresinde rastlamaktayız. Bu bakımından Rahîmî hakkında kayda değer bilgiler yok denecek kadar azdır. Bilinenler ise, Ahdî ve şairin kendi dîvânının önsözündeki kırık dökük bilgilerdir. Şairimizin asıl adı Mehmed, mahlası da Rahîmî'dir. Kaynaklarda ve adı geçen önsözde Rahîmî'nin Kütahya'da doğduğu ve Kütahyalı olduğu kayıtlıdır. Rahîmî'nin doğum tarihi belli değildir. Dîvânının önsözünde Rahîmî, kendisinden söz ederken şunları kaydetmiştir: Küçük yaşta Kütahya'nın meşhur ve büyük hocalarından aklî ve naklî bilimleri okumuş, Arapça ve Farsçayı öğrenmiş ve şiir bilgisi edinmiştir. Kanunî Sultan Süleyman'ın oğlu II. Selim, önce Karaman Valiliği'ne, daha sonra 1561 yılında Kütahya Valiliği'ne atanmıştır, burada padişah oluncaya kadar kalmıştır. Rahîmî, II. Selim'e kasideler ve şiirler yazmıştır. Yazdığı şiirler sayesinde II. Selim'in iltifatını kazanmış ve Alay Beyi olmuştur. Oğlu olan Harîmî de babası gibi dîvân şairidir. XVI. yüzyıl dîvân şairi Rahîmî'nin bugüne kadar bilinen tek eseri dîvânıdır.²⁷

Râsih (1144-1731)

Râsih, XVIII. yüzyılın ilk yarısında yaşamıştır. Hayatı hakkında kısa ve farklı bilgiler vardır. Osmanlı Müellifleri'nde de bu konuya değinilmiş, Balıkesirli Râsih Ahmed Bey olduğu söylenmiştir. Şakir Diclehan da onu Balıkesirli ve Râsih Ahmed olarak almıştır. Doğum tarihi bilinmeyen Râsih, Safâyî'ye göre Mısır Valisi Rami Muhammed Paşa'ya katip olmuştur. Şakir Diclehan'a göre Fatih devri kumandanlarından Zağanos Paşa soyundandır. Şairin “Bulgatü'l-Ahbâb” adlı eserinin sonunda kimin tarafından yazıldığı bilinmeyen bir nottan Zağanos Paşa'dan itibaren devlet idaresinde önemli görevler üstlenmiş bir ailenin ferdi olduğu anlaşılmaktadır. Râsih üzerine bir bildiri sunan Şakir Diclehan, şairin Balıkesir'de medfûn olduğunu ve mezar taşında “Göçdi dünyâdan bekâ iklimine bir pîr-i ‘azîz” ibaresinin yazılı olduğunu belirterek ölüm tarihinin 1731 olduğunu söylemektedir. Râsih'in eserleri şunlardır: Fâlû's-Saâde, Bulgatü'l-Ahbâb, Subhatü'l-Âdem, Dîvân.²⁸

²⁷ Ahmet Mermer, Kütahyalı Rahîmî ve Dîvânı, Sahhaflar Kitap Sarayı, İstanbul, 2004, s.13-15.

²⁸ Özge Öztekin, Râsih Dîvânı İnceleme-Tenkitli Metin-Özel Adlar Dizini, Hacettepe Üniversitesi SBE. YLT., Ankara, 1997, s. 7-9.

Rûhî-i Bağdâdî (?-1605/1606)

Asıl adı Osman olup Bağdat'ta doğdu. Bağdâdî nisbesi kendisine “Rûhî” mahlasıyla şiir yazan on kadar şairden ayırmak için sonradan verilmiştir. Yakın arkadaşı, tezkire sahibi Ahdî'nin verdiği bilgiye göre babası, Ayas Paşa maiyetinde Kanunî Sultan Süleyman'ın ordularıyla Bağdat'a giderek orada yerleşen Rumelili bir sipahi idi. Buna göre Mecmua-i Terâcim'de onun 1534'te doğduğunun kaydedilmesi şüphe ile karşılanmalıdır. Bir dönem baba mesleğini seçip sipahilik yapmıştır. 1602-1604 yılları arasında Şam kadısı olan Azmîzâde Mustafa Hâletî'nin himayesini kazandı. Rûhî kalenderane bir hayatı çeşitli zorluklar içinde Şam'da vefat etti. Rûhî'nin günümüze ulaşan eseri Külliyyât-ı Eş'âr-ı Rûhî-i Bağdâdî adıyla 1870'de İstanbul'da basılan dîvânıdır.²⁹

Sâbit (?-1712)

Bosna'nın Uziçe kasabasında dünyaya geldi. Asıl adı Alâeddin Ali olup “Sâbit” mahlasıdır. Doğum tarihi bilinmemekle birlikte hakkında araştırma yapan Rypka onun 1650 civarında doğmuş olabileceğini söyler. İlk eğitimini Müftü Halil Efendi'den aldıktan sonra İstanbul'a gitti ve Kaptanıderyâ Seydizâde Mehmed Paşa'nın himayesine girdi. 1678'de paşanın aracılığıyla mülâzım, aynı yıl La'lîzâde ailesine damat oldu. 40 akçe maaşla müderrisliğe başladıktan sonra Çorlu ve Burgaz kadılıklarında bulundu. 1687'de Kırım Hanı Selim Giray'a bir kaside yazarak ondan görev istedi; ardından hana ithaf ettiği “Zafernâme” adlı manzumesi beğenilince sâniye rütbesiyle Kefe'ye kadı tayin edildi. Sâbit, 1692'de Ebâsaidzâde Feyzullah Efendi'nin ikinci şeyhülislâmlığı döneminde günlük 50 akçe maaşla Tekfurdağı(Tekirdağ) müftülüğüne getirildi ve Rüstem Paşa Medresesi'ne hariç itibariyle müderris oldu. 1700 yılında Saray-bosna mevleviyetine tayin edilmiştir. 1705'te Konya mevleviyetine gönderilen Sâbit kısa bir müddet sonra bu görevden alınıp İstanbul'a döndü. 1708'de Diyarbakir mevleviyetine tayin edildi. Bu görevde iki yıl kalıp İstanbul'a dönünce vefatına kadar başka görev almadı. 1712'de vefat etti. Atasözleri, deyimler ve Türkçenin kıvrak ifadelerinden çokça yararlanan Sâbit, sürekli taklitçilikten kaçınmış ve kendine has bir üslubun temsilcisi olmuştur. Sâbit'in bir dîvânı ile yarım kalmış bir mesnevisi yanında bazı küçük hacimli mesnevileri vardır. Yerli ve tamamen orijinal olan Dere-nâme ve Berber-nâme gibi biraz da alışılmadık ve müstehcen konularda kendine has üslubuyla kaleme aldığı mesnevileriyle kendisinden sonra gelen Enderunlu Fâzıl ve Enderunlu Vâsîf

²⁹ Coşkun Ak, “Rûhî-i Bağdâdî”, TDVİA, C.35, Türkiye Diyanet Vakfı Matbaacılık, İstanbul, 2008, s.205-206.

gibi şairlere öncülük etmiştir. Bu eserlerinden başka Kırım Hanı Selim Giray'ın Rus ordusuna karşı kazandığı Prekop Zaferi'ni anlatan 426 beyitlik Zafer-nâme'si bir de Sultan III. Ahmed'e sunduğu manzum ve mensur bir Hadîs-i Erbaîn Tercüme ve Tefsiri vardır.³⁰

Sehmî(?-1645)

Şairin adı kaynaklarda “Ahmed Çelebi”, “Ahmed Sehmî Çelebi”, “Sehmî Mehmed Çelebi”, bazılarında ise “Mehmed Çelebi” olarak geçer. Kendi yazdığı “Kırk Hadis”inde adını “Mehmed Sehmî” olarak belirtir.Şiirinde mahlas olarak Sehmî'yi kullanır. Sehmî kelimesinin kökü olan, “sehm”kelimesi, Arapçada ok, yay, hisse, pay, eğrilik payı; Farsçada korku, dehşet anlamlarına gelir. Bu mahlasın kendisine kim tarafından verildiği bilinmemektedir. Sehmî'nin doğum tarihine hiçbir kaynakta rastlanılmamıştır. Çivizâde Mehmet Efendi'nin Şeyhlislâmlığı döneminde (1581-1587) ona kaside yazması ve ondan ders alması XVI. yüzyılın ikinci yarısında yaşadığını, ölüm tarihi (1645) ise XVII. yüzyılda yaşadığını gösteriyor. Doğum yeri tüm kaynaklarda “Bursa”olarak geçer. Mesleğinin kadılık olduğunu bazı kaynaklar bildirmektedir. Sehmî Bursa'da 1645 yılında vefat etmiştir. Eserleri şunlardır: Dîvân, Manzum Kırk Hadîs Tercemesi, Bursa'da Medfûn Olan Evliyâ-yı Kirâmın Menâkıbı, Câm-ı Gîtî-nümâ³¹

Şehrî (?-1660)

XVII. yüzyılda yetişen Şehrî'nin ne ailesi ile ilgili ne de ne zaman doğduğu ile ilgili kaynaklarda herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.Şairden bahseden kaynakların tamamı adının ‘Âlî, memleketinin de Malatya olduğu konusunda hemfikirdirler. Şehrî, doğumundan belli bir zaman sonra İstanbul'a gelmiş, tahsilini burada tamamlamış ve hatta XVII. yüzyılın önde gelen şairlerinden biri olan Nefî'nin öğrencisi olmuştur. Şehrî, eğitimini tamamladıktan sonra, yazısının güzelliği, şiir ve inşadaki başarısı ile Dîvân-ı Sultânî kâtipleri zümresine katılarak bir süre bu görevini yürütmüş, daha sonra dönemin veziriazamı Gürcü Mehmet Paşa'nın tezkirecisi olmuştur. Şair, 1660 yılında vefat etmiştir. Şehrî'nin bilinen tek eseri dîvânıdır. Eserin biri yurt dışında olmak üzere toplam 27 yazma nüshası bulunmaktadır.³²

³⁰ Turgut Karacan, “Sâbit”, TDVİA, C.35, Türkiye Diyanet Vakfı Matbaacılık, İstanbul, 2008, s.349-350; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.267-269.

³¹ Elif Dirican, Sehmî Dîvânı İnceleme, Metin, Dizin, Gazi Üniversitesi SBE. YLT., Ankara, 2007, s.1-14.

³²Şener Demirel, Şehrî Malatyalı Alî Çelebi Dîvânı, Malatya kitaplığı yayınları, Malatya, 2014 s.21-35.

Şeyhülislâm Bahâyî (1595/1601-1654)

İstanbul'da 1595 tarihinde doğduğu tahmin edilen Bahâyî, Şeyhülislam Hoca Sadeddin Efendi'nin torunu, Kazasker Abdülaziz Efendi'nin oğludur. Anne tarafından ise Ebussuud-zâde Mustafa Çelebi'nin torunudur. İyi bir eğitim alan şair, 19 yaşında Davudpaşa Medresesi'nde müderris olur. Çeşitli medreselerde müderrislik yapan Bahâyî, 1630 yılında Selanik kadısı olarak atanır. Bu görevde bir yıl kaldıktan sonra azledilir. 1633'te Halep kadılığına atanır. 1638'de Bosnalı Şaban Efendi'nin yerine Şam kadılığına tayin edilir, bir yıl sonra yine azledilir. 1644'te Edirne, 1645'te de İstanbul kadılığına atanır. 1649 yılında Şeyhülislâm Abdürrahim Efendi azledilince Hüseyin Efendi Sadrazam Murad Paşa'ya Bahâyî'yi tavsiye eder. Sadrazamın tavsiyesi üzerine devrin hükümdarı IV. Mehmed, Bahâyî Efendi'ye Şeyhülislâmlık Hatt-ı Hümâyûnu verir. Bahâyî 1651'de azledilerek Bergama'ya sürgün edildi. Bahâyî, 1652'de ikinci kez şeyhülislâmlık makamına getirilmiştir. Bu dönem tayin ve azillerle ve devrinin siyasî olayları arasında mücadele ile geçti. 12 Safer 1064/2 Ocak 1654 tarihinde yakalandığı boğmaca ölümüne sebep olmuştur. Kaynakların ittifakla bildirdiklerine göre, keskin bir zekaya ve kuvvetli bir hafızaya sahip olan Bahâyî Efendi, iyi bir tahsil görmemesine ve ilmî konularda derinleşmemesine rağmen anlayış ve kavrayış gücü sayesinde hemen her meselenin üstesinden kolaylıkla gelmiştir.³³

Taşlıcalı Yahyâ (?-1582)

Arnavut asıllı Dukakin ailesinden olup kesin doğum tarihi ve yeri bilinmemektedir. Kaynaklarda ailesine nispetle Dukakinzâde, geldiği yerin taşlık bir bölge oluşundan dolayı da Taşlıcalı diye anılmıştır. Kuzey Arnavutluk'tan devşirilip İstanbul'a getirildi. Acemi Oğlanları Ocağı'nda eğitilerek yayabaşı ve ardından sipahi oldu. Yeniçeri Ocağı'nda iken öğrenme hevesi ve yeteneğiyle ocağın kâtibi Şehâbeddîn Bey'in dikkatini çekti ve onun çırağı sıfatıyla birtakım mecburiyetlerden kurtuldu. Yavuz Sultan Selim'in Çaldıran ve Mısır seferlerine katıldı. Kanunî Sultan Süleyman, Hayâlî Bey'e gösterdiği iltifatı Yahyâ Bey'de esirgeyince o da veziri Rüstem Paşa'nın himayesine girip Eyüp Vakfı mütevellisi oldu. Ancak bu ikbal devri uzun sürmedi; Rumeli'de İzvornik sancağına sürülünce Yahyâ Akıncılar Ocağı'na katıldı ve bir daha İstanbul'a dönmedi. Son kasidesini

³³Muhbet Toprak, Şeyhülislâm Bahâyî Divânı Şerhi, Pamukkale Üniversitesi SBE YLT., Denizli, 2006, s.10-14 ; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.259-260.

Zigetvar seferi esnasında Kanunî'ye sunan şair burada yaşının seksene ulaştığını belirtti ve padişahın çocuklarını himaye etmesini istedi. Son yıllarda Gülşenî şeyhi Uryânî Mehmed Dede'ye intisap ederek kendini tamamen tasavvufa verdi. 1582 yılında vefat etmiştir. Taşlıcalı Yahyâ'nın eserleri şunlardır:Dîvân, Hamse (Şâh u Gedâ, Gencîne-i Râz, Yûsuf u Zelîha, Kitâb-ı Usûl, Gülşen-i Envâr), Şehrengîz-i Edirne, Şehrengîz-i İstanbul.³⁴

Ulvî (?-1585)

Asıl adı Derzi-zâde Mehmed Çelebi olarak bilinen Derzi-zâde Ulvî'nin doğum tarihi bilinmemektedir. Ölümü ise H.993'tür ki bu M.1585'e tekâbül eder.Şairi, bütün tezkireciler (Riyâzî, Âşık Çelebi, Kınalı-zâde, Fâizî) İstanbullu olarak göstermişlerdir; ama Evliya Çelebi onun Bursalı olduğunu iddia eder. Kardeşi Mustafa Çelebi de Re'yî mahlasıyla şiirler yazmıştır. Bu durum Ulvî'nin aileden gelen bir şair mizacına sahip olduğunu ve edebî bir iklimde yetiştiğini göstermesi bakımından önemlidir. Dîvânının mukaddimesinde Semaniye Medreseleri'nde çile çekip ilim tahsil ettiğini ve Turak Çelebi'nin himmetiyle çok güzel yaşadığını anlatır. Ancak Turak Çelebi İstanbul'da Kanunî Sultan Süleyman'ın emriyle idam edilince şair müşkil duruma düşer. Bunun üzerine Ulvî, kendi mukaddimesindeki ifadesiyle “970'te terk-i vatan” edip gurbete çıkar. Gurbetteki yaşantısı zorluklarla doludur ki bu durum onun şiirlerine yoğun olarak yansımıştır. II. Selim tahta geçince tekrar İstanbul'a döner ve Molla Çelebi'ye mülazım olur. Bu yolla birçok mansıb alır. Kınalı-zâde'nin belirttiğine göre, Ulvî meyhaneye ve şaraba düşkünlüğünden dolayı kendi sağlığında dîvânını tertib edemediğini söyler.³⁵

Ümîdî (?-1571)

XVI. yüzyıl şairlerinden olan Ümîdî, İstanbul'da doğmuştur. Doğum yılı ile ilgili olarak kaynaklarda herhangi bir bilgi yer almamaktadır.Asıl adı Ahmet'tir. Öğrenimine Bostan Efendi'nin yanında başlamış ve Kadızâde'den mülâzım olmuştur.Hayatı hakkında sınırlı bilgi olan Ümîdî birçok kaynakta hastalıklı biri olarak tekrarlanmıştır.Ümîdî Ahmet, Bostan Efendi ve Kadızâde'den ders almış ilme meraklı, söz söyleme ve yeni manalar

³⁴ Bayram Ali Kaya, “Taşlıcalı Yahyâ”, TDVİA, C.40, Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık, İstanbul, 2011, s.156-157.

³⁵ İsmail Çetin, Derzi-zâde Ulvî (Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Dîvânının Tenkidli Metni), Fırat Üniversitesi SBE. YLT., Elazığ, 1993, s.III-IV.

bulmada mâhir, çağdaşlarından üstün, sözlerinin latif ve akıcı olması yönleriyle övülmektedir. Bilinen tek eseri dîvânıdır.³⁶

Vahdetî (?-1598)

Kaynaklarda doğduğu yer ve tarih hakkında herhangi bir bilgi bulunmayan şairin 16.asırda Bosna'da yaşamış, meşhur ve muktedir Hurufî şairlerinden birisi olduğu bilinmektedir. Bosna'dan ne zaman ayrıldığı, başka bir yere gidip gitmediği, ölümüyle ilgili kaydedilen Ereğli'ye ne zaman ve ne sebeple gittiği konusunda hiçbir bilgi mevcut değildir. Hemen hemen bütün şiirlerinde aruza hâkimiyetinden, coşkulu söyleyişinden yola çıkarak, kayıtlarda rastlanmasa da, en azından şiir konusunda iyi bir eğitim aldığı söylenebilir. Yine, Arapça ve Farsça kelimeleri çok kullanmasından, zaman zaman çok kullanılmayan ve az bilinen kelimeleri tercih etmesinden ve Farsça tamlamalara sıkça yer vermesinden hareketle onun, Arapça ve Farsçayı da çok iyi öğrendiği anlaşılmaktadır. Ancak kimlerden ders aldığı, nasıl bir eğitim gördüğü konusunda kesin bir bilgi mevcut değildir. Düzenli bir eğitim almamış olsa bile kendi kendisini en iyi şekilde yetiştirmiş olduğu görülmektedir. Hurufî olduğu, Balım Sultan müritlerinden Sersem Ali Baba'ya intisap ettiği, Hacı Bektaş Velî'yi metheden bir tercî-i bendinden açıkça anlaşılmaktadır. Vahdetî'nin Ereğli'de 1598'de vefat ettiği kaynakların ortak rivayetidir. Bektaşî şairi olan Vahdetî, Fazlullah Hurufî'nin görüşlerini benimsemiş, bunu da şiirlerine yansıtmıştır.³⁷

Vasfî (?-?)

Sultan 2.Bâyezid devri şairlerindedir. Sehî Bey, görüştüğü kimselere ayırdığı altıncı tabakasında Serez yanındaki Temür Hisâr adlı kasabadan olduğunu yazmaktadır. Eldeki kaynaklar kadı olduğunu ve kadı olarak öldüğünü belirtmekte birleşiyor. Vasfî'nin hayatı hususunda elde fazla bilgi bulunmamaktadır.³⁸

Vecdî (?-1661)

Doğum tarihi kesin olarak bilinmeyen Vecdî'nin İstanbul'da doğduğu konusunda ondan bahseden bütün kaynaklar birleşmektedir. Şairin asıl adı Abdülbâkî'dir. Ailesi ve eğitim hayatı hakkında bilgiye sahip değilsek de, babasının “Boğuk” lakabıyla tanınan Mustafa

³⁶ İbrahim Etem Buyruk, Ümîdî Ahmet Dîvânı (İnceleme-Metin-Özel Adlar Dizini), Hacettepe Üniversitesi SBE. YLT., Ankara, 2009, s.4-12.

³⁷ Yılmaz Öztürk, 17. Yüzyıl Şairlerinden Dimetokalı Vahdetî'nin Dîvânı'nın Tenkitli Metni, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü YLT., İstanbul, 2006, s.14-15.

³⁸ Mehmed Çavuşoğlu, Vasfî Dîvânı, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1980, s.3-13.

Ağa olduğunu, iyi bir öğrenim gördüğünü kaynaklardan öğrenmekteyiz. Vecdî'ye göre ilim ve irfan ocağı sayılan Dîvân-ı Hümâyûn kalemine girmiştir. Dîvân-ı Hümâyûn'da başarılı kâtiplere uygun birer mahlas verme geleneğine uyularak Abdülbâkî'ye de "Vecdî" mahlası verilmiştir. Kısa zamanda mesaî arkadaşlarına göre çok başarı gösteren Vecdî, Re'isü'l-Küttâb Şâmîzâde Mehmed Efendi'nin aracılığıyla "Beylikçilik" makamına getirilmiştir. Vecdî minnet duygusuyla Re'isü'l-Küttâb Şâmîzâde Mehmed Efendi'yi öven bir müzeyyel gazel yazmıştır. Vecdî'nin Beylikçilik makamında gösterdiği başarı çizgisi, Sadrazam Köprülü Mehmed Paşa'nın dikkatini çekmiş ve O'nun fevkalade iltifatını kazanmıştır. Zamanla Köprülü Mehmed Paşa'nın Vecdî'ye olan iltifatını Şâmîzâde Mehmed Efendi çekememiş ve onu kendisine büyük bir rakip görmüştür. Daha sonra, şaire karşı kin ve intikam beslemiştir. Atılan bir iftira sonucunda, Bursalı Esîrî Mehmed Efendi'den alınan fetva ile Vecdî ve iki arkadaşı Sadreddinzâde Ruhullah ve Mehmed Ağa alay köşkü önünde idam edilmiştir. Vecdî 1661 yılında idam edilerek öldürülmüştür. Vecdî'nin tek eseri Dîvânçesi'dir.³⁹

Yakînî (?-1568)

"Sağlam bilgi, kuşkuyla yer vermeyecek biçimde bilme, iyiden iyiye anlayış" anlamlarına gelen ve tasavvuf ıstılahı olarak "bir şeyi delille değil yalnızca îmân kuvvetiyle açık olarak bilmek" diye tarif edilen Arapça yakîn kelimesine, nispet î 'sinin getirilmesiyle oluşturulan Yakînî mahlası "iyiden iyiye anlamış, delile gerek duymadan inanmış" anlamlarındadır. Yakînî'nin adı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Yakînî'nin babası kadılık mesleğini yürüten İmad Sinan adında bir kimsedir. Yakînî hakkında bilgi veren kaynaklardan yalnızca Ahdî'nin Gülşen-i Şuarâ'da şairin doğum yeri hakkında bilgi vermekte ve İstanbullu olduğunu söylemektedir. İlmiye sınıfına mensup bir aileden gelen Yakînî, medrese eğitimi görmüştür. Beyânî, daha gençlik yıllarında kendisini yetiştirmeye başladığını söylerken, Ahdî onun çalışkanlığından ve ilim öğrenmeden bir an olsun ayrılmadığından söz eder. Yakînî medrese eğitiminden sonra kadılık mesleğini icra etmiştir. Yakînî 1568 tarihinde Cezâyir-i garb'da kadılık yaptığı sırada genç yaşta ölmüştür.

40

³⁹ Ahmet Mermer, XVII. Yüzyıl Dîvân Şairi Vecdî ve Dîvânçesi, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2002, s.3-6.

⁴⁰ Ömer Zülfe, Yakînî Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin), Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 2009, s.1-20.

Zâtî (1471-1546)

Balıkesir'de doğdu. Sehî, Latîfî'ye göre asıl adı Bahşî, Kınalızâde'ye göre İvaz, Âlî Mustafa Efendi'ye göre Satı, Zâtî veya Satılmış'tır. Ancak Uzunçarşılı, Âşık Çelebi'nin bizzat şairden naklettiği İvaz isminin doğru olduğunu kabul eder. Doğum tarihi İvaz'ın ebced hesabıyla karşılığı olan 876(1471). Ailesi hakkında fazla bilgi yoktur. Balıkesir'de baba mesleğini sürdürüp çizmecilikle uğraşırken şiir yazdığı, ayrıca coşkun ruhu, rind ve kalender meşrebiyle meşk meclislerinde yer aldığı bilinmektedir. 40 yaşlarında İstanbul'a yerleşti. Hadım Ali Paşa'nın dîvân kâtibi şair Mesîhî ile tanışarak paşanın himayesine giren Zâtî, II.Bâyezid'e nevrüz ve bayramlarda sunduğu kasidelerle dikkat çekti. Zamanla Hacı Hasan-zâde, Hersek-zâde ve Tâcî-zâde'nin ihsanlarına nail oldu. Sultan Bâyezid'in son zamanlarındaki siyasi karışıklıklarda Ali Paşa şehid olup Müeyyedzâde ve Tâcîzâde'nin azledilmesi üzerine hâmisiz kalan şair remilcilik yapmaya başladı. II.Selim'in tahta çıkışını tebrik eden iki kasidesi beğenilince kendisine Bursa ve Balıkesir'de iki köyün geliri bağlandı. Buna rağmen Kanunî zamanına kadar sıkıntı içinde yaşadı. Kanunî'ye sunduğu şiirler beğenildi, elde ettiği câize ve sâlyânelerle rahata kavuştu. Yaşlılık yıllarında Fatih'te Sarıgüzel Hamamı Mahallesi'nde oturan Zâtî'nin, Bâyezid Camii avlusunda bir remilci dükkanı bulunuyordu. Bu dükkan devrin şairlerinin ve Bâkî gibi şiire hevesli gençlerin uğrak yeriydi. Daha sonra evinin yakınında bir dükkan tutarak mesleğine orada devam etti. 1546'da vefat etti. Vefatı üzerine cenazesi Âşık Çelebi ve Yahya Bey gibi dostları tarafından kaldırıldı ve Edirnekapı dışında İbni Kemal ve Bâkî'nin mezarları civarına defnedildi. Eserleri şunlardır:Dîvân, Şem' ü Pervâne, Letâif, Edirne Şehrengîzi. Ayrıca başta Âşık Çelebi tezkiresi olmak üzere eski ve yeni birçok kaynakta şairin Ahmed ü Mahmûd, Ferruh-nâme, Siyer-i Nebî, Mevlid, Fâl-ı Kur'ân gibi eserlerinin varlığından söz edilmektedir.⁴¹

⁴¹ Vildan S. Coşkun, "Zâtî", TDVİA, C. 44, Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık, İstanbul, 2013, s.150-151; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.198-200.

6. Metni Kurmada Takip Edilen Yol

1. Varak numarası, varağın başında bulunan şiirin yanında köşeli parantez içinde verilmiştir. ([15^a] gibi)
2. Şiir, beyit ve bend numaraları Latin rakamlarıyla gösterilmiştir.
3. Mecmuadaki şiirlerle yayımlanmış dîvânlardaki şiirlerin karşılaştırılması sonucunda ortaya çıkan farklar dipnotta gösterilmiştir. Söz konusu farklar gösterilirken önce mecmuadaki kelime sonra “ : ” ile ayrılarak dîvândaki kelime yazılmıştır.
4. Dipnotta farklar gösterilirken önce beyit numarası, sonra mısra sırası verilmiştir. Mısra sırası belirtilirken ilk mısra için a, ikinci mısra için b harfi tercih edilmiştir.
5. Dipnotta mecmuadaki şiirlerin yayımlanmış dîvânlarda buldukları sayfa numaraları da eklenmiştir. Yayımlanmış dîvânların ayrıntılı künyeleri dipnotta gösterilmek yerine, *Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Ait Kısaltmalar* başlığı altında verilmiştir.
6. Mecmuada bulunup dîvânda bulunmayan beyitler **-D.**, dîvânda olup mecmuada olmayan beyitler de **-M.** şeklinde ifade edilmiştir.
7. Metinde eklerde ve bazı kelimelerde yuvarlaklığın korunduğu görülmektedir. Eser bu yönüyle Eski Anadolu Türkçesinin dil özelliklerini taşımakla beraber, metnin genelinde Klasik Osmanlı Türkçesinin imlası hâkimdir.
8. Metinde boş olan ya da vezin ve anlam bakımından tamamlanması gereken yerlere yapılan ilaveler “ [] ” ile gösterilmiştir.
9. Metinde, şiirin vezin bakımından tamamlanması için çıkarılması gereken kısımlar “<>” ile gösterilmiştir.
10. Vezin ve kafiyenin aksadığı yerler, mısranın sonuna “ * ” konularak belirtilmiştir.
11. Muhtelif sebeplerle okunamayan yerler “ ... ” ile ifade edilmiştir.
12. İskender, Sıfahan, Hicaz gibi özel isimler daima büyük harfle yazılmış ve kendinden sonra gelen ekten kesme işaretiyle ayrılmıştır.
13. Arap harfli mecmua Latin alfabesine aktarılırken, atıf vavları ünsüzle biten kelimelerden sonra “-ü”, ünlüyle biten sözcüklerden sonra ise “vü” ile yazılmıştır.

14. Arapça, Farsça kelimelerin başına gelen ön ek ve edatlar “ - ” ile ayrılarak yazılmıştır. Farsçada yapım eki fonksiyonu gören ve kelimenin sonuna gelen edat ve ekler kelimeye bitişik yazılmıştır.
15. Nev-heves, sîm-sîmâ, serv-kâmet gibi birleşik isim ve sıfatlar, iki kelime arasına “ - ” konularak yazılmıştır.
16. Farsça sıfat ve isim tamlamalarında izafet kesresi, kelime ünlü, ünsüz ve î ile bitiyorsa -ı/-i; â ve û ile bitiyorsa -yı/yi şeklinde gösterilmiştir.
17. Âftâb, âsmân, hânsmân gibi kelimelerde düşen atıf vavı, çeviriyazıda gösterilmemiştir.
18. Metinde kâ'im, dâ'im gibi kelimelerin ye'li ve hemzeli olmak üzere iki ayrı kullanımı vardır. Çeviriyazıda hemzeli kullanım tercih edilmiştir.
19. -İp/-Up gerundiumu ile hep kelimesi, b'li yazılmışsa da p'li olarak transkribe edilmiştir.
20. Mecmuada (ح)-(ح) ile (ح)-(ح) harflerinin yazımında büyük bir tutarsızlık vardır. Metin transkribe edilirken, söz konusu harflerden hangisinin imlası doğru ise o harf ile yazılmıştır.
21. yæg, gece, el gibi içinde kapalı e bulunan kelimeler “ è ” ile yazılmıştır.
22. ile bağlacının bazı kelimelere bitişik yazıldığı durumda, ile bağlacı kelimedenden “ - ” ile ayrılmıştır. Ayrıca ile bağlacı, bazı yerlerde vezne uydurulmak amacıyla -IA şeklinde yazılmıştır.
23. h'âr, h'âb, h'âce gibi içinde vav-ı madûle bulunan kelimeler “ ~ ” ile gösterilmiştir.
24. Metinde geçen ayetler tırnak içinde, italik yazıyla gösterilmiş, hangi ayet olduğu dipnotta belirtilmiştir. Ayetlerin meali de dipnota eklenmiştir.

METİN

1

Mef'ülü Mefâilün Mef'ülü Mefâilün

1

- [1^a] 1 Dünyāya kıyās étseñ ger füşhat-i 'abāyı
Seyr eyle müşellesdür eşkāl-i zevāyayı
- 2 Bir sākī-i mehveşden nüş ét yüri şahbāyı
Düş kūy-ı ħarābāta ol 'āşık-ı rüsvāyī
- 3 Rūḫānī naẓar ile görseñ ruḫ-ı zībāyı
Bu pendī işitdükde oldum yine sevdāyī
- 4 Meyḫāneye 'azm étdüm geşt eyleyüp her cāyı
Şüretde yüri ḳalma fehm eyle bu ma'nāyı
- 5 Bir encümene érdüm gördüm niçe dānāyı
Her biri ḫutar elde cām-ı ḫarab-efzāyı
- 6 Bu beyt[i] oḫur gördüm bağrını delüp nāyı
Şevḳıyle semā' étdi ol dem niçe mevlāyı

1: **Bākī** mahlası bulunan bu tercî-i bend, Bākī Dīvānı'nda bulunmamaktadır.

7 Cem cāmını nūş étđi sürđi nice dem Rüstem
Bu bezm gèrü **Bākī** ‘ālem yine bu ‘ālem

2

1 Dağı n’ola řāli‘den eylerse řikāyetler
Çekđi bu feleklerde çok dürlü felāketler

2 Nā-ehle müyesserđür her gūne sa‘ādetler
Dānā-dilüñe yıllar çekmekde melāletler

3 Āķil ola dīvāne fikr olmasa ĥāletler
Nā-dāna nedür bilsem āyā bu ri‘āyetler

4 Bir gün beni ĥāk eyler ammā bu řasāvetler
Her ehremenüñ varur ayāđına devletler

5 Cān-ile perī-rūlar eyler niçe ĥızmetler
Var-ise kıyāmetden oldı bu ‘alāmetler

6 Dünyā gibi āĥiret<de> olsun yine rāĥatlar
Şevķ-ile sürūr-ile étđi niçe ‘işretler

7 Cem cāmını nūş étđi sürđi niçe dem Rüstem
[Bu bezm gèrü **Bākī** ‘ālem yine bu ‘ālem]

Müseddes Kalendarî

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1

[1^b] Her murādı dest açup dā'im Hudā'dan isterem
 Ummazam şimdi Hudā'dan ğayrıdan luḡf-ı kerem
 Yā' eyü demiş cihān ḡalkı dilā baña ya kem
 Her ne dērlerse dēsünler çekmezem aḡlā elem
 Dost medḡından ne aḡşı zemm-i dūşmenden ne ğam
 Fāriğ u āzādeyem birdür yanumda medḡ ü zem

2

Fāriğ olalum cihānda bülbulāsā her zamān
 Degme zāğūñ ğül gibi ḡutmam sözine ğūş-ı cān
 Baña ne 'ā'id eyü demiş ya kem ḡalk-ı cihān
 Her kişi 'ālemde kendü lāyıkın söyler hemān
 Dost medḡından ne aḡşı zemm-i dūşmenden ne ğam
 Fāriğ u āzādeyem birdür yanumda medḡ ü zem

2 :Bu müseddesin mükerrer beyiti, Murat Ali Karavelioğlu tarafından hazırlanan "On Altıncı Yüzyıl Şairlerinden Prizrenli Şem'î'nin Dîvânı'nın Edisyon Kritiği ve İncelemesi" adlı doktora tezinde, 115 numaralı şiirin matla beyiti olarak bulunmaktadır.

3

Çıktı dünyāya muḥabbet bu dil-i maḥzūndan
Niçe bir zehr ü belālar nūş edem gerdūndan
Cām-ı Cem'den çekdüm el geçdüm mey-i gül-gūndan
Vāz geldüm şimdiden şoñra bu dehr-i dūndan
Dost medḥinden ne aşşı zem̄m-i düşmenden ne ğam
Fāriğ u āzādeyem birdür yanumda medḥ ü zem̄

4

Vāz geldüm ‘izzet-i dehr için étmem ihtimām
Şimdiden şoñra gerekmez baña ašlā nīk-nām
Dest-i pīr-i ‘ışkdan nūş eyledüm bir ṭolu cām
Hāşılı geçdüm murādāt-ı cihāndan bi’t-tamām
Dost medḥinden ne aşşı zem̄m-i düşmenden ne ğam
Fāriğ u āzādeyem birdür yanumda medḥ ü zem̄

3

Müfred

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Seng-i ṭa‘nı ehl-i nā-dānuñ egerçi katıdur
Mümkün oldukça dil-i şabr u sükūn evḫātıdur

3:Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

Bākī

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- [2^a] 1 Nihāl-kāmetüñ haqqā 'aceb naḥl-ı dilārādur
Egerçi ḳaddüñ a'lā kākülüñ a'lādan a'lādur
- 2 Çerāğ-ı ḥüsnuñüñ nūrı fūrūğ-ı ŧem'-ı kāfūrī
Nigār-ı 'anberīn-gīsū nihāl-ı sīm-sīmādur
- 3 Beyāz-ı ŧafḥa-ı ruḥsāruñ üzre zūlf-ı pūr-çīninüñ
Miḣālīn görmemişdür kimse bir ḩuğrā-yı ğarrādur
- 4 Gedā-yı bī-ser ü pāyi semend-ı nāza çignetme
İñende ḥüsne mağrūr olma sulḩānum bu dünyādur
- 5 Kenār-ı baḩr-ı nazma yine dürlər dizmiş ey **Bākī**
Sütūr-ı defter-ı ŧi'rüñ meğer emvāc-ı deryādur

Bākī*Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün*

- 1 Derd-i firķat bu degül kim ķala firķat bākī
 Derd odur kim ben ölem ķala bu ķasret bākī
- 2 Sīneden geķdi müjeñ zaķmı durur dilde velī
 Gitdi peykānı velī ķaldı cerāķat bākī
- 3 Cān çıkınca hele ķızmetde bir eksik ķomaduk
 Eger ölmezsek efendi yine ķıdmet bākī
- 4 Bī-vefādur bu felek ‘ıķķ-ı muķabbet çok olur
 Ne ķüsün sende ne ķün bende muķabbet bākī
- 5 Ĥābda almıķ-idüm būs-ı leb-i cānānı
 Cān dimāğında daķı ķimdi o lezzet bākī
- 6 **Bākī** ölsün yoluña pādķāhum sen sağ ol
 Baķt pāyende Ĥudā yār sa‘adet bākī

5:**Bākī** D., s.426

1: -D. Sākīyā ķalmaz-imiķ soķbet bākī/Mey-i gül-gün iķelüm bāde-i cennet bākī **D. 1. beyit**

2: -D.

3: -D. Beni öldürdi firākuñ meded ey dost yētiķ/Hele bir pāre daķı tende ķarāret bākī **D. 3. beyit**

4: -D. Ağlamazdum bu ķadar zār u zebün olduğuma/ Ķalsa bir pāre ġamuñ çekmege tāķat bākī **D. 4.**

beyit

5: Bu beyit age.'de 2. beyittir.

6

Gazel

Bākī

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

- [2^b] 1 Devrān ayağın şöyle şikest étدی şarābuñ
Güyā ki mey-i nāba gözi degdi ḥabābuñ
- 2 Keyfiyyet-i esrāra döşendi mi zürefā hep
Yārān ayağın almada ḥayrān mey-i nābuñ
- 3 Āsyāb-i ṭarab seyl-i mey-i nāb ile gitdi
Āvāzı boğıldı giderek çeng ü rebābuñ
- 4 Peymāne şikest oldı yatur ḥayli zamāndur
Yanup yaqılur ḥātırını mecrūḥ kebābuñ
- 5 **Bākī** yine şaçıldı nemek ol mey-i nāba
Bilsek 'acabā aşlı nedür bu şeker-ābuñ

6:**Bākī** D., s. 266

3a: āsyāb: esbāb D.

5a: mey:bāde D.

5a: ol: -D.

Bākī

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Nām u nişāne qalmadı faşl-ı bahārdan
Düşdi çemende berg-i dıraht i'tibārdan
- 2 Eşcār-ı bāğ hırqa-i tecrīde girdiler
Bād-ı hazān çemende el aldı çenārdan
- 3 Her yañadan ayağına altun aqup gelür
Eşcār-ı [bāğ] himmet umarlar cūybārdan
- 4 Saḥn-ı çemende bile şalınsun şabā ile
Āzādedür nihāl bugün berg-i bārdan
- 5 **Bākī** çemende ḥayli perişānmış varaq
Beñzer ki bir şikāyeti var rūzgārdan

7: **Bākī D.**, s.329

3b: eşcār: eşcār-ı bāğ **D.**

3b: umarlar: umar **D.**

4a: bile: turma **D.**

Bāķī*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

- [3^a] 1 Ey şafā-yı 'arızuñdur çeşme-i hūrşīde āb
Şu'le-i şem'-i cemālūñ nūr-bağş-ı āftāb

Bāķī*Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün*

- 1 Dil-beste-i kemend-i ser-i zülf-i yārdur
Cān haste-i girişme-i çeşm-i nigārdur
- 2 Bir ğamze ile lağzada biñ ādem öldürür
Hūnī gözüñ ki āhū-yı merdüm-şikārdur
- 3 Kuçmağ degül ğaraz seni dīdārdur murād
Deryā-yı iştiyāk begüm bī-kenārdur
- 4 Girdāb-ı ğamda şarşar-ı āhumla fülk-i dil
Elbette bir kenāra çıkar rūzgārdur
- 5 **Bāķī** sūrūd-i bezm tarab-hāne-i hayāl
Şavt-ı şarīr-i hāme-i gevher-nişārdur

8:**Bāķī D.**, s.112

Meemū'ada bu şiirin sadece matla' kısmı verilmiştir.

9:**Bāķī D.**, s.156

Dil çeşme-i belāgat aña lüledür kalem/Āb-ı zülālī şī'r-i selāset-şī'ārdur -M.

Bākī*Fe‘ūlūn Fe‘ūlūn Fe‘ūlūn Fe‘ūl*

- 1 Saña kūyuñ içre olana qarīn
Melek hem-niṣīn ü felek ṣeh-niṣīn
- 2 Görüp çīn-i ebrū-yı müşgīnūñi
Siyeh çeṣmle ṣandum āhū-yı Çīn
- 3 Sücūd étđi mihrāb-ı māh ebrūña
Anı bilmeyenler ṣanurlar cebīn
- 4 İzüñ tozına yüzler sürmege
Döküldi ṣaçıldı gül ü yāsemīn
- 5 Sorarsañ kapuñda ṣehā **Bākī**’yi
Ġulām-ı kemīn bende-i kemterīn

10: **Bākī D.**, s.327-328

2b: çeṣmle:çeṣmūñi **D.**

3a: Sücūd étđi mihrāb-ı māh ebrūña:Sücūd étđi mihrāb-ı ebrūña māh **D.**

4a: yüzler:yüzlerin **D.**

Bākī*Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ülün*

- [3^b] 1 Geçüp güller serīr-i 'izz ü nāza
Seherde geldi bülbüller niyāza
- 2 Maḳāmın āstān-ı yār édenler
Ḳoyup gitmez Şifāhān u Ḳicāza
- 3 Ṭururlar Ka'be-i kūyına ḳarşu
Çemende servler şaf şaf namāza
- 4 Ḥaḳīḳat sırrına vāḳıf degülsin
Felek var-ise 'ışk-ı mecāza
- 5 Yaḳarlar **Bākī**'yi nālān éderler
Güzeller mā'il olur söz ü sāza

11: **Bākī D.**, s.380-381

1b: seherde: seherden **D.**

3a: Ka'be: ḳible **D.**

4b: felek: 'alāḳañ **D.**

Bākī*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

- 1 Ğonca-i ümmīd bāğ-ı 'ömri ħandān olmadı
Dīde kim ebr-i bahārī gibi giryān olmadı
- 2 Tığmadı ħūrşīd-i 'ālem-tāb-ı devlet 'āşıka
Dilrübā kim 'ālem-i vuşlatda 'uryān olmadı
- 3 Bir cevāb étdüm temennā ol cevāb-ı tengden
Ĥāşılı söz geçmedi güftāra imkān olmadı
- 4 Zülfüñe dil vermeyen ħātır-perişān olmadı
Pāyüñe yüz süriyen ħāk-ile yeksān olmadı
- 5 **Bākīyā** germ oldı gerçi mihr-i 'ālem-tāb-ı ışık
Mīve-i bāğ-ı ümmīd-i vaşl-ı cānān olmadı

12: Bākī D., s.405

- 1 :Bu beyit, age.'de 2. beyittir.
1a :handān olmadı: ħandān görmedi **D.**
2 :Bu beyit, age.'de 3. beyittir.
3 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.
3a :cevāb: dehān **D.**
4 :Bu beyit, age.'de 1. beyittir.
4b :süriyen: sürmeyen **D.**

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- [4^a] 1 Gül yüzüñ vaşfında bülbül kılsa elhānı dürüst
Bāğda bir ğoncanuñ qalmaz girībānı dürüst
- 2 Dilberüñ ‘ahdi bütün ammā vefāsı süst olur
‘Āşıķuñ gönlü şikeste ‘ahd ü peymānı dürüst
- 3 Cevşen-i pūlād-ı çarhı çāk çāk étdüm velī
Tīğ-ı āteşbārumuñ şemşīr-i bürrānı dürüst
- 4 Āteş-i sūz-ı firāķuñ bir ħarāret vėrdi kim
Nūş éder bir demde dil deryā-yı ‘ummānı dürüst
- 5 Yañumuñ maħbūbıdur kim ‘āşıķına raħm éder
Dā’imā kavlinde şādık ola iħsān dürüst
- 6 **Bāķiyā** fennüñde dutmaz kimse noķşānuñ senüñ
Ĥamdüli’llāh řab‘-i mevzūn ‘aķl-ı mīzānı dürüst

13:Bāķī D., s.114-115

2 :Bu beyit, age.'de 3. beyittir.

3 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.

3a:velī: daħı **D.**

3b:tīğ-ı āteşbārumuñ: āh-ı āteşbārumuñ **D.**

4 :Bu beyit, age.'de 5. beyittir.

5 :-**D.**

Bākī

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Ne cām-ı bāde-i gülgūna beñzer yār-ı hem-dem var
Ne şadr-ı kūşe-i meyḥāne gibi cāy-ı ḥurrem var
- 2 Beni 'ayb eylemeñ dā'im olursam mest-i lā-ya'kıl
Ki bī-ḥūş olmasam āsūde kılmaz bende bir ğam var
- 3 Ğam-ı hicrānda ḥālet var demişler ehl-i derd ammā
Mülāyim dilber-i şūḥuñ dem-i vaşlında 'ālem var
- 4 Ruḥuñ bāğın raķīb-i dīv-siret seyr éder her gün
Yüzüñi göremez yıllarca ammā bunda ādem var
- 5 Şafā-yı şafvet-i ṭab'ıñ yéter eglence ey **Bākī**
Bi-ḥamdilillāh ne ğam yér elüñde sāğar-ı Cem var

14:**Bākī D.**, s.139

1b: şadr-ı kūşe:şadr-ı şuffa **D.**

5a: şafā-yı şafvet:şafā-yı ḥālet **D.**

5b: yér:yérsin **D.**

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- [4^b] 1 Müje haylin dizer ol ğamze-i fettān şaf şaf
Güyyiā cenge tırur nīze-güzārān şaf şaf
- 2 Seni seyr étmek için reh-güzer-i gülşende
İki cānibde tırur serv-i hırāmān şaf şaf
- 3 Mescid içre göre tā kimlere hem-zānūsun
Şekl-i saqqāda gezer dīde-i giryān şaf şaf
- 4 Leşker-i eşk-i firāvān-ile ceng eylemege
Gönderür mevclerini lücce-i ‘ummān şaf şaf
- 5 Gökde efġān éderek şanma gezer hayli küleng
Çekilür kūyuña mürġān-ı dil ü cān şaf şaf
- 6 Vaşf-ı kaddüñle hırām étse ‘alem gibi kalem
Leşker-i şatrı çeker defter ü dīvān şaf şaf
- 7 Ehl-i dil-ḥān-ı ğamuñ ni‘metine müstaġrak
Dizilürler keremüñ ḥānına mihmān şaf şaf

15: Bākī D., s.241-242

3 : Bu beyit, age.'de 5. beyittir.

3a : mescid: cāmi' **D.**

4 : Bu beyit, age.'de 3. beyittir.

4a : ceng eylemege: ceng étmek için **D.**

5 : Bu beyit, age.'de 4. beyittir.

6 : Bu beyit, age.'de 7. beyittir.

7 : Bu beyit, age.'de 6. beyittir.

7a : dil-ḥān: dil derd **D.**

- 8 Kūyuñ eṭṭrāfına ‘uṣṣāk dizilmiş gūyā
Harem-i Ka‘be’de her cānibe erkān şaf şaf
- 9 Kādriñi seng-i muşallāda bilüp ey **Bākī**
Ṭurup el baġlayalar karşıña yārān şaf şaf

16

Müfred

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Geç geçenden ibn-i vaḳt ol gözle ḥāl
Yine ferdā ğuşşasın ferdāya şal

17

Müfred

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Ka‘be bünyād-ı Ḥalīl-i Āzerest
Dil nazargāh-ı Celīl-i Ekberest

18

Müfred

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Ḳadd-i yārı kimisi ‘ar‘ar dedı kimi elif
Cümlenüñ maḳşüdü bir ammā rivāyet muḥtelif

16:Kime ait olduġu tespit edilemeyen bu beyit, Bākī'nin gazelinin arasına yazılmıştır.

17:Molla Cāmī'ye ait bir beyittir

Kābe Āzer'in oġlu Halīl'in yapısıdır; gönül ise yüce Allah'ın nazargāhıdır.

18 :Kanuni Sultan Süleyman (Muhibbî)'a izâfe edilen bir beyittir.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- [5^a] 1 Ğonca-i ümmīd bāğ-ı ömri ħandān görmedi
Dīde kim ebr-i bahārī gibi giryān olmadı
- 2 Toğmadı ħūrşīd-i 'ālem-tāb-ı devlet 'āşıka
Dilrübā kim 'ālem-i vuşlatda 'uryān olmadı
- 3 Bir cevāb étdüm temennā ol cevāb-ı teñgden
Ĥāşılı söz geçmedi güftāra imkān olmadı
- 4 **Bākīyā** sūz germ oldı gerçi mihr-i 'ālem-tāb-ı 'ışk
Mīve-i bāğ-i ümīd-i vaşl-i cānān olmadı
- 5 Zülfüñe dil vèrmeyen ħātır-ı perişān olmadı
Pāyüñe yüz süriyen ħāk-ile yeksān olmadı

19:Bākī D., s.405

Bu şiir, 3b varağında (12 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

Bu şiirin matla beyiti, şiirin en sonunda verilmiştir.

1 : Bu beyit, age.'de 2. beyittir.

2 :Bu beyit, age.'de 3. beyittir.

3 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.

3a: cevāb-ı tengden: dehān-ı tengden **D.**

4 :Bu beyit age.'de 6. beyittir.

4a: 'ālem-tāb-ı 'ışk: 'ālem-sūz-ı 'ışk**D.**

4a: sūz: **-D.**

5 :Bu beyit age.'de 1. beyittir.

5b:yüz süriyen: sürmeyen **D.**

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Bildüñ mi sen de kendüñi ey bî-vefâ nesin
Âşüb-ı dehr ü âfet-i devr-i zamânesin
- 2 Saña bahâ ne-idi cefâ-pîşe olmasañ
Haqqâ budur ki bî-bedel ü bî-bahânesin
- 3 Qandîl gibi dîde pür-âb olmada tâb
Eflâke çekdüm âteş-i âhum zebânesin
- 4 Müşkil belâ degül mi vefâsuz güzel sevüp
Ğazabla yata derd ü ğam ile uyanasın
- 5 Gâhî cenâb-ı Leylî'ye mektüb uçurmağa
Urutdı Qays başına murğ-ı âşiyânesin
- 6 **Bâkı** yolunda döke şaça ħarc édüp gözüm
Âħir düketdi naqd-i sirişkim ħızânesin

20: **Bâkı D.**, s.335-336

3a : pür-âb olmada: pür-âb u dilümde **D.**

4b:ğazabla: ğuşşayla **D.**

5b:urutdı: urındı **D.**

Ey çarħ gerçi cânuma geçdi cefâñ oqı/Ammâ hadeng-i âhuma sen de nişânesin -**M.**

Bāķī*Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün*

- [5^b] 1 Nām u nişāne almanı faşl-ı bahārdan
Düşdi emende berg-i dıraht i'tibārdan
- 2 Eşcār-ı bāğ hıra-i tecrīde girdiler
Bād-ı hāzān emende el aldı enārdan
- 3 Her yañadan ayağına altun aup gelür
Eşcār-ı bāğ himmet umarlar cūybārdan
- 4 Saħn-ı emende bile şalınsun şabā ile
Āzādedür nihāl bugün berg ü bārdan
- 5 **Bāķī** emende hayli perişān-imiş vara
Beñzer ki bir şikāyeti var rūzgārdan

21: **Bāķī D.**, s.329

Bu şiir, 2b varağında (7 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

3b: umarlar: umar **D.**

4a: bile: urma **D.**

Bākī

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Şarāb-ı dil-küşā olmaz o la'l-i cān-fezā[dan] yég
Müferriḥ ḥub bulunmaz ḥāl-i rūy-ı dilrübādan yég
- 2 Muşaffā lā'li ol şūḥuñ şafāda cām-ı Cemden ḥoş
Mücellā sīnesi āyīne-i 'ālem-nümādan yég
- 3 Muḥabbet lezzetin idrāk éden miḥnetden incinmez
Gelür derdüñ dil-i bīmār-ı 'uşşāka devādan yég
- 4 Seni cāndan seven bī-dillerüñ luṭf eyle ḳadrin bil
Bulunmaz bende-i muḳbil muḥibb-i bī-riyādan yég
- 5 Güşāyiş gerd-i rāhuñdan érişdi dīde-i cāna
Şafā-yı ḥāk-i dergāhuñ cilā-yı tütīyādan yég
- 6 Bülend-āvāze ḳıl sāz u nevā-yı 'ışkı ey muṭrib
Ki ḳalmaz ḳubbe-i gerdūnda hergiz ol şadādan yég
- 7 Umūruñ Haḳḳ'a tevḫīz ét tevekkül eyle ey **Bākī**
Ki cāy-ı ilticā olmaz cenāb-ı Kibriyādan yég

22:**Bākī D.**, s.267

1a: cān-fezā:cān-fezādan **D.**

5a: érişdi:yetişdi **D.**

Bākī*Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘iün*

- [6^a] 1 Görmese yār ğazabnāk olıcaķ aġyārı
Hışm édüp ‘aşıkın āzārlar itler yérine
- 2 Yār eşiginde raķībūñ birin umma řufı
Baġlamaz kimse seni ol şapuda řar yérine
- 3 Işınurdum yérüme nār-ı firāķa nisbet
Ben olaydum eger āteřde semender yérine
- 4 Řafes-i ğamda n’ola řaldum-ise tūřivāri
Vařf-ı la‘lūñ hele aġzumda ya řekker yérine
- 5 Eřigūñ řařı ile řāk-i řarımūñ besdür
Bākī dil-i şaste dile bāliř ü bister yérine

23: **Bākī D.**, s.361-362

1 :Bu beyit, age.'de 3. beyittir.

2 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.

2a :birin:yérin **D.**

3 :Bu beyit, age.'de 5. beyittir.

4:Bu beyit, age.'de 6. beyittir.

Bākī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Müje haylin dizer ol ğamze-i fettān şaf şaf
Güyyā cenge durur nīze-güzārān şaf şaf
- 2 Seni seyr étmek için reh-güzer-i gülşende
İki cānibde durur serv-i hırāmān şaf şaf
- 3 Mescid içre göre tā kimlere hem-zānūsun
Şekl sakķāda gezer dīde-i giryān şaf şaf
- 4 Leşker-i eşk-i firāvān ile cenk étmege
Gönderür mevclerin lücce-i ‘ummān şaf şaf
- 5 Gökde efġān éderek şanma geçer hayli küleng
Çekilür kūyuña mürġān-ı dil ü cān şaf şaf
- 6 Vaşf-ı kaddüñle hırām étse ‘alem gibi kalem
Leşker-i satrı çeker defter ü dīvān şaf şaf

24 Bākī D., s.241-242

Bu şiir, 4b varaġında (15 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

3 :Bu beyit, age.'de 5. beyittir.

3a :mescid:cāmi' D.

4 :Bu beyit, age.'de 3. beyittir.

4a :étmege:étmek içinD.

5 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.

6 :Bu beyit, age.'de 7.beyittir.

- [6^b] 7 Ehl-i dil-ḥ̣'ān-ı ğamuñ ni'metine müstağrak
Dizilürler keremüñ ḥ̣'ānına mihmān şaf şaf
- 8 Kūyuñ eṭrāfına 'uşşāk dizilmiş gūyā
Ḥarem-i Ka'be'de her cānibe erkān şaf şaf
- 9 Ḳadriñi seng-i muşallāda bilüp ey **Bākī**
Ṭurup el bağlayalar karşıña yārān şaf şaf

25

Bākī

Fā'ilātün Fā'lātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ğonca-i ümmīd-i bāğ-ı 'ömri ḥandān görmedi
Dīde kim ebr-i bahārī gibi giryān görmedi
- 2 Ṭoğmadı ḥūrşīd-i 'ālem-tāb-ı devlet 'āşıka
Dilrübālar kim 'ālem-i vuşlatda 'uryān olmadı
- 3 Bir cevāb étdüm temennā ol cevāb-ı tengden
Ḥāşılı söz geçmedi güftāra imkān olmadı

7 :Bu beyit, age.'de 6. beyittir.
7a:ehl-i dil-ḥ̣'ān:ehl-i derd ü **D.**

25:Bākī D., s.405

Bu şiir 3b varağında (12 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

1 :Bu beyit, age.'de 2. beyittir.

1b:görmedi:olmadı **D.**

2 :Bu beyit, age.'de 3. beyittir.

3 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.

- 4 **Bākīyā** germ oldı gerçi mihr-i ‘ālem-tāb-ı ‘ışk
Mīve-i bāğ-ı ümmīd-i vaşl-ı cānān olmadı

26

Bākī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Āstānuñ hākıdür firdevs-i a‘lādan ğaraż
Ķāmetüñdür ravza-i cennetde Tūbā'dan ğaraż
- 2 Mürdeler ihyā eder enfās-ı müşğınüñ senüñ
Nuṭṭ-ı cān-baḡşuñdur i‘cāz-ı Mesīḡādan ğaraż
- 3 Sīm-i eşküñ yolına ḡarc eylemekden ağlama
Yā nedür ey ‘āşık-ı şūrīde dünyādan ğaraż
- 4 Arzū-yı cilve-i naḡl-ı revānuñdur senüñ
Bāğda seyr-i ḡırām-ı serv-i bālādan ğaraż
- 5 **Bākīyā** dil mülkini dilber niçün tārāc eder
Pādşāh olan nedür şehrini yağmadan ğaraż

4 :Bu beyit, age.'de 6. beyittir.

Zülfüñe dil vermeyen ḡātır-perīşān olmadı/Pāyüñe yüz sürmeyen ḡāk ile yeksān olmadı -**M.**

Derdine dil zaḡminüñ luṭf eyle dermān ol dedüm/Şol ḡadar minnetler étdüm yāre dermān olmadı-**M.**

Bākī*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

- [7^a] 1 Sīnesine yaqmada ŧem'-i ruhuñ ŧevkine dāğ
Māh-ı enver mihr-i 'ālem-tābdan yaqar çerāğ
- 2 Bī-sütünü gülŧen étmiŧ ħūn-ı çeŧm-i Kūh-ken
Āŧıka sevdā-yı vaŧl-ı yār ile tğğ üsti bāğ
- 3 Gül gibi ter-dāmene teŧbīh étmekdür seni
Yāsemen gibi cihānda alnuñ aqıq yüzüñ ağ
- 4 Māh-ı qarlı üzre nedür bilmek dilerseñ ol sevād
Yaqdı yāre ŧunmağa devrān turunç üstine dāğ
- 5 ŧem'veŧ sūz-ı derünün 'arz éder **Bākī** saña
Yana yana qalmanı bī-çārenüñ bağrında yağ

27: **Bākī** D., s.239-240

1a :ŧevkine:ŧevk ile D.

3a :étmekdür:éden kimdür D.

Bākī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Göñül almağa gelür şiveye āğāz eyler
Dil-i bī-çāreyi ben ‘arz edicek nāz eyler
- 2 Ne hümā kaydı ser-i zülfi hevāsında baña
Göñül ol mertebelerden yüce pervāz eyler
- 3 Kāmet-i naḥle göre şive-i reftār gerek
Yine bu şiveyi ol serv-i ser-efrāz eyler
- 4 Göreyin ṭur seni bir laḥza dēsem yollarda
Baña ol şūḥ-ı cihān şiveyi ṭurmaz eyler
- 5 Bend-i zülfünden elem çekme iñen ey **Bākī**
Seni aḡyārdan ol kayd ile mümtāz eyler

28: **Bākī D.**, s.179

2b:ol:o **D.**

3a: şive-i reftār: ḥālet-i reftār **D.**

3a: gerek: olsa **D.**

Bākī*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

- 1 Ellere mihr ü vefāsı hoş gelür
Bendeye cevır ü cefāsı hoş gelür
- 2 Almazın kuhl-i cilāyı 'aynuma
Hāk-i pāyüñ tütüyası hoş gelür
- 3 Bir 'aceb dārü's-şifādur kūy-ı yār
Haste varan mübtelāsı hoş gelür
- 4 Hür u ğılmān añma kim her 'āşıkā
Kendü yār-ı bī-vefāsı hoş gelür
- 5 Ğayrı dermān istemez **Bākī** kuluñ
Derdine zaḥmuñ devāsı hoş gelür

29:**Bākī D.**, s.194

5b:derdine zaḥmuñ:zaḥmına derdüñ **D.**

Mülk-i ğamda eşk ü āh egler beni /Ol yertüñ āb u hevāsı hoş gelür -**M.**

Bākī

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- [7^b] 1 Ayağũñ Ƨoprağın özler bulurken gökde bir kevkeb
 Êşigũñ cānibin gözler zehī 'ālī-nazar kevkeb
- 2 Egerçi gök yüzinde aħter-i ferħunde-fer çokdur
 Ƨanı ħāl-i ruħuñ mānendi bir rüşen güher kevkeb
- 3 Ne bilsünler Ƨarañuda anuñ göz kırpduğın eller
 Géce ħāl-i ruħuñla baħş eder gelmiş meger kevkeb
- 4 Ne Ƨaşlar başdı seng-endāz hem deyr-i gerdūna
 Düşen altun Ƨayalardur degül vaƧt-i seħer kevkeb
- 5 Muħabbet dāğı yaƧ sineñde ferr-i devlet isterseñ
 Bilürsin olmaz ey **Bākī** sa'ādet-baħş her kevkeb

30: **Bākī** D., s.111-112

1a:bir:yér **D.**

3b :baħş eder:baħş için **D.**

4a :hem:āhum **D.**

Bākī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Göñül alup ğoncaveş āl ile dil-teng étdiler
Bülbül-i şūrīdeye güller 'aceb reng étdiler
- 2 Dil derün-ı sīnede kıldı lebüñle baḥş-i 'ıṣḩ
Birbiri ile iki bülbül gūyiyā ceng étdiler
- 3 Cān u dil baḥş-i kitāb-ı 'ıṣḩda bülbülleri
Ğoncaveş söyletmeyüp dem-beste vü deng [étdiler]
- 4 Kıldı mürġān-ı çemen kıdd-i nihāl-i servi ḩam
Muṭrib-i bezm-i bahāra gūyiyā ceng étdiler
- 5 Ruḩlaruñ medḩin ser-āġāz étdi **Bākī** bāġda
Düşdiler yanına hep bülbüller āheng étdiler

31: **Bākī D.**, s.175-176

1a :göñül:göñlin **D.**

2 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.

2a : kıldı lebüñle :la'lüñle kıldı **D.**

4 :Bu beyit, age.'de 2. beyittir.

5b :yanına hep:hep yanına **D.**

Bākī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Firākuñ derdi dermānı firāvān eyledi başum
Hürüş étdürdi bād-ı āhum anuñ müyüdur қаşum
- 2 Peleng-i ‘ışq-ı yāruñ bişesidür müy-ı jülidem
Diyār-ı derd ü miḥnet kühsāridur benüm başum
- 3 Ne meclis içre nüş-ı mey édersem yād-ı la‘lühle
O bezm ehlinde қalmaz cür‘adan ğayrı ayakdaşum
- 4 Bilürsin nür-ı dīdem tütüiyāya қatılur cevher
N’ola ağlarsam ḥāk-i pāyühne çeşm-i güherpāşum
- 5 Ayırdı sihr ile yāri sipihr-i ḳoca-zen benden
Ne lu‘b étdi baña gör **Bākīyā** billāhi oynaşum

32: Bākī D., s.299

1 : Maḥabbet baḥridür āhum yélinden mevc urur yaşum/ Melāmet fülkidür ser aña lengerdir iki қаşum **D.**

3a : nüş-ı mey:nüş-ı cām **D.**

4b : ağlarsam:ağlarsa **D.**

5a : sihr ile:sihr édüp **D.**

5a :sipihr-i ḳoca-zen:sipihr-i pīre-zen **D.**

Bākī*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

- [8^a] 1 Zāhidā 'ibret göziyle şūret-i zībāya baḳ
Her nazār āyīne-i şun'-ı cihānārāya baḳ
- 2 Dildür ol baḫr-ı haḳīḳatden vücūduñ mülkine
Şol derūnuñ 'āleminde mevc uran deryāya baḳ
- 3 Baḫt-ı bī-bünyād içün renc-i talebden fāriḡ ol
Bākī birkaç gün ḫuzūr ile dünyāya baḳ
- 4 Cāmveş kimdür bu bezm içre ciğer-ḫün olmayan
Ġonca-i gülzārı seyr ét lāle-i ḫamrāya baḳ
- 5 Ḫāl-i zār-ı **Bākī**-i bī-dilden isterseñ nişān
Ġāmet-i çeng-i dü-tāya rüy-ı zerd-i nāya baḳ

33: **Bākī** D., s.248

1a : göziyle:gözin aç **D.**

1b : her nazār:bir nazār **D.**

3b :Bākī:bāri **D.**

3b :ḫuzūr ile:ḫuzūr-ı ḳalb ile **D.**

Bākī*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

- 1 'Āşık-ı bî-dillere cevri firāvān eyledüñ
Müstedām ol dostum luḡf étdüñ iḡsān eyledüñ
- 2 Ğamzeñ okın çeşm-i fettānuñ yine almış ele
Şöyle beñzer dostum kāfir müselmān eyledüñ
- 3 Bağrumı ḡün eyledüñ şemşīr-i istiğnā ile
N'eyledüñ ey āfet-i devrān yine ḡan eyledüñ
- 4 Çıkmaz ağızından ḡaber sırr-ı nihān-ı vaşluña
'Āşıkuñ rāzın derün-ı cānda pinhān eyledüñ
- 5 **Bākī**'yi ḡül gibi ḡandān étdüñ evvel luḡf ile
Şoñra döndüñ mübtelā-yı ḡār-ı hicrān eyledüñ

34: **Bākī D.**, s.267-268

2 : Bu beyit, age.'de 3. beyittir.

3 : Bu beyit, age.'de 5. beyittir.

3b : ey: hey **D.**

Āsumān-ı mihrüñe āhum şirāridur nücüm /Şu'le-i dāğ-ı derünüm māh-ı tābān eyledüñ-**M.**

Bākī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Çeşm-i pür-hūnum yoluñda eşkbār étsem gerek
Ayağuß tozına gevherler nişār étsem gerek
- 2 Gül gibi pīrāhen-i nāmūsı şad-çāk eyleyüp
Ġoncaveş dāğ-ı nihālüm āşikār étsem gerek
- 3 Kıırma yazıyla 'adūnuñ dişlerin vaşfin yazup
Nüşa-i çeşm-i sevādın pür-ğubār étsem gerek
- 4 Eyleyüp zühdüñ binā-yı süst-bünyādın hārāb
Hāne-i 'ışkuñ esāsın üstüvār étsem gerek
- 5 Bezm-i keşretten çekildi cāmveş **Bākī** gönül
Tekye-i vaḥdetde 'uzlet ihtiyār étsem gerek

35: **Bākī D.**, s.268

2b: Ġoncaveş: lāleveş **D.**

2b:dāğ-ı nihālüm: dāğ-ı nihānum **D.**

3a:'adūnuñ: raķībūñ **D.**

3a:dişlerin: dişleri **D.**

Bākī

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- [8^b] 1 Görüp tāb-1 'izāruñ hāṭırı nerm oldı Nāhīdūñ
İçüp 'ıŝkuñ ŝarābın kellesi germ oldı hūrŝīdūñ
- 2 Şikest olduğına aşşı degüldi revnaḳ-1 'ıŝret
Anuñ'çün düşmedi bir dem elinden cām Cemŝīdūñ
- 3 Peyām-1 hañcer-i ser-tīzin ol māhuñ degürmiŝdi
Anun'çün ditrer endāmı çemende bāddan bīdūñ
- 4 'Alā'ıḳdan mücerred ol ser-i kūyında mesken bul
Mesīhāveŝ mekānı āsmāndur ehl-i tecrīdūñ
- 5 Gedā-yı kūy-1 yārāna iñen öykünme ey **Bākī**
Sefāhatdür bilürsin muḳtezā-yı ŝāha taḳlīdūñ

36: **Bākī D.**, s.255

2a: aşşı:rāzī **D.**

3a: degürmiŝdi: degürmişdür **D.**

5a: yārāna:cānāna **D.**

5a: iñen:ŝaḳım **D.**

Bākī

Mef'ūlū Mefā'īlū Mefā'īlū Fe'ūlūn

- 1 Feryāduma érmezse n'ola ol boyı şimşād
Kūyında feleklerden aşar nāle vü feryād
- 2 Devründe güle niçün olur bende benefşe
Üstine kılıçlar mı dutar süsen-i āzād
- 3 Bir ğonca benefşe kıparup başına şoqmış
Tağlarda külüng atduğı dem başına Ferhād
- 4 'Ahdünde eger 'āleme bir dahı gelürse
Kullıklar éder sen yüzi hürşide Feraşād
- 5 Rengın éder evşāf-ı ruhuñ hāme-i **Bākī**
Ol şüreti vérmez şanemā naqşına Bihzād

37: **Bākī D.**, s.121-122

3a : başına: tācına **D.**

4 :Bu beyit, age.'de 5. beyittir.

5 :Bu beyit, age.'de7. beyittir.

Eşkāl-i vefā resmi kabül étmede kalbüñ/Āyinedür ammā bégüm āyine-i pülād **-M.**

İbrāmı gel ey sākī-i gül-çihre kıo sen de/Almışdur olan 'aklumuz ol şüh-ı perī-zād **-M.**

Şarkı

Der- maḳam-ı Hüseyinî uşüleş devrân

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1

[9^a] Ḥasret-i rūyuñla sīnem dāğ dāğdur sevdüğüm
 Şubḥa dek her geçe kārüm āh u zārdur sevdüğüm
 Nāz-ile seyr-i gülistāna şalın ey serv-ḳad
 Gözlerüm yollarda ḳaldı intizārdur sevdüğüm

2

Ṭālib-i dīdārıñna gāh édüp mihr ü vefā
 Şaḳlama 'uşşāḳdan ḥürşīd-ruḥsāruñ şehā
 Gün yüzünden ayrı zülfüñ dağıdup bād-ı şabā
 Gösterür bir gün cemālüñ rūzgārdur sevdüğüm

3

Gülşen-i ḥüsnüñde étme 'āşıḳuñ dūr ey şanem
 Ğonçesin dāmānuñı per étmesün pür-ḥār ğam
 Tek hemān ağıyāra senden olmasun luṭf-ı kerem
 'Āşıḳa cevr-ile nāzı imtiḥāndur sevdüğüm

4

‘Ālemüñ aḥvāli gāhī cevrdür gāhī vefā
Miḥnete şabr eyleyen mesrūr olurmıř dā’imā
Dérler-idi ‘āşıkın atmaz yabana deryā
Ḥamdülillāh kim dedüklerince vardur sevdüğüm

39

Şarkı

uşüleş devr-i revān

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

1

Çün koyup gitdüñ beni nā-mihrbānum tezce gel
Şağ esen var menzile eglenme cānum tezce gel
Cān cesedde ıturmaz āḥir hem mezār içre gider
Ḳabr-i ğamda ıalmayım rüḥ-ı revānum tezce gel

2

Ḥasretüñden ey perī āhum fenāyı yandurur
Cismini ‘uryān éder tāc u ıabāyı yandurur
Çarḫı vü doıuz dülābı heft semāyı yandurur
Daḫı çıımadın meded ‘arşa fiğānum tezce gel

39: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

3

‘Iřkuñ ey Leylā kopar başuma çün ğavġaları
Vêrmesün Hâk kimseye ben çekdügüm sevdâ[ları]
Aġlayup gezmekdeyem aħşama dek şahrâları
Olmadan Mecnûn gibi dâġlar mekânım tezce gel

4

Ey perî vaşluñ müyesser olduġı demler ıanı
Böyle ummazdım ki devrân dūr éde senden beni
Ey güzeller şâhî âteşlere yaķduñ sen beni
Kalmadı şabrum meded ârâm-ı cânım tezce gel

5

Cân olan ‘âşık ‘ömr[i] elbette cânân ârzûlar
Derdiye ‘ayb olmasun bî-çâre dermân ârzûlar
Gözlerüm yollarda kaldı vaşluña cân ârzûlar
‘Arz-ı dîdâr eyle ey şüh-ı cihânım tezce gel

40

Şadık

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1

[9^b] Baħr-ı 'ışk içre girüp 'ummāna düşmek niyyetim
'Andelībveř āh-ıla efgāna düşmek niyyetim
N'eylerem mülk-i fenāda tāc u taħt u devleti
Kendümi 'uryān édüp külhāna düşmek niyyetim

2

Sevdigüm cevr ü cefāya ma'il olma her zamān
Ĥālüme raħm eyle gāhī bařuñ için el-amān
Ey melek-sīmā güzel böyle giderse ben hemān
Baş açuķ yalın ayak meydāna düşmek niyyetim

3

Hep fedā oldu yoluña māl ü mülk ü cān u ten
Yine inřāf eylemezsin sevdigüm hīç baña sen
Édeyim senden řikāyet boynuma şakup kefen
Ĥālümi 'arz eyleyüp sulţāna düşmek niyyetim

40: Şadık mahlaslı şiirler hakkında yapılan şalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)

4

Ne ‘aceb nā-mihrbānsın ey güzeller serveri
Sīnemi şad-pāre kılduñ hicrūñ ile ey perī
Gitdi ‘aqlum gitdi fikrüm şöyle kaldum serserī
Yarama tīmār için Loqmān'a düşmek niyyetim

5

Bülbül-i şeydā gibi gönlüm düşürdüm bir güle
‘Işkı ile cūş edersem āsmān iñler bile
Şām-ı şarkda medh ederler Şādıkā dilden dile
Destini būs eyleyüp ol cāna düşmek niyyetim

41

Ṭālibī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1

Cān u dilden rāzıyam ben çekmege cān acısın
Yā İlāhī tek hemān gösterme cānān acısın
Hālūme rahm eyleyüp kāfir Müselmān acısın
Şol şanem hicrinde ey dil şol kadar çan ağlaram

41: Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

2

Hālūmi yārāna deñ acırsa yārān acısın
Şimdi bildüm ey ecel ol tatlu cān acısın
Hıa te‘ālā kimseye göstermesün cān acısın
Yārūmi benden ayırdı raķīb-i nā-müslümān ađlaram*

3

Ey felek gösterme tek hicr-ile yārān acısın
Ölürüz dost yolına dostān acısın*
Ṭālībī çeksün hemişe tiğ-i yārān acısın
Bī-vefā dilber yolunda çekdügüm zağmetlere kan ağlaram*

42

11'li Hece Vezni

1

[10^a] Başuñ için siyāh zülfüñ yūziñe
Periřān eylegil şağıd yüz güldür
Her dem kıya bakmak olmaz yūziñe
Alnuñ aydur göz kamaşır toz güldür

2

Elif üzere sīnemde dāđı var
Ferhād-iseñ řīrīn için dağı var
Bulamazsın benüm gibi dağı yār
İster-iseñ bu cihānda yüz gündür

42:Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

3

Biri ğamzeñ tığı cānda bir yıldur
Biri lāle biri sūnbūl biri güldür
Her kaçan dostdan ayrıldum bir yıldur
Ne sebebden yüzüñ görmem yüz gündür

4

Fıtne geçer yüzüñ görmem hezār vāy
Yüzü-y-ile nice derd-i hezār vāy
Gül çevre dalında şolmış hār vāy
Būlbūl gülden düşmiş yüz gündür

5

‘Arz-ı hālūñ ‘arz éde gör dīvāne
Mūnkir bilmez alķış nedür du‘ā ne
Sevdüğünden cūdā düşmiş dīvāne
Ağlar feryād édüp gezer yüz gündür

43

Mā’ilī

Fā’ilātūn Fā’ilātūn Fā’ilātūn Fā’ilūn

1

Göñlümi şayd eyleyen dilber hayālümdür benüm
Dilberūñ rüyındaki beñler hayālümdür benüm
Hasretiyle āh u efgān eylerem būlbūl gibi
Gece gündüz ol leb-i sūkker hayālümdür benüm

43:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

2

Bendesin Mecnūn eden her dem saçı Leylā gibi
'Işık-ıla tağlar baña görünür şahrā gibi
Geldi geçdi ol vaqitler şanasın rü'yā gibi
Yārüm ile étdüğüm demler hayālümdür benüm

3

Gāh olur allar giyerdi ğarķ olup yeşillere
Nev-civānum cümleden serdār-idi maħbūblara
Nāzenīnum sağ-iken gönlüm āħir hūblara
Düşmez ele ol perī-peyker hayālümdür benüm

4

Gönlümüz anuñ cemālin görmege hayrān idi
Ben anuñ kemter gulāmı ol baña sulţān idi
Cevri yoğdı ben ğarībe itdügi iħsān idi
Luţf édüp emdüdügi lebler hayālümdür benüm

5

Mā'ili ben ķāmet-i mevzūnuma bulmadum eş
Anuñ aķrānı olmazdı māh-cemāline güneş
Sīm-gerdānına olmuş kākūli şarmaş tolaş
Ruħlarına tağılan teller hayālümdür benüm

1

[10^b] Bir kolay şan‘at şanup herkes aña kılmış heves
 Anuñ için bulmadum bir şadık ‘aşık sözi pes
 Nā-ḥalef sözler benüm esmā‘ıma vërmez kesel
 Üştür-i bî-bâki n’eyler şavt āğāz ince ses

2

Çây taşu cevher olur mı şakla şandug-ıla
 Karğa tāvusa döner mi eger tüyden tuğıla
 Kendüyi kılsa müzeyyen biñ kanād u kuyruğla
 Uçmada Sîmurğ u ‘Ankāya yeter mi kerkenes

3

Toprağ üzre her ne şaçarsañ aşlına çeker
 Hırmen-i dünyāda kim daru eker buğdāy éder
 Arı kuşu tūṭī olmaz yése biñ kañtār şeker
 Bülbül olmaz serçenüñ étseñ yerin altun kafes

44: ‘Āşık‘Ömer D., s. 285

1b: anın için: onun için **D.**

1c: esmā‘ıma vërmez: etbā‘ıma vërir **D.**

1d: bî-bâki: bî-bâke **D.**

2a: şakla: şaklasan **D.**

2b: eger: ger **D.**

2c: kendüyi: kendisin **D.**

3a: üzre: içre **D.**

3a: her ne şaçarsañ: her ne dâne düşse **D.**

4

Gerçi el elden üstündür ‘arşa çıkınca pāyedür
Ba‘zılar elden ayakdan bī-ḥaber ḥimāyedür
Söz dedükleri güherdür bu nefes sermāyedür
Olur olmaz yerde ḥarc étme gider elden nefes

5

Gerçi cāhiller ḫatında māt olur bir kāmīlūñ
Anın’çün yaḥşı kim birdür yanında ‘āḫilūñ
Biñ kitābı okusañ sem‘ine girmez cāhilūñ
Yerişür ‘Āşık ‘Ömer dediyse sözi kes

45

Sevdāyī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1

Bülbül-iken nāle vü efgānum alduñ ey felek
Bir lebi gonca yüzi gülistānum alduñ ey felek
İşbu ḡam-ıla nice ḥāk-ile yeksān olmayam
Varum alduñ yārüm alduñ şānum alduñ ey felek

4 a :el elden üstündür:el üstünde el **D.**

4c :söz dedükleri:söz güherdir **D.**

4c :bu nefes:bu nefes dedikleri **D.**

4d :yerde:yere**D.**

5a:gerçi:niçe **D.**

5a: cāhiller ḫatında:‘āşıklar ḫatında **D.**

5d:yerişür:yeter **D.**

45:SevdāyīDīvān'nda bu şiir bulunmamaktadır.

2

Şabr éderdüm her belāya derdine Eyyüb gibi
Yüz sürerdüm āstānına anuñ cārüb gibi
Vaḳtidür bu gözlerüm ḳan ağlasun Ya'ḳüb gibi
Mişli yoḳ bir Yūsuf-ı Ken'ānum alduñ ey felek

3

Ey felek derdüñde 'ömr iḳlīmini şād étmeyem
Huşre dek élüñle nāmuñ bir daḳı yād étmeyem
Dest-i ḳulmüñden senüñ ben nice feryād étmeyem
Bir 'adālet şāḫibi sulṫānum alduñ ey felek

4

Şol gedāyam şevket-i Dārā'yı vërseñ istemem
Gerçi Mecnūnam velī Leylāmı vërseñ istemem
Hāşılı **Sevdāyī'**yem dünyāyı vërseñ istemem
Sen benüm dünyā deger cānānum alduñ ey felek

46

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1

[11^a] Pādşāhum sen benümle 'ahd ü peymān eyledüñ
Durmaduñ iḳrāruña yaşum firāvān eyledüñ
Ḳatlüme çekdüñ sitem tiḡını 'uryān eyledüñ
N'işledüñ ḳālim niçün nā-ḫaḳ yere ḳan eyledüñ

46: Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

2

Çekmedüm rāh-ı meşakkat hurrem ü handān iken
Düşmedüm çāh-ı belāya t̄alib-i seyrān iken
Geşt éderdüm ‘ālemi öz başuma sultān iken
Sen fenā mülkin benüm başuma zindān eyledüñ

3

Ġoncasın bir kez nazār kıl bülbül-i nālānuña
Ġāfıl olma hār-ı hāşlar dest şunar dāmānuña
Bu muydı ‘ahd ü emānuñ durmaduñ peymānuña
Raħma gel lāyık degül billāhi ‘ișyān eyledüñ

4

Çün bilürsın tā ezelden hūblaruñ meftūnyam
‘Āşıkā meh-rūlaruñ hātır-ı maħzūnyam
Defter-i ‘ușşāk içinde ben-de bir **Mecnūni**'yem
Ey vefāsız sen beni hāk-ile yeksān eyledüñ

47

11'li Hece Vezni

1

‘İnāyet eyle şāhum ben ġarībe
Gülinden ayrı düşmiş ‘andelībe
Alur yanına yüz vërmez raķībe
Yazıkdur kıyma şāhum ben ġarībe

47: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

2

Vişālinden beni ayru düşürme
Bu bağrum nār-ı hicrūñle bişürme
Gözüm yaşını başumdan aşurma
Yazıkdur kıyma şāhum ben ğarībe

3

Begüm luţf eyle gel kıyma bu cāna
Yigitsin pādişāhum girme kıana
Felekdür böyle kıalmaz bu zamāna
Yazıkdur kıyma şāhum ben ğarībe

4

Senüñ bīmāruñam emsem sen eyle
Senüñ ğamġinüñem ħurrem sen eyle
Senüñ mecrūħuñam merhem sen eyle
Yazıkdur kıyma şāhum ben ğarībe

48

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1

Dilberā kıl merħamet şeydā ğoñül ğamlanmasun
Ġoñlümi kıлма perişān dīdeler ğamlanmasun
Hīç ne mümkindür efendim gül-cemālin seyr edem
Bed-belā pāyi kılup sāyeñde sersemlesün

48: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

2

Bilmek isterseñ efendüm ibtidādan intihā
Ben saña mā'il olalı yoğ-ıdı bu mācerā
Bāğ-ı hüsniñ gülşeninden sür raķibi ey şehā
Zīrā 'uşşāka gelüp bir dahı ādemlenmesün

3

Şāni'-i üstād-ı ezel<den> vechidir 'ayne'l- yaķın
Mülk-i hüsniñ şāhibisin seyre ĩmān-ı cebīn
Sen Süleymān-ı zamānsın ey cemāl-i nūr-ı 'ayn
Vaşluña dil-şād olanlar nice hātemlenmesün

4

Āteş-i 'ışkuñla yaķma 'āşıkı sen bendeñi
Sāyeveş yērlere şalma bu ģarīb üftādeñi
Āstānuñdan cüdā kıлма bu ģarīb bendeñi
Pādşāhum 'ālem içre nāmumuz kemlenmesün

1

[11^b] Yine müjde kıldı sulṭānum nevrūz
 Ērişdi zerrīne nuṭḡ-ı Mesīḡā
 Meş'al-i nūr-ıla mihr-i şeb-efrūz
 Mir'āt-ı felegi kıldı mücellā

2

Dürlü şükūfeler dürlü çoḡular
 Dürlü ḡālet vērür cihāna bular
 Eridi qarlar [da] revānī şular
 Irmaḡlar bulanup mevc urdı deryā

3

Nergisün ḡalmadı uyḡu gözüñde
 Uyanup bir feraḡ buldı özüñde
 Çemen mevc urıcaḡ şahrā yüzüñde
 Görinür cā-be-cā lāle-i ḡamrā

49 : 'Āşık 'Ömer D., s. 93

1a:sulṭānum:sulṭān-ı D.

1b:zerrīne:zemīne D.

1b:nuṭḡ-ı:nev-fetḡ D.

1c:meş'al:şu'le D.

3c:urıcaḡ:urduḡça D.

4

Sākīyā piyāle alınca ele
Şurāhī şevk-ıla éder gülğule
Gör ne rumūz-ile ‘arz éder güle
Muḥabbet nāmesin bülbül-i gūyā

5

‘Ömer elde ḳadeḫ bir cām-ı Cem'dür
Meclis-i ğam-ḥāne ḳayd-ı elemdür
Ölmeden sürelüm bu da bir demdür
Mey-i maḥbūb-ile gülşen-i şaḥrā

50

8'li Hece Vezni

1

Siyāh kāküllerin dökmiş
İnce bellere bellere vāy
Ġonca gül boynın uzatmış
Sebze güllere güllere

2

Ṭoldur mey vér içelüm
Mest olup serden geçelüm
Senüñle bile ḳaçalum
Çamlıbellere bellere

3

‘Āşıkıların vardur meyli
Cevrünü çekmişem haylî
Ben Mecnûn olam sen Leylî
Düşem çöllere çöllere

4

Ruğların tazedür gülden
Şağınuram seni êlden
Dīvâne oldum güzelden
Düşdüm dillere dillere

51

11'li Hece Vezni

1

Yine yârdan ayrı düşdüm ağılaram
Senün ile gönülcüğüm eglarem
Bir güzele gönül vërdüm alamam
Cüdâ kıldı felek yârdan ağılaram

2

Sünbüllü yâyla[la]ruñ var meşelik
Dört yanın âhûlar almış meşelik
Ne cânibden sîñâr étsem düşelik
Cüdâ kıldı felek yârdan ağılaram

51:Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

3

Sefîlem rûzgârımdan gezer ‘ömrüm
Ġarîb yigit sen-de konar göçer[sin]
Bilmem yârüm benden niçün kaçır[sın]
Cüdâ kıldı felek yârdan aĝlaram

52

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1

[12^a] Ey felek bir âh-ıla çarhuñı berbâd éderem
Yanaram nâr-ı ĝamuñla sînemi pür-nâr éderem
Bu ‘âşıklar arasında ben-de bir ad éderem
Mecnûnam Leylâ için yollardadır göñlüm benüm

2

‘Aceb ol perî niçün ‘âşıka böyle nâz éder
Cevri çok cefâsı çok ammâ ki luţfun az éder
Çözer ol siyeh zülfün gerdânına pervâz éder
Cîfeli ʈurna gibi göllerdedür göñlüm benüm

3

Derd-i ‘ışkuñ ile hicrûñ kaʈresini yudaram
Biñ cānum var-ise daĝı yâre ʈurbān éderem
Bu ‘âşıklar arasında ben-de bir şān éderem
Yâreli ceylān gibi çöllerdedür göñlüm benüm

52: Kime ait olduĝu tespit edilememiştir.

4

Ey perî gel bâğa gir gör ne söykünmiş gül güle
Gül açılmış déyü bâgbânda hayr eyler bülbüle
Ben seni sevdüm déyü ‘âleme düşdi gulğule
Yañağında Hâbeşî beñlerdedür göñlüm benüm

5

Der-nişân kemer olan bellerdedür göñlüm benüm
Çana batmış la‘l-renk ellerdedür göñlüm benüm

53

11'li Hece Vezni

1

Ġurbet elde neler geldi başuma

Felegüñ ihsânı bize fend oldı

Ayrı düşdüm vaţanumdan élümden

Göñül bir dildâra bend oldı

2

Kim görmişdür bu dünyānuñ vefāsın

‘Ārif olan sürer zevķ u şafāsın

Göñül bir hercā‘î dilber cefāsın

Çeke çeke bu sīnemde fend oldı

53: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

3

Felegüñ luḫfuna érmekdür ḫaşdum
Şikāyet degüldür ḫikāyet dostum
Cevre mā'il olma gözleri mestüm
Bu cefālar bu gün degül dün-de oldı

4

Der-sipāhum gezi geri*
'Işkuñ āteşine sīnemi yakma
Göñül bir āh éderse sen ğam çekme
Bilme misin ara yerde and oldı

54

Ġazel-i Fehīm

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- [12^b] 1 Nāme-i dehri temāşā étdüm imlāsı ğalaḫ
Nükte-i be'si şaḫīḫü'l- ḫaḫ temennāsı ğalaḫ
- 2 Naẓm-ı dehri seyr édüp kendi hezārān zü'l-fünün
Feth olurdu olmasa beyt-i mu'ammāsı ğalaḫ
- 3 Bildi ta'birin dürüg-āmīzdür 'ālem şaḫīḫ
Şeyḫ-i şehrüñ olmada gitdükçe rü'yāsı ğalaḫ
- 4 Mübtelā-yı çeşm-i yāra n'eylesin 'İsā k'olur
Ḫaste-i'ışka eḫibbānuñ müdāvāsı ğalaḫ

54:Fehīm-i Kadīm D., s. 504-505-506

1b: be'si:ye'si D.

- 5 Şiḥḥat-i ma‘nāda olsun mı **Fehīmā** nazār
Bir iki bī-hūde gör şî‘ir ü inşāsı ğalaṭ

55

Ġazel-i Fehīm

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Müdām olur leb-i la‘l-i şarābdan maḥfūz
‘Aceb ‘aceb ki ola şu‘le aydın-ı maḥfūz
- 2 Ne ḥāldür k’ède mihr-i ruḥun mekân ol ḥāl
Olur mı şübhe hiç āftābdan maḥfūz
- 3 Ne şu‘ledür o tecellī-fürüş ḥüsn-i metā‘
Ki mihr gibi degüldür nikābdan maḥfūz
- 4 Hemīşe ‘āşıka eyler ‘itāb u ğayrıya luṭf
Bilür ki bü’l-heves olmaz ‘itābdan maḥfūz
- 5 **Fehīm** öldürürem dërse ğam yemem ki olur
Zebān-ı nāzı bilen bu cevābdan maḥfūz

5a: şiḥḥat:şoḥbet **D.**

5a:nazār:nazīr **D.**

5b:gör:güy **D.**

55:Fehīm-i Kadīm D., s.506

Bu şiirin kāfiyesi olan “maḥfūz”, age.'de **maḥzūz**'dur.

2b: şübhe: şeb-pere **D.**

Ķo muṣṭarib olayım nīm-bismil eyle beni/Senüñ şehīdüñ olur ıztırābdan maḥzūz **-M.**

Olursa ḥa‘bdadır ‘āşıka naşīb-i vişāl/ Neden ki olmaya ‘uşşāk ḥ‘ābdan maḥzūz **-M.**

Ġazel-i Fehīm

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Oldı dilden mezheb ü 'aql-ı taşarruf ber-ţaraf
Ba'd-ezīn dīvāne-i 'ışkum tekellüf ber-ţaraf
- 2 'Iŝkbāzuñ ey perī Cibrīl olursa maħremi
Ehl-i dilden olsun efsūs u te'essüf ber-ţaraf
- 3 Tā ki gördüm eylemiş āyine ħüsnün der-kenār
Olmadı mir'āt-ı dilden 'aks-i Yūsuf ber-ţaraf
- 4 Çekmeyince sīneye mestāne-ārām eylemem
Ĥāhiş vaşfuñda küstāħum tevaĸkuf ber-ţaraf
- 5 Gel **Fehīm** küstāħla sen dā'imā leb-ber-leb ol
Ey gül-i bāġ-ı ħayā luţf ét tekellüf ber-ţaraf

56:Fehīm-i **Ķadīm D.**, s.512-513-514

2a:maħremi:maħrūmdur **D.**

3b:dilden:dilümden **D.**

4a:sīneye:sīneme **D.**

Ġazel-i Fehīm

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ülün

- 1 Ġam-ı cāvid-i dildür yār-ı 'āşık
Yine ğamdur olan ğam-ı h̄'ār-ı 'āşık
- 2 Şatar cins-i neşātin nağd-i derde
Budur bāzār-ı ğamda kār-ı 'āşık
- 3 Serinde penbe-i dāğ-ı cünündür
Hemīşe turra-ı destār-ı 'āşık
- 4 Olupdur pāsbān bahtdur h̄'āb
Ezelden dīde-i bī-dār-ı 'āşık
- 5 Ne hācetdür **Fehīmā** nefh-i Sūr'a
Yıkar dünyāyı āh u zār-ı 'āşık

57: **Fehīm-i Qadīm D.**, s.524-525-526

3 : Bu beyit, age.'de 4. beyittir.

4 : Bu beyit, age.'de 5. beyittir.

4a: bahtdur:baht-ı pür-h̄'āb **D.**

Cihāmı 'āşık-ı āzāruñ etdüñ/Yeter ey şeh yeter āzār-ı 'āşık **-M.**

Ġazel-i Fehīm

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

- [13^a] 1 Çeşmüñ gibi diller de ālüfte midür bilsek
Diller gibi zülfüñ de āşüfte midür bilsek
- 2 Hep kār-ı teġāfüldür ol ġamze vü ol çeşmüñ
Mest-i mey-i naĥvet mi ya ĥufte midür bilsek
- 3 Gülzār-ı muĥabbetde şekl-i dil-i şad-pārem
Pür-ġonca-i pür-ĥün mī nekşüfte midür bilsek
- 4 Bildük ne-imiş aşlı 'ışķ-ı dil ü dildāruñ
Ammā ki bu esrārı nā-ġüfte midür bilsek
- 5 Hevāda **Fehīmā'**nuñ manzūmum olur elfāzı
Eyā ki ṭab'ı hep süfte midür bilsek

58:Fehīm-i Kadīm D., s.534

3b:nekşüfte:neşküfte D.

4a: aşlı:aşlın D.

5a:hevāda:hemvāre D.

5a:manzūmum:manzūm D.

5b:ṭab'ı:güher-i ṭab'ı D.

Ġazel-i Fehīm

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Cānumuzı vaķf-ı tıġ-ı nāz ēdelüm
Zaħm urduķça biz niyāz ēdelüm
- 2 Çeşmine murġ-ı cānı gösterelüm
Kebk ile şayd-ı şehbāz ēdelüm
- 3 Ġamze-i çeşm-i şūħ-ı ġammāzın
Pāsbān-ı metā‘-ı rāz ēdelüm
- 4 Bezm-i ‘uşşāķa eyleyüp teklīf
Der-i āşüb-ı ħaşrı bāz ēdelüm
- 5 Dil-i zār-ı **Fehīm** ile ikimüz
Durmayup āh u cānuña zār ēdelüm

59:Fehīm-i Kadīm D., s.596-597-598

1a:cānumuzı:cānumuz D.

3b:pāsbān-ı metā‘:dīdebān-ı metā‘ D.

5b:cānuña zār ēdelüm:cān-güdāz ēdelüm D.

Ġazel-i Fehīm

Mef'ūlū Mef'ā'īlū Mefā'īlū Fe'ūlūn

- 1 Mest oldı gönül neşve-i zevk nıgehüñden
Havf étmez olursa n'ola çeşm-i siyehüñden
- 2 Sen cilveger oldukça kazā şüret-i hıaşrı
Göstermege āyīne düzer hāk-i rehüñden
- 3 Murġān-ı belā eylemege 'āleme pervāz
Destūr diler cünbüş-i perr-i külehüñden
- 4 Eflāk alup zībā-yı ruĥ mihr ü meh eyler
Peyveste ğubār-ı reh-i nezzāregehüñden
- 5 Kūyın édeli ol şanemüñ Ka'be'ye teşbīh
Āzürdeyüz āzürde **Fehīmā** günehüñden

Ġāzel-i Fehīm

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

- 1 Tīr-i müjeñe sīne-i cānum hedef étme
Bes cāna ḥayālūñ dahı tā ki telef étme
- 2 Mir'āta baķup eyleme āşūbı ziyāde
Bir şaff-ı sipeh-fitne yeter iki şaf étme
- 3 Āyīn-i teġāfūlde yeter gāh ki ammā
Ķānūn-ı nühüfte-nigehi ber-ţaraf étme
- 4 Ya ķa'r-nişīn-i yemdür ol pā-şikeste
Ya dürc-i dilūñ gevher- i 'ışķa şadef étme
- 5 Nev-ţarz u nev-āyīnine baķ şı'r-i **Fehīm**'üñ
Taķlīd-i zebān-ı köhen-i mā-selef étme

61: **Fehīm-i Ķadīm D.**, s. 654

1b:bes cāna:bi-rahm **D.**

2b:sipeh-fitne:siyeh-fitne **D.**

3a:yeter: güzel **D.**

4 :Bu beyit, age.'de 6. beyittedir.

4a: yemdür: yem-i derd **D.**

4a:pā-şikeste:ya şikeste **D.**

Peymāne be-kef eyle öpüp destini ey dil/Havf-ı ġazab-ı dilber-i ḥançer be-kef étme **-M.**

Ġayretle dilūñ mihr gibi şu'le-i maḥż ét /Pervāneni deryūze-ger-i tāb u tef étme **-M.**

Ġazel-i Fehīm

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- [13^b] 1 Dūd-ı āteş be-düş ya‘ni āh
Nefes-i şu‘le boş ya‘ni āh
- 2 Būlbül-i ‘arş-lāne ya‘ni fiġān
Şavt-ı güm-kerde gūş ya‘ni āh
- 3 Zībaġ-ı mevc ya‘ni eşk
Bād-ı tūfān-fürüş ya‘ni āh
- 4 Mihr-i müşġin-seġāb ya‘ni ħüsn
Ebr-i ħūrşid-cüş ya‘ni āh
- 5 Ĥāne-sūr-ı **Fehīm**-i sūġte-dil
Şem‘-i bezm-i sürüş ya‘ni āh

62:Fehīm-i **Ķadīm D.**, s. 660-661-662

1b :boş:püş **D.**

3a :zībaġ-ı mevc:zībaġ-ı baġr-ı mevc **D.**

3b :tūfān-fürüş:tūfān-ġurüş **D.**

5 :Bu beyit, age.'de 6.beyittir.

5a :ġāne-sūr:ġāne-süz **D.**

Reste bāzār-ı sine-i dilde/Berġ-ı düzāġ-fürüş ya‘ni āh **-M.**

Ġazel-i Fehīm

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

- 1 Cellād-ı kázā oldı gibi çeşm-i siyāhı
Aldı eline ġamzesi şemşir-i nigāhı
- 2 Çeşmidür o ser-leşker-i iqlīm-i belā kim
Olmış müje ġamze-i pür-fitne sipāhı
- 3 Olmuş eşer-i feyz hıttı u hāl-i ruḡundan
Bir naḡl-i ter-i fitne-semer perr-i külāhı
- 4 Maḡv eyledi ḡār u ḡüsn-i mihr ü meh-i çarḡı
Yād-ı hıtt-ı rüyıyla dilüñ şu'le-i āhı
- 5 Bilsem n'ola katl edecegin çeşmi **Fehīmā**
İlhām olur 'āşık-ı dil-ḡasteye ġāhı

Ġazel-i Fehīm

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Bülbül-i āteş-ĥurūş ya‘ni mey
Hāne-perdāz-ı hūş ya‘ni mey
- 2 Ġonca-i şu‘le-berg ya‘ni cām
La‘l-i elmās-pūş ya‘ni mey
- 3 Ġül-i bülbül-ĥurūş ya‘ni ĥabāb
Şem‘-i pervāne-cūş ya‘ni mey
- 4 Cān étmekde ġamdan āsūde
Rūĥ-ı rāĥat-fürūş ya‘ni mey
- 5 Āb-rū-yı baĥş ŧab‘-ı şūĥ **Fehīm**
Nūr-ı çeşm-i sürūş ya‘ni mey

64:Fehīm-i Ġadīm D., s.682

1a:bülbül:seyl **D.**

4a:cān:cāmı **D.**

5a:āb-rū-yı baĥş:ebr-i dil-baĥş **D.**

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Dil alsa gördüğün deme dilārāda kemāl olsa
Murāduñ añlasa ‘ālemde dildār ehl-i ḥāl olsa
- 2 ‘Adū kām almasa rām olmasa ‘āleme her güle
Aña sevmek sevimek mā-ḥaşal emr-i muḥāl olsa
- 3 Eliñe lāleāsā kāse olsañ gülle germ olsa
Müdām al görsek gül gül olsañ elüñ al olsa
- 4 Kemāl-i ‘ilm ile ma‘lüm-ı ‘ālem olsa el-ḥāşıl
Dilā ehl-i kemāl olsañ kelāmuñda me’āl olsa
- 5 **Ḳabūlī** mäh-rū éde vişāle va‘de olmasa
Dem-i vaşl-ı dilārā hem-dem ü her mäh şāl olsa

65:Ḳabūlī **D.**, s.709-710

1a:deme:demde **D.**

3a:olsa:olsañ **D.**

3b:müdām:müdāmī **D.**

4a:olsa:olsañ **D.**

5a:mäh-rū éde:mäh-rūlarda **D.**

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- [14^a] 1 Kadd-i nigāri serv-i revān söylerem saña
 Gülgün-'izāri derd-i cinān söylerem saña
- 2 Müjgān-rā revānına dil vërdüñ ol mehüñ
 Ey dil şakın ki tîr ü kemān söylerem saña
- 3 Āğūşa almış ol şanemüñ mū-miyānını
 Sīmīn-kemer ki rişte-i cān söylerem saña
- 4 Fikr-i dehān-ı yāre düşüp şorma hîç haber
 Bir zerredür ki sırr-ı nihān söylerem saña
- 5 **Ḥakkī** egerçi bende-i nazm ehlidür velī
 Güftāra gelse tāze-zebān söylerem saña

Ḳaṣīde-i Rūḫī-i Bağdādī

Fā'ilātün Fā'ilātin Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Devrden peymāne-i mihr ü vefā eksilmede
Ḳalb-i ehl-i ḫālden zevḳ u şafā eksilmede
- 2 Dem-be-dem yüz tıtmada meclis perişān olmağa
Encümende bāde-i 'işret-fezā eksilmede
- 3 Sāz u söze ḳalmadı evvelki gibi meylümüz
Ya'ni dilden arzū başdan hevā eksilmede
- 4 Ṭab'ı ḳılmaḳda ğubār-ālūde cevri-rūzgār
Şafvet-i āyīne-i 'ālem-nümā eksilmede
- 5 Bādedür gerçi devā-yı derd ü ğam ammā çi sūd
Devrümüzde ehl-i derd artup devā eksilmede
- 6 Ey dirīġā ekşeri ḫalkuñ cefā üstündedür
Bu vefāsız dehrde ehl-i vefā eksilmede

67:Bağdatlı Rūḫī D.,s.150-151-152

2b :encümende:encümenden **D.**

2b : 'işret-fezā:behcet-fezā**D.**

5a :çi sūd:ne sūd **D.**

6b :dehrde:dehrden **D.**

- 7 Geçmede vaqt-i şebāb u gelmede eyyām-ı şeb
Gitmede dilden şafā gözden cilā eksilmede
- 8 Āb-ı raḥmet gökden inmez yeryüzü gülmez-iken
Halka gūyā şafaḳ-ı ‘arż u semā eksilmede
- 9 Bir ‘aceb ḥāletdeyüz rif’atda ehl-i ḥılāf
Ḳavline fi’l-i muvāfiḳ-ı esdiḳa eksilmede
- 10 Cāhilūñ ḳadr-i teraḳḳīde temāşā bundadur
Kāmilūñ āsāyişi şubḥ u mesā eksilmede
- 11 Ḳāni’ olmazlar cihānda olsalar Ḳārūn-ı vaḳt
Aḡniyānuñ tīre ḳalbinde ḡinā eksilmede
- 12 Ekserī ḳāzīlerūñ rüşvet ṭariḳin ṭutmada
Hürmet-i şer‘-i Resūl-i müctebā eksilmede
- 13 Kendü ḥālinden degül ḥoşnūd şimdi kā’ināt
Haḳ te‘ālānuñ ḳazāsına rızā eksilmede
- 14 Derdümüz şerḥ étmege bir yār-ı şādıḳ bulmaduḳ
Rūḥiyyā ḥayf kim gitdükçe yārān eksilmede

7 a :şeb:şīb **D.**

9a :ḥāletdeyüz:‘ālemdeyüz **D.**

11b:ḳalbinde:ḳalbünden **D.**

14a:bulmaduḳ:bulmazuz **D.**

1

[14^b] Rāyet-i fitne çeküp ol ad-i dil-cü begler
Üşdiler yanına her şūh-ı cefā-cü begler
Bir yere geldi nice amzesi cādū begler
Bir ālāy oldu perī şīvelü āhū begler
Gözi āhūlaruñ ālāyına yā Hū begler

2

aynadup nār-ı am-ı ‘ış ile hūn-ı cigeri

68:Bāı D., s.98

Bu varakta, Bāı'nin Necāti'nin 6 beyitlik bir gazelini tahmis ettiği Şiirinin sadece 1. bendi ve 2. bendinin iki mısrası bulunmaktadır.

Meylî

Fe‘iâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- [15^b] 1 Dilbere şive ile nâz u zarâfet lâzım
‘Āşıkâ sūz u güdâz-ile harâret lâzım
- 2 Gelse guşşañ dile hūn-ciger[i] ihzâr éderin
Oldı her kişiyē mihmân ziyâfet lâzım
- 3 ‘Ārızuñda haṭ-ı sebziñde eṣer olsa n’ola
Kim ki āl ola olur aña ‘alâmet lâzım
- 4 Yoluma öl dēr-ise yâr sözün eyleme red
Pādşāh emridür elbette itā‘at lâzım
- 5 Ta‘diye étđi-ise saña cefā vü cevri
Gelmez ol yârdan ey **Meylî** ferâgat lâzım

69: İ.E., s.127

1 : -İ.E.

2b : mihmân:mihmānı İ.E.

5 : Bu beyit incelenen eserde 6. beyittir.

Kār-ı şālîḥ ki olur rüz-ı kıyâmet lâzım/Aña sa’y édelüm oldur bize ġâyet lâzım -M.

Ey yüzi kıble elem çekme tolaşdıqlarına/Ka‘be-i küyuñı ‘uşşāka ziyâret lâzım -M.

Meylî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Olur güftâra gelseñ leblerüñde yaralar peydâ
Dehâni yarılır lâbüd açılsa ğonca-i ra'nâ
- 2 İki şakç eylemişdür anı hakkāk-i yed-i kudret
Lebüñ bir la'l imiş yek-pāre bî-mānend ü bî-hemtâ
- 3 Leṭāfet büstānında yāḥūd bir mīvedür olmuş
Kemāl-i lezzetinden yarılır bir naḥl-ı ter gūyā
- 4 Keşīde yaradur şanma dehānında o ḥūnīnūñ
'Adem iḳlīmīne bir ṭoĝrı yoldur ey dil-i şeydâ
- 5 Ṭururken leblerinde yara ol kaşı kemānuñ āh
Benüm cān[um] 'azīzüm **Meylî** mecrūḥ olmasun-mı yâ

Raḥīmī*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

- 1 Hūn-ı dil yād-i leb-i la'lüñle şerbetdür baña
Tende ğamzeñ yarası āşār-ı şıḥhatdür baña
- 2 Ger nişāb-ı hūn-ı vaşluñdan naşībim yoğ-ise
Bāri tek qahruñla añ bu daḥı ni'metdür baña
- 3 Qırmızı kisvet degül çıkdı depemden sūz-ı dil
Nār-ı şevk-i 'ışkdan şāhum 'alāmetdür baña
- 4 Araya almış raqıbi āstānuñ itleri
Bu ulu ni'met aña da veh ḥaqāretdür baña
- 5 Ey **Raḥīmī** gerçi içdüñ ol ḥekīmüñ şerbetin
Cisme kuvvet gelmedi bilsem ne ḥikmetdür baña

71:Raḥīmī D., s.124

2a:vaşluñdan:lutfuñdan **D.**

3a:sūz-ı dil:nār-ı dil **D.**

3b:nār-ı şevk:sūz-ı şevk**D.**

5a:içdüñ:içdüm **D.**

5a:ol:çok**D.**

5b:kuvvet:şıḥhat **D.**

Bākī

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- [16^a] 1 Ne cām-ı bāde-i gülgüne beñzer yār-i hem-dem var
Ne şadr-ı küşe-i meyḥāne gibi cāy-ı ḥurrem var
- 2 Beni 'ayb eylemeñ dā'im olursam mest-i lā-ya'kıl
Ki bī-hūş olmasam āsūde kılmaz bende bir ğam var
- 3 Ğam-ı hicrānda ḥāletdür dēmişler ehl-i derd ammā
Mülāyim dilber-i şūḥuñ dem-i vaşında 'ālem var
- 4 Ruḥuñ bāğın raķīb-i dīv-siret seyr eder her gün
Yüzüñi göremez yıllarca ammā bunda ādem var
- 5 Şafā-yı şafvet-i ṭab'uñ yéter eglence ey **Bākī**
Bi-ḥamdillāh ne ğam yersin elüñde sāğar-ı Cem var

72:**Bākī D.**, s.139

Bu şiir 4a varağında (14 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

1b:şadr-ı küşe:şadr-ı şuffā **D.**

3a:ḥāletdür:ḥālet var **D.**

5a:şafā-yı şafvet:şafā-yı ḥālet **D.**

Muhibbî

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Cāme-i sürh-ile bir ğonca-i zībāsın sen
Ya şafağda görünür bir meh-i ğarrāsın sen
- 2 Ya la‘l-i meşrebe içinde bir içim şusun
‘Āşık-ı teşne-dile āb-ı muşaffāsın sen
- 3 Ķad-i Tūbā meh-i ğarrā dahı zībāları çok
Hağğ bu kim pādşāhum cümleden a‘lāsın sen
- 4 Görüben görmeze urma ser-i kūyuñda bizi
Göñül alçaqlıĝın ét serv-i dilārāsın sen
- 5 Gerçi evşāfuñı medğ étđi **Muhibbî** ammā
Dahı a‘lā dahı zībā dahı ğarrāsın sen

Şun'î

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ğirre olma devlet ü dünyā fenādur 'āķıbet
Tā'atuñdan ğayrısı senden cüdādur 'āķıbet
- 2 Kim ki meyl étmez 'alefzār-ı cihāna ħar gibi
Ĥazret-i 'İsā gibi yeri semādur 'āķıbet
- 3 Ķadd-i yārūñ gitdüginde artmada bālālġı
Başına 'uşşāķuñ ol bālā belādur 'āķıbet
- 4 Pādşāhum bendeñe cevır ü cefā ķıl rāzıyın
Her cefānuñ āķiri dērler vefādur 'āķıbet
- 5 **Şun'iyā** 'ışķ ehlini pır oldu fāriğdur dēme
Yine görseñ bir civāna mübtelādur 'āķıbet

Fiğānī*Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün*

- [16^b] 1 'Işk éllerinde şāh-ı belānuñ penāhıyuz
Mecnūn gibi diyār-ı ğamuñ pādşāhıyuz
- 2 Eṭrāfumuz n'ola ṭolarsa leşker-i belā
Ġam pādşāhınuñ güzelüm bārgāhıyuz
- 3 Ṭutdı cihānı şa'sa'a-ı nūr-ı 'ışkumuz
Derd ü belā feleklerinüñ mihr ü māhıyız
- 4 Mecnūn gibi esīr-i ğam olaldan ey gönül
Dīvānelik vilāyetinüñ pādşāhıyuz
- 5 Sīnemde yandı dāğ-ı belādan çerāğ-ı 'ışk
Pīr-i ğamuñ **Fiğānī** bugün tekyegāhıyuz

75:Fiğānī D., s.49

2a:Eṭrāfumuz alursa n'ola leşker-i fenā D.

3a:'ışkumuz:şevķümüz D.

Bākī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Şalınan kūyında ol serv-i semen-sīmā mıdur
Gülşen-i cennetde şāh-ı Sidre vü Tübā mıdur
- 2 Zaḥm-ı sīnem içre cānā kanlu peykānuñ senüñ
Goncada pinhān olan berg-i gül-i ra'nā mıdur
- 3 Mürde-i derd ü ğama cānlar bağışlar kaḫresi
Sākīyā billah mey-i ḫamrā dem-i 'Îsā mıdur
- 4 Aĝzuñ içre diş midür ya ğonca içre jāle mi
Kevkeb-i dürrī midür ya lü'lü-i lālā mıdur
- 5 **Bākī**-i dil-ḫasteye cevri-i firāvān étmeden
Kaşduñ öldürmek midür ya nāz u istiĝnā mıdur

76:**Bākī D.**, s.175

3a:kaḫresi:cür'ası **D.**

5b:öldürmek midür:öldürmek mi **D.**

5b:ya:yoĝsa **D.**

Bākī*Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün*

- 1 Göñül almağa gelür şiveye āğāz eyler
Dil-i bī-çāreyi ben ‘arz edicek nāz eyler
- 2 Ne hümā kıpdı ser-i zülfi hevāsında baña
Göñül ol mertebelerden yüce pervāz eyler
- 3 Kāmet-i naħle göre şive-i reftār gerek
Yine bu şiveyi ol serv-i ser-efrāz eyler
- 4 Göreyin tır seni bir laħza dēsem yollarda
Baña ol şūħ-ı cihān şiveyi tırılmaz eyler
- 5 Bend-i zülfünden elem çekme iñen ey **Bākī**
Seni ağıyardan ol kıyd ile mümtāz eyler

77: **Bākī D.**, s.179

Bu şiir, 7a varāğında(28 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

2a: kıpdı:kıydı **D.**

2a:hevāsında:nevāsında **D.**

3a:şive-i reftār:hālet-i reftār **D.**

3a:gerek :olsa**D.**

Bākī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- [17^a] 1 Şāh-1 gülde jāle düşmiş ğonca-i ra'nā mıdur
Şāh elinde yā muraşsa' sāğar-1 sahbā mıdur
- 2 Zīnet-i bāğ-1 bahār olmuş nihāl-i ergavān
'İydgehde şalınur maḥbūb-1 müstesnā mıdur
- 3 Mevc urur bād-1 seherden sünbül-i ter mi 'aceb
Yā bisāt-1 bezm-i 'ıyş olmuş yeşil ḥārā mıdur
- 4 Şu gibi zencīrler tutmaz dil-i dīvāneyi
Hāşılı āvārelik vaḳti bahār eyyāmıdur
- 5 Dehre meftūn olma ey **Bākī** felek rām oldı tut
Bī-vefā dünyā hele ben bildüğüm dünyā mıdur

78:Bākī D., s.177

3a:sünbül-i ter:sebze-i ter D.

Bākī*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

- 1 Ellere mihr ü vefāsı hoş gelür
Bendeye cevır ü cefāsı hoş gelür
- 2 Almazın kuhl u cilāyı 'aynuma
Hāk-i pāyuñ tütīyāsı hoş gelür
- 3 Bir 'aceb dārü'ş-şifādur kūy-i yār
Haste varan mübtelāsı hoş gelür
- 4 Hūrī ğılmān añma kim her 'āşıķa
Kendü yārinüñ vefāsı hoş gelür
- 5 Ğayrı dermān istemez **Bākī** ķuluñ
Derdine zaķmuñ devāsı hoş gelür

79:**Bākī D.**, s.194

Bu şiir, 7a varağında (29 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

4a: hūrī ğılmān:hūr u ğılmān **D.**

4b:yārinüñ vefāsı:yār-ı bī-vefāsı **D.**

5 :Bu beyit, age.'de 6. beyittir.

5b:Zaķmına derdüñ devāsı hoş gelür **D.**

Bākī

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Ayağũñ toprağın özler bulurken gökde bir kevkeb
Eşigũñ cānibin ister zehī 'ālī-nazar kevkeb
- 2 Egerçi gökyüzünde aḡter-i ferḡunde-fer çoğdur
Ḳanı ḡāl-i ruḡuñ mānendi bir rūšen gider kevkeb
- 3 Ne bilsünler ḡarañuda anuñ göz kıpduğın eller
Gece ḡāl-i ruḡuñla baḡş eder gelmiş meger kevkeb
- 4 Ne taşlar başdı seng-endāz-ı āhum deyr-i gerdūna
Düşen altun ḡayalardur degül vaḡt-i seḡer kevkeb
- 5 Muḡabbet dāğı yaḡ sineñde ferr-i devlet ister-iseñ
Bilürsin olmaz ey **Bākī** sa'ādet-baḡş her kevkeb

80: Bākī D., s.111-112

Bu şiir, 7b varağında (30 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

1a:bir:yēr **D.**

1b:ister:gözler **D.**

2b:gider:güher **D.**

3b:eder:içün **D.**

Bākī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- [17^b] 1 Göñlin alup ğoncaveş āl ile dil-teng étdiler
Bülbül-i şūrīdeye güller 'aceb reng étdiler
- 2 Dil derdin sīneden kıldı lebüñle baḥş-i 'ışk
Birbiriyle iki bülbül gūyiyā ceng étdiler
- 3 Cān u dil baḥş-ı kitāb-ı 'ışkda bülbülleri
Ğoncaveş söyletmeyüp dem-beste vü deng étdiler
- 4 Kıldı mürġān-ı çemen kıdd-i nihāl-i servi ḥam
Muḥrib-i bezm-i bahāra gūyiyā çeng étdiler
- 5 Ruḥlaruñ medḥin ser-āġāz étdi **Bākī** bāġda
Düşdiler yanına hep bülbüller āheng étdiler

81:Bākī D., s.175-176

Bu şiir, 7b varaġında (31 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

2 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.

2a:dil derdin sīneden:dil derün-ı sīnede **D.**

2a:kıldı lebüñle:la'lüñle kıldı **D.**

4 :Bu beyit, age.'de 2. beyittir.

Bākī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Āstānuñ hākīdür firdevs-i a'lādan ğaraż
Ğāmetüñdür ravza-i cennetde Tübā'dan ğaraż
- 2 Mürdeler ihyā éder enfās-ı müşġinüñ senüñ
Nuţķ-ı cān-baġşuñdur i'cāz-ı Mesīhādan ğaraż
- 3 Sīm-i eşküñ yolına ħarc eylemekden aġlama
Yā nedür ey 'āşık-ı şūrīde dünyādan ğaraż
- 4 Ārzū-yı cilve-i naġl-ı revānuñdur senüñ
Bāġda seyr-i ħırām-ı serv-i bālādan ğaraż
- 5 **Bākīyā** dil mülküñi dilber niçün tārāc éder
Pādşāh olan nedür şehrini yaġmādan ğaraż

Bākī*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

- 1 Sīnesine yaqmada ŧem'-i ruħuñ ŧevkine dāğ
Māh-ı enver mihr-i 'ālem-tābdan yaqar çerāğ
- 2 Bī-sütünü gülŧen étmiŧ ħūn-ı çeŧm-i Kūh-ken
'Āŧıka sevdā-yı vaŧl-ı yār ile tğ üsti bāğ
- 3 Gül gibi ter-dāmene teŧbīh étmezdür seni
Yāsemen gibi cihānda alnuñ aqı yüzüñ ağ
- 4 Māh-ı qarlı üzre nedür bilmek dilerseñ ol sevād
Yaqdı yāre ŧunmağa devrān tırunq üstine dāğ
- 5 ŧem'veŧ sūz-ı derūnun 'arz éder **Bākī** saña
Yana yana qalmanı bī-çārenüñ bağrında yağ

83: **Bākī D.**, s.239-240

Bu ŧiir, 7a varağında (27 numaralı ŧiir) tekrar edilmiŧtir.

1a:ŧevkine:ŧevk ile **D.**

3a:étmezdür:éden kimdür **D.**

5a:derūnun:derūnı **D.**

Bākī

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- [18^a] 1 Ğubār-ı haṭṭuñ olmaz çünki ḥayrān olmağa bā'is
Nedür la'l-i lebüñ çäk böyle ḥandān olmağa bā'is
- 2 Hevā-yı zülfi kılmışdur seni ey ebr āvāre
Gözüñ yaşı budur seyl-i firāvān olmağa bā'is
- 3 Olurken rüz u şeb hem-sāye ol ruḥsār-ı zībāya
Nedür zülf-i dil-āvīzūñ perīşān olmağa bā'is
- 4 Yaqarlar hep fetīl-i dāğ olur destār-ile cāme
Budur abdāllar ışkuñda 'uryān olmağa bā'is
- 5 Meger başuñ ser-i kūyında tūp olmağ hevāsıdur
Dem-ā-dem **Bākīyā** koluñda çevgān olmağa bā'is

Bākī*Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün*

- 1 Mestāne çıķup nāz ile cānāna ŧalındı
 Āyā ne belādur yine cānāna ŧalındı
- 2 Eglendi biraz ķaddi hevāsiyla ķemende
 Dil mürĝi ķonup serv-i hırāmāna ŧalındı
- 3 Tīĝını ki bu sīne-i pūr-tāba ŧalupdur
 Gūŧındaki ol gevher-i yek-dāne ŧalındı
- 4 ŧalındı yūrek za'afla semende ķaçan-kim
 Bir āb-revāndur ki gūlistāna ŧalındı
- 5 Kūyında revān eyledūĝum eŧk-i muķabbet
 Kevser ŧuyıdur ravza-i Rızvāna ŧalındı
- 6 Allah oņara dūŧmeye girdāb-ı belāya
 'Iŧķuņla gōņūl zevraķı 'ummāna ŧalındı

85:Bākī D., s.417-418

1a:Reftāre gelüp nāz ile mestāne ŧalındı **D.**

1b:cānāna:cāna **D.**

3a:tīĝını:ŧemŧiri **D.**

3a:pūr-tāba:pūr-dāĝa **D.**

3b:Bu mısra, age.'de 5b'dir.

4a:Bu mısra, age.de 5a'dır.

4a:semende:sīnemde **D.**

4b:Bu mısra, age.'de 3b'dir.

5 :Bu beyit. age.'de 4.beyittir.

- 7 **Bākī** görelüm n'olsa gerek dest-i kazādan
Şehbāz-ı dil ol kebk-i hırāmāna şalındı

86

Bākī

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Bildüñ mi sen de kendüñi ey bî-vefā nesin
Āşüb-ı dehr ü āfet-i devr-i zamānesin
- 2 Saña bahā ne idi cefā-pişe olmasañ
Hakķā budur ki bî-bedel ü bî-bahānesin
- 3 Ķandīl gibi dīde pür-āb u dilümde tāb
Eflāke çekdüm āteş-i āhum ziyānesin
- 4 Müşkil belā degül mi vefāsuz güzel sevüp
Ķuşşayla yata derd ü Ķam ile uyanasın
- 5 Gāhī cenāb-ı Leylī'ye mektüb uçurmaĶa
Urutdı Ķays başına murĶ āşiyānesin
- 6 **Bākī** yolında dōke şaça Ķarc édüp gözüm
ĀĶir düketdi naĶd-i sirişķüm Ķızānesin

7a:n'olsa:n'ola**D.**

86:Bākī D., s.335-336

Bu şiir, 5a varaĶında (20 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

3b:ziyānesin:zebānesin **D.**

5b:urutdı:urındı **D.**

Ey çarĶ gerçi cānuma geçdi cefāñ oĶı/Ammā Ķadeng-i āhuma sen de nişānesin **-M.**

Bākī*Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün*

- [18^b] 1 Nām u nişāne almanı fal-ı bahārdan
Düdi emende berg-i dıraht i'tibārdan
- 2 Ecār-ı bāğ hıra-ı tecrīde girdiler
Bād-ı hazān emende el aldı enārdan
- 3 Her yañadan ayağına altun aup gelür
Ecār-ı bāğ himmet umarlar cūybārdan
- 4 Şaħn-ı emende bile şalınsun şabā ile
Āzādedür nihāl bugün berg ü bārdan
- 5 **Bākī** emende hayli perişān-imiş vara
Beñzer ki bir şikāyeti var rūzgārdan

87: **Bākī D.**, s.329

Bu şiir, 2b varağında(7 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

3b:umarlar:umar **D.**

4a:bile:urma **D.**

‘Ulvī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Vaḥdet isterseñ gönül mihr-i cihānārā gibi
Keşret-i dünyādan el çek ḥazret-i ‘İsā gibi
- 2 Tīr-i āhı menzil-i maqşūda érgürsem ne var
Bir hilāl-ebrū ğamından oldu ḳaddüm yā gibi
- 3 Gelmeden dükkānına ol dilber-i ra‘nā bu gün
İşümüz yarına ḳaldı va‘de-i ferdā gibi
- 4 Şarılup yāre vedā‘ étdükde ḥaylī ağladum
Gözyaşı mābeynümüz faşl eyledi deryā gibi
- 5 Öpmek isterseñ leb-i la‘l-i nigārı ‘Ulvīyā
Gözlerüñ ḳan-ile ṭolsun sāġar-ı şahbā gibi

88: D. Ulvī D., s. 565

3a:gelmeden:gelmedi D.

4b:faşl eyledi:eyledi D.

Bākī*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

- 1 Zülfüñe dil vérmeyen hūṭır-periřān olmadı
Pāyüñe yüz sürmeyen hūāk-ile yeksān olmadı
- 2 Ğonca-i ümīd-i bāğ-ı 'ömri ḥandān görmedi
Dīde kim ebr-i bahārī gibi giryān olmadı
- 3 Toğmadı hūrřid-i 'ālem-tāb-ı devlet 'āşıka
Dilrübā kim 'ālem-i vuşlatda 'uryān olmadı
- 4 Bir cevāb étdüm temennā ol cevāb-ı tengden
Ḥāřılı söz geçmedi güftāra imkān ḳalmadı
- 5 **Bākīyā** germ oldı gerçi mihr-i 'ālem-tāb-ı 'ışk
Mīve-i bāğ-ı ümīdi vaşl-ı cānān olmadı

89:Bākī D., s.405

Bu şiir, 3b varağında (12 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

4a:cevāb-ı tengden:dehān-ı tengden **D.**

4b:ḳalmadı:olmadı **D.**

5 :Bu beyit, age.'de 6. beyittir.

5a:'ālem-tāb-ı 'ışk:'ālem-süz-ı 'ışk **D.**

Derdine dil zaḥmınıñ luṭf eyle dermān ol dedüm/şol ḳadar minnetler étdüm yāre dermān olmadı **-M.**

Bākī*Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ülün*

- [19^a] 1 Geçüp güller serīr-i 'izz ü nāza
Seherde geldi bülbüller niyāza
- 2 Maḳāmın āstān-ı yār édenler
Ḳoyup gitmez Şifāhān u Ḳicāz'a
- 3 Ṭururlar Ka'be-i kūyına ḳarşu
Çemende servler şaf şaf namāza
- 4 Ḥaḳīḳat sırrına vāḳıf degülsin
Ḥılāfuñ var-ise 'ışk-ı mecāza
- 5 Yaḳarlar **Bākī**'yi nālān éderler
Güzeller mā'il olur söz ü sāza

90:**Bākī** **D.**, s.380-381

Bu şiir, 3b varağında (11 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

3a:Ka'be-i kūyına:ḳıble-i kūyına **D.**

4b:ḫılāfuñ var-ise: 'alāḳañ var-ise **D.**

Bākī*Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün*

- 1 Müje haylin dizer ol ğamze-i fettān şaf şaf
Güyiyā cenge gider nīze-güzārān şaf şaf
- 2 Seni seyr etmek-içün reh-güzer-i gülşende
İki cānibde turur serv-i hırāmān şaf şaf
- 3 Mescid içre göre tā kimlere hem-zānūsın
Şekl-i saqqāda gezer dīde-i giryān şaf şaf
- 4 Leşker-i eşk-i firāvān ile cenk eylemege
Gönderür mevclerini lücce-i ‘ummān şaf şaf
- 5 Gökde efġān ederek şanma geçer hayl-i küleng
Çekilür kūyuña mürġān-ı dil ü cān şaf şaf

91:Bākī D., s.241-242

Bu şiir, 4b varlığında (15 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

1b:gider:çurur **D.**

3 :Bu beyit, age.'de 5. beyittir.

3a:mescid:cāmi'**D.**

4 :Bu beyit, age.'de 3.beyittir.

4a:eylemege:etmek için **D.**

4b:mevclerini:mevclerin **D.**

5 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.

- 6 Vaşf-ı kaddüñle hırām étse ‘ālem gibi kalem
Leşker-i satrı çeker defter ü dīvān şaf şaf
- 7 Ehl-i dil-ḥ̣ān-ı ğamuñ ni‘metine müstağrak
Dérilürler keremüñ ḥ̣ānına mihmān şaf şaf
- 8 Kūyuñ eṭrāfına ‘uşşāk dizilmiş gūyā
Ḥarem-i Ka‘be'de her cānibe erkān şaf şaf
- 9 Ḳadrüñi seng-i muşallāda bilüp ey **Bākī**
Ṭurup el bağlayalar karşıña yārān şaf şaf

6 :Bu beyit, age.'de 7. beyittir.
7 :Bu beyit, age.'de 6. beyittir.
7a:ehl-i dil-ḥ̣ān-ı:ehl-i dil derd ü **D**.
7b:dérilürler:dizilürler **D**.

Şâfî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Der-i devlet-i mâbeynde seher cānānumuz çıkdı
Çapusın bekledük tā şubḥ olunca cānumuz çıkdı
- 2 Ḥabāb-ı eşk-i çeşmi ter şanur her bilmeyen ammā
Ġam-ile ağlamağdan dīde-i giryānumuz çıkdı
- 3 Sükkān-ı kūy-ı dildārı görüp bir bir esenleşdük
Çadīm-i āşnāmız eskiden yārānumuz çıkdı
- 4 Su'āl étdük bugün bu ra'duñ aşlın bir müneccimden
Bizüm şol kūşe-i firçatüñi efgānumuz çıkdı
- 5 Bugün 'uşşâkı Şâfî yār da'vet étdi meydāna
Şoyundı cümleden evvel dil-i nālānumuz çıkdı

Faşihî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- [19^b] 1 Riyâz-ı dilde bûy-ı kâkülün sünbül éder peydâ
 'Îzâruñ şîşe-i çeşmümde tâze gül éder peydâ
- 2 Hicâb édüp o şūhuñ tâbı deniden çeker perde
 Kıyâs étmekle âteş yana yana kül éder peydâ
- 3 Ne dem cev̄ ü cefâdan ol perî geçmek murâd étse
 Ser-i miñnet-i zemden iki gözlü pül éder peydâ
- 4 Gehî feryâd-ı neyden geh fiğân-ı 'âşıkânından
 O şūh elbet gülistânında bir bülbül éder peydâ
- 5 Göñül būs-ı leb-i la'lün hayâl étdükde gūyâ kim
 Faşihî'ye iki peymâne-i pür-mül éder peydâ

93:Faşihî D., s.161

1a:bûy-ı kâkülün:kâkülün D.

2a:édüp:eyler D.

2a:deniden:rüyından D.

2b:étmekle:étmeñ ki D.

3 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.

3b:ser-i miñnet-i zemden:hemân ebrûlarumdan D.

4a:feryâd-ı neyden:feryâd benden D.

Bākī*Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün*

- 1 Devrān ayağın şöyle şikest étđi şarābuñ
Güyā ki mey-i nāba gözi degdi ħabābuñ
- 2 Keyfīyyet-i esrāra döşendi zürefā hep
Yārān ayağın almada ħayrān mey-i nābuñ
- 3 Āsyāb-ı ıarab seyl-i mey-i nāb ile gitdi
Āvāzı boğulđı giderek çeng ü rebābuñ
- 4 Peymāne şikest oldı yatur ħaylī zamāndur
Yanup yağılup ħātırı mecrūĥ kebābuñ
- 5 **Bākī** yine şaçıldı nemek ol mey-i nāba
Bilsek 'aceb aşı nedür şeker-ābuñ

94:**Bākī D.**, s.266

Bu şiir, 2b varagında (6 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

3a:āsyāb:esbāb **D.**

4b:yağılup:yağılur **D.**

5a:mey-i nāba:bāde-i nāba **D.**

5b:'aceb:'acebā **D.**

Bākī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Cām la'lüñdür senüñ āyīne rūy-1 enverüñ
Adı var Cām-1 Cem ü Āyīne-i İskender'üñ
- 2 Kāh-1 hüsn-i yāre baq seyr ét ham-1 ebrūsını
Adın aña tāk-1 Kistrā ile qaşr-1 Qayşer'üñ
- 3 Nüş eden cām-1 lebüñ ölmekden ašlā ğam yemez
Kim humārı olmaz ey sākī şarāb-1 Kevşer'üñ
- 4 Nār-1 āhumdan hazer kı1 ey sipihr-i pīre-zen
Tutuşur birgün şaķın ol āsmānī çenberüñ
- 5 Bir içim şu istedi hicründe **Bākī** haste-dil
Vermedi kaṭ'ā cevāb aña ṭayandı hañçerüñ

Bākī

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- [20^a] 1 Görüp tāb-ı 'izāruñ hāḫırı nerm oldı Nāhidūñ
İçüp 'aşkuñ şarābın kellesi germ oldı hūrşīdūñ
- 2 Şikest olduğuna rāzī degüldür revnaḫ-ı 'işret
Anuñ'çün düşmedi bir dem elinden cām Cemşīdūñ
- 3 Peyām-ı hañcer-i ser-tīzin ol māhuñ degürmişdür
Anuñ'çün ditrer endāmı çemende yāddan bī-dün
- 4 'Alā'ıḫdan mücerred ol ser-i kūyında mesken bul
Mesīḫāveş mekānı āsmānda ehl-i tecrīdūñ
- 5 Gedā-yı kūy-ı yārāna iñen ögünme ey **Bākī**
Sefāhetdür bilürsin muḫtezā-yı şāha taḫlīdūñ

96:Bākī D., s.255

Bu şiir, 8b varağında (36 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

2a:degüldür:degüldi **D.**

3b:yāddan:bāddan **D.**

4b:āsmānda:āsmāndur **D.**

5a:yārāna:cānāna **D.**

5a:iñen:şakım **D.**

5a:ögünme:öykünme **D.**

Bākī

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

- 1 Feryāduma érmezse n'ola ol boyı şimşād
Kūyında feleklerden aşar nāle vü feryād
- 2 Devrüñde güle niçün olur bende benefşe
Üstine kılıçlar mı dutar süsen-i āzād
- 3 Bir ğonca benefşe kıparup başına şokmış
Tağlarda külüng atduğı dem başına Ferhād
- 4 'Ahdüñde eger 'āleme bir dahı gelürse
Kullıklar édesin yüzi hürşide Feraşşād
- 5 RengİN éder evşāf-ı ruhuñ hāme-i **Bākī**
Ol şüreti vérmez şanemā naķşına Bihzād

97: **Bākī D.**, s.121-122

Bu şiir, 8b varağında (37 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

3a:başına:tācına **D.**

4 :Bu beyit, age.'de 5. beyittir.

4b:édesin:éder sen **D.**

Eşkāl-i vefā resmi kıabül étmede kıalbüñ /Āyinedür ammā bégüm āyine-i pülād **-M.**

İbrāmı gel ey sākī-i gül-çihre kıo sen de/Almışdur olan 'aqlumuz ol şüh-ı perī-zād **-M.**

Bākī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Eylesün vaşlını dermān dil-i bīmāra meded
Dostlar işte ben öldüm baña bir çāre meded
- 2 Zaḥm-ı sīnemden oḡuñ pārelerin hep alma
Ṭursun Allah'ı severseñ hele bir pāre meded
- 3 Güher-i cāmı yitürdük bizi ğam öldürüyor
Sāḳiyā gel bulivér ḳanda ise ara meded
- 4 İḥtirāz eylemedüñ aldılar elden cāmı
Vāḳıf étme şaḳın ol kimseye esrāra meded
- 5 Mededüñ ḳalmadı feryād u fiġān eylemege
Saña kimden ére ey **Bākī**-i bī-çāre meded

98:**Bākī** D., s. 125

1a: vaşlını:la‘lini D.

4a: eylemedüñ:étmedüñüz D.

4b:étme:étmeñ D.

4b:şaḳın ol:şaḳınuñ D.

5a:eylemege:eyleyecek D.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- [20^b] 1 Kūy-ı ‘ıŝkuñda olurdu Ferhād
Acıyup eylese Şir̄in beni yād
- 2 Bađladı Sünbülede ey meh-rū
Vaŝf-ı zülfüñde ŝi‘rūmi üstād
- 3 Dil ceres gibi Hicāz'a girmek
Yād édüp ŧurmadan éder feryād
- 4 Oñmasun bitmesün ey serv-i sehī
Göreyin bāđ-ı cihānda ŝimsād
- 5 Dāne-i hāl-i siyāhı **Bākī**
Hırmen-i ‘ömrüm eyledi berbād

99:Bākī D., s.125-126

1a:kūy-ı ‘ıŝkuñda:kūh-ı ‘ıŝkuñda D.

1a:olurdum:olursam D.

1b:eylese:eyleye D.

1b. beni:lebi D.

1b:yād:dād D.

2a:bağladı:bağlar D.

2b.zülfüñde:zülfüñdeki D.

2b:ŝi‘rūmi:ŝi‘rūm D.

3a:Hicāz'a girmek:Hicāz-ı kūyuñ D.

4a:serv-i sehī:serv-i revān D.

5a:siyāhı:siyāh D.

5a:Bākī: ey Bākī D.

5b:eyledi:étدی D.

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

- 1 Ruḥuñ berg-i gül-i sîr-âba beñzer
Leb-i la'lüñ şarâb-ı nâba beñzer
- 2 Fürûğ-ı dâğ-ı 'ıŝkuñ sînem üzre
Şu'â-yı mihr-i 'âlem-tâba beñzer
- 3 Eşigüñ Mescid-i Akşâ'ya mânend
Yüzüñ kıble ıaşuñ mihrâba beñzer
- 4 Ser-i zülfüñ siyehkâruñ şeb-i târ
'Îzâruñ pertevi mehtâba beñzer
- 5 Cihân efsânedür aldanma **Bâkî**
Ğam u ŝadî ḥayâl-i ḥ'âba beñzer

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Şanma iklim-i tene hâkim olan cânumdur
Sînede tîr-i ğam-ı ğamze-i cânānumdur
- 2 Hÿâb-ı ğafletde yatur baht-ı siyâhum ammâ
Géceler ‘âlemi bî-dâr éden efgānumdur
- 3 Görinen encüm-i eflâk degüldür ey meh
Dūd-ı âh-ı şerer-âlūd-ı dil ü cânumdur
- 4 Ney-şeker vaşf-ı lebüñ yazduğın işitdi meger
Ki kemer-beste-i kilik-i şeker-efşānumdur
- 5 Zāhirā gerçi gedā-şeklin urundum **Bākî**
Maḥzen-i genc-i ma‘ānî dil-i vîrānumdur

101 :**Bākî D.**, s.174

5a:gedā-şeklin:gedā-şüretim **D.**

5a:urundum:ammâ **D.**

- [21^a] 1 Kühsārda olsa n'ola üftāde şanavber
Üftāde geçer sen boyı şimşāda şanavber
- 2 Dīvāne-şifat böyle niçün tağlara düşdi
Olmadı-ise kıddüñe dil-dāde-i şanavber
- 3 Turmaz ayağın almağa kaçd eyler anuñ āb
Serkeşlik éder var-ise tenhāda şanavber
- 4 Reftār yolın göster eyā naḥl-ı hırāmān
Varsun o sehī-kıddüñe ĩstāde şanavber
- 5 **Bākī** o boyı serve hevādār geçermiş
Allah nice beñzer dil-i nā-şāda şanavber

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Çekdi zincire beni 'ıŝkuñ nite şirler
Eşk-i çeşmüm iki yanında iki zincirler
- 2 Na'l kesmiş farkına her biri olmuş sine-rîş
Nāvek-i müjgānuñ efgendesidür tîrler
- 3 Yanına alsun déyü kâfir gözüñ ğamzeñ gibi
Girdiler şimdi çelîpā ŝekline ŝeŝîrler
- 4 şu'le-i şem'-i cemālün ŝevķine cem' oldılar
Bir çerāĝ évindiler ol nev-civānı pîrler
- 5 Érmege ŝubĥ-ı viŝāl-i yāre hergiz çāre yok
Bākīyā āfākı tutdı nāle-i şeb-ĝîrler

103: Bākī D., s.165

1a:nite:nitekim D.

1b:yanında:yanumdan D.

4a:şu'le-i şem'-i cemālün:şu'le-i şem'-i cemāli D.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Şehā kūyuñda göñlüm bir gedā-yı müstemendüñdür
Analar haqqı baş u cāna baqmaz bir levendüñdür
- 2 Gülünden gülşeninden 'ālemüñ 'uzlet véren halka
Hayāl-i dil-pesendüñden nihāl-i ser-bülendüñdür
- 3 Cefā taşın atup incitme yār étdükçe düşnāmı
Gerek sögsün gerek dögsün göñül gör efendüñdür*
- 4 Sevüp her bir sitemkārı şikāyet étme ṭāli'den
Seni ey dil éden rüsvā-yı 'ālem kendü kendüñdür
- 5 Nazar kıl 'Ulvi'ye şāhum kapuñda bunca yıldur kim
Ġarībüñdür faķirüñdür kuluñdur derdmendüñdür

104:D. Ulvī D., s. 289

1a:bir:kim D.

1b:analar:erenler D.

1b:baqmaz:qalmaz D.

2a:gülşeninden:gülbeninden D.

2a:'ālemüñ:gülşenüñ D.

2b:hayāl:cemāl D.

3b:gerek sögsün gerek dögsün göñül gör efendüñdür:gerek döksin gerek söksin göñül hoş tut efedüñdür D.

4a:şikāyet étme:şikāyet kılma D.

5a:şāhum kapuñda:kapuñda şāhā D.

'Ulvi

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- [21^b] 1 Vefā gelmek muḥāl oldı nigār-ı dil-pesendümden
Ölümüm iḥtiyār étdüm uşandum kendü kendümden
- 2 Beni öldürmege 'ahd eylemişken şimdi el çekdi
Umulmazdı bu deñlü bī-vefālİK şeh-levendümden
- 3 N'ola şekvā édersem rüzgār-ı nā-muvāfıqdan
Ayırdı cebr-ile dil mürğını serv-i bülendümden
- 4 Ğarīb ü bī-kes oldum çāresiz ҡaldum cüdā düştüm
Begümden sevdüğümden pādşāhumdan efendümden
- 5 Haṭı geldükde dedüm yāre zülfi geçdügi bendi
Dedi şükr eyle ey 'Ulvi ḫalāş olduñ kemendümden

105:D. Ulvi D., s.444-445

1b:ölümüm:olımam D.

2a:'ahd eylemişken:'ahd eylemiş D.

3b:Bu mısra age.'de 4b'dir

3b:cebr ile:ḫayr ile D.

4b:Bu mısra age.'de 3b'dir.

‘Ulvî

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

- 1 Bizümle kūy-ı cānāna gelen gelsün giden gitsün
Şala erbāb-ı ‘irfāna gelen gelsün giden gitsün
- 2 ‘Adem mülkine maḥmil baḡladum ben gitdüm ey ‘āşık
Cemāl-i yāre seyrāna gelen gelsün giden gitsün
- 3 Kimisi mescide varsun kimi meyḡāneye gitsün
Var ey dil sū-yı yārāna gelen gelsün giden gitsün
- 4 Cinānı añma vā‘ iz kūy-ı cānān var-iken baña
Hele evvel bu meydāna gelen gelsün giden gitsün
- 5 Bizüm ḡam-ḡānemüz bir tekyedür yārān’çün ‘Ulvî
Gider teklîfî rindāna gelen gelsün giden gitsün

106: D. Ulvî D., s.460

2b:yāre:yāri D.

3b:sū-yı yārāna:söyle yārāna D.

4a:kūy-ı cānān:kūy-ı dilber D.

Bākī*Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün*

- 1 Ağlayup iñleme derd ile ʔolāb gibi
Oldı çihremde yaşum yolları mīzāb gibi
- 2 Ağlamağdan ğam-ı hicrānla bī-hūş oldum
‘Aqlumı ʔanlu yaşum aldı mey-i nāb gibi
- 3 Göñlümi rūşen éder şu‘le-i dāğ-ı ‘ışkuñ
Pertev-i meş‘ale-i mihr-i cihān-tāb gibi
- 4 Bād-ı ğisūların açduğça görünür ruğ-ı yār
Bāğ-ı cennetde açılmış gül-i sīr-āb gibi
- 5 Şāyed ol serv-i kenāre gitdüm ey **Bākī**
Varayın yüz süreyin ayağına āb gibi

107:**Bākī D.**, s.415-416

1a:iñleme:iñlemeden **D.**

3 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.

4 :Bu beyit, age.'de 5. beyittir.

5a:gitdüm:getürem **D.**

Necātī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- [22^a] 1 Ey meh-i bī-mihr-i şehriñ pādşāhı yok mıdur
Zülfüñe hey démege Zıllullāhı yok mıdur
- 2 Sevdigüm’çün kaçd édermişsin beni öldürmege
Bī-günāh öldürmegin yā Rab günāhı yok mıdur
- 3 Nice berāy-ı lāle ruḡ beñzüm za‘ferān eylemek
‘Āşık-i bī-çārenüñ küynüklü āhı yok mıdur
- 4 Mülk-i cāna leşker-i miḡnet şeb-ḡün étmekle
‘Āşık-ı miskīnüñ āh-ı şubḡāhı yok mıdur
- 5 Leşker-i ḡam ben gedāyı öldürür yoldaşlar
Pādşāh-ı ‘ışka tābi‘ bir sipāhī yok mıdur
- 6 Azmasın göster **Necātī** derdmende zülfüñi
Pādşāhum şehri-i ḡüsñüñ şāh-rāhı yok mıdur

Necāti

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Luṭf édersin sen gelürseñ mürde cisme cān gelür
Nāme yazup gönderürseñ bendeye 'unvān gelür
- 2 Dün gece beytü'l-ḥazānda firḳat ile āh kim
Ol kadar ağlamışam kim yaş yerine ḳan gelür
- 3 Ğamzeñe ışmarla ḳatlüm kirpigüñ gözden şavar
Çün Mesīḥādur lebüñ ölmek iñen āsān gelür
- 4 Müdde'iler ḳorḳusundan dilber-i 'āşıḳ-nevāz
Gün gibi rüşendür ammā cān gibi pinhān gelür
- 5 Rişte-i naḳma feşāḥat dürlerin dizdüñ velī
Ey **Necāti** dilbere ol sözlerüñ āsān gelür

Yaḥyā

Mef'ūlū Mefā'īlū Mefā'īlū Fe'ūlūn

- 1 Gördüm yüzüñi 'āşık-idüm saña uzakdan
Mağşūda erişdüm dilegüm bu-idi Ḥağdan
- 2 Sen şāha yaḳīn olmağa yoğ bende liyāğat
Baña yeter bu ki seni seyr étdüm uzakdan
- 3 Zülf ü ruḥuña 'āşık-idüm rüz-ı ezelden
Farğ étmez-idüm dağı gözüm qarayı ağdan
- 4 Qoyup elini göğsine her serv ü şanavber
Kūyuñda tevāzu'lar éder saña uzakdan
- 5 **Yaḥyā** n'ola erişür-ise şoḥbet-i yāra
Mey gibi çıkar bāma kemāl-i ehl ayağdan

110:Yaḥyā D.,s.472

1a:uzakdan:qulağdan **D.**

2b:Baña bu yeter kim seni seyr édem ırağdan **D.**

3a:rüz-ı ezel:devr-i ezel **D.**

3b:idüm:iken **D.**

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- [22^b] 1 Dün gece s̄ineme bir dilber-i ra‘nā çekdüm
Şubha dek la‘l-i lebinden mey-i hamrā çekdüm
- 2 Bulmadum sāğar-ı la‘lūñ gibi bir dāfi‘-i ğam
Gerçi meyhānede çok cām-ı muşaffā çekdüm
- 3 İki çeşmümden iki rişte-i eşki aqıdup
Levha-i çehreme bir haţţ-ı müsennā çekdüm
- 4 Sebha-i eşki ele alup édüp nāmını [vird]
Ol perī-peykeri sihr eyleyüp esmā çekdüm
- 5 ‘Işk sultānı berāt-ı ğamı gönderdi baña
‘Ulviyā hūn-ı cigerden aña tuğrā çekdüm

111: D. Ulvi D., s.402

1b:şubha dek:şubhdan D.

4a:vird -M.

4b:sihr eyleyüp:teshîr için D.

Hilālī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Cāme-i mā’ī-ile gökde Mesīhāsın sen
Āsmān içreye hōd mihr-i mücellāsın sen
- 2 Mā’iler ki yaraşur eġnūne çün eşk-i yetīm
Ābda hāşıl olan gevher-i yektāsın sen
- 3 Āb-gün-cāmede ey ġonca-dehānum ġüyā
Tāze kōpmiş şuya [düşmiş] ġül-i ra‘nāsın sen
- 4 Ya perīsın ġüzelüm şīşe-i efsūngerde
Çemen-i cānda yaħud serv-i dilārāsın sen
- 5 Mā’il olsa saña dil-teşne **Hilālī** ne ‘aceb
Bir içim tāze ter-i āb-ı muşaffāsın sen

Emrî

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Gül ğam-ı haddüñle düşmiş hıaçer-i hār üstine
Gelmiş efgān eyler anuñ bülbül-i zār üstine
- 2 Kaşuñ ol yādur ki yazmış anı kudret kalemî
Kıl kalemî şafha-ı hüsnüñde ruhsār üstine
- 3 Olduğıy' çün na'l-i esb-i dilbere kaşum şebîh
Aldı anı merdüm-i çeşm-i güherbār üstine
- 4 Nîme-i mähî şanasın kapladı ebr-i sefid
Cephe-i tabānuñ kim indi destār üstine
- 5 Ayağıñ altında hāk olduğı' çün ey meh zemîn
Eşk-i **Emrî** kıldı anuñ la'l-i işar üstine

113:Emrî D., s.233

2a:yādur:rādur D.

3 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.

4 :Bu beyit, age.'de 3. beyittir.

Emrî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- [23^a] 1 Oķuñ bir hışm ile geçdi dil-i pür-derd ü miħnetden
Dehân-ı zaħmum açık ķaldı ğonca gibi ħayretten
- 2 Görüp yere berāber sāyesin o serv-ķad dedı
Ne hoř dūřmiř mezellet ħākine üftāde devletden
- 3 řafiyullāhdurur ħaţtuñ ki yedi dāne-i ħālūñ
Bir iki berg-i sebz ile anuñ'çün çıķdı cennetden
- 4 Ĥayāl-i ğamzeñe yer yoķ töludur sine tırüñle
Ki igne birağacak yer bulunmaz anda keşretten
- 5 řafaķ şanma benüm āh-ı seħergāhumdan ey **Emrî**
Felekde mihr-i 'ālem-tāb ķan derler ħarāretten

114:Emrî **D.**, s.210

3 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.

3a:řafiyullāhdurur:řafiyullāhdur **D.**

4 :Bu beyit, age.'de 3. beyittir.

4b:birağacak:burğacak**D.**

Yahyā

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

- 1 Öldür beni gel bir gün öñürdi kerem eyle
 anımı döküp cānumı al dem adem eyle
- 2 Lāyık degülüz ünkü senüñ mihr ü vefāna
 Hı olmaz-ise bāri cefā vü sitem eyle
- 3 Egri naarum var-ise ol serv-i hırāmāna
 Yā Rab deheni gibi vücūdı 'adem eyle
- 4 Dervī-i hārābāt-iseñ elden oma cāmı
 Kendüñi hayālātıyla Cemid ü Cem eyle
- 5 Hūbuñ o olur ahrı döküp atre-i eki
 Yahyā yüri ölince hīsāb-ı raam eyle

115:Yahyā D.,s.524

3a:serv-i hırāmāna:serv-i revāna **D.**

3b: vücudı 'adem:vücūdum **D.**

4 : **-D.**

5b:hīsāb-ı raam:hīsāb ét **D.**

Gün gibi dilersen derecātuñ ola 'ālī/addüni semā gibi tevāzu'la ham eyle **-M.**

Sırrı

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Şehā çeşm-i çerāğ-ı 'ālem ü nūr-ı başarsın sen
Naẓīrūñ görmedüm bir merdüm-i şāhib-naẓarsın sen
- 2 Derūnı ğoncaveş kan-ile ٲolmıř 'andelībem ben
Tarāvet gülsitānında açılmış verd-i tersin sen
- 3 Görüp ben nā-tüvānı kaçma benden ey perī-peyker
Seni görsem vücūdum maḥv olur kimden kaçarsın sen
- 4 İñen germ olma bildüñ dā'irüñ ey mihr-i 'ālem-tāb
Bu āh-ı pür-şererden ayrı düşmiş bir şerersin sen
- 5 Ne bayuñdur senüñ ey **Sırrı** ٲurmağ āstānında
Karāruñ yok felekde bir gedā-yı derbedersin sen

116:Sırrı İ.E., s.412-413

3a:benden:lutf'ët İ.E.

5a:bayuñdur:ḥaddüñdür İ.E.

5a:ٲurmağ:ٲurmuř İ.E.

Nef'î

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- [23^b] 1 Gül gibi cām-ı mey-i encümen-efzün édelüm
İttifāk ile gelüñ bir yere nevrüz édelüm
- 2 Muṭrib alsun eline 'udı yanınca biz de
Yanalum yaqılalum bir dem-i dil-süz édelüm
- 3 Géceyi gündüze qatmaq degül a himmet édüñ
Bir şafā eyleyelüm kim şebümüz rüz édelüm
- 4 Qalbümüz bāde ile maṭla'-ı envār olsun
Niçe bir maḥzen-i esrār-ı ğam-endüz édelüm
- 5 Bülbül olsun oqusun tāze ğazeller Nef'î
Gül gibi cām-ı meyi encümen-efrüz édelüm

Nef'î

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Tūṭî-i mu'cize-güyem ne dësem lâf degül
Çarḥ ile söylešemem âyînesi şâf degül
- 2 Ehl-i dildür dëyemem sînesi şâf olmayana
Ehl-i dil birbirini bilmemek inşâf degül
- 3 Yine endîşe bilür ḳadr-i dür-i güftâram
Rûzgâr-ise denî dehr-ise şarrâf degül
- 4 Girdi miftâḥ-ı der-i genc ma'âni elüme
'Âleme bezl-i güher eyleşem itlâf degül
- 5 Levḥ-i maḥfûz-ı suḥandur dil-i pâk-i Nef'î
Tab'-ı yârân gibi dükkânçe-i şaḥḥâf degül

Nef'î

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Yāre derdüm dēyemem bezm-i şarāb olmayıcağ
Cürmüm ikrār edemem mest-i harāb olmayıcağ
- 2 Āftāb ol ruḥ-ı pür-tāba nazīr olsun mı
Bu yağar 'ālemi bir laḥza niḳāb olmayıcağ
- 3 Cezbe-i ḥüsni göñül ḥaṭṭına ta'līḳ eyler
Nice ḥall étmek olur anı kitāb olmayıcağ
- 4 Ṭotalum rüz-ı şümār olsa kim eyler da'vā
Étdüğüñ zulme senüñ ḥadd ü ḥisāb olmayıcağ
- 5 Sen bu rüsvālığı ey Nef'î ḳomazsın elden
Yārdan yine saña ḥıṣm ü 'itāb olmayıcağ

Nef'î

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- [24^a] 1 Bildürürdüm derdümi bir āh ile cānāna hep
 oraram sūz-ı derūnumdan felekler yana hep
- 2 Gūn gibi bilmem kimūñ am-hūānesin pūr-ev eder
 Halk-ı 'ālem mūbtelā bir āfet-i devrāna hep
- 3 Dāne vērmez hırmeninden merdūm-i dānāya arh
 Bezl eder varını ammā bulsa bir nā-dāna hep
- 4 Cenk ederler dīdede her eb hayāl-i yār iūn
 Girseler mūjgānlarum boyunca ana hep
- 5 Olmaz ey Nef'î bu vādīde benūmle hem-'inān
 Gelsūn esb-i ab'uma maqrūr olan meydāna hep

120:Nef'î D.,s.287

4b:boyunca ana hep:n'ola boyunca ana hep D.

5a:hem-'inān:hem-imān D.

Sırrı

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Āh kim ol āšnā bī-gānedür günden güne
Meyli yoçdur vuşlata hicrānedür günden güne
- 2 Gerçi dērler uşlanur dīvāneler zincīr-ile
Bend olanlar zūlfüne dīvānedür günden güne
- 3 Dostum her gün şarāb-ı nāz içer dērler seni
Ol sebepden gözlerüñ mestānedür günden güne
- 4 Derd-i 'işkuñ dilde pinhān eyleyelden ey şanem
Göñlümüñ ma'mūresi vīrānedür günden güne
- 5 Kışsa-i derdüm uzansun **Sırrıyā** tā haşre dek
Ço uzansun çursun efsānedür günden güne

Ḥayālī

Fā'ilātün Fā'iatün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Sen yüzi gülsüz cihān gülzār zindāndur baña
Ḥalk-ı 'ālem gül gibi her gece ḥandāndur baña
- 2 Ğamzeñüñ cellādına gönder ki teslīm eyleyem
Kim ḥicāb olan arada ey şanem cāndur baña
- 3 Rūz-ı hicrūñde beni tenhā görelden dostum
Müstedām olsun ğamuñ her gece mihmāndur baña
- 4 Terküñ urmuş dēyü da'vā eylemiş bī-din raķīb
Sevdüğüm vallāhi billāhi bu bühtāndur baña
- 5 Ey Ḥayālī çekmezem Firdevs-i ferdā ğuşşasın
Kim bu gün Cennet cihānda vaşl-ı cānāndur baña

122:Hayālī D., s.90

2a:cellādına:cellādını D.

4a:urmuş:urdu D.

4a:da'vāeylemiş:iğvā eylemiş D.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- [24^b] 1 Bu nāz u şīveden hergiz ferāğat yok mı sulṭānum
Cefā vü cevrüñe yoḥsa nihāyet yok mı sulṭānum
- 2 Dönüp yüzime bakmazsın geçersin nāz-ile hergiz
Ḳuluña zerrece aşlā 'ināyet yok mı sulṭānum
- 3 Helāk étme beni zulm-ile hem ḥavf eyle Ḥālīḳ'dan
Bu gün dünyā-ise yarın ḳiyāmet yok mı sulṭānum
- 4 Seni sevdümse kāfir olmadum lākin günāhkārum
Ḥaṭā ehline dünyāda şefā'at yok mı sulṭānum

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Kalmadı rāh-ı talebde h̄aṭar inşā'allāh
 Éderüz kūy-ı murāda zafer inşā'allāh
- 2 Hīḫ bir 'uḫde mi vardur ki açılmaz ey dil
 Var-iken elde niyāz-ı seher inşā'allāh
- 3 Dil-i sengi ne kadar saḫt-ı esīm de dildāruñ
 Nāvek-i āhum olur kārger inşā'allāh
- 4 Germine serdine şabr eyledük dünyānuñ
 Aluruz naḫl-ı emelden semer inşā'allāh
- 5 Çarḫuñ olmuş t̄otalum devr-i h̄ılāf-i me'mūl
 Dem olur kāmumuz üzre döner inşā'allāh
- 6 Peyk-i āhum gideli h̄aylī zamāndur yāre
 Umaruz kim getirür bir haber inşā'allāh
- 7 Olsa bir kerre vezān bād-ı kerem ey Nābī
 K̄omaz āyīne-i dilde keder inşā'allāh

124:Nābī D., s.956-957

1b:zafer:sefer **D.**

3a:esīm:ise de **D.**

4a:eyledük:eyleyerek **D.**

Meḥ'ülü Fā'ilätü Meḥ'ailü Fā'ilün

- 1 Lāf eyleme zebān-ı tefāḥür-feṣān ile
Bālā-yı bāma çıḡma çürük nerdbān ile
- 2 Taḡdıre āyā i'tirāzdan ne fark var
Mihmānlaruñ mu'ārazası bī-zebān ile
- 3 Dendānlaruñ nevāle ile vaẓ'ı gösterür
Reh-zenleruñ müṣādemesin kārbān ile
- 4 Te'sīriüñ aña cānib-i 'ulvīden olduḡun
Seyr ét cemāatüñ ḡarekātın ezān ile
- 5 İnsān odur ki bir söz ola aña bend-i pā
ḡayvān odur ki baḡlayalar rīsmān ile
- 6 İster ki çeṣmin açmaya ḡ'āb-ı ḡuzürdan
Dizdüñ 'alāḡası var 'aceb pāsbān ile
- 7 Noḡṣānı ḡayrılarla olur **Nabīyā** tamām
Her kimse kim tekellüm éder tercümān ile

125:Nābī D., s.967

2 :Bu beyit, age.'de 3.beyittir.

2b:bī-zebān:mizbān **D.**

3 :Bu beyit, age.'de 2. beyittir.

4a:cānib-i 'ulvī:cānib-i bālā **D.**

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- [25^a] 1 Mest-i ‘ışķam baña hem-dem dil-i nā-kām mıdur
Özgedür dil yine hem sākī hem cām mıdur*
- 2 Etdüm efsürde-i la‘l-i leb-i cānānumı
Rūh-ı Cem teşne-leb ü bāde-i gül-fām mıdur
- 3 Yār mesā-yı harem deyr-i mecāz-ı ‘ışķum
Tekye-i çeşm-i niyāz münhā-yı ilhām mıdur
- 4 Murğ-ı hūrşīd revā olsa ser-ā-pā şu‘le
Kūy-ı cānāna gider kāşīd-ı peygām mıdur
- 5 Mār-ı zūlfüm ki meţāfüm olalı Ka‘be-i hüsn
Būy-ı pīrāhen-i Yūsuf benüm iħrām mıdur
- 6 Bir nıgehle éderem tã‘ir-i hūrşīdi şikār
Rişte-i ĥaţţ şu‘ā‘ī başarum rām mıdur
- 7 Heft dūzah dil-i pür-tābuma nisbet ferdā
Yēdi ĥalvetlü yēdi ĥubbelü ĥammām mıdur
- 8 Dāmenin çāk éderem Yūsuf olursa küstāħ
Dilberi vaĥşī éden hep benüm ibrām mıdur

126: Kime ait olduğu tespit edilmemiştir.

- 9 Gerçi rif'atdeyem ammā ki ḥarāb-ābādam
Cifr ü menḥūs-ı Zuḥal mürġ-ı Süreyyām mıdur
- 10 Olmada aḥter-i baḥtum gibi nāmum ma'kūs
Beni kem-nām éden ol kevkebe-i nām mıdur
- 11 Māhī-i baḥr-ı ġam u ḥūn benüm bu tīmār
Ser-fürü dāṣte-i ḥaclet ü ilzām mıdur
- 12 Baḥr-ı 'ışk içre benem şimdi re'isü'l-'uŝŝāk
'Ademe gitmege ṭūfān ġam-ı eyyām mıdur
- 13 'Ālem-i 'ıŝka düŝürdi beni bir ŝūḥ ki anuñ
Ruḥ u zülfi-i siyehi ŝubḥum ile ŝām mıdur
- 14 Niçe ŝūḥ āfet-i ŝad-ḥırmen-i 'aql u idrāk
Beni maḥbūn éden ol ŝūḥ-ı gül-endām mıdur
- 15 Bir seḥer kūyına vardum dēdi bir hem-demine
Bağ şu dīvānına kim 'āŝık-ı nā-kām mıdur
- 16 Bekām-içün geçinen bende fehimümdür bu
Beste-i silsile zülüf-i dilārām mıdur
- 17 Çeşmi zülfüm gibi olsa n'ola bīmār-ı za'if
Mübtelā-yı ġam u miḥnet-keŝi ālām mıdur

- 18 Bende étdükçe aña şevk-ile küstāh du‘ā
Dér yédigim görine h̄ānda düšnām mıdur
- 19 Āšnā ol ya nigāhuñla helāk eyle dédüm
Dédi epsem ki nigāhum saña ikrām mıdur
- [25^b] 20 Dédüm ey dost seni böyle éden bigāne
Ṭaleb-i nā-maḥal bī-hūde-i ikdām mıdur
- 21 Dédi-kim kāfir ü bī-dīne olur mı kişi dost
Dédüm ey büt nigeñ düşmen-i İslām mıdur
- 22 Dédi-kim tā bu kadar muṣṭaribü’l-ḳalb olma
İṭṭırābı kim anuñ bā‘iṣ-i izāl midür
- 23 Hışm-ile kendi édüp mīve-i vaşluñ dirīğ
Beni maḥrūm éden ancak ṭama‘-ı ḥām mıdur
- 24 Beni Mecnūn édüp şeh gibi bende çeken
Çeşm-i ‘uşşāḳkeş-i dilber ḥayāl midür
- 25 Kışsa kūteh ki o fettān-ı cihān ḥaḳḳında
Naḳl-i maḥşer benüm ednā-yı ser-encām mıdur

Vecdî

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- 1 Tekmîl-i cünûn étmege hāmûn ele girse
 Āvāreliġa vādî-i Mecnûn ele girse
- 2 Çāk dil-i Mecnûna 'ilâc étmek olurdı
 Bir kerre giribân-ı Felâţûn ele girse
- 3 Ser-tâ-be-ķadem hār gibi niçe olurđum
 Çāk eylemege dāmen-i gerdûn ele girse
- 4 El çekdi o şūh eşküm silmeden uşandı
 Ŗan dökmege ey dîde-i pür-hûn ele girse
- 5 Hübân-ı Sitānbûl'a yaraşur yine **Vecdî**
 Bezl étmege sermāye-i Ŗārûn ele girse

127:Vecdî D., s.133

4 :Bu beyit, age.'de 6. beyittir.

4a:eşküm:eşkümü **D.**

4b:ķan dökmege:ķan aġlamaġa **D.**

El vermedi çün sūbħa be-dest olmaġa Ŗālî'/Bāri bir ayaġ-ı mey-i gül-gûn ele girse **-M.**

Mestāne-iken zūlf-i girih-gîre şarılsam/Ser-rişte-i zevķ-i dil-i maġzûn ele girse **-M.**

Emrî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Yatur dil haţţ-ı şebgünunda zülfi yâra yaşlanmış
Ne bilsün dün kara kavsinde miskîn yâra yaşlanmış
- 2 Kolin pür-dâğ édüp künc-i belâda yaşlanan 'âşık
Şeh-i iklîm-i ğamdur bâliş-i rûzgâra yaşlanmış
- 3 Ölice başı ucında bulunur nûrdan kandîl
Şu kim haste yaturken zânû-yı dildâra yaşlanmış
- 4 Dédiler oldı raşşân beş hilal üstünde bir hürşîd
Meger kim niçe sîmin ol meh-pâre yaşlanmış
- 5 Kômış bir taşda Mecnûn başın görmüş düşende Leylâ'yı
O taş nice yıllara reh kômış ârâ yaşlanmış

128:Emrî D.,s.130

Mecmû'ada "yaşlanmış" şeklinde olan kafiye örgüsü, Emrî Dîvânı'nda "yaşdanmış" şeklindedir.

1b:kara kavsinde:karañusunda **D.**

1b:yâra:mâra **D.**

2a:yaşlanan:yaşlanan **D.**

2b:bâliş-i rûzgâra:bâliş-i zerkâra **D.**

3 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.

3a:kandîl:bâlin **D.**

4 :Bu beyit, age.'de 3.beyittir.

4b:niçe sîmin:pençe-i sîminin **D.**

- 6 Şorsañ **Emrî**-i dil-i haste hâlin kûşe-i ğama
Yatur ol nâ-tüvân toprak düşmiş hâra yaşlanmış

129

Mu'înî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- [26^a] 1 Eder 'ışk ehli feryâdı ki yâr aġyâra yaşlanmış
Şanasın 'andelîb efġân eder gül hâra yaşlanmış
- 2 Görüp taşavvuruñı deyr-i cihânda ey büt gūyâ
Şanemler hayretinden her biri dīvâra yaşlanmış
- 3 Ķatı yaşdıġdadur ey seng-i dil 'âşıkıların başı
Ki her biri düşüp yollarda seng-i hâra yaşlanmış
- 4 Aña ol bister-i râhat-ıla yalın-ı hasretdür
Yolunda şol-ki toprak döşenüp taşlara yaşlanmış
- 5 Sa'âdet yâr olup ermiş eşigi taşına yârüñ
Mu'înî ara yüz sürmüş aña ara yaşlanmış*

6a :şorsañ:şorarsa **D.**

Ķomış bir taşda Mecnûn başın görmüş düşende Leylâ'yı/O taş nice yıllara reh çoçmuş arâ yaşlanmış

-D.

129:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Hevā-yı 'ıŝka uyup kūy-ı yāra dek giderüz
Nesīm-i ŝubħa refīkiz bahāra dek giderüz
- 2 Éderse kand-ı lebüñ ħātır-ı mezāka ħuṭūr
Diyār-ı Mıŝır'a degül Qandeħār'a dek giderüz
- 3 Vêrüp tezelzül-i manŝūr-ı sākī 'ıŝka tamām
Ĥudā Ĥudā dèyerek yār-ı dāra dek giderüz
- 4 Palās-pāre-i rindī bedūŝ u kāse be-kef
Zekāt-ı mey vèrilür bir diyāra dek giderüz
- 5 Ṭarīq-ı fākada hem-keşf olup Senā'î'ye
Cenāb-ı Külĥānī-i Lāy-ĥāre dek giderüz
- 6 Felek girerse kef-i Nā'ilī'ye dāmānuñ
Senūñle maħkeme-i Kird-gāra dek giderüz

130:Nā'ilī D., s.227

2:Bu beyit, age.'de 4. beyittir.

3:-D.

4:Bu beyit, age.'de 2. beyittir.

5:Bu beyit, age.'de 3. beyittir.

6:Bu beyit, age.'de 5. beyittir.

Bākī

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Nihāl-kāmetüñ haqqā 'aceb naḥl-ı dilārādur
Egerçi ḳaddüñ a'lā kākülüñ a'lādan a'lādur
- 2 Çerāğ-ı ḥüsnuñüñ nūrı fūrūğ-ı ŧem'-ı kāfūrī
Nigār-ı 'anberīn-gīsū nihāl-ı sīm-sīmādur
- 3 Beyāz ŧafḥa-ı ruḥsāruñ üzre zülf-ı pür-çinüñ
Miḣālīn görmemişdür kimse bir ḩuğrā-yı ğarrādur
- 4 Gedā-yı bir ser ü pāyi semendīn nāza çekmene
İñende ḥüsne mağrūr olma sulḩānum bu dünyādur
- 5 Kenārı baḥr-ı nazma yine dürler dizmiş ey **Bākī**
Süḩūr-ı defter-ı ŧi'rüñ meger emvāc-ı deryādur

131:Bākī D., s.132

Bu ŧiir, 2a varağında (4 numaralı ŧiir) tekrar edilmiştir.

4a:bir ser ü pāy:bi-ser ü pāy **D.**

4a:semendīn:semend-i **D.**

4a:nāza çekmene:nāza çignetme **D.**

Vecdî

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- [26^b] 1 Kaşlaruñ fikrin éder ‘ışk-ıla sevdāya düş
Yapuşur tîğa meşeldür bu ki deryāya düş
- 2 Yollar üzere düş ehl-i dile bir kez nazar ét
Sāye şalmağdadur ol kâmet-i bālāya düş
- 3 N’ola taş yaşlana toprak döşene şāh u gedā
Āstānuñda budur esfel ü a‘lāya düş
- 4 Hāk-i pāyine düşüp belvārî kör yüz yere sür
Ābveş ey gönül ol serv-i dilārāya düş
- 5 Hūblar şüretini ‘ayn-ı ma‘ānî añlar
Vecdî gibi bu gün ol ‘ālem-i ma‘nāya düş

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Fikr-i 'āşık çeşm ü ebrū ğamze vü müjgāndur
Kākül ü leb hāl ü ruḥ fikr étmeyen nā-dāndur
- 2 Daḥı müjgān u meşām u nūş-ı ebrū bilmeyen
Hāl ü dendān u ruḥ u dil ḥaḳḳı-çün ḥayvāndur
- 3 Ğamze dendān u zekān kākül nedür iz'ān éden
Bes ruḥ u hāl ü diliyle cebheye ḥayrāndur
- 4 Hem zekān müjgān demān u ruḥ daḥı leb ḥāşılı
Hep meşām u kākül ü dil 'āşıka yeksāndur

11'li Hece Vezni

1

Muḥabbet ḳomayup sende ḳarārı
Alur āḥir elüñden ihtiyārı
Birāder baḳışuñ ğamz'étدی bildüm
Gözüñ ḫutmuş muḥaşşal çeşm-i yārı

133: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

134: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

2

Dilersen ħāşıl étmek rūĥuña kut
Muĥabbet zehr-ise dahı anı yut
Bülendî tutduĝuñ gūş añladuñ mı
Dédi güftāruma bir ĥoş kulaķ tut

3

[27^a] Meger sen bir şikāra қаşddur édersin
Ki elüñe kemān alup gidersin
Müje tırini ‘aceb bilmezsın kim
O қаşı yāyuñ ebrūsın tutarsın

4

Vişālüñ ey perı ger devr-i ĥurrem
Ĥazer eyler şeb-i hicründe ādem
Ĥalāyık ay tutuldı dەرler ammā
Tutan kim cebhe-i maĥbūbı bilsem

5

Meger ol ‘āşıkā lāzım degül ser
Ki maĥbūbı yolına ölmek ister
Şaķın bî-çāre cellāda şataşduñ
Senüñ ol tutduĝuña ĝamze dەرler

6

Birāz demler yaşarsa çeşm-i giryān
Cihānı āhir eyler ğark-ı tūfān
Yemm-i ‘ışk içre ey ğavvāş olan yār
Güherdür tutduğuñ kim adı dendān

7

Neden ey mülk-i hūsnūñ pādişāhı
Bēg olmak böyle yüz reng-i siyāhı
Degüldür fitneden hūlī muhaşşal
Tuta gör eliyle hāl-i siyāhı

8

Şehā ağzuñ arardum dēdi yārān
Dehānı yokdur anuñ olma nā-dān
O hūn-ı ‘āşıkuñ kurbān éderken
Dédiler kim o demde şıçradı kıan

9

[27^b] ‘Aceb mestāne misin saña n’olmuş
Gözüñ peymānesi leb-ber-leb olmuş
Yine bezm içre ne étdüñ ne tütüñ
Lebüñ hep zaħm-ı dendān ile tölmiş

10

Geçür 'ışk-ı pîr-ile rûz u ŝâmı
Ko zen sevdâsını tolaşma Şâm'ı
Ŝağın bir kumaya meftûn olursın
Ki zîra bildiler tutduñ ŝâmı

11

Neden kaddüñ kemâna döndi ey cân
Büküldi kâmetüñ çekdüñ-mi hicrân
Elüñ gögsine tutduñ bildiler kim
Derûnuñda yêr êtdi tîr-i müjgân

12

Ŝehâ bu gün baña yarın sañadur
Emirüñe derdmendüñ mübtelâdur
Muhaşşal düşdügi derde ğarîbüñ
Zekân dêrler velî câh-ı belâdur

13

Er ol her bî-vefâ için yorulma
Ŝaçüñ 'avret gibi bî-hüde yolma
O yârüñ kâkülün nice tutarsın
Bırağ zincîri var dîvâne olma

14

Meded ađzuñ açup her-dem birāder
Bağup alma Őađın gōrdükçe dilber
Sehdür dilberüñ utmađ dilin lebüñ
utulmaz el dili diller ki eller

15

[28^a] Ne lāzım bir kişi sehivde bire
Gül ile bülbül arasına gire
Dağı yārümi gördi gözlerüñ kim
Rağıb olduñ o dem **Birri** fağıre

135

Nāme-i Muğabbet

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün

- 1 Kemāl-i lütf-ile gün gibi rüşen
Cemāl-i ĥüsn içinde tāze gülşen
- 2 Vücüduñ müstedām olsun hemişe
Felek emrüñe rām olsun hemişe
- 3 Aluban elüme derd-ile ĥāme
Ciger anıyla yazdum saña nāme
- 4 Selām eyit ey nāme yāre bizden
O cāndan sevgili nigāra bizden

- 5 Mübārek yüzini çün-kim göresin
Öñüñde yüzüñi yere süresin
- 6 Déyesin hālümüñ bir niçesinden
Bu hasret gündüziniñ gécesinden
- 7 Gel ey nāme varıcağ ol gül-‘izāra
Kerem senüñ diye evvel nigāra
- 8 Déyesin gözlerüñdür şāh-ı ‘ālem
Müneverdür yüzüñden cümle ‘ālem
- 9 Senüñ için gece gündüz ağlaram
Hicirüñle yüregümi tağlaram
- 10 Senüñ ‘ışkuñ beni deli kılpdur
Fırākuñ hicri bağrumı delüpdür
- 11 Göricek nāme[yi] kana bulaşmış
Bilesin-kim baña ne derd ulaşmış
- 12 Ne şabr étmege sensiz tākātüm var
Ne senden ayru bir dem rāhatum var
- [28^b] 13 Uyursam gördüğüm düşümde sensin
Uyanursam hayālümdeki sensin

- 14 Sıķılursam éderem aduñı yād
Bileñirsem ķıluram āh u feryād
- 15 Ki her-dem ismüñi tesbîh éderem
Ne sensiz bu cihānı ben n' éderem
- 16 Emānet vérelüm bād-ı şabāya
Revān olsun cenāb-ı āstāna
- 17 Şular kim ayrılığa mübtelādur
Bilürler ayrılığı ne belādur
- 18 N'olaydı ayrılık hem olmayaydı
Ki bağrumuz ķan-ıla ıolmayaydı
- 19 Devāsız derde düşdüm kim meded āh
Bu ħāli kimseye vérmesün Allāh
- 20 Bulunur saña nice bende-i yār
Benüm yok senden ayru ey nigār*
- 21 Vaşluña érmege bilmem ne ķılam
Ki ruħuñ naķşını temāşā ķılam
- 22 Ķomazam sen nigārı vérerem cān
Gerekmez baña senden özge cānān

23 Ğam-1 ‘ıřkuñla addüm döndi yāya
Terahhum ıl benüm řāhum gedāya

24 Eger olmaz-ise ümmid-i vuşlat
Beni bir dem omaz-idi bu firat

25 Görmedüm cānā nie demdür seni*
asretüñden odı cān gitdi beni

26 Kişi olmadansa ‘ālemde bēg*
Saña ul olma cānā daı yēg

27 Selāmdan řoñra diñle arz-1 hālüm
Olursa ıl u āle ger mecālüm

28 Dēyem saña hep bir bir iřtiyāum
Dēyem yamaz-ise nār-1 firāum

29 Diyār-1 ğurbete düşdüm ğarībem
Gülinden ayrı düşmiş ‘andelībem

30 Benüm barum yaupdur nār-1 firat
Uyutmaz gözlerümi hār-1 firat

31 Delürdüm taları utdı fiānum
Uyutmaz oldu hāı āh fiānum

[29^a] 32 Vücūdum kül édüp yaqdı hemān derd

Bu aşıl sevdāya düşmesün hîç ferd

33 Delürdi başuma üşdi belālar

‘Aceb hep böyle mi olur mübtelālar

34 Aqar her kirpigümden qanlu yaşlar

Çıqıpdur derd-ile baqrumda başlar

35 Dilüm söyler ne söyler bilmezem hîç

Gözüm gözler ne gözler bilmezem hîç

36 Ne lāzım söz uzatmaq hāzretine

Meşeldür yāri qoduq mürvetine

136

Müfred

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

Kitāb-ı ‘ışkı ey h̄āce çıkarmaq haylī müşkildür

Hediyye oqumağ-ıla bilinmez bu hidāyetdür

137

Müfred

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Olmuşam ‘ıškuñ-ile za‘ifü'l-hāl

Qalmadı ağlamağa dahı mecāl

136:Kime ait olduğı tespit edilememiştir.

137:Kime ait oluğı tespit edilememiştir.

138

Müfred

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

‘Işık-ı nigāra kim giriftāram

Niçe yıllar-durur ki bīmāram

139

Müfred

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

‘Āşık olan ğamdan olmaz hālī

Böyledür böyle ‘ālemün hālī

140

Müfred

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Ķanı ol-dem ki saña hem-dem idüm

Rüz u şeb hıżmetünde maħrem idüm

141

Müfred

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

Cihānda herkese yüz tütma ey yār

N’ola dost çok-ise düşmen daħı var

138:Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

139:Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

140:Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

141:Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

142

Müfred

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Dem-be-dem hasret bıçağı bağrumı hep yaralar

Çünkü yârdan ayrı düşdüm koñ giyeyim qaralar

143

Müfred

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

Dêrler ki 'âşık olana ya şabr ya şafer

Şabrum dükendi lâzım olupdur baña sefer

144

Müfred

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Ne müşkildür cüdâ düşmek kişi sevgilü yârından

Huşûşâ kim sefer kıla zarüretle diyârından

145

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

1 Eşiginden ğarībüñi ki sürdüñ

Baña düşmenlerimi hep güldürdüñ

142:Kima ait olduğı tespit edilememiştir.

143:Kime ait olduğı tespit edilememiştir.

144:Kime ait olduğı tespit edilememiştir.

145:Kime ait olduğı tespit edilememiştir.

- 2 Eski derdimi tazelendürdüñ
Beni Һasret odına yandurduñ
- 3 Gözüm yaşını döndürdüm biñara
Kucağlasam seni çeksem kenāra
- [29^b] 4 Düşeli senden ayru bī-cānum
Başdan ayağa derd ü efgānum
- 5 Gehī öpsem elüñ sürsem yüzime
Gehī çeksem berü alsam dizime
- 6 Gehī kılsam nazar ol göz ü қаша
Gehī sünbüllerüñ kılsam temāşā
- 7 Kolumı boynuña muhkem tolasam
Velī hiç öpmedük yerüñ komasam
- 8 Saña yalvarsam étsem çok dilekler
Çözülse dügmeler gitse ilikler
- 9 Şu deñlü olsam ey şāh-ı zamāne
Hemān cān cāna hem k'o mülk yabāne

146

Müfred

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Yüri hey 'aşıkına merhameti az güzel
Dem-be-dem işi güci şive ile nāz güzel

147

Müfred

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Ey bıçak sen egri-iseñ toğrılar gibi kılın
Kes raķībūñ başını kesme ḥabībūñ bir kılın

148

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Benüm-de sensiz eglenmez tenümde bir nefes cānum
Ne çäre çünki gitdün var sa'ādetlü sulṭānum
- 2 Ne kārum var-idi cānā benüm bu dār-ı dünyāda
Seni bulmağ-ıçün geldüm hemān bu miḥnet-ābāda
- 3 Eger dāmānuña érmezse destüm dār-ı vuşlatda
Elüm yaķanda ey serv-i ser-efrāzum kıyāmetde
- 4 Men diyār-ı ğurbete gitdüm fiğān u āh-la*
Göñlümi cānā saña ışmarladum Allāh-la

146:Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

147:Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

148: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

4:Bu beyitin vezni, şiirin bütününün vezninden farklı olarak "Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün"dür.

- 5 Cihānı odlara yaqđı benüm feryād u efġānum
Kuluña bir ‘ināyet eyle devletlü sulţānum
- 6 Kāşki gönlüñe girebildürse Allah'um baña*
Sen güzeller şāhunuñ gönlünce olsam dā'imā
- 7 Günāhum bildüm eylersem n'ola şefkat ricā senden
Benüm devletlü sulţānum haţā benden ‘aţā senden
- 8 Gören şād olduġum zāhirde şanur ‘ālemüm vardur
Anı bilmez ki daġlarca derūnumda ġamum vardur
- 9 Ne müşkil ħāl olur yā Rab vefāsız dilrübā sevmek
Meger başumda yazıdur ezelden bī-vefā sevmek

6:Bu beyitin vezni, şiirin bütününün vezninden farklı olarak “Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün”dür.

Nev'î

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- [30^a] 1 Senüñ maḥzūnuñ olmak baña şādān olmadan yégdür
Ĝamuñla aĝlamak éllerle ḥandān olmadan yégdür
- 2 Cihānuñ 'izz ü cāhuñ böyle iz'ān eyledüm ben kim
Éşigde ḳul olmak dehre sulṭān olmadan yégdür
- 3 Düşüp kūy-ı ḥarābāt içre şūfī kāse-līs olmak
Serīr-i devlet-i Faĝfūr u ḥākān olmadan yégdür
- 4 Cihān-ı bī-şebātuñ raĝmına devr étdür cāmı
İçüp lā-ya'ḳıl olmak şāh-ı devrān olmadan yégdür
- 5 Şarāb-ı 'ışḳ ile Nev'î gibi mest-i müdām olmak
Baḳup bu ni'met-i dünyāya ḥayrān olmadan yégdür

149:Nev'î D., s.309-310

2b:éşigde:éşigüñde **D.**

2b:ḳul olmak:ḳul almak **D.**

3b:serīr-i devlet:serīr-i devlete **D.**

4a:devr étdür:devr étdürüp **D.**

Ḥayretī

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 İçüp mest-i şarāb-ı ergāvān olmağ diler göñlüm
Gedā-iken yine şāh-ı cihān olmağ diler göñlüm
- 2 Sürüp cümle murādātı çıkardı künc-i ḥātırdan
Ferāğāt gūşesinde kāmran olmağ diler göñlüm
- 3 Yine sīnemde yaqūp tāze tāze dāğlar yer yer
Melāmet oqına her-dem nişān olmağ diler göñlüm
- 4 Qarārı yoğdurur taşup bulanup şu gibi dā'im
Düşüp pāyine bir servüñ revān olmağ diler göñlüm
- 5 Ferāğāt eyleyüp ey **Ḥayretī** bu şi'r ü inşādan
Bu gün 'ālemde bī-nām u nişān olmağ diler göñlüm

Necāī

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

- 1 Fırķat Őebine dūŐmiŐem ey māh esirge
Çıķdı felege āh-ı Őeĥergāh esirge
- 2 Ey gōzlerüm aydını ey necm-i sa'ādet
Zulmetde ķalupdur dil-i güm-rāh esirge
- 3 Bir ĥācet iķün Ka'be eŐigüñe çekilür
Her Őām u Őeĥer ķāfile-i āh esirge
- 4 Hicr ile yaşum yerde gōzüm gōkde ķalupdur
Ey yeri gōgi yaradan Allāh esirge
- 5 Her derdüñ ile bir gün ölüŕ ĥasta **Necāī**
Geh cevr ü cefā eyler-iseñ gāh esirge

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- [30^b] 1 Şubḥ-ı şādık gibi ğāfil ağardı şaḳaluñ
Haberüñ yok seni penbeyle boğazlar ecelüñ
- 2 Kākül-i yārda gönlüñ ḳad-i dilberde dilüñ
Seni mağbün éder el-ḳışsa bu tül-i emelüñ
- 3 Ne vücūduñ var ola dā‘ire-i ‘ālemde
Yok ḥisābında olan nokṭaya beñzer meşelüñ
- 4 Faḳr ile ḳāf-ı ḳanā‘atde yūri ‘Anḳā ol
Ḥānına düşme mekesler gibi her mübtezelüñ
- 5 Her mi‘vazüñ mürşid-i kāmil sözidür ey **Yaḥyā**
Hāşılı ḥaylī fenā vērde baña bu ğazelüñ

152:Yahyā D.,s.4201a:ğāfil:ey ğāfil **D.**2a:ḳadd-i dilberde dilüñ:ḳadd-i dilberde gözüñ **D.**

3 :Bu beyit, age.'de 5.beyittir.

5a:her mi‘vazüñ:sözlerüñ **D.**5b:baña:bize **D.**Üstüne geçse ne ğam her ḳara cāhil zirā/Yücedür mertebesi şems ü ḳamerden Zuḫalüñ **-M.**Seni yaşuñ gibi başdan çıkarur āḫir-i kār/Zāhidā oldı riyā ile riyāzet ‘amelüñ **-M.**Hörmet ét sālīk-i meczūba ki anuñ gibiler/Mest ü ḥayrānlarıdur ‘ālem-i Bezm-i Ezelüñ **-M.**Geceyi gündüze ḳatup ecelüñ geldi senüñ/Ya‘nī ey pīr siyāh iken ağardı şaḳaluñ **-M.**

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Ğam-ı 'ıŝkuñ ki hep ŝekvā éder 'uŝŝāk-ı zār andan
O dilden hazz éder hem dil dahı bî-ihtiyār andan
- 2 Ten-i zārum ƙo hāk olsun yoluñda cāna minnetdür
Hemān tek ƙonmasun ol dāmen-i pāke ğubār andan
- 3 Gelince fikr-i la'lüñ 'ārifāne ŝoĥbet eyler
Kebāb-ı pür-nemek bundan ŝarāb-ı bî-ĥumār andan
- 4 Ölüsem eşiginden hāk-i ten dūr olmasun dersen
Buña olsun mı hîç ey dil müŝā'id rūzgār andan
- 5 Niçün evvel görüşde yārine cān vėrmemiŝ **Nef'ī**
Bu ğünden böyle hîç maĥbūl olur mı i'tizār andan

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Bir belākeş 'āşıkam cev̄r ü cefāya rāzıyam
İstemem mihr ü vefā derd ü belāya rāzıyam
- 2 Cāme-i zerrini ben minnetle almam égnüme
İbtizāli sevmezem köhne 'abāya rāzıyam
- 3 Hātırım māl u menāl u kaçır u eyvān istemez
Bir yıķık vırānede faķr u fenāya rāzıyam
- 4 Zülmet içre çeşme-i hayvān şuyundan fāriğam
Küşe-i meyhānede cām-ı şafāya rāzıyam
- 5 Bister-i zībāya setri hātırım meyl eylemez
Künc-i külhanda hemān bir büriyāya rāzıyam

1

[31^a] Ne seniñ gibi baña dilber-i mümtāz bulunur
 Ne benüm gibi saña bir ‘āşık-ı hem-vār bulunur
 Rūmdur bunda güzeller katı çok ammā
 Sen kadar şivesi çok şüh-ı cihān bulunur

2

Gel senüñle güzelüm ‘arş-ı gülistān édelüm
 Bülbül ağladalum ğonca ħandān édelüm
 Bezm-i šāhāne ħurup şoĥbetde ‘irfān édelüm
 Yine āhengümüze bir iki dem-sāz bulunur

3

Ayaĝuñ tozına yüz sürmege raĥt bulamam
 Lebüñi emmege bir küşe-i ħalvet bulamam
 Saña aĥvālümü ‘arz étmege fırsat bulamam
 Ķorĥaram arada ol ĝamze-i ĝammāz bulunur

155:Kime ait olduĝu tespit edilememiştir.

156

Türki

11'li Hece Vezni

1

Gelmedi muhibb-i şadıķum dostum
Doldı derūnuma ḥasret üç gündür
Beni Mecnūn eyledi dīdesi mestüm
Kimler eyler 'işret üç gündür

2

Yoldadur gözlerüm meclis-i muhibbā
Ḳan oldu içdügüm bāde-i ḥamrā
Tenezzül mi étmez gelmege eyā
Yoḥsa bulamaz mı fırsat üç gündür

3

Dürriyā naşībūñ derd imiş meger
Nüş eyle dā'imā sen ḥūn-ı ciger
Bilüp sevdüğümü küsdiyse eger
Küsmek ṫariķında 'ādet üç gündür

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Āh kim sevdüm yine bir dilber-i ra'nācuğı
Şimdiden biñ var yanında 'āşık-ı şeydācuğı
- 2 Nice şir̄in olmağ ne kim süd yirine tāyesi
Sükker ile beslemiş ol tūṭī-i gūyācuğı
- 3 Bir açılmış tāze gül yaprağıdur şanur gördi
Ėgnine ol ğonca-leb giyse yeşil dībācuğı
- 4 Yaluñuz seyr étmege kórkar dağı nev-restedür
Kanda gitse bilesince şalınur lālācuğı
- 5 Bağlamış göz degmesün déyü ḥamā'il boynına
N'eylesün yāvuz nazardan şaķınur anacuğı
- 6 Dünyede hiç öldüğüme ğam yémezdüm **Bāķiyā**
Bir gece pehlūya çeksem ol fer-sīmācuğı

157:Bāķī **D.**, s.431-432

2a:olmağ ne kim:olmasun kim **D.**

2a:tāyesi:anası **D.**

3 :Bu beyit, age.'de bulunmamaktadır.

4a:Yaluñuz nev-restedür seyr étmege kórkar dağı **D.**

5 :Bu beyit, age.'de 3. beyittir.

5a:bağlamış:taķınur **D.**

5b:Şaķınur yavuz nazardan n'eylesün anacuğı **D.**

6b:fer-sīmācuğı:melek-sīmācuğı **D.**

Lügaz

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- [31^b] 1 Ol-nedür kim cümle halk olmuş anuñ efgendesi
Nāmı 'anber cāriye Hind ü 'Arab nāzendesi
- 2 Hıyliden āvāre-i hüsni anuñ düşmiş dile
Farṭ-ı hüsnüden gezer halk arasında zarf-ile
- 3 Dem-be-dem 'uşşāk-ı zārī vuşlatın eyler hayāl
Ayağın būs étmedükçe sineye çekmek muḥāl
- 4 Āteşin-meşreb siyeh-dildür mürüvvet-kānidur
Ḳal'a-i Fağfūr-ile Çin ü 'Acem sulṭānidur
- 5 Bu lügaz esrārınuñ bir ferde açmam aşlını
Tā ki ihsān étmeye dest-i Na'ime miḡlini

Türki-i 'Āşık 'Ömer

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1

Neme gülem āh u zār étsem gerekdür 'āķıbet
 Ben bu meclisden güzār étsem gerekdür 'āķıbet
 Almaya hiç kimseler nām u nişānumdan ħaber
 Öyle bir terk-i diyārum étsem gerekdür 'āķıbet

2

İşbu devrānda def ü ŧanbūrun 'arz étmeñ baña
 Bilürem vīrānenüñ ma'mūrun 'arz étmeñ baña
 Ya ħabā-yı ħıl'at u semmūrun 'arz étmeñ baña
 Bir kefen ile iftiħār étsem gerekdür 'āķıbet

3

Başum alup yüce dağlarda ŧutayım meskenümi
 'Aķlı yoķ hā bir deli dīvānedür dērler beni
 Dürlü ni'metlerle pūr-vīrānda kim nāzuñ teni
 Hep ğidā-yı mūr u mār étsem gerekdür 'āķıbet

159:'Āşık Ömer D., s.123

1d:öyle bir terk-i diyārum:şöyle bir terk-i diyār D.

2 :Bu dōrtlük, age. de 3. dōrtlüktür.

2a :işbu devrānda:'ālemin nāyım D.

2b :bilürem:n'eylerem D.

2c :ya ħabā-yı ħıl'at:hem-libās-ı ħıl'at u D.

3 :Bu dōrtlük , age.'de 4. dōrtlüktür.

3a:Murğ-ı dil arzū kılar āħir o cāy-ı me'meni D.

3b:Terk édip gitse gerektir işbu fāni gülşeni D.

3c:Türlü ni'metlerle tertīb éttiğim cān u teni D.

Sāķī-i devrānuñ elinden ecel cāmın içüp
 Mest ü la-ya'ķıl olup kendüm bu fāniden geçüp
 Ey 'Ömer bu 'ālemde ağ u ķarasını seçüp
 Ƙara yerlerde ķarār étsem gerekdür 'āķıbet

Mi'rāciyye-i Şābit Efendi el-Ķāzī

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- [32^a] 1 Hoşā ferħunde-aħter leyle iftiħār u müstesnā
 Ki 'ünvān-ı berāt-ı ķadridür ser-süre-i İsrā
- 2 Şafaķ-rüy-ı 'arūs-ı mihr-i gülgūna tütük aşdı
 Kevākib saçıvérđi bī-nihāyet gevher-i yektā
- 3 Degül cirm-i ķamer her cüş olup baħr-ı siyā[h]-ı şām
 Bir altun pullı māhī taşra atdı mevce-i deryā
- 4 Zamāne giydi nārencī ķabā-yı zer-nigār üzre
 Cevāhir dügmelerle bir çiçekli 'anberin ħārā

4 :Bu dörtlük, age.'de 5. dörtlüktür.

4a: Ey Ömer dest-i ecelden cür'a-i mevti içip **D.**

4b: Mest olup bezmin fenāsını beķāsından seçüp **D.**

4c: Ey dilā bu 'ālemin ağ u ķarasından geçüp **D.**

160: Bosnalı Şābit D., s. 151-158

1a: iftiħār: mümtāz **D.**

2a : mihr-i gülgūna: mihre bir gülgün **D.**

4 : Bu beyit, age.'de 5. beyittir.

- 5 Yitürdi gevher-i raḥṣān-ı mihri z̄ulmet-i ŧebde
N'ola mūylar yaḳup anı ararsa ḥ'āce-i dūnyā
- 6 Kevākib ŧanma kim pervānelerdür almıŧ eṭrāfın
Yaḳınca māh ŧem'-i pür-fürūḡ-ı ṭārem-i vālā
- 7 [Yed-i teŧḫīre] almıŧ kiŧver-i Keyḫusrev-i rūzī
Éder mūm ŧenligin Efrāsiyāb-ı leyle-i z̄almā
- 8 Meger kim ūstine bir telli pullı pīreḥen çekdi
Yaḳup fānūs-ı ḡarrā-yı mehi fūlk-i yem-i Ḥazrā
- 9 Seyirci çıḳdı gök meydānına ŧāmuñ temāŧāya
Esen ḳurdu ŧihāb-ı rīsmān-bāz-ı felek-peymā
- 10 ŧu ŧepdi var ise aḥŧāmdan fiŧḳıyye-i ḫūrŧid
Girān-ḥ'āb-ı ŧafādan çeŧmin açdı encüm-i Zehrā
- 11 Meger kim cüst ü cūy-ı çeŧme-i ḫūrŧid için çıḳdı
Diyār-ı z̄ulmete İskender-i māh-ı sipihrārā

5 :Bu beyit, age.'de 6. beyittir.

5b:mūylar:mūmlar **D**.

6 :Bu beyit, age.'de 7. beyittir.

7 :Bu beyit, age.'de 8. beyittir.

7a:Yed-i teŧḫīre -**M**.

8 :Bu beyit, age.'de 12. beyittir.

9 :Bu beyit, age.'de 14. beyittir.

9b:esen:resen **D**.

10 :Bu beyit, age.'de 16. beyittir.

11 :Bu beyit, age.'de 17. beyittir.

- 12 O ŧebdür bir mu‘anber-ŗurra müŧġin-ġisüdan āfet
O ŧebdür bir siyeh ħārā[1] ŧüh-ı nāzenin-simā
- 13 O ŧeb zābŗ étdiler tāriŗ-i Mi‘rāc-ı mu‘allāyı
Midād-ı müŧġ ile küttāb-ı dīvān-ħāne-i ma‘nā
- [32^b] 14 Ĥidiv-i ŗār-bālini serir-i “*Ķābe kavseyin*”^{**}
ŧeh-i fermān-revā-yı taŗtgāŗ-i mülk-i “*Ev-ednā*”^{***}
- 15 Emīn-i Rabb-i ‘izzet ħāzin-i gencine-i raŗmet
Delil-i rāŗ-ı devlet reh-nümā-yı Cennetü’l-me’vā
- 16 Resul-i kādır-i muŗlak ŧefi‘-i aŗdem ü esbak
Ĥabib-i Ĥazret-i Ĥaŗ maŗrem-i esrār-ı “*Mā-evħā*”^{****}
- 17 İmām-ı ŧāŗibü’l-Kevŗer ħaŗib-i lā-mekān-minber
Emān-ı deŗt-i maŗŗer u zımān-ı raŗmet-i su’āl*
- 18 Resul-i müctebā Aŗmed nebī-i efzal ü emced
Ĥabib-i Ĥaŗ Muŗammed tācdār-ı efser-i ŧāŗā

12 :Bu beyit, age.'de 19. beyittir.

13 :Bu beyit, age.'de 22. beyittir.

14 :Bu beyit, age.'de 25. beyittir.

** Necm Suresi 9. Ayet “*İki yay aralıŗı kadar*”

*** Necm Suresi 9. Ayet “*Yahut daha az oldu*”

15 :Bu beyit, age.'de 27. beyittir.

16 :Bu beyit, age.'de 28. beyittir.

**** Necm Suresi 10. Ayet “*Vahyedeŗeġini vahyetti*”

17 :Bu beyit, age.'de 29. beyittir.

17b:zımān-ı raŗmet-i su’āl:zamān-ı raŗmet-i Mevlā D.

18 :Bu beyit, age.'de 30. beyittir.

- 19 O ŧāhinŧāh-ı [fermān-rān]-ı ser-tāc-ı risālet-kim
Niġin-i ħükümünüñ altındadır dünyā vü Māfihā
- 20 Siriŧt-i zāt-ı pāki tıyn-ı muħterem nübüvvedür
Niŧānidur o necm-i tırradār-ı āsmān-pirā
- 21 Yaħūd bir ħüccet-i zāhriyye-i maħbūledür ol-kim
Eger kızı-i ħuds-i ħudret urmuş ħatm-ile imzā
- 22 Cemī'an millet-i küfrüñ büti ŧındı bi-ħamdillāh
Dü-nim oldı meger miħrāŧ-ı lādan zehre-i Zehrā
- 23 ŧafā-yı meŧrebin gördükde ol ser-çeŧme-i nūruñ
Ĥicābından zemine geçdi oldı sāye nā-peydā
- 24 N'ola bir pāre ebr[i] baŧı üzre sāyebān étse
Güneŧden ŧaħınur-idi ħabibin Ĥazret-i Mevlā

19 :Bu beyit, age.'de 31. beyittir.

19a:fermān-rān -**M**.

19a:ser-tāc:evreng **D**.

20a:Bu mısra, age.'de 36a'dır.

20a:muħterem:maħtül **D**.

20b:Bu mısra, age.'de 35b'dir.

21 :Bu beyit, age.'de 37. beyittir.

21b:eger:aña **D**.

22 :Bu beyit, age.'de 39. beyittir.

22b:zehre-i Zehrā:zehre-i 'Uzzā **D**.

23 :Bu beyit, age.'de 40. beyittir.

23b:sāye:Sāve **D**.

24 :Bu beyit, age.'de 48. beyittir.

24b:ŧaħınur-idi:ŧaħınur kendi **D**.

- 25 Hudā ol serv-i mevzūn-ķāmet ü āyīne-ruķsāruñ
Yēl esdürmezdi toz ķondurmaz-idi üstine aşlā
- 26 ‘Anā-küşāde-i zembūri çekdi bā[b]-ı ğār üzre
N’ola görmese çeşm-i düşmene bir aĝ-idi gūyā
- 27 Resūl-i kibriyānuñ mu‘cizātın ‘add ne mümkündür
Ne-deñlü hāne-i mu‘ciz-beyānum eylese iķrā
- 28 Çıķup kürsī-i vālā-yı beyāna rāvī-i fikret
Biraz Mi‘rācınıñ tafşīlin étsün şimdi icmāl[ā]
- 29 Hārīm-i Ka‘be-i ‘ulyā[da] devletle sa‘ādetle
Sarāy-ı Ümmihānī idi ol şeb Hāzrete me’vā
- 30 Gelüp nāgeh berīd-i Rabb-i ‘izzet Cebrā’il*
Dédi ey bā‘iṣ-i ĩcād-ı şun‘-ı cümle-i eşyā
- [33^a] 31 Selām étdi Cenāb-ı Kibriyā tevķīr ü ‘izzetle
Saña bir raķş-i Rızvānī-ķerāĝāh eyledi inhā

25 :Bu beyit, age.'de 49. beyittir.

26 :Bu beyit, age.'de 50. beyittir.

26a:‘Anā-küşāde-i zembūri:‘Anākib perde-i zembūri **D**.

27 :Bu beyit, age.'de 52. beyittir.

27b:Ne-deñlü hāne-i:Ne rütbe hāme-i **D**.

28 :Bu beyit, age.'de 53. beyittir.

29 :Bu beyit, age.'de 54. beyittir.

30 :Bu beyit, age.'de 55. beyittir.

30a:Cebrā’il:Hāzret-i Cibrīl **D**.

31 :Bu beyit, age.'de 56. beyittir.

31b:inhā:ihdā **D**.

- 32 Binüp gelsün ḥabībüm ‘ālem-i lāhūtı seyr étün
Ḳudūmundan şeref bulsun fezā-yı mülket-i kübrā
- 33 Ṭurup ol pādşāh-ı tācdār-ı taḥt-ı maḥbūbī
Süvār oldı o raḥş-ı āsmān-peymāya bī-pervā
- 34 Nühustīn ḥaṭvede Allāhü ekber bu ne sür‘atdür
İkāmetgāhı oldı ol imāmuñ Mescid-i Akşā
- 35 Şaf-ı ervāḥ-ı pāk-i enbiyāya muḳtedā oldı
O miḥrāb-ı muḳaddes[de] imām-ı şāḥibü’t-taḳvā
- 36 Berāt-ı raḥmet-i Mevlā süṭürı idi ol şaflar
Vücūd-ı bī-naẓır-ı seyyidü’l-kevneyn aña ṭuğrā
- 37 Tamām étı şalātı sünnet-i pākizesi üzre
Du‘ālar aydı gitdi āsmāna rūḥ-ıdı farzā
- 38 Tefāvüt bildiler mābeynde yérden göge dekdür
Cemī‘-ı enbiyāya faẓl-ı zātın eyledi inhā

32 :Bu beyit, age.'de 57. beyittir.

33 :Bu beyit, age.'de 58. beyittir.

34 :Bu beyit, age.'de 65. beyittir.

35 :Bu beyit, age.'de 66. beyittir.

35b:şāḥibü’t-taḳvā:şāḥibü’l-fetvā **D.**

36 :Bu beyit, age.'de 67. beyittir.

37 :Bu beyit, age.'de 68. beyittir.

37b:aydı:dédi **D.**

38 :Bu beyit, age.'de 69. beyittir.

- 39 Burāk-ı berķ-reftār-ile gitdi evc-i a‘lāya
Gördi gūyiyā bād-ı şabā bir ğonca-i ra‘nā*
- 40 Felekde keh-keşān zann étme ol sultān-ı zī-şānuñ
Yolunda ķum döşetdi sākinān-ı ‘ālem-i belā
- 41 Ğayāl étme şafaķ rakķāş-ı gerdūn farķ-ı şevķinden
Felekde rakş içün bir al eteklik eylemiş peydā
- 42 Tūrāb-ı maķdem-i faķr-ı cihāna çehre-sāy oldı
Ğubār-ı şafħa-i rūy-ı kamerde bülbüldür Ğālā
- 43 Sipāriş ķıldı defter-Ğāne-i icmāl-i bālāyı
Debīr-i vāridāt-ı çarĞuñ étđi rütbesin a‘lā
- 44 Nihān oldı pes-i Ğüsnüñde tel ķırmış gibi Zühre
Bilür ol bezm-i Ğāşşā çēşteye lāzım degül zīrā
- 45 Meger deryūze-kār-ı naķd-i lütfidur ki rāhında
ÇerāĞ-ı müjde-i mihr-ile bekler Ğāzret-i ‘İsā

39 :Bu beyit, age.'de 71. beyittir.

39b:gördi:götürdi **D.**

40 :Bu beyit, age.'de 73. beyittir.

40b:belā:bālā **D.**

41 :Bu beyit, age.'de 76. beyittir.

42 :Bu beyit, age.'de 77. beyittir.

42b:bülbüldür:bellidür **D.**

43 :Bu beyit, age.'de 78. beyittir.

44 :Bu beyit, age.'de 79. beyittir.

44a:pes-i Ğüsnüñde:pes-i çenginde **D.**

44b:çēşteye:çēşteci **D.**

45 :Bu beyit, age.'de 80. beyittir.

45b:müjde:mürde **D.**

- 46 Uyardı şeb-çerāğ-ı ʔālī'in Keyvān-ı meş'alkeş
Ki necm-i bahtı oldu ʔa'na-sāz-ı Zühre-i zehrā
- 47 Sa'ādetle firāz-ı şandālī-i kürsiye çıkdı
Şeh-i şāhib-ķırān-ı pāy-taht-ı mülk-i istiğnā
- 48 Yolında atlas-ı 'arş-ı mu'allā oldu pāy-endāz
Ayağına yüzün sürmekle buldı rütbe-i a'lā
- [33^b] 49 Maķām-ı Sidre'ye geldükde ķapdı ķudsiyān anı
Meger-kim oldu sedd-i reh aña sırr-ı naş u "Mā-minnā"*
- 50 Burāķ-ı āsmān-peymā da ķaldı türk-tāzından
Degül zirā [atı oynadı] ol şahrā-yı bī-hemtā
- 51 O dem i'zāz-ile Refref gelüp kendin yanaşdurdı
Felek gibi o mihr-i hüsne étđi sīnesin me'vā

46 :Bu beyit, age.'de 82. beyittir.

47 :Bu beyit, age.'de 84. beyittir.

48 :Bu beyit, age.'de 85. beyittir.

48b:a'lā:'ulyā **D**.

49 :Bu beyit, age.'de 86. beyittir.

49a:ķapdı ķudsiyān anı:ķaldı ʔā'ir-i ķudsi **D**.

49b:oldı sedd-i reh:sedd-i reh oldu **D**.

49b:sırr-ı -**D**.

* :Sāffāt Suresi 164. Ayet "Bizden (hiç) kimse yoktur"

50 :Bu beyit, age.'de 87. beyittir.

50b:atı oynadı -**M**.

51 :Bu beyit, age.'de 88. beyittir.

51a:kendin:ķizmet **D**.

- 52 Anuñla şad hezārān perde çıkdı nūr u zulmetden
Qalup Refref-de āhır gitdi Aḥmed yekke vü tenhā
- 53 Ērişdi bir yere kim şeş-cihet yok çār-‘anāşır yok
Zemīn ü āsmān nā-būd ü ‘arş ü ferş nā-peydā
- 54 Bu ḥāletle duḥūl ētdi ḥarīm-i “*Kābe kavseyne*”^{**}
Olup ser-menzili evvel ḳademde ḳurb-ı“*Ev-ednā*”^{***}
- 55 Cenāb-ı Aḥmed-i mürsel şımāḥ u gūş-ı cān-ile
Kelām-ı ‘izzet-i bī-kemm ü bī-keyf eyledi işgā
- 56 Mezāyā-yı suḥan nā[z] u niyāz-ı ‘ışk idi cümle
Me’āl-i güft ü gū rāz-ı muḥabbet idi ser-tā-pā
- 57 Benem ḥāşılı añlanamaz ol şoḥbet ne şoḥbetdür
O şoḥbetden ne mümkün ‘aql ēde bir zerre istifā

52 :Bu beyit, age.'de 89. beyittir.

52a:çıkdı:geçdi **D**.

53 :Bu beyit, age.'de 90. beyittir.

53a:çār-‘anāşır:çār-‘unşur **D**.

54 :Bu beyit, age.'de 93. beyittir.

54b:evvel ḳademde:ol ḳadd-i tūrūñ **D**.

** :Necm Suresi 9. Ayet. “*İki yay aralığı kadar*”

*** :Necm Suresi 9. Ayet. “*Yahut daha az oldu*”

55 :Bu beyit, age.'de 94. beyittir.

55b:bī-keyf:keyfī **D**.

56 :Bu beyit, age.'de 96. beyittir.

57 :Bu beyit, age.'de 97. beyittir.

57a:benem ḥāşılı añlanamaz: bilinmez ḥāşılı añlanmaz **D**.

57b:bir zerre:bir behre **D**.

- 58 Bulup maḫṣūd-ı mā-fi'l-bālını yā hū dēyüp āḫır
Nüzül étđi zemīne āyet-i raḫmet idi Ḥaḫḫā
- 59 Birisi işte Bismillāh ile ḫams-i mübārekdür
O ŧeb ol pençe-i mühr-i [nübüvvet] eyledi ihdā
- 60 Ḥudāvendā ŧefī'ü'l-müznibīnā raḫmet eyle*
Siyeh-rū bir ḫuluñdur Ṣābit-i āşüfte vü ŧeydā
- 61 Esīr-i baḫr-ı cürm ü ğūḫa-kār-ı çāh-ı 'iŧyāndur
Yed-i ḫülā-yı luḫfuñ ḫıl faḫīre urvetü'l-vuŧḫā
- 62 'Uyūbun küŧe-i dāmān-ı iḫsānuñla sırr eyle
Ḳıyāmet 'arşasında derdmendi eyleme rüsvā
- 63 ŧefā'at eylemezseñ ḫāl ma'lūm-ı sa'ādetdür
'Araşād ehl-i maḫşer ben ḫuluñla eyler istihzā

58 :Bu beyit, age.'de 98. beyittir.

59 :Bu beyit, age.'de 100. beyittir.

59b:nübüvvet -**M**.

60 :Bu beyit, age.'de 101. beyittir.

61 :Bu beyit, age.'de 102. beyittir.

61a:Esīr-i baḫr-ı cürm:Esīr-i çāh-ı cürm **D**.

61a:ġūḫa-kār:ġūḫa-ḫār **D**.

61a:çāh-ı 'iŧyāndur:baḫr-ı 'iŧyāndur **D**.

62 :Bu beyit, age.'de 104. beyittir.

62a:sırr:setr **D**.

63 :Bu beyit, age.'de 105. beyittir.

63b:'Araşād:'Uşāt-ı **D**.

- 64 Cenāb-ı Kibriyā'dan cürmüm ihsān eyle afv étdür
Sözün geçmez degül ey pādşāh-ı ‘ālem-i ma‘nā
- 65 Hūdā'dan ravza-i pür-nūruña her rüz u şeb gelsün
Şalavāt bî-ḥad ü gāyet selām-ı bî-‘ad ü iḥşā

161

Mirāciyye-i Nābī Efendi

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Kudūmuñ dehre ey şāh-i rusul ḥatm-i risāletdür
Zuhūruñ “*Raḥmeten li’l-‘ālemīn*” olmağda āyetdür
- [34^a] 2 Vücūduñ māye-i emn ü dāmān-ı ins ü cān oldı
Tulū‘uñ müjde-i ğufrāna Mevlā'dan beşāretdür
- 3 Ğaraż şakku’l-ķamerden işba‘-ı mu‘ciz-beyānuñla
Gürūh-ı ins ü cinni da‘vete gūyā işāretdür
- 4 Süleymān-ı zamān İskender-i devrāna el vērse
Ferāşet ḥizmeti dergāh-ı iclālünde devletdür
- 5 Perestār-ı ḥarīm-i devletüñ ḥavrā-yı quds oldı
Götürse ğāşiyēñ[i] rūḥ-ı Cebrā’il’e minnetdür

64 :Bu beyit, age.'de 106. beyittir.

64b:pādşāh-ı ‘ālem-i ma‘nā:pādşāh-ı şūret ü ma‘nā **D.**

65 :Bu beyit, age.'de 110. beyittir.

65a:gelsün:olsun **D.**

65b:Şalavāt:Şalāt-ı **D.**

161:Nābī'nin yayımlanmış eserleri arasında bu mirāciye bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)

*Enbiyā Suresi 107. Ayet “*Ālemlere rahmet olarak*”

- 6 amerveŖ itiys eyler-ise nr enbiysından
Devdur ftb-1 arızuñ Ŗems-i inyettr
- 7 Kimisi nŖ eder KevŖer nebt-1 muciztuñdan
Kimisi yağmağda tze bulutveŖ zge halettr
- 8 Getr mŖgn-kef-i muciz-nihduñ nokta acrn
Eb Cehli getrmez dne ŖemŖrn [ne] hkmetr
- 9 Ŗeb-i mevld-1 pr-cduñ mnevver tdi fkn
Olur ubya dek slm'a mirt-1 sadetr
- 10 Ne Ŗeb ol hsnnn hkk felek hk-i girbn
Ne Ŗeb ol-kim zys mihre bu baŖ-1 muhbbetr
- 11 Ne Ŗeb ol-kim gbr srme-i eŖm-i nihd oldu
Ne Ŗeb ol-kim mehinden itibs-1 nr eder hrŖd
- 12 Ne Ŗeb ol-kim sevd-1 merdm-i ayn selmetr
Ne Ŗeb ol-kim siyh kkl-i hr-i cennetr
- 13 Ne Ŗeb ol-kim sevd-1 bra-i ry mecd oldu
Ne Ŗeb ol-kim siyh kisve-i beyt-i celletr
- 14 Ne Ŗeb ol Ŗemme-i feyzi muaddes eyledi Ŗm
Ne Ŗeb ol and-1 MŖr'a zev-i imdd-i celletr

- 15 Ne şeb ol-kim derūnundan aķıtdı āb-ı hayvānı
Ne şeb ol-kim meşām-ı nīm-būyı bŷy-ı cennetdŷr
- 16 Ne şeb ol-kim zŷhŷrundan taķlīl-i kān-ı Kisrā'nuñ
Ne şeb ol-kim birezinden sevād-ı dīn ‘imāretdŷr
- 17 Şeb-i mevlŷd-ile ŷmm-i şeb-i Mi‘rāc-ı ferħunde
Ruħ-ı İslām'a gŷyā iki ħāl-i ħŷsn-i behcetdŷr
- 18 Birisi şāne lŷtuf-ı İlāhī'den zemīn ŷzre
Birisi atlas-ı gerdŷna zīver-baħş leţāfetdŷr
- 19 İki bir şādefden zāde gŷyā iki gevherdŷr
Anuñ ‘çŷn fark olunamaz birinden dŷrr-i mŷddetdŷr
- [34^b] 20 ‘Aceb ħikmet ‘aceb ħālet bu sırra érmez endīşe
Kimine semm ŷ zehr oldı kimine nŷş-ı şerbetdŷr
- 21 İki perr-i hŷmā-yı Sidre sād-Refref-i İslām'a
Ser-i giriftāre ammā iki şemşīr siyāsetdŷr
- 22 İki ebrŷ-yı ğarrādur yāħŷd ruħsār-ı ħārda
Hŷmā-yı ħudse yā iki cenāħ-ı feyż-ı ħudretdŷr
- 23 Ya iki leyle ‘anberdŷr yed-i ‘aţţār-ı ħudsīde
Buħŷr içŷn iki şebde ki şebbāz-ı meserretdŷr

- 24 İki mişāl-i keşīri yed-i ğilmān-ı cennetde
Ola ser-pūş-ı ‘ālem şām-ı Mi‘rāc-ı velādetdür
- 25 Ya iki nāfe-i āhū-yı firdevsiñe düşmişdür
Zemīn ü āsmāna ‘ıtr-bağşā-yı leṭāfetdür
- 26 Ya iki Leylī’dir kim ḥüsni Mecnūn étđi İslām’ı
Yaḥūd baḥt-ı siyāh-ı ṭāli‘üm ehl-i ḍalāletdür
- 27 Ol iki leyle-i ‘anber-şehīm ü müşg-bū ḥaḳḳā
Kimine dīde-i rüşen kimine ‘ayn-ı zūlmetdür
- 28 Ḳader mi müjdesine ḥazret-i sulṭān-ı kevneynüñ
Zemīn ü āsmāna iki semmūrāne ḥıl‘atdür
- 29 Felek yaḳıldı pāy-endāz iki müşgīn-dībāyı
Selāṭīnüñ düşerler pāyine dībāce ‘ādetdür
- 30 Eyā ḥayrū’l-beşer sulṭān-ı kevneyn ü mülük meger
Gürūh-ı bī-keşāna dergehüñ bāb-ı mürüvvetdür
- 31 Sen ol deryā-yı bī-pāyān-ı iḥsān u keremsin ki
‘İlācın kimse bilmez ol esīr-i çāh-ı ḥayretdür

- 32 Sen ol baħr-ı himemsin-kim kemīne mevc ğark eyler
Murād étseñ zemīn ü āsmān[1] bu ne himmetdür
- 33 Mübeccelsin farazī ātī-ile yā Ĥabībullāh
Nigāh-ı küşe-i çeşmüñ ‘aşāna ‘ayn-ı raħmetdür
- 34 Ne vech-ile sürem yüz ĥāk-i dergāh-ı mu‘allāya
Ĥarīn-i nefis sulṭānum yerim ĥāk-i mezelletdür
- 35 Girībānuñ ĳomaz elden ĥayā-ālūde dāmānum
Dil-i bī-çāre şimdi ğurfe-i baħr-ı ĥacāletdür
- 36 Sükūt étsem iş olmaz ‘arz-ı ĥālüm ĥāmeye gelmez
‘İlācın kimse bilmez dil esīr-i çāh-ı ĥayretdür
- 37 Günehzār-ı dilümde ğonca-i āzār açılmağda
Zemīn-i ĳalbe zīrā ekdüğüm toħm-ı şekāvetdür
- [35^a] 38 Sebük-pāy u ĳavī-i Rüstem-i dem ‘ışk mu‘āşara
Gelinece birr ü iħsāna velī kārüm beṭāletdür
- 39 Kebā’irden şağā’irden günāhum ‘add olunmazken
Yine alan dil[i] bend ü esīr-i ĥırş u şehvetdür
- 40 Giriftār-ı hevāyam oldı taħlīşime bā‘iş*
Eger ser-pençe-i tevbe eger dest-i nedāmetdür

- 41 ‘Amelden fāriğ u āzād sūr-ı kātib-i ħurrem
Biri ammā yazılsa peykere birazı sıķletdür
- 42 Ne dar bir ‘amelgāh-ile enīs-i diyār-ı ķabrümde
Ne dār ħayrāt-ı taķvā kim dēyem rād-ı ķıyāmetdür
- 43 Girībānum kef-i ye’s ü ķunūta dērse luķf eyle
‘Aşānuñ ‘aynına ħāk-i dergeh kuķl-i kefāretdür
- 44 ‘İdād-ı isteginden olmağā yoķ bende istiħķāk
Senüñ kūyuñdan ‘add olmaķ baña dünyāca ni‘metdür
- 45 Velī ħavfüm budur kim olmayam ol rütbeyle lāyık
Bu ‘abd-ı ma’siyet ü cürm-i bezmüm bī-liyāķatdür
- 46 Beni rüz-ı cezā nār-ı ħāzabdan bu ķıyāfetle
Ĥuzūr-ı Ĥaķ’da taķlīş ü murād ancaķ şefā‘atdür
- 47 Ne şebdür lüķf u iĥsānuñ yanında cürm ü ‘işyānum
Velī ‘arz-ı cerā’im ħāk-pāye ħaylī cerāyetdür
- 48 Şehā ħilmüñ penāh édüp éderdüm ‘arz-ı ħāl ammā
Budur ħavfüm ki belki ‘arz-ı ħāl esbāb-ı nefretdür

- 49 Şehā sermāye-i ‘ömri<de> ni‘metüñde ħarb eylemek*
Ĥayır-ı ümmete bî-şā’ibe ħüsn-i ibādetdür
- 50 Niçe ħüsn-i ‘ibādet-kim seni medĥ eyledi Mevlā
Saña medĥ ü senā her dem cihāna farz u sünnetdür
- 51 Münevver eyleye Mevlā derūnum ni‘metüñ-ile
Ferāmüş eylemek ĥāşā senā ki ħalbe ħasāvetdür
- 52 Sürüp yüz ĥāk-pāy-i çār-yāra ‘arz édelüm ĥālüm
Ki her biri şeh-i kevneyn ile ferĥunde-şoĥbetdür
- 53 Cenāb-ı ĥazret-i şiddīķ-i ekber ez-hümāmü’l-gār
Anuñ ĥaķķında nāzil oldu bir deryā-yı şefķatdür
- 54 Vezīr-i pīr-i zamān devletinde şāh bu lākin
Ki şoñra bî-nizā’ u şübhe sulţān-ı ĥılāfetdür
- 55 Cenāb-ı ĥazret-i Fārūķ ħuţb u evliyā ‘adli
Nizām-ı ‘ālem oldu şāh-ı özünüñ ‘adāletdür
- [35^b] 56 Dü-māh-ı rāha érdi Ķayşer’i kör étdi engüşti
Érişdi şarķ u ģarba tīĝ-ı sulţān-ı velāyetdür
- 57 Cenāb-ı ĥazret-i Osmān şāĥib-i ‘adil ü dā[d]
Aña tertīb-i Ķur’ān u āyet-i Nūr kerāmetdür

- 58 Nigāha şerm éderdi zāt-ı pākine sürüş-ı Hāḡ
Şeh-i ḡilm ü ḡayā sulṡān-ı iḡlīm-i şehādetdür
- 59 Cenāb-ı ḡazret-i kerrār u yār-ı seyyidü'l-ebrār
Medīne'dür 'ulūma ḡazret ol bāb-ı faẓīletdür
- 60 Yem-i lüṡf u keremdür ibn-i ḡam u nūr-ı ekremdür
Emīr-i lā-fetā şīr-i ḡudā şāh-ı şecā'atdür
- 61 İki şehzāde-i ekrem iki 'ammī vü muḡyī*
Éden tafşīl ü ta'bīr-i merātib-i ehl-i bid'atdür
- 62 ḡılāfetde o şāhāne belāḡuñ böyledür tertīb
Éden tafşīl ü ta'bīr-i merātib-i ehl-i bid'atdür
- 63 İki şehzāde-i ekrem iki 'ammī-i 'İsā-dem
Daḡı şimşād-ı cennet şemm-i zıyā-baḡş şecā'atdür
- 64 Daḡı aşḡāb-ı dāl-i zü'l-keremüñ yā Resūlallāh
Za'īf ümmetlerüñe cümlesi necm-i hidāyetdür

*Bu beyitin mısraları, mecmuada ters yazılmıştır. Ters olan mısralar, kafiye gereḡi düzeltilmiştir.

- 65 Gülü-g̃ir oldı dest-i haclet ü şerm ü hayā āhir
Şefī'im hāk-pāy-i devletüñde bu cemā'atdür
- 66 Benüm haqqumda redd étme ricāsız āl ü aşhābuñ
Şefā'at kıl baña ol günde kim rüz-ı vahşetdür
- 67 Hudā setr eyleye aḥvālümü erbāb-ı maḥşerde[n]
Ki nār-ı düzaḥa ğālib olan fazāḥatdür*
- 68 Günāhım cümle-i ümmetden [efzūn] olsa ğam çekmem
Eger rüz-ı haber dërseñ baña Nābī-de ümmetdür
- 69 Hudā'dan rüḥ-ı pāküñe şalāt-ı bī-şümār olsun
Daḥı aşhāb u āliñe ki aşhāb-ı fütüvvetdür
- 70 Dem-i āhir diyem birdür Hudā sen Haḫ resülusun
Cenāḥeyn ola rüḥa ol<ki> nuḫaṭeyn-i şehādetdür

Nizāmī Efendi

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ey cemālün āyeti 'unvān-ı dīvān-ı kadīm
Kaşlaruñ tuğrası Bismillāhirahmānirrahīm
- 2 Seni bu luḡf-ile gördüğün hevādan şeyḡ-i şehḡ
Tevbe arz eyler baña Estağfirullāhü'l-'azīm
- 3 Lām-ı zülf-i ser-nigün naqşına ol dūr-dānenüñ
Ey raḡīb el şunma kim “*lā taḡrabū māle'l yetīm*”*
- [36^a] 4 Nāfe-i Çini şaçuñdan kışşadur līkin ḡatā
Nergis-i şehlā gözünden nuşhadur līkin saḡīm
- 5 Görseñ ey dilberā sensiz ben niçe 'ıyş eylerem
Eşḡ sākī āh muḡrib nāle hem-dem ḡam nedīm
- 6 ḡālūñ ol Hindū ki Rūm élinde ḡutmışdur vaḡan
Zülfüñ ol ḡāvūs kim ḡülşende olmışdur muḡīm
- 7 Miḡnet ü derd-ile pür-nemdür Nizāmī'nüñ gözi
ḡotalı gözde maḡām ol kaşları nün aḡzı mīm

162:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

*En'ām Suresi 152. Ayet “*Yetim malına yaklaşmayın.*”

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 N’olaydı şehri ‘ademde ikāmet étmiş olaydık
Velī mülkiyyet-i mekān[dan] ferāğat étmiş olaydık
- 2 Bu pāy-i lügaz-ı ħarmāna hīç çekemez idük ğam
Reh-i dirāz-ı temennāda sür‘at étmiş olaydık
- 3 Miṣāl-i sūzda olurduķ niġāh-ı dūzaġ-ı kām*
Ĥuṣūl-i maṭlab için biz-de diġkat étmiş olaydık
- 4 Bu cürüm-i bücr ile ārzū-yı cennet éderdik
Ĥulūṣ-ı ħalb-ile bir kez ‘ibādet étmiş olaydık
- 5 ‘Aceb ne ħuṣūle endāz vaż‘ éderdi-ki **Rāġib**
Nevāle-i kerem-i çarġa raġbet étmiş olaydık

163:Rāġib mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

- 1 Hırrân-ı zaḥımum dil-i ḥurrem bile bilmez
Telhî-i mezâḳ-ı dilümi sem bile bilmez
- 2 Her bü'l-heves esrâr-ı ğama maḥrem olur mı
Aḥvâl-i ğam-ı 'ıṣḳumı hem-dem bile bilmez
- 3 Zaḥm-ı sitemüñ zevḳini dil cāna tıyurmaz
Ālüdegî-i dāğumı merhem bile bilmez
- 4 Ol mertebedür ḥancerine ṣimdi ğulûv kim
Ol çāṣnî-i rağbeti zemzem bile bilmez
- 5 Raḳṣân u periṣân-ı ğam éderem nâdir dost
Ağyâr degül 'azmümi sāyem bile bilmez
- 6 Kem-nâm-ı cihân étdi felek tâ o ğurûr kim
Ṣimdi der-i 'uzletüñde mi ğam bile bilmez
- 7 Keyfiyyetümi 'ıṣḳ-ı niyâz eyle vecihî
Rindân-ı ḥarâbât degül Cem bile bilmez
- 8 Râz-ı dilberümi ğam bile bilmez*
Endîṣe vü efkârımı bile bilmez*

- 9 Aḥbāb-ı ʃarabġāh-ı muġānam dēme zinhār
Şeh-rāh-ı ḥarābatı dilā Cem bile bilmez

165

Tercī'-i Bend-i Ḥüseynī

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1

- [36^b] 1 Ey göñül gel heves-i sīm-bedenden geçelüm
Gel meyil étmeyelüm zaḥm-ı dikenden geçelüm
- 2 Göz açup bakmayalum ʃaṅʃana-ı devrāna
Ziyet-i ḥayme-i gerdün-ı kühendenden geçelüm
- 3 Uçmaġa uçmaġ-ıçun étmeyelüm niçe ḥayāl
Zāhidüñ ḥavfi şırāṭ-ise biz andan geçelüm
- 4 Baġrumuz minḳab-ı elmās-ı muḥabbetle delüp
Rişte-i 'ışka ʃaḳup dürr-i 'Aden'den geçelüm
- 5 Cāme-i 'āriyyeti çāk édelüm el-ḥāşıl
Cān vérüp şevḳ-ıla cānāneye tenden geçelüm
- 6 Miḥnet-ābād binādur bu sipihr-i 'azamet
İstinād étmeye kim aña miḥenden geçelüm

165:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

7 Geçdi bizden bu felek biz dağı andan geçelüm
Ey gönül gel kerem ét yārı geçenden geçelüm

2

1 Felegüñ yoğına mı varına mı şād olalum
Vuşlat-ı yār-ı cefākārına mı şād olalum

2 Nesine ħand'edelüm ħānkah-ı dünyānuñ
Şūfīveş cübbe vü destārına mı şād olalum

3 Hicr-i yār-ıla baña tās-ı felek şundi zehr
Lezzet-i la'l-i şekerbārına mı şād olalum

4 Bu günüñ ħuşşası ħayfā ki tamām étđi bizi
Zevķ-ı 'işretle 'aceb yārına mı şād olalum

5 Nukre-i eşkle bize çehre-i zerd oldı naşīb
'Ālemüñ dirhem ü dīnārına mı şād olalum

6 Gül-i maķşūdum açılmadı cihān bāğında
Biz bu güllerüñ eyā ħārına mı şād olalum

7 Geçdi bizden bu felek biz dağı andan geçelüm
Ey gönül gel kerem ét yārı geçenden geçelüm

3

- 1 Bilmem ey dehr-i denî sende ne hâlet görünür
Bu gönül tıflına her gâh ferâğat görünür
- 2 Her kaçan çehre-i mir'ât-ı sipihre baksam
Hayme-i zıll-ı hayâl gibi cür'et görünür
- 3 Meylümüz Tañrıyadur ma'nî yüzinden bakıcağ
Sûretâ zümre-i hûbâna muhabbet görünür
- 4 Biledür genc-ile tılsım çün su'bân-ı 'adüv
Güle bakup n'edelüm hâr-ı meşakkat görünür
- [37^a] 5 'İzzete erişe câh ile n'ola her câhiller
Bu mezâbilde kemâl ehline zillet görünür
- 6 Eyledüm 'ibret-ile âyîne-i dehre nazâr*
Hûâce-i câna reh-i âhirete rıhlet görünür
- 7 Geçdi bizden bu felek biz dağı andan geçelüm
Ey gönül gel kerem ét yârı geçenden geçelüm

4

- 1 Gelũnũz ‘işret-ile ‘ıyşı tamām eyleyelũm
Bāde[yi] bāda vėrũp cām-ı mũdām eyleyelũm
- 2 Geçelũm sĩm ũ zerinden yıķılası dehrin
Ŗoyalum anı yeter da‘vĩ-i ħām eyleyelũm
- 3 Cān u baş oynayalum Ħaķ yoluna merdāne
‘Arşa-i ‘ıřķda bugũn bir ėyũ nām eyleyelũm
- 4 Çekelũm şabr u riyāzet ķılıcın Rũstemvār
Nefsũmũz dĩvini kendũmũze rām eyleyelũm
- 5 Bağırumuz nār-ı muĥabbetde kebāb olsun*
Bezm-i ğamda demi mey dĩdeyi cām eyleyelũm
- 6 Gėyelũm ķařr u fenā-cāmesini ğayret-ile
Varalum kũnc-i ķanā‘atde maķām eyleyelũm
- 7 Geçdi bizden bu felek biz daĥı andan geçelũm
Ey gũnũl gel kerem ėt yārı geçenden geçelũm

5

1 Niçe bir ğam çekelüm dilber-i ra'nā diyerek
Nice pür-dāğ olalum 'ışk-ı velāyet diyerek

2 Leb-i cān-bağşını 'uŝşāka perī çehrelerüñ
Niçeye dek şatalum sükkeri helvā diyerek

3 Kāmeti vaşfı ile o servüñ başın*
Dè bula mı éregör göklere Tübā diyerek*

4 Māsivā rāhına 'azm eyleme ey dil yap yap
Gel senüñle dönelüm hazret-i Mevlā diyerek

5 Meskenet hāküñe yüzler sürelüm ağlayalum
Mağfired kıl bize ey yār-ı Hudā diyerek

6 Gel **Hüseyni** bu maķāmdan götür ayaguñı sen
Niçe nefis ü hevā zīnet-i dünyā diyerek

7 Geçdi bizden bu felek biz dağı andan geçelüm
Ey gönül gel kerem ét yārı geçenden geçelüm

166

‘Ulvî

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1

[37^b] Baña kemlik şatanlar dâ’im<â> iyilikle yād olsun
Zevālüm isteyenler gün gibi rüşen-nihād olsun
Çuşūrum gözleyen kāmillerūñ ‘ömri ziyād olsun
Mükāfātı dēmeme bir muḳtezā-yı ‘adl-dād olsun
Yıḳanlar ḥāṭır-ı nā-şādumı yā Rabb şād olsun
Benim’çün nā-murād olsun dēyenler ber-murād olsun

2

Sitemgerlig için ol bî-vefā yār oldı aḡyāre
Cefāsından şafālar kesb edüp zevḳ étmedür çāre
Naşīb olan belādur muttaşıl çün ‘āşık-ı zāre
Dil-i zārum elimden ḥazḗ edüp incitmez āzāre
Yıḳanlar ḥāṭır-ı nā-şādumı yā Rabb şād olsun
Benim’çün nā-murād olsun dēyenler ber-murād olsun

166:Ulvî mahlaslı şiirler hakkında yapılan çalışmalarda bu şiire ulaşılamamıştır.(bk. kaynakça)
Ulvî bu şiirinde, Nā’ilî’nin bir gazelini tesdīs etmiştir.

3

Göñül oldukça pür-ğam cümle halkı şādmān ister
Dögülür zār u nā-kām olsa dehr-i kāmṛān ister
Cihānı kendü gibi şanma zār u nā-tüvān ister
Meşeldür gerçi dēr yıkılanı yıkılan ister*
Yıkānlar hāṭır-ı nā-şādumı yā Rabb şād olsun
Benüm'çün nā-murād olsun déyenler ber-murād olsun

4

Revān olunca rūḥum hāne-i vīrāne-i tenden
Kimesne istemem rencide-hāṭır olduğun benden
Ḳabūlümdür ne gelse cevri-i yār ü ḳahr-ı düşmenden
Murādı bu dil-i nā-şād u kāmūñ bu durur senden
Yıkānlar hāṭır-ı nā-şādumı yā Rabb şād olsun
Benim'çün nā-murād olsun déyenler ber-murād olsun

5

Olup derd-i belā-yı dehre döndi tīga im'itād
Ḳoyup bu maṭla'[1] ḥand-ile kendi 'Ulvī-i nā-şād
Murād üzere mülkde görüşüp şenlik yüzün üstād
Ḥarāb-ābād 'ālemden çekerseñ cevri-ile bī-dā[d]
Yıkānlar hāṭır-ı nā-şādumı yā Rabb şād olsun
Benim'çün nā-murād olsun déyenler ber-murād olsun

T̄alib Efendi

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- [38^a] 1 Neşātı gönlümüñ ol gül-'izāra qalmışdur
Küşāyiř-i dil-i bülbul bahāra qalmışdır
- 2 Kenār ümīdi ile bu sefīne-i dilümüz
Hemān müsā'ade-i rüzgāra qalmışdur
- 3 Nevā-yı perde birün-ı fiğān u bī-ārām
Şeb-i hicirde dil-i bī-қarāra qalmışdur
- 4 T̄abīb kārı rüyuma dēr hemān*
İşüm ḥabīb-ile Kirdigāra qalmışdur
- 5 Vişāl-i yār-ıladur zevқ-i 'ıřқ ey T̄alib
Bitince şöḥbetümüz nev-bahāra qalmışdur

167: T̄alib mahlaslı şairlerin şirleri hakkında yapılan qalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır.(bk. kaynakqa)

Şu'urî Çelebi

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Nigāh-ı sūz-ı 'ālemsin kâderin kânda ben kânda
Tecellâ-yı cemâl-i yâre tākāt kânda ben kânda
- 2 Bu baht-ı müsâ'id-ile felek şî'r étse de olmaz
Vişâl-i şâhid-i âmâle kudret kânda ben [kânda]
- 3 Érişmez dest-i kûtâh taleb-i dāmân-ı ümmide
Niyâz-ı şâh-ı mülk-i nâza ruḥşat kânda ben [kânda]
- 4 'Abeş feryād éder her seher ki kûy-ı dilberde
Bu tîre-baht-ıla te'sîr-i himmet kânda ben kânda
- 5 Hümâ-yı evc-i ḥüsni şayda fikr ü sa'yi sehivde
Kažâ-yı 'ışkda dām-ı muḥabbet kânda ben kânda
- 6 Éderdüm sūz-ı dille ben hilâli na'l-i der-âteş
Velîkin ol perî-ruḥsârı da'vet [kânda ben kânda]
- 7 Der-âgüş-ı miyânı bir nefes ḥ'âb içre de olmaz
Murâd üzere Şu'urî-i vuşlat kânda ben kânda

Sehmî Çelebi*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

- 1 Bezm-i vaşl-ı yārda bî-hüde taqrîrûñ nedür
Sen nesin ey hâme-i küstâh taqrîrûñ nedür
- 2 Mest-i 'ışkı azıcuğ gîsû-yı dilberdür tutan
Yoğsa sen Ādem misin ey şıhne zencîrûñ nedür
- 3 Sînemüzde nüşha-i pîçîdeveş hıfz eylerüz
Bilmezüz ammâ ki nef'-i zağm-ı şemşîrûñ nedür
- 4 'Ālemi kırmağ diler ol şeh-süvâr-i mülk-i nâz
Söyleye ey ğamze sende hüsni tedbîrûñ [nedür]
- 5 **Sehmiyâ** beñzer yine bir tâze derdüñ var seniñ
Bu nihân-ı girye bu âh-ı cihāngîrûñ nedür

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Şevk-i la‘lūñle o kim mest mey-i āşām olmaz
Vāķıf-ı cilve-i nev-şāhid-i ilhām olmaz
- [38^b] 2 Şāhsār-i eşer-i şālsa sipihre sāye
Ehl-i dil mazhar-ı şādān-ı ikrām olmaz
- 3 Bulmaz esbāb-ı recā mertebe-i ħüsn-i ķabūl
Dil-i dānāda nişān-ı ŧama‘-ı ħām olmaz
- 4 Eylemez ‘izzet-i gerdūna nigāh-ı rāĥat
Kām-ı himmet heves-ālūde-i evhām olmaz
- 5 Dā’im eylerse n’ola vaşf-ı ‘izāruñ **Sehmī**
Būlbūl-i gülşen-i Ķudse dem-i hengām olmaz

170:Sehmī D.,s.154-155

2b:şādān:şād-ābīD.

4a:rāĥat:raĥbet D.

Ġubārī Efendi*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

- 1 Faşl-ı germāda 'aceb rāḥat-fezādur mirvaḥa
Eller üstünde yēr eylerse sezādur mirvaḥa
- 2 Ġonca-i cān u dili bī-minnet açmaḳda müdām
Ġayret-i luṭf-ı nesīm-i dil-küşādur mirvaḥa
- 3 Her ne dem taḥrīk olunsa dilleri berbād éder
Kākül-i dilber gibi ehl-i hevādur mirvaḥa
- 4 Her nefesde cisme rāḥat cāna şilḥat baḥş éder
Rūḥ-perver nefḥa-i feyz-i 'aṭādur mirvaḥa
- 5 Ey **Ġubārī** rūzgāruñ minnetin çekme yüri
Naḳd-i cāna al ki yār-i pür-vaḳārdur mirvaḥa

Rācī Çelebi

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Dil hevā-yı zülf-i pür-tābuñla āh étmekdedür

Sālik-i esāvidiz şeh-nür siyāh étmekdedür

2 Dil-i dehā'et füsün-ı gamzeñ olmağ istemez

Geh teğāfülde éderse geh nigāh étmekdedür

3 Şem'-i āhum pertev-i mihr-i cemālūñ şevķına

Nür u pür-nür-ı çerāğ-ı mihr ü māh étmekdedür

4 Vërme ruḥşat çin-i ebrü-yı teğāfülzāruña

Ḳıble-i erbāb-ı 'ışkı şürgāh étmekdedür

5 Kān-ı feyz ü şān yaña olmağ **Rācī** gibi

Semt-i 'ışk içre vücūdın ḥāk-i rāh étmekdedür

172:Rācī mahlaslı şiirler hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)

El-Hazret-i Tālib Efendi

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Nev-heves 'āşıkda eşk-i lāle-gün efzün olur
Çeşm-i dāğ-ı nāzda elbetde hūn efzün olur
- 2 Hādişāt-ı dehri gördükçe olur 'ārif hamūş
Rūzgār ile o deryāda sükün efzün [olur]
- 3 Hicrden vuşlatda çokdur girye-i mestān-ı 'ışk
Kim bahār eyyāmı seylāb-ı cünün efzün [olur]
- [39^a] 4 Şimdiden raḥm eyle ḥāl-i 'āşıkā yoḥsa çi sūd
Şoñradan üftādegāna reh-nümün efzün [olur]
- 5 Hāzret-i üstād-ı gül-rāmī efendi-kim müdām
Şoḥbetin gördükçe Tālib'den fūnün efzün [olur]
- 6 Kimse çekmez çekdügi cevri anuñ'çündür meger
Ehl-i ṭab'a şīve-i gerdün-ı dūn efzün olur

173:Tālib mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır.(bk. kaynakça)

El-Hazret-i Resim Efendi

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Ne sāmān-ı taḥammül var ne şabır u vefā kaldı
İşüm ey çāre-sāz-ı 'ācizān āḥir saña kaldı
- 2 Ne çekdümse mükāfāt-ı vefādur baña ammā sen
Ne cevr étdüñse yanuña senüñ ey pür-cefā kaldı
- 3 Ne var gül-mākdemüñle ḥākden ref' ile teşrīf ét
Gözüm yollarda ey nūr-ı başar çün nakş-ı pā [kaldı]
- 4 Henüz āşār ile yād éderler şüretā bağsañ
Ne İskender ne ḥod-āyīne-i gītī-nümā kaldı
- 5 O deñlü 'arşa-ı ma'nide irḥā-yı 'inān étdüm
Tekāpūdan kemiyyet ḥāme āḥir **Resimā** kaldı

174:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

Nābī Efendi*Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün*

- 1 Yārı açdum açıl ey ğonca dehānum diyerek
Bezme geldi gele ey serv-i revānum diyerek
- 2 Haṭṭ ber-āverde olan tāze dem-i vuşlatda
Başka bir zevk vērür geçdi zamānum [diyerek]
- 3 Āh bir kerre miyānını alup āġūşa
Sīneye çeksem o sīmīn-teni cānum diyerek
- 4 Pāyine bāri bu taqrīb ile düşsem yārūñ
Āh qalmadı meded şabr u tüvānum diyerek
- 5 Yār söyletdi baña bu ğazeli ey **Nābī**
Söyleye söyleye ey tāze zebānum diyerek

175:Nābī D., s.797-798

1b:serv-i revānum:şüh-ı cihānum **D.**

2 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.

2b:diyerek **-M.**

4 :Bu beyit, age.'de 2.beyittir.

4b:Qalmadı āh meded tāb ü tüvānum diyerek **D.**

Nābī Efendi*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

- 1 Gülsitān-ı dehre geldük reng yok bũ kalmamış
Sāye-endāz-ı kerem bir naḥl-ı dil-cũ kalmamış
- 2 Eylemiş der-beste dükkānın ṭabīb-i rüzgār
Ḥoḳḳa-ı pīrūze-i gerdūnda dārũ kalmamış
- 3 Teşnegānuñ çāk çāk olmuş leb-i ḥ'āhişleri
Çeşmesār-ı merḥametde bir içim şũ kalmamış
- 4 Ḳadrin añlar yok bilür yok merdüm-i sencidenüñ
Çār-süy-ı kâbiliyetde terāzũ kalmamış
- 5 Ceş-i ğamdan kanda etsün ilticā ehl-i niyāz
Ḳal'a-ı himmetde **Nābī** burc u bārũ kalmamış

El-Hazret-i Tālib Efendi

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- [39^b] 1 Yok kabiliyyetim ten-i cānānı görmege
Kādir mi kimse dīde ile cānı görmege
- 2 Ölsün mi derd-i firkat ile ey tabīb-i nāz
Gelmez misin bu haste-i hicrānı görmege
- 3 Küstāh da'vet eyler idüm 'arz-ı hāl ile
Bir çāre olsa ol şeh-i hūbānı görmege
- 4 Evvel nıgehbanuñ idük şimdi ey perī
Bir kerre kâ'ilüz seni pinhānı görmege
- 5 Dilber vişāl-i haṭṭına ta'līk eylemiş
Muhtāc olduḡ ol haṭ-ı reyhānı görmege
- 6 Her şīşe dil ne kādir aña pehlivān gerek
Rıṭl-ı girān-ı 'işve-i hūbānı görmege
- 7 Lābūd bu niceden çekilür bir kenāra lebūñ
Sāmān-ı 'ömr-i Nūh gerek anı görmege

177:Tālib mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır.(bk. kaynakça)
Kendinden sonra gelen iki şiirle aynı vezin ve kafiyede olan bu şiir, zemin şiir olarak yazılmıştır..
Yayımlanmış nazire mecmualarında bu şiir bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

- 8 Döndüm hilāl-i rūziye ḥasretle **Ṭālibā**
Bir niçe gündür ol meh-i tābānı görmege
- 9 Êtdüm bu nazm-ı sārī-i mir'āt-ı imtiḥān
Ḥüsn-i ruḥ u ṭabī'at-ı yārānı görmege

178

Fazīletli Ḥ'āce Efendi

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Dil meyl éder ḳadd-i ḥırāmānı görmege
Sevdāsı Şimdi kākül-i cānānı görmege
- 2 Bīdār-ı Őiyātāne baña sedd-i rāh olur
Bir kerre ḥ'ābda ruḥ-ı cānānı görmege
- 3 ÇeŐm-i sefīde kūŐe-i beytü'l-ḥazān gerek
Bī-perde çehre-i meh-i Ken'ān'ı görmege
- 4 HemīŐe Őīne muĖ-beçenüñ müŐteriḥ hezār
Çok kimse var seyekte anı görmege*
- 5 Hengām-ı 'azim-i rāh geldi ḥāzır ol
Başla tedārik-i 'ademistānı görmege

178:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

Nazire olan bu Şiir, yayımlanmış nazire mecmualarında bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

Es' -Seyyid Belîğ Efendi

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Git 'Acem bīm kūyuna cānānı görmege*
Kimdür şitāb eyleyen cānānı görmege
- 2 Elde gelüp şīşe 'aceb dūrbīn-imiş*
Cām-ı şarāb-ı vuşlat-ı hūbānı görmege
- 3 Ol gül-nihāl-i bāğ-ı melāḥat laṭīfdür
Zāhid hezār-dīde gerek anı görmege
- 4 Almış şūḥ destine tīğ-ı 'itābını*
Gelmekte kayd-ı 'āşık u ḥayrānı görmege
- 5 Bir nātüvān-ḥaste-i zārum o mehe kim
'Āciz ṭabīb derdüme dermānı görmege
- [40^a] 6 Döndüm hilāl-i 'ıyde baḳan rūzedār [o] ben
Şimdi **Belîğ** ol meh-i tābānı görmege

179:Belîğ mahlashı şiiirlerle ilgili çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)
Nazire olan bu şiir, yayımlanmış nazire mecmualarında bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

Ṭālib Efendi El-Merḥūm

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Gelür meyhāneden ol 'işvebāz āheste āheste
Hırām eyler o mest-i cām-ı nāz āheste āheste
- 2 Şaḡın ey mürğ-i dil tiz olma şayd-ı dilrübālarla
Ėder ḡaşd-ı şikārı şāhbāz āheste āheste
- 3 Fiḡān-ı bülbül bī-çāre mi şanduñ şaḡn-ı gülşende
Deger ḡūş-ı güle ol bed-niyāz āheste āheste
- 4 Daḡı nev-reste dērilmez niyāz-ı 'āşıkı ey dil
Olur ol naḡl-ı nāza keşf-i zār āheste āheste
- 5 O şūḡ-ı 'işve-cū vērseydi bir dem ruḡşat ey **Ṭālib***
Ėderdüñ derd-ile sen de niyāz āheste āheste

180: Ṭālib mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)
Kendinden sonra gelen şiirle aynı vezin ve kafiye olan bu şiir, zemin şiir olarak yazılmıştır. Bu şiir, yayımlanmış nazire mecmualarında bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

Nazım Efendi

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Hırām eyler o şūh-ı 'ıŝkbāz āheste āheste
Gelür hānçer be-dest ol serv-i nāz āheste āheste
- 2 Temennā eyle vaşlın cev-r-i dildāra taḥammül kıl
Aña te'sīr eder bir gün niyāz āheste āheste
- 3 Gider encīrgāh-ı ışkda mürğ-ı dili şayd[a]
Elinde dām mürğ-ı fitne-sāz āheste āheste
- 4 Felek de böyle qalmaz ey dil-i ŝeydā seni bir gün
Alur āḥir ele ol dil-nevāz āheste āheste
- 5 Ciger-kanıyla taḥrīr étmede vaşf-ı leb-i yārı
Nazīmā ḥāme-i mu'ciz-tırāz āheste āheste

181:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

Nazire olan bu şiir, yayımlanmış nazire mecmualarında bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

Şābit Efendi El-Kāzī*Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün*

- 1 N’eyleşem ben de dil-i hasteye bilmem n’êtsem
Zehr-ise işledemez zaħmına merhem êtsem
- 2 Beni ħummā-yı ğam u miħneti çok incitdi
Tıtsam ol şūħı birez örseleşem incitsem
- 3 Tā leb-i ħavzla tırmiş varup ol serv-i revānum
Varsam ardından uşul ile doķunsam êtsem
- 4 Uñma yatma dēr-iken şā‘iķa-i āteş-i āħ
Dāne-i eşk ‘aceb dēr mi ki uñsam meleşem
- 5 Bu ħarābat ile **Şābit** olalum sulţānum
Dil-i virānumı başuñda yıķılsam gitsem

182:Bosnalı Şābit D., s.472-473

1a:n’eyleşem:n’işleşem**D.**1b:zaħmıña:zaħmuma **D.**3a:ħavzla:ħavzda **D.**3a:serv-i revānum:serv-i revān **D.**4a:yatma:bitme **D.**4b:meleşem:bitsem **D.**5a:olalum:olamam **D.**5b:başuñda:yapsañ da **D.**

Vecdî Efendi

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- [40^b] 1 Sînede bir şüh-mest kec-i külâh ister gönül
Bâ'is-i âh u nedâmet bir günâh ister gönül
- 2 Sâyeveş pâyân-ı Mecnûn gibi meftûn olmağa
Serv-ğad bir dilber-i âhû-nigâh ister gönül
- 3 Şem'-i bezm-i derd-i mihr-i devr-i ğam dilberi
Ârzü eyler ne hürşid ü ne mâh ister gönül
- 4 Gülşen-i dehrûn güline sünbüline kim bakar
Rüy-i âl u turra-i zülf-i siyâh ister gönül
- 5 Ol büt-i 'âlî-cenâb u ser-keşûn bilmez miyim
El irişmez vaşlına ammâ ki âh ister gönül
- 6 Eski rüsvâlîkları **Vecdî** gelüpdür yâda yine
Nâm u neng-i 'işmeti étmek tebâh ister gönül

183:Vecdî D., s.106-107

1a:şüh-ı mest:şüh-ıtab'D.

2a:pâyân-ı:pâ-mâl u D.

3a:devr-i ğam-ı dilberi:rüz-i ğam bir dilberi D.

6a:Vecdî:ey Vecdî D.

Olmuş iken nâ'il-i kem-ter nigâh-ı iltifât/Ruğşat-ı bûs u kenârı gâh gâh ister gönül-M.

Emîn Çelebi

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Başla ey muṭrib yine āġāzeve şehnāzdan
Ġayrı kārı yokdur 'uşşākuñ nevā vü sāzdan
- 2 Atı oynadıdur ol şāhuñ ser-i kūy-ı cefā
Māt étdükde teġāfül eyle <olma> sīne-kūbdan
- 3 Yārı gördükde teġāfül eyle olma sīne-kūb
Kebk-i deşt-i nāz olur remgerde ṭabılbāzdan
- 4 Ķadrini bil dūn-ı himmet olma kim māni' olur
Evc-i istiġnāya 'Anḳā-yı dil-i pervāzdan
- 5 Ġulġul étsün şarrāfī-i añlamuñ ey **Emîn**
Ķalb-i ḥussādı ṭutuşdur şu'le-i āvāzdan

184:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

Kendinden sonra gelen şiirle aynı vezin ve kafiyede olan bu şiir zemin şiir olarak yazılmıştır.. Bu şiir, yayımlanmış nazire mecmualarında bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

Enīs Efendi

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Naşşuñı aldırma havf ét çeşm-i efsünbāzdan
El-ḥazer ey kebk-i 'ālem pençe-i şehbāzdan
- 2 İbtidā-yı 'ışqda eyle tefekkür āḫirīn
Şüret-i encāmı gör āyīne-i āgāzdan
- 3 'Āleme şubḥ-ı kıyāmetveş olur sūreş figen
Çeşm-i hemzenüñ şafaḳ oldukça ḥ'āb-ı nāzdan
- 4 Lālezār-ı dāğdur bāğ-ı derūn-ı bülbülüñ
Sūz-ı ḥasretten gehī geh şu'le-i āvāzdan
- 5 Cevşen esāsına ki sūrāḥ sūrāḥ étse de
Olma dü-gerdān **Enīs** ol şūḥ-ı tır-endāzdan

185:Enīs mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)
Nazire olan bu şiir, yayımlanmış nazire mecmualarında bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

Naḥîfî Çelebi

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Kimsenüñ sermāye-i ārāmı ğāret olmasun
Kimseler āvāre-i deşt-i melāmet olmasun
- 2 Bir serāmed dilrübā gördüm dēdüñ gülzārda
Gördüğüñ ey bād-ı şubḥ ol serv-ķāmet olmasun
- [41^a] 3 Ğam yēme bir gün ērersin vaşla dērseñ sen baña
Mev'id-i vaşluñ şaķın rüz-ı kıyāmet olmasun
- 4 Biz saña öldür raķıbi dēmeden maķşūdumuz
İsterüz bī-çāre maḥrūm-ı şehādet olmasun
- 5 [Kāse kāse] zehr-i ğam nūş eyledüm 'ışķuñla ben
Dest-i cevrinden neler çekdüm şikāyet olmasun
- 6 Ol ķadar āmādedür çāk-i girībān étmege
Çeşm-i şūḥundan Naḥîfî'ye işāret olmasun

186:Naḥîfî D., s.387

3 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.

3a:vaşla dērseñ sen:vaşluma dērsin D.

4 :Bu beyit, age.'de 6. beyittir.

5 :Bu beyit, age.'de 3. beyittir.

5a:kāse kāse -M.

6 :Bu beyit, age.'de 7. beyittir.

Çeşmüñi ālūde-i küḥl-i teĝāfūl eyleme/'Aşıķ-ı bīmāra āfet üzre āfet olmasun -M.

Şābit Efendi*Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün*

- 1 Üftāde ey serv-i revānum déye düşdüm
Démezdi bu söz ğaflet ile söyleye düşdüm
- 2 Hum-hāne-i 'ıŝkuñda koyup pāy-i sebātum
Endīŝe-i ŝahbā-yı lebūñle meye düşdüm
- 3 Gögsünden bir ĩmān-ı bütün yāra ŝataŝdum
Bir gül gibi berrāk güzel sīneye düşdüm
- 4 Mir'ātda görüp hüsni ol māh démez mi
'Aqlum gidiyor kalduruñ āyīneye düşdüm
- 5 **Şābit** kalmamla hünerüñ kānını buldum
Bir cevheri çok māye-i gencīneye düşdüm

187:Bosnalı Şābit D., s.476

1a:üftāde:üftādeñem **D.**1b:démezdi:düşmezdüm**D.**2a:koyup:kayup **D.**

3 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.

3a:gögsünden:gögsünde**D.**3a:yāra ŝataŝdum:yāri düşürdüm **D.**

4 :Bu beyit, age.'de 5.beyittir.

5 :Bu beyit, age.'de 6. beyittir.

Bir neyze üftāde olup dā'ire der-kef/Alüfte maķāmında hevā-yı meye düşdüm **-M.**

Mevlānā Ṭālib Efendi*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

- 1 Dilleri ḥandān éder ḡulḡul-i mīnā-yı 'ışk
Ḡonca-i ṭab'ı ecir-i bülbul-i ḡüyā-yı 'ışk
- 2 Şimdi dil-i zārımuñ sünbül-i destār éder
Ḡays'ı perīŝān éden ṭurra-i Leylā-yı 'ışk
- 3 Gerden-i ḡamuya da ṭavḡ-ı muḡabbet ḡomıŝ
Servi éden cūyla silsile-i ber-pā-yı 'ıŝk
- 4 'Āŝıḡa vērmez amān sīlī-i derd ü belā
Birbirin örince dürr-i mevce-i deryā-yı 'ışk
- 5 Ḥāl-i dil-i dilrübā-yı ḡüb bilür **Ṭālibā**
Yūsuf'a ma'lūmdur ḡüsün Züleyḡā'ya 'ıŝk

Resim Efendi Selleme

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 O zülf-i ham u ham u tār u tārı n'eyleyeyim
Bu dil dedükleri aşıftekarı n'eyleyeyim
- 2 Çıkardı perde-i şehnāzı tā hüseyñiye dek
Nevā-yı vaşla muhālif qararı n'eyleyeyim
- 3 Humār-ı ye's-ile muhtel-dimāğ-ı şevk olduk
Ümīd-i teşne-i la'l-i nigārı n'eyleyeyim
- 4 Kemend-i āh eskidi dükendi dāne-i eşk
Ne çāre şayda o vaşşī şikārı n'eyleyeyim
- [41^b] 5 Zamān-ı haṭṭ düşer-imiş vişāl-i yār [e **Resim**]
Hazān-ı der-pey olan nev-bahārı n'eyleyeyim

189:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

Kendinden sonra gelen şiirle aynı vezin ve kafiyede olan zemin şiir, yayımlanmış nazire mecmualarında bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

Huldî Efendi

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Hâṭ érdi fikr-i la'l-i yâri n'eyleyeyim
Bahâr geçdi mey-i hoş-guvârı n'eyleyeyim
- 2 Dem-i ḥaṭṭında būs étmek oldu la'lin*
Ben öyle bî-dem olan nev-bahârı n'eyleyeyim
- 3 Ḳomaz rehâ bula göñlüm kemend-i zülfünden
Firîb-i ğamze-i merdüm-şikârı n'eyleyeyim
- 4 Sifâl-i köhne-i küy-ı nigâr yetmez mi
Ya elde sâġar-ı gevher nigârı n'eyleyeyim
- 5 Derûna bâ'is-i şad ḥâr ḥâr olur*
Hemîşe vaşf-ı ḥaṭ-ı müşġbârı n'eyleyeyim

190:Kime ait olduġu tespit edilememiştir.

Nazire olarak yazılmış bu şiir, yayımlanmış nazire mecmualarında bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

Rüşdî Efendi Merhûm

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Derdüm firāk-ı yār ile bīmār olan bilür
Hālüm bilürse 'āşık-ı ğam-ı h̄ār olan bilür
- 2 Ben künc-i ğamda çekdüğümü hicr-i yār ile
Fırkat deminde derd ü ğama yār olan bilür
- 3 Zevk-i 'itāb u çāşnî-i zaḥm-ı 'ışkuñı
Mecrūḥ-ı tîğ-ı ğamze-i dildār olan bilür
- 4 Rîş-i derün u derd-i dil-i zārumı benüm
Mecrūḥ-ı zaḥm-ı ḥançer[i] āzād olan bilür
- 5 Fırkatde olmayan ne bilür kadr-i vaşluñı
Zevk-i vişāli ḥasret-i dīdār olan bilür
- 6 Derd ü ğamuñ-ıla çekdügi rüz u şeb dilüñ
Yār-ı sitemle **Rüşdî** gibi zār olan bilür

Merhūm Seyyid Şabrī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Eşk-ile eyledüm rahv érdi dem-i şabāh-ı 'ışk
Cān gözüñ açdı na'ra-i Hıyy'ale'l-felāh-ı 'ışk
- 2 Āh dem-ā-dem gör sāhil-i vaşıl ise murād
Menzil alur mı felek evvel seçüñ riyāh-ı 'ışk
- 3 Şançdı çekse elif sīneme yazılır gönül
Olur ol şerha 'āşıkā māye inşirāh-ı 'ışk
- 4 Meykede fenāda yok kimsede neşve-i cünün
Çays şulandı gibi hep şīşe ile rebāh-ı 'ışk
- 5 Lāzım olur-ise çek şu'le-i bādeden kaç
Hāşılı bu ki Şabriyā elde gök-silāh-ı 'ışk

‘Ālī Merhūm

Mefā‘īlūn Mefā‘īlūn Mefā‘īlūn Mefā‘īlūn

- 1 Cināndan ehl-i ‘ışka āstān-ı dilrübā yégdür
Marīza gülsitāndan kūşe-i dārū’ş-şifā yégdür
- 2 Vişāli bā‘is-i firkat firākı mūcib-i vuşlat
Anuñ’çün ehl-i dil yanında hicr-i dilrübā yégdür
- [42^a] 3 Göñül bir görme cām-ı meyle şahbā-yı leb-i yāri
Şarāb-ı dil-küşādan geç o la‘l-i cān-fezā yégdür
- 4 Dèmişdük gamzesine borcum genc vérmek
Tekāsül eyleme ey dil anı étmek edā yégdür
- 5 N’ola ‘uşşāk içinde ‘Ālī’ye lūţfuñ ziyād étseñ
Hezārān āşnādan bir muħibb-i bī-riyā yégdür

193:‘Ālī mahlaslı çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)

‘Ālī tarafından yazılan bu şiir, Bākī’nin “Cihāñuñ ni‘metinden kendü āb u dānemüz yégdür/Ēlūñ kāşānesinden kūşe-i vīrānemüz yégdür” beyiti ile başlayan ve beş beyitten müteşekkil olan gazeline yazılmış bir naziredir.

Şeyhülislām Bahāyī Efendi

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

- 1 Geh baña vü geh hıncır-i bürrāna baqarsın
Maqşūduñ eger cān-ise cānā ne baqarsın
- 2 Her va'di edersin nice biñ 'ahd ile muhkem
Ammā yine ne 'ahde ne peymāna baqarsın
- 3 Şad hayf ü şad efsūs ki ol çeşm-i siyehle
Dānāyı koyup merdüm-i nā-dāna baqarsın
- 4 Ey ğamze-i cellād nedür çāk bu kadar nāz
İş görmede çün sen dağı fermāna baqarsın
- 5 Söyleşmek olurdu ğam u miñnetle **Bahāyī**
Ammā yine sen hātır-ı yārāna baqarsın

194:Şeyhülislām Bahāyī D., s.252

1a:vü:ol **D.**

4a:çāk:tā **D.**

Havf etme misün kim alışa vaşş ile çeşmün/Vaşşī-şıfat ol deñlü ki yabāna baqarsın -**M.**
Ābād ola dersün olur ol dağı perişān/Ol çeşm ile kim bu dil-i vīrāna baqarsın -**M.**

Kelīm Efendi Merhūm*Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün*

- 1 Ey dil niçe bir hancer-i cānāna baqarsın
Yolunda ğaraż ölmek ise yā ne baqarsın
- 2 urtulmaduñ ümmīd-i vişāl étmeden āhir
Öldüñ bu elemle dağı dermāna baqarsın
- 3 ‘Uşşāķ-ı bedir nev’-ile kām o şehden
Sen bunda gönül nevbet-i ihsāna baqarsın
- 4 Gelseñ de eger yanına ben ays-ı hazīnüñ
Vaşşī-peçe āhū gibi yabana baqarsın
- 5 Hicrānuñ-ile oldı **Kelīm**-i suhanārā
Ey nāsih-i āyīn Mesīhāne baqarsın

Müfred**El-Hazret-i Resīm Efendi***Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün*

- 1 Şadā-yı ra‘d u pür-zürı şebah[in]den ‘ibāretdür
Nigāh olsa felek bir iki günlü ubbe sā‘atdür

195:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

Kelīm tarafından yazılan bu şiir, Şeyhülislām Bahāyī Efendi'nin “Geh baña vü geh hancer-i bürrāna baqarsın/Maķşūduñ eger cān-ise cānā ne baqarsın” beyiti ile başlayan ve beş beyitten oluşan gazeline yazılmış bir naziredir.

196:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

El-Hazret-i 'Ārif Efendi

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 'Ayb éder hāl-i dil-i āşüfte sāmānum gören
Görmeden ol şüh eṭvār-ı perīşānum gören
- 2 Olmamağ mümkün mi üftāde o naḥl-ı 'işveye
Hāk-i rāh olmaz mı ol serv-i hırāmānum gören
- 3 Olduğın bilmez mi ğurufātum şūrīde gibi
Cüş-ı seylāb-ı sirişk ü çeşm-i giryānum gören
- 4 Tevbegāhum hārzār-ı vādī-i ye's olduğı
Añlamaz mı çāk taraf-ı ceyb ü dāmānum gören
- [42^b] 5 Olsam ey 'Ārif mürettib-sāz almaz 'aynına
Tumṭurāk-ı Husrevān-ı naẓm u dīvānum gören

197:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

Faşihî Efendi

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Anuñ'çün cān-1 müştāka haber cānāneden gelmez
Ki eşküm gibi kūy-1 dilrübāya her giden gelmez
- 2 O Ya'kūbam ki rāh-1 beytü'l-ḥazānum şabā bilmez
Meşām-1 cāna būy-1 feyz-baḥş-1 pīreheh gelmez
- 3 Budur zannum ki tā şubḥ-1 kıyāmet nesl-i Ādem'den
O mihr-i ḥüsne mānend bir civān-1 semenin gelmez
- 4 Gelüp gitmekde niçe şubḥ-1 ğam şām-1 elem ammā
O mihr-i evc-i istiġnā o māh-1 pür-fiten gelmez
- 5 Görenler şi'rüñi ḥükm étdiler bir daḥı bu gūne
Senüñ gibi **Faşihā** mīr-i dīvān-1 suḥan gelmez

T̄alib Efendi

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Olsa olmaz d̄ide-i Ya'k̄üb-ı nā-bīnā ğarīb
Bu meşel meşhūrdur d̄erler ölür a'mā ğarīb
- 2 Yād edüp 'azm-i sefer düşdük vaṭandan ğurbete
Gitti gül gülşende kaldı bülbül-i şeydā ğarīb
- 3 H̄āṭır-ı aĝyārda naķş-ı ḥayāl-i dilrübā
Sūmnāt içre mişāl-i şüret-i 'îsā ğarīb
- 4 Kendi kendi ile hiç olmazsa eder güft şenün
Merdüm-i dīvāne olmaz ḳalsa da tenhā ğarīb
- 5 Ma'nī-i bī-gāne ḳadrin āşnādur fehm eden
Olmaz a'lā étse de her cāy-i nā-bercā ğarīb
- 6 Cāme-i elvān v̄erür ḳat ḳat leṭāfet ḥüsnüne
Lafz olunca T̄alibā rengin olur ma'nā ğarīb

Şerîf Şabrî

Fā'ilâtün Fā'ilâtün Fā'ilâtün Fā'ilün

- 1 Ğonca-i ħandān olup göster tebessüm neydügin
Bülbüle şehnāz édüp bildür terennüm neydügin
- 2 Āsyāb-ı 'ışka düşdüm dāne-i ħālün görüp
Şöyle maĥv oldum ki bilmem şimdi kendüm neydügin
- 3 Bir dem içre kanına girmezdi yüz biñ ħastenün
Ğamze-i 'āřık kişi bilse teraĥĥum neydügin
- 4 'Āřık iseñ yārdan āĥ étme gör pervāneyi
Yana yana cān vērür bilmez tazallüm neydügin
- 5 Tūřî-i ħoř-lehçe-i řab'umdur ey Şabrî benim
Ögreden řā'irlere şarz-ı tekellüm neydügin

Mucibā Efendi

Mefā'īün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- [43^a] 1 Ğamum taħrīr için o kaşı yā bir kez kalem kesmez
Niçün üftādesine ħūn-bahā ol ŧebi dem kesmez
- 2 Kālur mıydı tamāmen böyle el-ħāşıl cevānibüm
Semend-i çarħ geçer vü zāhiren pīr oldu yem kesmez
- 3 Raķībi piş dutdı baña bī-endāze cevr étđi
O derzī āfet-i 'uşşāķına endāmı kim kesmez
- 4 Raķībūñ rüy-ı turş u cedb ü ŧirretinden o māhuñ
Derūn-ı dilde bir ŧūrāya var kim cām-ı Cem kesmez
- 5 Niçün ħūn-ciger-ile işin altun eylemez 'uşşāķ
Niçün bī-çāreler sīm-i sirişkinden dürrüm kesmez
- 6 Bu ğayretler ğılāf-ı ŧīnede oldu nefes ŧemşīr
Raķībūñ meclisinden yā niçün ol ħoş-ķadem kesmez
- 7 Degül faşl eylemek bülbul gibi ğüyā-yı med çekdür
Seni āğyārveş 'āşķlaruñ ey ğonca-fem kesmez

201:Şair hakkında bilgi ednilememiştir.

- 8 Niçün hürşīdveş sen āsmānī cāme giymezsın
Bahāsından ne ğam yıldız kadar ey meh direm kesmez
- 9 Gehī ‘uşşākına eyler teġāfüller*
Muħabbet riştesini hem keser ol şūħ hem kesmez

202

Rezmī Çelebi

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Bülbül iñler bağda gördüm tebessüm ğoncada
Āh āh édüp añdum dehānuñ ğoncada*
- 2 Hancer-i ser-tiz-i ğamzeñ benümdür ey ğonca-fem
Teşne-i hūn-riz hār-ı bī-terahħum ğoncada
- 3 Beñzedürler ğoncaya gerçi dehānuñ ehl-i dil
Söyle cānā var mı bu tarz-ı tekellüm ğoncada
- 4 Ğoncanuñ dibinde peydā kaṭreler şebnem degül
Kaldı çeşm-i bülbül-i şirīn-terennüm ğoncada
- 5 Va‘d eder gāhī ruħun gāhī dehānun dilrübā
Gülde h̄‘āb ammā ki **Rezmī** haḫ bu meylüm ğoncada

202:Rezmī Dīvān'nda bu şiir bulunmamaktadır.

Kendinden sonra gelen şiirle aynı vezin ve kafiyede olan bu şiir, zemin şiir olarak yazılmıştır. Yayımlanış nazire mecmualarında bu şiir bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

'Abdî Çelebi

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Kim ki remz-i la'üñi eyler tefehhüm goncada
Hayretinden 'aqlını ol-dem kıılır kim goncada
- 2 Oldı 'ıtır-ı sünbülüñ ol-ğadar medhüş kim
Kalmadı bir zerre yārāna tekellüm goncada
- 3 Gird-i la'lüñde degül haṭ sūre-i Nūr u Duḥān
Eylemiş kilik-i ḳazā taḥrīr gördüm goncada
- 4 Mātem-i gülden ḥaber vērse aña biñ ḥazān
Olmaz idi bu ḳadar zevḳ-i tebsüm goncada
- [43^b] 5 Nağme-perdāz olsa evvel büt-i gül-çehrenüñ
Gösterirdi 'Abdî'ye ṭarz-ı terennüm goncada

Müfred

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

N'olaydı şehri-i 'ademde iḳāmet étmiş olaydık
Velī mekān-ı mekīni ferāgat étmiş olaydık

203:Abdî mahlaslı şairler hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)
Nazire olan bu şiir, yayımlanmış nazire mecmualarında bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

204:Rāğb'a ait olan gazelin sadece matla' kısmı yazılmıştır.

Kātib Çelebi

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Bahār oldı çemende nāle-i bülbül ziyād olsun
Yine şahn-ı gülistān zeyn olup güller küşād olsun
- 2 Yine dāğ-ı derūnun lāle-i 'uşşāka 'arz etsün
O zerrīn-tācdār ezhāra nergizüñ nefād olsun
- 3 Bu demde bir tolu peymāneye biñ cān vērür 'āşık
Şarāb-ı erguvān elden ele gezsün mezād [olsun]
- 4 Leb-i cūdın alup gel bezme faşl-ı gülde ey sākī
Pey-ā-pey cām nūş étdür bize Cem rūhı şād olsun
- 5 Senā-yı hicrūñ étdi şıhhati zārī hār-ı ülfet
Ne var derdüñe ey bülbül-i dil-i ber-murād olsun

Resm Efendi

Mef'ulü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

- 1 Dil teşne-i esrâr-ı füyûzâta emîndür
Biñ cãn-ile řab'um aña şakird-i kemîndür
- 2 Gencîne-i esrâr-ı řaķâyık dîne lâyık
Dil feyz-i muşabbetle ki pür-nür-ı yaķîndür
- 3 Her ma'nî-i nâ-güfte ki şab'umda nihândur
Güyâ ki şadef içre yatur dürr-i semîndür
- 4 Büy-ı güli neşr eyleyeli bād-ı bahârî
Bî-çâre hezâruñ işi feryâd u enîndür
- 5 Sâķir deseler şab'uma **Resmî** n'ola yārân
Řaķķâ ki sözüñ her biri i'câza şarîndür

‘Azim Çelebi

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

- 1 Perîşân-şân olur-ısañ ki bû-yı cânla bakmazsın
‘Acebdür hâtır-ı ‘uşşâka hîç ey şâna bakmazsın
- 2 Şifâ bî-gâne kânûn-ı tabîb-i çeşm-i şûhuñda
Anuñ’çün hastegân-ı renciş-i hicrâna bakmazsın
- 3 Cerîsin haq budur ey dîde-i ter-çeşm-i dildâde
Olursañ mâcid-i gû gamze-i fettâna bakmazsın
- 4 O şem‘-i hüsne ben yandukça sūz-ı dāğ-ı derdümden
Ne deñlü hîç hîç reşk olur pervâne[ye] [bakmazsın]
- 5 Degülsin şüret-i ahvâl-i gūne vâkıf ey ‘Azim
Verâ-yı perde-i esrâra āgâhâne bakmazsın

Rāsiḥ Efendi

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Seher şad şevkle mestâneveş cüş eylemiş deryā
Gelür kim zevrağ-ı 'ışkı çeküp nüş eylemiş deryā
- [44^a] 2 O daḥı ārzū-yı rü'yet-ile dil gibi gelmiş
Sitanbül şehrinüñ meh-rūların güş eylemiş deryā
- 3 Degüldür şehr-i İstānbül civān-ı nāzenīndür ol
Kenārına çeküp anı der-āğüş eylemiş deryā
- 4 Meger kim bīm [mevc]-i dil-şikāf-ı eşk-i çeşmümden
Yine ḥüsnini ser-tā-pā zırh-püş eylemiş deryā
- 5 oçup her rüz u şeb bir mihr ü mäh-ı 'ālem[i] **Rāsiḥ**
Cefā-yı rüzgārı hep ferāmüş eylemiş deryā

208:Rāsiḥ D., s. 244

1b:gelür kim:meger kim **D.**

4a:meger kim:görince **D.**

4a:mevc -**M.**

4b:yine ḥüsnini ser-tā-pā:ser-ā-pā sīnesin cümle **D.**

5a:her rüz u şeb:şām ü seher **D.**

Ḥasīb Efendi

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Eder aġyārı manzūr u mürüvvet yār baḥtumdur
Beni kaşd-ı helāke ġamzelerdür kār baḥtumdur
- 2 Ḥamūş ol ḥişşemüzdür ḥ^ˆān-ı vaşl-ı yārdan evvel
Bu āh u girye vü bu nāle her bār baḥtumdur*
- 3 Olurdum vāşıl-ı menzilüñe maķşūd ḥayfā kim
Beni ġümkerde-rāh-ı vaşl eden ġaddār baḥtumdur
- 4 O bir necm-i siyehdür burc-ı āteşden ṭulū' étmiş
Ruḥunda ol müdevver ḥāl-i 'anberbār baḥtumdur
- 5 N'ola meftün olursam ol meh-i tābān-ı bī-mihre
Benüm hercā'ī sevmek ey Ḥasīb-i zār baḥtumdur

209:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

Kendinden sonra gelen şiirlerle aynı vezin ve kafiyede olan bu şiir, zemin şiir olarak yazılmıştır. Bu şiir, yayımlanmış nazire mecmualarında bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

'Abdî Efendi

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Beni āzāde eyler dilrübā her bār bahtumdur
Nevāzişler éder aġyāra ol ġaddār [bahtumdur]
- 2 Hārīm ü ünse taġrīb eyleyüp aġyār-ı bedkārı
Beni meclisgehinden dūr éder dildār bahtumdur
- 3 Éder dürc-i dehen haġķında dūnānuñ dūrerbārı
Baña geldükde çıķmaz bir dūr-i güftār bahtumdur
- [44^b] 4 Éderler şafha şafha 'arz-ı hāl ol dāver-i hūsne
Baķar aġvālūmi eş'ār ile eş'ār bahtumdur
- 5 Ķadīm-i āşnā derdine 'Abdî bezm-i dilberde
Olup demine dellāl eylemez iķrār bahtumdur

210:Abdîmahlaslı şairler hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)
Nazire olan bu şiir, yayımlanmış nazire mecmualarında bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

Vāşık Efendi

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Cefā vü cevre yārı eyleyen derkār bahtumdur
Beni giryān éden ne yār u ne aġyār [bahtumdur]
- 2 Ne ḥaṭṭı-yārdur ne zülfi māni‘ seyr-i dīdāra
Baña ‘ālemde gün göstermeyen her bār bahtumdur
- 3 Eger āyīneveş hem-ḥāne olsam ol perī-ruḥla
Çeker mābeyne ḥasret āhenīn-dīvār [bahtumdur]
- 4 Édüp cevr ü cefā her yārumı aġyārla bildük
Beni cān u cihāndan eyleyen bīzār bahtumdur
- 5 Ne ḥaddümdür benüm Vāşık o ‘ālī-ḳadre peyrevlik
Bu vādīde baña başṭ étdüren güftār [bahtumdur]

211:İlāhizāde Mehmed Emin Vāşık Dīvānı'nda ve yayımlanmış nazire mecmualarında bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)

Luṭfî Efendi

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Tağıdan hırmen ü sāmānum[1] her bār bahtumdur
Degül serdî-i mihr ü rûzgār ol kār bahtumdur
- 2 Raşad-ı dārçe-i gam-hāne-i 'ışkını bir kerre
Müşerref étmedi o necm-i gîsūdār [bahtumdur]
- 3 Bu gece cāme-i h̄āb-ı yāre ruḥşat-bîn étdüm ammā
Ne Zühre-i cebīnüm olmadı bî-dār bahtumdur
- 4 Éder ser-rişte-i ümmîdüm üzre 'uḳdeler peydā
Degül çīn ü çīn ü kākül-i dildār bahtumdur
- 5 Beni peyrev éden mihir ü māh-ı çarḫ-ı efzāle
Bi-ḫamdillāh hele ey Luṭfî-i gam-h̄ār bahtumdur

212:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

Nazire olan bu şiir, yayımlanmış nazire mecmularında bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

Nazım Çelebi

Mef'ülü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ülün

- 1 Naḥvetüñ-ile nāz-ı büt-i gönca-lebem ben
Pervāne-i pür-cilve-i şem'-i talebem ben
- 2 Vêrmem ki gelür tāze tebessümle keşākeş
Gel gönca-i gülşenüñe bāğ-ı İremem ben
- 3 Çün dille neşvede tab'-ı selīm*
Müstagnī-i peymāne-i kūy-ı şarabam ben
- 4 Berķ u 'ulüv-i āhla hūrşīd-i şabāham
Derd ü ğam-ile şem'a-i ābrū-yı şebem ben
- 5 Olsam n'ola ābisten-i ḥacāle vü ḥayret
Nīm-i nigeḥ-i nāz-ile pür-tāb u tebem ben
- 6 Dürr-i suḥanum gevher-i nazma ur elümden
Reşķ-i büleğā-yı şi'r ü **Nazım** laķabam ben

213:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Yüzüm sürsem 'aceb mi ol haṭṭ-ı nev-ḥīze sulṭānum
Münāsibdür zer-endüd eylemek haṭṭ-ı hümāyūnı
- 2 Mezārında yaturken **Nādirī** gözler ser-i kūyuñ
Raşad-sāz oldı gūyā seyr éder çāh içre gerdūnı

Fethī Cābir

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

- 1 Sevdā-zede-i zülf-i şeh-i gönca-lebem ben
Mecnūn gibi pūyān-ı kazā-yı talebem ben
- 2 İfşā éderem rāz-ı nihānumı o dem kim
Sermet-i mey-i meclis-i 'ıyş u şarabam ben
- 3 Pür-nūr éder künc-i gamı şu'le-i āhum
Bu tāb ile gūyā ki hemān şem'-i şebem ben
- 4 Mecnūn gibi āvāre-i āşüfte-i cūyam
Dīvāne-i āşüfte-dil ü bü'l-'acebem ben
- 5 Feth oldı baña çün dür-i gencīne-i ma'nā
Pākīze-suḥan şā'ir ü **Fethī** laḳabam ben

214:Nādirī D., s.281

Mecmuada, Nādirī'ye ait gazelin sadece iki beyitine yer verilmiştir.

215:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

Re'fet Çelebi

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

- [45^a] 1 Geh velveleārā-yı çemen bülbül-i zāruz
Yéllerle gehī ḥasret-i bŷy-ı gül-i ḥāruz
- 2 Şahbā-ile dil buldı rehā sürŷy-ı ğamdan
Rindāna fer-'ıyān dem-i faşl-ı bahāruz
- 3 Zincīr-i cünŷnı bize arz eylesŷnler*
Biz bender-i ḥam-ender-ḥam-ı kākŷl-i yāruz
- 4 Kār eyledi cān u dile maḥmŷruma hicrān
Ḥumārakeş-i nŷş-ı mey-i vaşla nigāruz
- 5 Sen **Re'fetyā** dāĝ-ı şerer-i bāş-ile faḥr ét
Biz nāzır-ı ḥayret-zede vŷ ḥāl-i 'izāruz

Vecdî Çelebi

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Hüsni-yāruñ 'arız-ı táb-āverinden bellüdüdür
Maṭla'-ı iḳbāl[i] mihr-i enverinden bellüdüdür
- 2 Şu vérür şemşirine çün şehid-i ğamzeden
Resim-i hūn-h'ārı kızıl ḥancerinden bellüdüdür
- 3 Seyr kıl dünyāyı ebrūda ḥāl-i diliri
Māh-ı nev zirā zuhūr-ı aḥterinden bellüdüdür
- 4 Çün gül-i hūrşiddür sermede mürĝ-ı 'ışık
Şāh-ı özünüñ muḥabbet efserinden bellüdüdür
- 5 Cādū-yı kilik-i vecde ben déyemem siḥr-i mübîn
Güft ü ğüy-ı nazim mu'ciz-perverinden bellüdüdür

217:Vecdî mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır.

Tālib Efendi

Mef'ū'lü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Düşdümse çāh-ı miḥnetüñe rif'atüm budur
Ey Yūsuf-ı memālik-i dil 'izzetüm budur
- 2 Rūzī olursa 'ıyd-ı vişāli o mehveşüñ
Ḳurbān-ı ḥāk-pāyi olam niyyetüm budur
- 3 Mūrān ḥaṭṭ-ı şeh-dilini gösterüp demiş
Kesdür ruḥunda bā'ış-i cem'iyetüm budur
- 4 Vemiş ğubār-ı ḥaṭı o şūḥa ḥüsün
Būsunda maṭla'[1] degülem ḥayretüm budur
- 5 Ḳāzī-i 'ışk vaşluñı ḥükm eyledi baña
Rūyuñda ḥaṭṭ-ı sebz degül ḥüccetüm budur
- 6 Maḥmūr-ı çeşmüñem senüñ ey mest-i cām-ı nāz
Fıkr-i şarāb-ı la'lüñ-ile ülfetüm budur
- 7 Oldum şarāb-ı eşk-ile āgeşte **Tālibā**
Erbāb-ı 'ışk içinde benüm ḥürmetüm budur

218:Tālib mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır.(bk.kaynakça)

Kıt'a-i Tâlib Efendi

Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ûl

Gitdükçe görünmez oldı ruhsâreleri
 Eksilmede şehr-i hüsn mehpâreleri
 Bir dilber-i mürğbâza meftûnuz kim
 Örgetmede gece şayılmaz âvâreleri

Resîm Efendi

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- [45^b] 1 Göñül geçmez ruḥ-ı dilberden olmaḳla ḥaṭ-âverde
 Ziyâ-yı mihr-i 'âlem-tâba olmaz ebr ile perde
- 2 Tehî ḳalsa 'aceb mi âşyân-ı çeşm-i bî-dârum
 Şeb-i firḳatde âhum mürğ-ı ḥ'âbı étدی remkerde
- 3 Tûlû' étmiş şafaḳda âftâb-ı 'âlem Ârâd'da
 Gören ey meh 'izâruñ 'aksini mir'ât-ı sâğarda
- 4 Şehâdet-ârzü ol teşneyem kim çeşm-i ümmîdüm
 Mişâl-i mevc-i cevher ḥalkâ ḳaldı ḥancer-i terde
- 5 **Resîmâ** böyle imsâk-i naẓar étmezdi derdümden
 Eger âsâr-ı mihr olsaydı ol şûḥ-ı sitemkerde

219: Tâlib mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk.kaynakça)
 220: Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Vechi var dūr olmasa gözin perī-ruhsāremüz
Cüş-1 hayretle pür oldı şîşe-i nezzāremüz
- 2 Düşmen-i bed-ḥāha hem-demdür o gül-ruhsāremüz
Çāk-i zār u ḥār-1 ğayretdür dil-i şad-pāremüz
- 3 Şimdi bir tıfl-1 kebüterbāza düşdi mürğ-1 dil
Dām-1 āzādīden āzād eyledük āvāremüz
- 4 Bir yetīmüz kim kenār-1 dāyemüz girdāb-1 ğam
Dest-i mevc-i girye eyler cünbüş-i gehvāremüz
- 5 Dest-i küstāḥ-1 **Resīmā** fi'l-i ümmīd olmağa
Sāḳiyā bir sāğar-1 şehsüvāra ḳaldı çāremüz

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Āhum çıkardı ḥāne-i dilden fiğānumı
Āzürde-ḥātır étdi dīvār-ı cānumı
- 2 Ben ol hümā-yı ṭā'ir-i evc-i sa'ādetem
'Ālemde kimse görmedi bir kez nişānumı
- 3 Ḳavs-i ḳuzah̄ kepādemüz olmaz bu 'arşada
Kim dest-i baḥt-ı 'arşa aşdur kemānumı
- 4 Ol mürğ-ı nağme-bāş-ı fezā-yı muḥabbetem
Fırḳatde yaptı bülbül-i dehr āşyānumı
- 5 **Resim** bu nazmum içre ma'ānī-şinās olan
Taḥsīn éder görince bedi' ü beyānumı

Tālib Efendi

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

- [46^a] 1 Çeşm-i ğāzab-ālūde-i cānāna bakılmaz
Ol ğamze-i fettān-ise mestāne bakılmaz
- 2 Bī-bāk der-āġūş ēde gör mūy-miyānın
Bunda sitem-i hancer-i bürrāna bakılmaz
- 3 Bir fitne kopar germ-i nigāh eyleme nā-gāh
Mestānedür ol āfet-i devrāna bakılmaz
- 4 Çekse n'ola 'uşşāk kāhirūñ hākini çeşme
Bu 'ışk ēlidür kuhl-i şifāhān'a [bakılmaz]
- 5 Eşkün o kadar 'ālemi seyl ētdi ki Tālib
Yanında anuñ lücce-i 'ummāna bakılmaz

Kıt'a-i Kātib Çelebi

Mef'ūlü Mefā'ilün Mefā'īlü Fe'ūl

Mes'ūd olan āvāre dile dil dimezüz
Dīvāne-i 'ışk olmaya 'ākil dimezüz
Mest-i mey-i mihr olmayıcağ bir kimse
Yok yere hemān herkese dil dimezüz

223:Tālib mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır.(bk.kaynakça)
224:Şairin şiirlerine ulaşılammıştır.

T̄alib Efendi

Mef'ülü Fa'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Olmağ degül zebānuma cārī rızā ile
Harf-i niyāz yāduma gelmez haṭā ile
- 2 Mevc-āver ile āb-ı hayāt-ı melāḥati
Her gün tebessüm ét o leb-i cān-fezā ile
- 3 Mümkün midür görüp seni dem-beste olmamak
Ey şūḥ o nergis-i sürme-sāy ile*
- 4 Bilmez şafāda bāde-i mināyı görmeyen
Meclisde ol gül-i teri mā'ī ḳabā ile
- 5 Āvāz-ı bülbülān-iledür zevk-i gülşenüñ
Bezm-i şarāb ḥoşter olur hevā-ḥ'āh ile
- 6 Rāz-ı nihān şu'le-i peymāneyi bilür
Gāh ki gören mu'āmelesin kehrübā ile
- 7 Kesb-i ḥalāvet eyledi nazım-ı Türk yine
T̄alib-i ḥ'āb-ı nābī ü şīrīn-edā ile

225:T̄alib mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır.(bk.kaynakça)

226

Nesīb Efendi

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘iltün Fe‘ilün

- 1 Hıyf kim rüyuña bir kerrem nigāh eylemedüm
‘Arz édüp hāl-i perişānumı āh eylemedüm
- 2 Nār-ı hicrũñle neden bendeñi sūzān étmek
‘Āşık-ı şādıkuñ oldumsa günāh eylemedüm
- 3 Eyledüm geşt-i gülistān taleb-i dūr u dirāz
Ġonca-i kāmı velī zīb-i külāh eylemedüm
- 4 Sedd-i rāh oldı baña havf-i neheng-i ümmīd
Kulzüm-i ‘ışkda göñlümce şināh eylemedüm
- 5 Étdi yağma hıredüm bir şūh Nesīb*
Raht-ı āsāyişi bī-hūde tebāh eylemedüm

227

Müfred

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

Hemişe def‘-i ġama vaşl-ı yārdur bā‘iş
Neşātumı yine bir ġam-kūsārdur bā‘iş

226:Nesīb mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)
227:Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

Nesīb Efendi

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- [46^b] 1 Zātımı hayretle hāmūş olmayınca bilmedüm
Aşlumuz bî-gāne-i hūş olmayınca bilmedüm
- 2 Püte-i dilde fenā iksirinüñ keyfiyyetin
Āteş-i 'ışkuñla pür-cüş olmayınca bilmedüm
- 3 Nağme-i ferdāyı Allāh'uñ maķām-ı remzini
Her bir[ini] müyda şad-güş olmayınca bilmedüm
- 4 Mācerā-yı çāk-i dāmen 'ışk-ı Yūsuf neydügin
Dāğlardan pîrehen güş olmayınca bilmedüm
- 5 Zaħmet-i şeyb ü firākdāra 'ışkıyı ey Nesīb
Yār-ı faķr u fāķa ber-düş olmayınca bilmedüm

Neşâî Efendi

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Gitdüñ ammâ ki oduñ asret ile cānı bile
İstemem sensiz olan Őoĥbet-i yārānı bile
- 2 Devr-i meclis baña girdāb-ı belādur sensiz
Mey-i zehr-āb-ı sitem sāĥar-ı gerdānı bile
- 3 Bāĥa sensiz baĥamam eŐmüme āteŐ görünür
Gül-i ĥandānı degül serv-i ĥurāmānı bile
- 4 Őineden derd ile bir āĥ édeyim kim dönsün
‘Aksine arĥ-ı felek mihr-i dirāĥsānı bile
- 5 Ĥār-ı firĥatle NeŐāî-i ĥazīnüñ vā ĥayf
Dāmen-i ülfeti āk oldı girībānı bile

Ḥalīm Efendi

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘iātün Fe‘ilün

- 1 Ḥüsni dīvāne éder Yūsuf-ı gerdānı bile
Çeşmi cān kaşdıñ éder nāvek-i müjgānı bile
- 2 Seyr-i bāğ étse kaçan ‘āşıkın āgāh eyler
Olur elbette gülüñ bülbül-i nālānı bile
- 3 Kā’ ilüz emirüñe her ne ki fermān étseñ
‘Āşıkun saña fedā başı bile cānı bile
- 4 Sen ki ol pādşeh-i mülk-i ḥüsünisin felegüñ
Mihri ferş-i kademüñdür meh-i tábānı bile
- 5 N’ola taḥsīn-i belīg itse Ḥalīm’e ‘İsā
Şi’ri kim mu‘cizedür kilik-i dirahşānı bile

230:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

Ḥalīm tarafından yazılan bu şiir, Neşāḫī'nin “Gıtdüñ ammā ki çoduñ ḥasret ile cānı bile/İstemem sensiz olan şoḫbet-i yārānı bile” matları ile başlayan gazeline yazılmış bir naziredir.

Resim Efendi

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1

İntizār güle dili bir hiç ü nār étdüñ bu şeb
Hı̄'āba her müjgānı hārcama hārāb étdüñ [bu şeb]
Eyledüñ şām-ı vişālî çeşmüme rüz-ı firāk
Gerçi bezm-i ṭal'atunla māh-tāb étdüñ [bu şeb]

2

Gösterür reng-i şafaq şubḥ-ı beyāz gerdenuñ
Kānķı bed-hı̄'āh-ile ey meh-rū şarāb étdüñ [bu şeb]
Muṭribā giryān u bī-ārām u feyz-i şevķ édüp
Şu'le-i āvāz-ile cānı kebāb étdüñ [bu şeb]

3

Dūzaḥ oldı bezm ü 'ıyşum ey behişt-ārzū
Süz-ı tāb-ı iştıyāk güle 'azāb étdüñ bu şeb
Bes **Resimā** cūş-ı seyle girye-i mestānuñı
Hānmān-ı zühd ü taḫvāyı hārāb étdüñ bu şeb

Şehri Çelebi

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- [47^a] 1 Ümîdi ehl-i derdüñ gül-bün-i gülzâr-ı hasretdür
Reh-âverd-i bahâr deste deste hâr-ı hasretdür
- 2 'Aceb mi her şehîd-i ârzünüñ nevha-i perdâzı
Gelürse meşhedüm üzre şîvenzâr-ı hasretdür
- 3 Dilâ germ olma iqbâl-i bahâr 'andelîbâsâ
Bizüm gülzârumuzda sebz olan ezhâr-ı hasretdür
- 4 Eger étmese âh-ı sîne-zâdum ol büte te'sîr
Ta'accüb étme ey dil hâne-zâd-ı nâr-ı hasretdür
- 5 Muhaşşal bir gülistân oldı gül gül dâğ ile sinem
O gülzâr içre Şehri 'andelîb-zâr-ı hasretdür

232:Şehri D., s.127

1b:bahâr:bahârı D.

2a:perdâzı:pervâz D.

2b:üzre:üzre ki D.

3a:ıqbâl-i bahâr:ıqbâl-i bahâra D.

4a:étmese:étmezse D.

Vaḥīd Efendi

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

- 1 Hālet-i ‘ışk-ı beyān eyleyüp ādem ne dēsün
Hālden bilmez o müstağnī-i ‘ālem ne dēsün
- 2 ‘Ahd-i gül meclis-i mül yār-ı perişān-kākül
Böyle bir reşk-i edem bezm-i deme cism ne [dēsün]
- 3 Lāle gördüm seḥer-i bülbül-i āşüfte-dili
Daḥı sulṭān-ı güle olmadı hem-dem ne [dēsün]
- 4 Ğamze āfet reviş āfet o cefā-cū āfet
Aña ādem dēmesün fitne-i ādem ne [dēsün]
- 5 Rūḥ vardur dēdiler şāhid-i naẓmuñda **Vaḥīd**
Ėtse inşāf-ı naẓar İsí-i ḥarīm [ne] dēsün

233:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

Ṭālib Efendi-i Burusevî

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- 1 Reng-i tâbı ruḥ-ı dildârda gördüm*
Ben neşve-i şaḥbâyı leb-i yârda gördüm
- 2 Pâybeste-i dil ḥaste yatur zâr u perişân
Mürğ-ı dili ol zülf-i siyekârda gördüm
- 4 Döndüm felek[üñ] 'izzet ü câh hevesinden
Ol mâhı kaçan ḥalkâ-i ezkârda gördüm
- 5 Ya'kûb-şifat gelse gözümde n'ola ḥûn-âb
Ben Yûsufum aḡyâr-ile bâzârda gördüm
- 6 Bir muğbeçenüñ bendesi olmuş gibi Ṭālib
Zîrâ anı dün ḥâne-i ḥummârda gördüm

234:Ṭālib mahlaslı çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır.(bk. kaynakça)

‘Abdī Efendi

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Ne fiğān eyledi te’şīr ne ḥod āh saña
Meger inşāf vére sevdüğüm Allāh saña
- 2 Sūz-ı ḥasretle firāḳuñda helāk olsun mı
‘Arz-ı sūz étmeye ol kim bulamaz rāh [saña]
- 3 Rām éderdük dili şabr étmek-ile hicre velī
Hem-nişīn oldı şehā düşmen-i bed-ḥāh [saña]
- 4 Ey büt-i efrüz-cihān ‘arz-ı cemāl eylemedüñ
Perdedār oldı meger āh seḥergāh saña
- 5 ‘Azm-i tārāc-ı dil-i ‘Abdī için ey gamze
Niçün eyler nigh-i fitneyi hem-rāh saña

235:Abdī mahlaslı şairler hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)

Rüşdî Efendi

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- [47^b] 1 Kūşe-i cenneti biz ravza-i cennet bilürüz
Gülşen-i ‘ālemi şahrā-yı kıyāmet bilürüz
- 2 Sen hemān kūşe-i çeşmüñle bizi manzūr ét
Nazar-ı lütf-la olmazsa da minnet bilürüz
- 3 Yoğ-ise devletümüz naqd-i hayāt elde hele
Bir nefes ‘ömr[i] girān-māye-i devlet bilürüz
- 4 Bir kişi mazhar-ı esrār-ı muhabbet olmaz
Kuvvet-i cāzibe-i ‘ışkı kerāmet bilürüz
- 5 Ber-çadem rence kılup batsa tenezzül **Rüşdî**
Hāk-pāy olmağı biz yāre sa‘ādet bilürüz

Nābī Efendi

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Olaldan zevk-yāb āb-1 şahrā meşreb-i deryā
Dem-ā-dem būs éder dāmān-1 şahrā-yı leb-i deryā
- 2 Hābāb-engiz olup gāhī édince mevceler zāhir
Olur çarḥ-1 berīn zīr-i pāye kevkeb-i deryā
- 3 Biraz emvācdan geh rāst u kec ḥaṭṭ-1 gūn-ā-gūn
‘Aceb ta‘līmghāh olmuş şabāya mekteb-i deryā
- 4 Reg-efsürdedür cisminde gūyā pençe-i mercān
Ki teb-lerze ile anuñçün rüz u şeb deryā
- 5 Biri birin kenāra gelmede emvāc éder pāmāl
Meger Nābī şikāyetdür şabādan maṭlab-1 deryā

237:Nābī D., s.457

2b:olur:alurD.

2b:berīn:berīni D.

3a:rāst u: rāst geh D.

4b:Ki teb-lerzeyle anuñçün geçer her rüz u şeb deryā D.

Aḥmed Paşa

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Êtmesün hürşid-i raḥşān rūy-ı cānān ile baḥş
Bendeye lāyık degüldür ke'de sulṭān ile baḥş
- 2 Kaḅkū gül-ruḥdur yüzüñle da'vā-yı ḥüsn eyleyen
Nice kevkebdür éden hürşid-i raḥşān ile baḥş
- 3 Ḥüsn-i yāruñ bir deñizdür kaṭresidür āftāb
Kaṭrenüñ kaḅri var kim éde 'ummān ile baḥş
- 4 Tıfl-ı dil çün mekteb-i 'iṣḅuñdan almıṣdur sebaḅ
Eylesün ḥikmet maḅālātında Loḅmān ile baḥş
- 5 Kimse Aḥmed gibi naḅş étmez kitāb-ı ḥüsnüñi
Ne kaḅar naḅḅāṣ olursa édemez Māñi ile baḥş

238:Ahmed Paşa D.,s.129-130

2 :Bu beyit, age.'de 3. beyittir.

2b:hürşid-i raḥşān:hürşid-i tābān **D.**

3 :Bu beyit, age.'de 2. beyittir.

3a: Bir deñizdir ḥüsn-i yāruñ kaṭresidür āftāb **D.**

3b:Kaṭrenin ne kaḅri vardır ke'de 'ummān ile baḥş **D.**

4 :Bu beyit, age.'de 7. beyittir.

5a:ḥüsnüñi:ḥüsnünün **D.**

Siḥr ta'lim eylemekde ğamze-yi cādū-yı dost/Çāḥ-ı Bābil'de eder Hārūt-ı fettān ile baḥş **-M.**

Şol Sikender isteyip bulmadığı Āb-ı ḥayāt/Hāssiyette edemez bu la'l-i ḥandān ile baḥş **-M.**

Tīr-i ğamzeñle yatar meydān-ı 'aşḅında zebūn/Şol dil-āverler ke'der tığ-ı Nerimān ile baḥş **-M.**

Şāḥ ayağı tozuna hem-ser dirilmiş la'l-i yār/Güyiyā İsā'dır Āb-ı ḥayvān ile baḥş **-M.**

Vaşfi

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Dil olup her berg-i gül eylerse cānān ile baḥş
Cānı yokdur ke'eyleye ol leb-i ḥandān ile baḥş
- 2 Baḥş eder her-dem benümle yār için bī-dīn raḳīb
Dīn için lā-büd eder kāfir müselmān ile baḥş
- 3 Nice yıl fikr-i lebūñle ben ki bīmār olmuşam
Eylesem ṭañ mı şifā bābında Loḳmān ile baḥş
- 4 Añlamaz hergiz kitāb-ı ḥüsnuñ evşāfi raḳīb
Müşkil olur her kişi eylemek nā-dān ile baḥş
- 5 **Vaşfiyā** şī' rüñ qarārdur anca defterler yüzün
Ger olursa defter ü ṭomar u dīvān ile baḥş

239:Vaşfi D., s.67

1b:leb-i ḥandān:la'l-i ḥandān **D.**

3a:Ben ki ḳānūn-ı lebūñ fikriyle bīmār olmuşam **D.**

4 :Bu beyit, age.'de 7. beyittir.

4a:evşāfi:evşāfin **D.**

Ben fiḡān étdükçe kim eyler seg-i kūyuñ fiḡān/Aña beñzer kim éde bir kişi yārānı ile baḥş **-M.**

Gözlerüñ siḫr ile mihr üstinde tutmuşdur maḳām/Kim éde bu fende ol cādū-yı fettān ile baḥş **-M.**

Pehlevānlık kārzār-ı 'ışḳ olursa dostum/Édelüm bu yolda biñ Sām u Nerīmān ile baḥş **-M.**

Ehl-i nazm içinde kim Saḫbān-ı devrānam bu gün/Muştafā medḫinde étsem n'ola Hassān ile baḥş -

M.

1

[48^a] Va'de-i vuşlat édüp āh bize yār dünden berü
 İntizārum 'aynuma gelmez cihān dünden berü
 Kıanda aḥşamladı ol māh-ı münevver bilmezem
 Dīdemüzden gün gibi oldu nihān dünden berü

2

Durur mı 'aḳdine yā Rab gele ol nev-civān
 Yine ol yüzini göstere mi devr-i zamān
 Ben gelince gitme dēdi gitdi ol ḳaşı kemān
 Kıaldı ḥasret tīri sīnemde nişān dünden berü

3

Bir şacı Leylā için cūşa getürdüm kendümi
 Vādī-i 'ışk içre Mecnūn'a yitürdüm kendümi
 'Aḳl u fikrüm tārmar oldu yitürdüm kendümi
 Bendeñiz ğamda göñül ḥasretde cān dünden berü

4

El vérürse bir daḳı 'āşık-ı ğayr devr-i zamān
 Dem-be-dem fırsat[1] fevt étme büse al hemān
 Anlaruñ 'ahdine billāhī inan olmaz inan
 Gör neler kıaldı baña bir nev-civān dünden berü

240:Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

Ġazel-i Necātī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Luḡ edersin sen gelürseñ mürde cisme cān gelür
Nāme yazup gönderürseñ bendeye 'unvān gelür
- 2 Dün gece beytü'l-ḡazanda firḡat ile āh kim
Ol ḡadar ağlamışam kim yaş yerine ḡan gelür
- 3 Ġamzeñe işmarla ḡatlüm kirpigüñ gözden şavar
Çün Mesīḡādur lebüñ ölmek iñen āsān gelür
- 4 Müdde'iler ḡorḡusundan dilber-i 'āşıḡ-nevāz
Gün gibi rüşendür ammā cān gibi pinhān gelür
- 5 Rişte-i nazma feşāḡat dürlerin dizdüñ velī
Ey **Necātī** dilbere ol sözlerin āsān gelür

241:Necātī D., s.230

Bu şiir, 22b varaḡında (109 numaralı şiir) tekrar edilmiştir

5a:feşāḡat:naşīḡat D.

5b:āsān:yalan D.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 İşüñ altun éden sākī gümüş peymānedür dérler
Harābātı görenler hep bu devlet-hānedür dérler
- 2 Tolular nüş édüp eyler güzeller āšnālıklar
Egerçi meclis-i meyden melek bī-gānedür dérler
- 3 Açılmış gülleri bāğuñ senüñ bu hüsn ile çağıñ
Şarābı terk édüp zāhid baña dīvānedür dérler
- 4 Yüzüme baķ gözüñi aç ğurūr-ı salţanatdan geķ
Nice bēgler uyutmışdur cihān efsānedür dérler
- 5 Hep işi bende geķmekdür kıanı çok beşlüdür zülfüñ
Necāti fitne bābında bigi bir dāne dür dérler

242:Necāti D., s.177

1a:işüñ:işüñ D.

2a:eyler:eder D.

3b:Mey ü maĥbūbı terk eylemeye dīvānedür derler D.

5 :Geķip meyĥāne şadrına ķadeĥ nüş eyle beĝlik sür/Necāti piş-ĥān taĥtın bu ğün şāĥānedür derler

D.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- [48^b] 1 Ey meh-i bî-mihr şehriñ pādşāhı yok mıdur
Zülfüñe hey démege zıll-ı İlahî yok mıdur
- 2 Sevdigüm'çün kaçd édermişsin beni öldürmege
Bî-günāh öldümeğiñ yā Rab günāhı yok mıdur
- 3 Nice bir ey lāle-ruḡ beñzüm za'ferān eylemek
'Āşık-ı bî-çārenüñ küynüklü āhı yok mıdur
- 4 Mülk-i cāna leşker-i miḡnet şebîḡün étmege
'Āşık-ı miskīnüñ āh-ı şubḡāhı yok mıdur
- 5 Leşker-i ḡam ben gedāyı öldürür yoldaşlar
Pādşāh-ı 'ışka tābi' bir sipāhî yok mıdur
- 6 Azmasın göster **Necāti** derdmende zülfüñi
Pādşāhum şehri-i ḡüsnüñ şāh-rāhı yok mıdur

243:Necāti D., s.176

Bu şiir, 22b varaḡında (108 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

4a:étmege:étmesin **D.**

5 :Bu beyit, age.'de 6. beyittir.

Ey gönül Rum ile Şāma ta'n eden dilberlerin/'Ārız-ı sîmin ile zülf-i siyāhı yok mıdur -**M.**

Sūzī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Serv-i addūñ degmesidür şāḥ-1 gül gūlzārda
Eşkimūñ perverdesidür lāleler kühsārda
- 2 Çīn ü Māçīn'e gidenler geldiler sağ u esen
Bu benüm dīvāne gönüm aldı zūlf-i yārda
- 3 Vaşl-1 dilberdür hemān dūnyā metā'ından ğaraż
Yoḥsa 'ış ehli ne aldı şatdı bu bāzārda
- 4 Yā gönül sīnemde 'ıřuñ gizledi aġyārdan
Yā örümcek perde çekdi Aḥmed üzre ğārda
- 5 **Sūzī**'nūñ ma'nide rūşendür güneşden her sözi
Gerçi kim şüretde kemdür her sözi midārda

244:Sūzīmahlaşlı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)

'Ulvi

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Ğarīb ü bī-kesem künc-i belāda maḥremüm sensin
Benüm'çün ağla ey çeşmüm ölince hem-demüm sensin
- 2 Feraḥla imtizācum yoḡ bilürsin ey ğam-ı dilber
Şafā-yı ḥatırum zevḡ u sürürüm 'ālemüm sensin
- 3 Dédüm gel göricek pā-yı semend-i şeh-süvārumda
Yürekde tıġ-ı ḥasret yarasına merhemüm sensin
- 4 Ḥabībüm ḡalb-i mü'mīn 'arş-ı Ḥaḡ'dur dērler anuñ'çün
Benüm gönlüm saña 'arş oldı nūr-ı a'zamum sensin
- 5 Dil-i 'Ulvi bu gün dünyā için ğam çekmezem hergiz
Benüm ancaḡ cihānda bā'ış-i ḥüzn ü ğamum sensin

245:D. Ulvi D., s.434-435

Bu gazelin mecmuada redifi **-üm sensin** iken, age.'de **-ümsin sen** şeklindedir.

2a:imtizācum:ümitüz acum **D.**

2b:zevḡ u:zevḡum **D.**

5a:bu gün:gibi **D.**

5b:ancaḡ cihānda:'ālemde ancaḡ **D.**

Nef'î

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- [49^a] 1 'Işk mühlik yâr ğāfil mübtelâlar n'eylesün
Birbirine derdini inkâr güç ikrâr güç
- 2 Gerçi 'ışk izhârı bî-tâb olmayınca cürm olur
Dilber ammâ müdde'â fehm olıcağ inkâr güç
- 3 Yâr eger 'âşık ne eylerse muḥabbet iktizâ
Ëtmemek olur maḥallinde anı izhâr güç
- 4 Ölmek âsân 'âşıkā bir dem-i firâğ-ı yâr güç
Böyle müşkil derd-i esîri ḥasteye tîmâr güç
- 5 Olsa Nef'î n'ola ger endîşesi ile hem-zebân
N'eylesün ya şoḥbet-i yârân-ı nâ-mehvâr güç

Yakīnī

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Gezer her hār ile serv-i hırāmānumdan ummazdum
Taķılmaķ her pelīde verd-i hāndānumdan ummazdum
- 2 Görüp her müşteriye cāme-i ihsānuñ erzānī
Şatarmış kulların ol māh-ı Ken'ānumdan ummazdum
- 3 Gezer meh gibi hercā'ī olup her gece şehr içre
Éder hercā'ī rüşen şems-i raḥşānumdan ummazdum
- 4 Yolunda zerreveş kâşid édüp bu ben hevādārı
Karār u şabrum aldı rāḥat-ı cānumdan ummazdum
- 5 **Yakīnī** 'ye seg-i kūyuñ sıfālin görmedüñ lāyık
Kulundan iltifātı kesdi sulṭānumdan ummazdum

247:Yakīnī D., s.225

1b:taķılmaķ:taķıldı D.

2 :Bu beyit, age.'de bulunmamaktadır.

3b:éder:ķılır D.

3b:şems-i raḥşānumdan:mıhr-i raḥşānumdan D.

4a:kâşid:raķķaş D.

4a:hevādārı:hevādārın D.

5b:iltifātı:iltifātın D.

Raķīb-i ehrimenler da'vetinden kaçmayup hergiz/Varup her dīve rām olmuş perī-şānumdan ummazdum -M.

248

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Ḥün-1 dil yād-1 leb-i la'lüñle şerbetdür baña
Tende ğamzeñ yarası āsar-1 şıhhatdür baña

249

Meylî

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 İki şakķ eylemişdür anı hakkāk-i yed-i kudret
Lebüñ bir la'l imiş yek-pāre bî-manend ü bî-hemtā
- 2 Letāfet büstānında yāhūd bir mivedür olmuş
Kemāl-i lezzetünden yarılır bir naḥl-1 ter gūyā
- 3 Keşide yaradur şanma dehānında o ruḥunuñ
'Adem iklīminde bir doğrı yoldur ey dil-i şeydā
- 4 Dururken leblerinde yara ol kaşı kemānuñ āh
Benüm cānum 'azizüm **Meylî** mecrūḥ olmasun mı yā

248:Raḥimî'ye ait gazelin sadece matla' beyiti yazılmıştır.

249:İncelenen eserde, bu şiir bulunmamaktadır.

Gazel-i Bākī

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

- [49^b] 1 Feryāduma érmezse n'ola ol boyı şimşād
Kūyunda feleklerden aşar nāle vü feryād
- 2 Devrüñde güle niçün olur bende benefşe
Üstüne kılıçlar mı dutar sūsen-i āzād
- 3 Bir ğonca benefşe kıparup başına şokmış
Dağlarda külung atduğı dem başına ferhād
- 4 'Ahdinde eger 'āleme bir dağı gelürse
Kulluklar édesin yüzi hūrşide Feraşşād
- 5 RengİN éder evşāf-ı ruhuñ hāme-i Bākī
Ol şüreti vérmez şanemā naqşına Bihzād

250:Bākī D.,s.88

Bu şiir, 9a varağında (37 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

3a:başına:tācına **D.**

4 :Bu beyit, age.'de 5. beyittir.

5 :Bu beyit, age.'de 7. beyittir.

Eşkāl-i vefā resmi kabül itmede kalbün/Āyinedür ammā begüm āyine-i pülād -**M.**
İbrāmı gel ey sākī-i gül-çihre kıo sen de/Almışdur olan 'aqlumuz ol şüh-ı perī-zād

-**M.**

Gazel-i Bākī

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Görüp táb-ı 'izāruñ hātırı bezm oldı Nāhīdūñ
İçüp 'aşkuñ şarābuñ kellesi germ oldı hūrşīdūñ
- 2 Şikest olduğuna rāzī degüldür revnağ-ı 'işret
Anuñ'çün düşmedi bir dem elinden cām-ı Cemşīdūñ
- 3 Peyām-ı hançer-i ser-tīzin ol māhuñ degürmişdür
Anuñ'çün dıtrer endāmı çemende bāddan bīdūñ
- 4 'Alā'ıkdan mücerred ol ser-i kūyunda mesken bul
Mesīhāveş mekānı āsmānda ehl-i tecrīdūñ
- 5 Gedā-yı kūy-ı yārāna iñen öykünme ey **Bākī**
Sefāhatdür bilürsin muḳtezā-yı şāha taḳlīdūñ

251:Bākī D., s.187

Bu şiir, 9a varagında (36 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

1a:bezm:nerm **D.**

4b:āsmānda:āsmāndur **D.**

5a:yārāna:cānāne **D.**

5a:iñen:şakım **D.**

Güfte-i Zātī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Zahmete girmenñ 'ilāc étmeñ baña şimden-gerü
Derdüme ölmekden ayru yoğ devā şimden-gerü
- 2 Āhıret hađkuñ helāl étşün harāmī gözlerüñ
Dünyede dirlik harām oldı baña şimden-gerü
- 3 Dost uydı düşmene terk étđı ben dil-ğaste
Ey ecel billāhī gel bizden yaña şimden-gerü
- 4 Ey felek bir cām-ı zehr-ālüde şındı ğam baña
Anı ben nüş eyledüm yā hū saña şimden-gerü
- 5 Ten hişārın ser-be-ser vėrdı fenāya ceşş-i ğam
Rıhlet ét şehr-i beğāya **Zātīyā** şimden-gerü

252:Zātī D. s.134

1b:ayru:özge D.

3a:dil-ğaste:dil-ğasteyi D.

3b:billāhī: luş eyle D.

253

Türki

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1

[50^a] Va'de-i vuşlat édüp āh bize yār dünden berü
İntizārum 'aynuma gelmez cihān dünden berü
Kanda aḥşamladı ol māh-ı münevver bilmezem
Didemüzden gün gibi oldu nihān dünden berü

2

Durur mı 'ahdine yā Rab gele mi ol nev-civān
Yine ol yüzini göstere mi dünden berü
Ben gelince gitme dedi gitdi ol kaşı kemān
Kaldı ḥasret tiri sīnemde nişān dünden berü

3

Bir şacı Leylā için cūşa getürdüm kendümi
Vādī-i 'ışk içre Mecnūna yitürdüm kendümi
'Aḳl u fikrüm tarmār oldu yitürdüm kendümi
Bendeñiz ğamda göñül ḥasretde cān dünden berü

253:Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

Bu şiir, 48a varagında (240 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

El v rurse bir dahı ‘aşık-1 ğayr devr-i zam n
 Dem bu demd r fırsat[1] fevt  tme b s al hem n
 Anlaruň ‘ahdine bill h  inan olmaz inan
 G r neler  aldı baňa bir nev-civ n d nden ber 

254

G fte-i şuh d  Efendi

F ‘il t n F ‘il t n F ‘il t n F ‘il n

- 1 Baňa zind n oldu bu d r ’l-beķ  řimden-ger 
  lmege c n v r rem ben m btel  şimden-ger 
- 2  almadı cism mde  uvvet  eşm-i giry numda devr
 Ey dir ĝa za‘fa y z t tdi  av  şimden-ger 
- 3 Geldi  rdi za‘f-1 p ri gitdi eyy m-1 şeb b
 V cib olmuř-ıdı baňa  h baňa řimden-ger 
- 4 şem‘-i c na  riş r her dem nev y ’r-raĥ l
 Ey ecel ehlen ve sehlen merĥab  şimden-ger 
- 5   met n y dur şuh d  c n u dildi t rveş
 Doĝrılırsın vaktid r Ĥaķ’dan yaňa řimden-ger 

254:şair hakkında bilgi edinilememiştir.

řuh d  tarafından yazılan bu řiir, Z t ’nin ‘‘Zaĥmete girmeň ‘il c  tmeň baňa řimden-ger /Derd me  lmekden ayru yoķ dev  řimden-ger ’’ matlaı ile bařlayan gazeline yazılmıř bir naziredir.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- [50^b] 1 Ğarībā ğāzīyā mesnūn beķāya intikāl étđi
Türāb-ı merķad-i bākī mücellā eyler enşārı
- 2 Su'al éderseñ ol sultān ne ismiyle müsemmadur
Benām-ı Hālid ibn-i Zeyd Ebū Eyyüb-ı Enşārı
- 3 İlāhī rabbenā hādī bi-ħaķķı Aħmed-i Muħtār
Anuñ taħt-ı livāsında bize eyle mededkārı
- 4 Bu nazm-ı pür-ķuşūr ile ķuluñ **Kātib** ricā eyledi
Ķılasın himmet-i 'ālī zünübın 'afv éde yārı

Müfte'ılün Müfte'ılün Fā'ilün

1

Git birev ü söyle bigū gel biyā
Hāl-i dilüm cümle 'ıyān ét aña
Tā bu ķadar terk-i şılā étmeden
Ez ği neden ğün nite niğün ğirā

255:Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

256:Ķuşūrı tarafından yazılan bu şiir, Muğlalı İbrahim Şāhidı Dede'nin Tuhfe-i Şāhidı adlı eserine yazılmış bir taştırdır.

2

İç dona şalvār de yeñ āstīn
Ehl-i dile birisi eyler vefā
‘Ārif olan hiç ħükkām<ı> ihtiyāc
Gönleğe pīrāhen ü kaftan kabā

3

Bülbüle teķāyüdle ħūr oldı göz
Çağz u vezağ gūkdürür kurbāğa

4

Oldı derīce terece der kapu
Sen gideli kufl ile muĥkem nevā
Ĥāneye dil ħabtūñüzle dürlü
Kūşe bucağ orta miyān ev serā

5

Ĥiř ħiřm kavm ü kabīle tebār
Cümle ħulūş ile éderler du‘ā
Vaşlıña rāğıb bilen ve bilmeyen
Yada de bī-gāne biliş āşnā

3:Mecmuada bu bendin sadece iki mısrasına yer verilmiştir.

6

Gürbe kedi nāve senit aravaş
Ola firāuñla müsāyif-nümā
ādim-i uddāmuñ éder dest-i būs
Daı perestār dededür niyā

7

Telle fa u dām uzaq nām ad
āyi‘ olur gelmez-iseñ şehā
Ehl-i ‘ıyāl ismini yād étmede řām ile bām

8

Tuz nemek ü etmek et nān gūřt
Elde ne deñlü var-ise oř ıdā
Kendü evinde kişiye oş gelür
Māst yoğurt bozca aşı mastabā

9

Buędaya gendüm dé vü erzen daru
Pürdurur anbārum elem ekme hā
Neşv ü nemā üzre o nezdikumüz
Arpa vü bögrölce cev ü lūbiyā

7 :Mecmuada bu bendin sadece üç mısrasına yer verilmiştir.

10

Arĝa d  k r z oluĝ n vd n
Her biri<si> işlemede icr -y  m 
İşlemede h ne <ile> h mm mu uz
Daĝı degirmen ned r r  siy 

11

Hem  u tu kes m nen m yed mer 
Her ne  adar olur-ise dilr b 
Diĝkat ile c mleye  tsem naz r
Sencileyin kimse g r nmez ba a

12

M fte il n m fte il n f  il n
Eyle kerem k l şi ri bu ya a
 arşu varup d ye ** uş ri** o dem
Ey şeh-i h b n mer hab 

- [51^a] 1 Müje haylin dizer ol ğamze-i fettān şaf şaf
Güyyā cenge durur nīze-güzārān şaf şaf
- 2 Seni seyr étmek için reh-güzer-i gülşende
İki cānibde durur serv-i hırāmān şaf şaf
- 3 Cāmi‘ içre göre tā kimlere hem-zānūsun
Şekl-i saqqāda gezer dīde-i giryān şaf şaf
- 4 Gökde efgān éderek şanma gezer hayl-i küleŋ
Çekilür küyuña mürġān-ı dil ü cān şaf şaf
- 5 Ehl-i [dil] derd ü ğamuñ ni‘metine müstağrak
Cem‘ olurlar keremuñ h‘ānına mihmān şaf şaf
- 6 Leşker-i eşk-i firāvān ile cenk étmek için
Gönderür mevclerin lücce-i ‘ummān şaf şaf
- 7 Kıadrüñi seng-i muşallāda bilüp ey **Bākī**
Durup el bağlayalar karşıña yārān şaf şaf

257:Bākī D., s.177-178

Bu şiir, 5a vараğında (15 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

3 :Bu beyit, age.'de 5. beyittir.

5 :Bu beyit, age.'de 6. beyittir.

5b:cem‘olurlar:dizilürlerD.

Vaşf-ı kıaddüñle hırām étse ‘ālem gibi kıalem/Leşger-i satrı çeker defter ü dīvān şaf şaf -M.

Küyuñ etrafına ‘uşşāk dizilmiş güyā/Harem-i Ka‘be'de her cānibe erkān şaf şaf -M.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Zahmete düşmeñ 'ilâc étmeñ baña şimden-gerü
Derdüme yoğ ölmenden ğayrı devâ şimden-gerü
- 2 Āhîret hađđın helâl étün ħarâmî gözlerüñ
Dünyâda dirlik ħarâm oldu baña şimden-gerü
- 3 Dost uydı düşmene terk étđ ben dil-ħaste
Ey ecel billâhî gel bizden yaña şimden-gerü
- 4 Ey felek bir cām-ı zehr-âlûde şundı ğam baña
Anı ben nüş eyledüm yâ hû saña şimden-gerü
- 5 Ten ħişârını ser-be-ser vërđ fenâya ceyš-i ğam
Rıħlet ét şehr-i beĳâya **Zātîyâ** şimden-gerü

258:Zātī D., s.134

1a:düşmeñ:girmeñ**D.**

1b:Derdüme ölmekden özge yoğ devâ şimden-gerü **D.**

3a:dil-ħaste:dil-ħasteyi **D.**

3b:billâhî:luğf eyle **D.**

Ümîdî

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Dizilüp karşıña erbâb-ı dil ü cân şaf şaf
Ka‘be'ye karşı durur ehl-i Şifâhân şaf şaf
- 2 ‘Aks-i ruhsârını seyr étmege ol mâhveşüñ
Dizilüp durdı bugün dîdede müjgân şaf şaf
- 3 Tâb-ı meyle uyarup şem‘-i çerâğ-ı cânı
Oturur şevk-ile meyḥâneye rindân şaf şaf
- 4 Cenk éder ḥayl-i şitâb ile bu gün gülşende
Durdı süsenler édüp tîğını ‘uryân şaf şaf
- 5 Seni seyr étmek içün reh-güzer-i sâ’ilde
Şekl-i sâ’ilde durur eşk-i yetimân şaf şaf
- 6 Öliceğ ḥalk cenâzem götürüp başı üzre
Ey Ümîdî düşeler önüme yârân şaf şaf

259:Ümîdî D., s.277

1a:dizilüp:dizilür **D.**

1b:ehl-i Şifâhân:ehl-i Hicâzân **D.**

3a:tâb-ı meyle:tâb-ı meyden **D.**

3b:meyḥâneye:meyḥânede **D.**

4a:éder:édüp**D.**

4a:şitâb ile:şitâ ile **D.**

4a:bu gün:yine**D.**

5a:reh-güzer-i sâ’ilde:râh-ı ser-i küyuñda **D.**

Veysi

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- [51^b] 1 Çeşm-i mestüñ bir siyehkār idügin ben bilürem
Çekmişem derdini bīmār idügin ben bilürem
- 2 Birbirinden sebağ-ı cevri alurlar ta'lim
Hūblar cümle cefākār idügin ben bilürem
- 3 Ben de çok sāğar u peymāne şikest eylemişem
Mest-i buḥūr ne dil-āzār idügin ben bilürem
- 4 Cevri-i şayyād nedür mürğ-ı giriftār añlar
O cefā-cū ne sitemkār idügin ben bilürem
- 5 Gerçi şebnem gibi her güllere üftāde geçer
Kime bu **Veysi** giriftār idügin ben bilürüm

Fehmî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Beni tîr ü belâña ey kemân-ebrü nişân eyle
Dilümde köhne zaḥmı nâveküñle ḥün-feşân eyle
- 2 Nişân étdür beni çeşmüñ kemândârına ey meh-rü
Ḳanâ'at étmeseñ tîğ-ı ğamuñla bî-nişân eyle
- 3 Yoluñda pāküm altun gibi cānā ger inanmazsañ
Beni sen pūte-i nār-ı ğamuñla imtiḥān eyle
- 4 Şaḳın dest-i ḥayāl-i bü'l-hevesden dāmen-i pāküñ
Ḥazer kıl tūtmasun nā-maḥrem anı der-miyān eyle
- 5 Şehîdān-ı muḥabbet bezmine **Fehmî** tehî gitme
Bir iki dāğ-ı ḥasret yaḳ elüñde armağan eyle

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

- 1 Söyletme beni başuñ için derd-i serüm var
Taqrîr edemem hâlümi ğāyet kederüm var
- 2 Gel cevır ile ağlatma beni yoħsa cihānı
Başdan başa ğarkāya vērür çeşm-i terüm var
- 3 Ol yār-ı cefā-pīşeden olsam n'ola giryān
Aġyāra vefā eyledüğünden haberüm var
- 4 Benden şaķınur mihr-i cemālin o meh āyā
Aña mı degül kim aña ħüsn-i nazarum var
- 5 Sīm ile zerüm gerçi yoķ el-minnetulillah
Ĥakki hele destümde bu ġüne hünerüm var

Veysi

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 ıfıldur bilmem baña cānān ola yā olmaya
Terbiyetle ol perī insan ola yā olmaya
- 2 Minnet-i hışk ey ıabīb-i bī-mürüvvet tā-bekā
Merhemüñ yā derdime dermān ola yā olmaya
- 3 Girye-i pīrānemüz yā nef' éde yā étmeye
Gevher-i eşküm dūr ü mercān ola yā olmaya
- 4 Herçi tārik-ile düşme bī-başıretler gibi
Yā derūnunda haber Ken'ān ola yā olmaya
- 5 İnkisār-ı hātır-ı sākīden ey **Veysi** şaķın
Yoħsa tevbe mūcib-i gufrān ola yā olmaya

Fuzûlî

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- [52^a] 1 'Ālem oldı şād senden ben esīr-i ğam henüz
'Ālem étđi terk-i ğam bende ğam 'ālem henüz
- 2 Cān bağışlardı lebüñ izhār-ı güftār eyleyüp
Urmadın 'İsī lebi cān-bağışlığdan dem henüz
- 3 Secdegāh étmişđi 'ışķ ehli kaşuñ mihrābını
Kalmadın hayl-i melā'ik secde-i Ādem henüz
- 4 Eşķ şarf eyler felekden kām hāşıl kalmağa
Bu güher kadrini bilmez dīde-i merdüm henüz
- 5 Ey **Fuzûlî** eyledi her derde dermān ol řabīb
Bu benüm zaķmumdur ancaķ bulmayan merhem henüz

264:Fuzûlî D., s.189

1a:bed-gūnuñ:bed-gūyuñD.

2a:dögmeye:toymaya D.

3b:medhüş:şer-hoş D.

Cāna derdin cisme peykānın revān étmişđi hüküm/Cism ile cān irtibātı olmadan muķkem henüz -M.

Perde-i çeşmim maķām étmişđi bir tersā-beçe/Olmadan mehd-i Mesīhā dāmen-i Meryem henüz -M.

Rūhī*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

- 1 Kānķı bed-gūnuñ sözin bilmem yine gūş eyledüñ
Añmaz olduñ ben dil-efkārı ferāmūş eyledüñ
- 2 Dögmeye Һaңçer urup Һanın dökken demler déyü
Göñlümi dārū-yı hicrānuñla bī-hūş eyledüñ
- 3 Dāhıl olmak istediler bezmüñe cān u göñül
Bir Һadehle yaķduñ ikisin de medhūş eyledüñ
- 4 SubҺa dek derdüñle içdüm dün gece hūn-ı dıl
Sen şafā peymānesin aģyār ile nūş eyledüñ
- 5 Leblerüñ şevķ ile **Rūhī** tūī-i gūyā keşir
Zehr-i mihrüñ yutdurup miskini hāmūş eyledüñ

265:Bağdatlı Rūhī D., s.755

5a:gūyā keşir:gūyā iken D.

5b:zehr-i mihrüñ:zehr-i Һahruñ D.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Şām-ı ğamda zülf-i 'anber-fām geldi hāṭıra
Dāne-i hālin görince dām geldi hāṭıra
- 2 Eşk-i ḥasret dökdüğün dīdem görüp 'ayb étmeñüz
Dostlar ol serv-i sīm-endām geldi hāṭıra
- 3 Ol hilāl ebrūsına biz şā'im-i hicrānıñuñ
Yād édince vuşlatuñ bayrām geldi hāṭıra
- 4 Ḥasret-i la'l-i lebüñle rüz u şeb kıan ağlaram
Bāde-i gül-reng ü ra'nā cām geldi hāṭıra
- 5 **Nābīyā** ol şūḥ için sen āh u vāh étseñ n'ola
Zevk-i vaşl-ile geçen eyyām geldi hāṭıra

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 H̄'āba varmış gelmiş ol müjgān müjgān üstine
Gūyiyā serdādedür peykān peykān üstine
- 2 Ğamze duzdīde-nigāh ebrūlar ĩmā eyledi
Geldi o şehden bize fermān fermān üstine
- 3 Gāh 'ıŝķ-ı gülden ağlar gāh cevr-i hārdan
'Andelīb-i zār eden efġān efġān üstine
- 4 Ğayreti Mecnūn u Ferhāduñ bizümdür haşre dek
Dönmemek lāyıkdurur yārān yārān üstine
- 5 Gāh būs u geh kenāra çok da mā'il olma kim
Haste vü bīmār eder dermān dermān üstine
- 6 Ey **Naḥifī** lütf-ı Haķ olmazsa müşkil ḥāldür
Eyledüm ġafletle çok 'ıŝyān 'ıŝyān üstine

267:Naḥifī **D.**, s. 456

2b:o şehden bize:ol şehden baña **D.**

3b:eden:eder **D.**

4b:lāyıkdurur:lāyık mıdur **D.**

5 :Bu beyit, age.'de 8. beyittir.

5b:haste vü bīmār:hasteyi bī-tāb **D.**

6 :Bu beyit, age.'de 11. beyittir.

6a:lütf-ı Haķ:'afv-i Haķ **D.**

Zaḥm-ı sīnem dāġ-sāz-ı reşķ eder biñ nāz ile/Eyler ol sultān-ı ḥüsn iḥsān iḥsān üstine **-M.**

Hecr-i dilber bā'ıŝ-i terk-i diyār oldu baña/Oldı ben mehcūr için hicrān hicrān üstine **-M.**

'ıŝķ-ı yār olan göñülde ġayr için kıalmaz maḥal/Teng eder bir ḥāneyi miḥmān miḥmān üstine **-M.**

Vaşķ ederlermiş anı terk-i mey ü maḥbūb ile/Ėtmesünler vā'ize bühtān bühtān üstine **-M.**

Menzil-i şāh u gedā āḥir olurken zīr-i ḥāk/'Āķıle lāyık mıdur bünyān bünyān üstine **-M.**

Hıfzî

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- [52^b] 1 Elem-i derd ü belâ cānum[a] rāhat mı vèrür
Fırqatüñ çekmege ‘ömrüm baña mühlet mi vèrür
- 2 Nāvek-i ğamze nibāli dile zaḥm urmada
Meger ol kaçları baķılmaya fırsat mı vèrür
- 3 Añma sākî bize her dem mey-i ḥamrāyı yürü
Leb-i dilber gibi ol ḥālet-i lezzet mi vèrür
- 4 Heves-i cübbe vü destārı ya zāhid terk ét
Bu ḳabā-ile ‘abā saña kerāmet mi vèrür
- 5 **Hıfzîyā** ḥor u ḥaķîr olduğuña ğam yeme kim
Çarḥ-ı dñn ehl-i dile devlet-i ‘izzet mi vèrür

Gazel-i Nābī

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

- 1 Çeşmüñ gibi mest olmağ-ıçün cāma mı düşdüñ
‘Aksüñ gibi cām-ı mey-i gül-fāma mı düşdüñ
- 2 Girmem dēr-idüñ hālka-i peymāne keşāna
Bir bezme mi varduñ gene ibrāma mı düşdüñ
- 3 Būs étmek umarsañ kef-i sīmīnini yārüñ
Bilmem yine ey dil tama‘-ı hāme mi düşdüñ
- 4 Ey sāķī-i ğam kısmet-i dīvān-ı ezelden
Sen hışşe-i rindān-ı mey-āşāma mı düşdüñ
- 5 Ey ğam yine mi hātır-ı Nābī’de bulunduñ
Kāfir yine sen kişver-i İslāma mı düşdüñ

269:Nābī D., s.801-802

2b:gene:yine D.

4a:sāķī:sāġar D.

4a:ezelden:ezelde D.

Gazel-i Nâbî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Ğamuñla ağlamakda çeşm-i pür-nem kıanda ben kıanda
Hırâş-ı sinede ser-pençe-i ğam kıanda ben kıanda
- 2 Anuñ cāmı dolardı bāde-i gül-reng ile ammā
Benüm hūn ile pürdür sāğarum Cem kıanda ben kıanda
- 3 Çemende güllere şebnem fütāde ben gül-i cāme
Bağılsa çeşm-i inşāf ile şebnem kıanda ben kıanda
- 4 Görüp rūyuñda zülfüñ reşkden kıanlar döker çeşmüm
Şafā-yı tırra-ı pür-piç ü pür-ğam kıanda ben kıanda
- 5 Pür olsa hoşkıası gerdūnuñ eczā ile Nâbî
Hezārān zahm-ı nāşūr ile merhem kıanda ben kıanda

270:Nâbî D., s. 1054

4a: kıanlar kıalmaz D.

5a: Pür olsa hoşkıası eczā ile gerdün ey Nâbî D.

Mecnūnī*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

- [53^a] 1 Bilmiş ol sensiz benüm ğamdur sipāhum [Muştafā]
Dūd-ı āhumla ħurulmuş bārgāhum Muştafā
- 2 Revnaħ-ı ħissüñle ŧevket buldı cümle kâ'ināt
Āsmānī bir ŧeref burcunda māhum Muştafā
- 3 Vādī-i ħayretde ħaldum yok refīħum hem-demüm
Buñ günümde gel eriş ey pādşāhum Muştafā
- 4 Çāh-ı zemzemdür zenaħdānuñ cemālün Ka'bedür
Ķaşlaruñ miħrāb-ı Ħaħ'dur ħiblegāhum Muştafā
- 5 Gerħi ben **Mecnūnī** medħün eylerem ey zāt-i pāk
Ħaħ te'ālānuñ kelāmıdur güvāhum Muştafā

Mecnūnī

Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilūn

- 1 Kaṭreyüz girme velī ammā ki deryā bizdedür
Nüh felek seyyāreler çarḥ-ı mu'allā bizdedür
- 2 Bizdedür genc-i ḥaḳīḳat bizdedür sırr-ı mukid
Maḥzen-i sırr-ı İlähī dürr-i yektā bizdedür
- 3 Zāhidā ṭa'n étme bizi zīrā biz 'āşıqlaruz
Bülbül-i bāğ-ı cinānuz verd-i ra'nā bizdedür
- 4 Nefḥa-i rūḥü'l-ḳudüsdür ḳalbümüz bāk eyleyen
Gönlümüz āyīnedür nūr-ı mücellā bizdedür
- 5 Gerçi biz **Mecnūnī**'yüz ammā degül Leylā için
'Āşıḳ-ı şādıḳlaruz gel gör ki Leylā bizdedür

Ġazel-i Vechī

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

- 1 Andan berü kim cür'akeş-i cām-ı elestüz
İkrār éderüz şaklamazuz bāde-perestüz
- 2 Biz mest-i mey-i meykede-i 'ālem-i 'ışkuz
Sanmañ bizi kim bāde-i engür-ile mestüz
- 3 Men'-i meh-i maħbüb[1] ço zāhid kim dilinden
Biz anlar-ile leb-be-lebüz dest-be-destüz
- 4 Biz şūret-ile olmamışuz hiç muqayyed
Bālā ile bālālanuruz pest ile pestüz
- 5 **Vechī** bizüz al 'ibret-i mir'āt-ı Sikender
Ammā n'edelüm seng-i havādişle şikestüz

273:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

Vechī tarafından yazılan bu şiir, Bağdatlı Rūhī'nin "Şanmañ bizi kim şire-i engür ile mestüz/Biz ehl-i ħarābātdañuz mest-i elestüz" ile başlayan terkib-i bendine yazılmış bir naziredir.

Ġazel-i Meřāmi

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Boşala kīse-i kān kāse-i 'ummān dükene
Ne ğam-ı dil ne kim dīde-i giryān dükene
- 2 řol řadar arayayın řāhid-i mařřūdumı kim
Cüst ü cūda řalebüm rařřına meydān dükene
- 3 Çekmeyen ğam çererin gözüme hāk-i řademüñ
Eger ey nūr-ı bařar kühl-ı řifāhān dükene
- 4 Dīdeden hūn-ı ciger olmaya bir dem hālī
Başrler berr ola deryā-yı firāvān dükene
- 5 Gide mi fikr-i leb-i yār **Meřāmi** dilden
Kāndan hīç ola mı la'l-i Bedařřān dükene

274:Meřāmi İ.E., s.6

1b:ne kim:ne nem-i İ.E.

2 :agm.'de, 4. beyittir.

3 :agm.'de, 2. beyittir.

3a:çekerin:çekerem İ.E.

4 :agm.'de, 3. beyittir.

Rūhī-i Bağdādī*Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün*

- [53^b] 1 Niçe bir cür‘a gibi pest olalum
Şîşe-mānend zîr-i dest olalum
- 2 Nice bir kûze-i şarāb gibi
Atılup zemden şikest olalum
- 3 Hep bu hūş-yārlıķ belāsıdur
Bize bir cām şun ki mest olalum
- 4 Meclis-i vaħdete ayak başalum
Mest-i peymāne-i elest olalum
- 5 Sürelüm **Rūhīyā** o muğbeçeyi
Niçe gün biz de büt-perest olalum

Nazmî-zāde

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Pāy-i cehd-i āšnāyī niş-ḥār étmek gerek
Şoñra 'azm-i Ka'be-i didār-ı yār étmek gerek
- 2 Nağme-sāz-ı da'vā-yı Ḥallāc olan serbāz-ı 'ışk
Bisteri ḥākister-i bālini dār étmek gerek
- 3 Olmasun geşt-i süvār-ı cāh-ı müfred-i hevā
Merd-i fikr-i inḳılāb-ı rūzgār étmek gerek
- 4 Murtażā inkār olunmaz neşr-i cām-ı elest
Ol mey ile bir daḥı def'-i ḥumār étmek gerek

277

Şafî Merhûm

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Her kişi doğrı d y  s yler onda ferisin
B yle ger bilmeseler  utmayaardı birisin
- 2 Anı mest re şanur ol-dağı mest r işler
Bu sebebden o b t n bilmez  tesin berisin
- 3 Sihr   mekr ile eger g zlerini bağlamasa
Ya keser başını y h d  zer-idi derisin
- 4 İ‘tik d  tme bulara  ulağuğ ardiņa  t
 lden işit ger  yaln z nice ‘avret erisin
- 5 Merĥamet eylemey p **Şaf ** bulara hergiz
Urasın genc ne-i  azuğa  arsın  arasın

278

Y nus S m 

Mef‘ l  Mef ‘il n Mef ‘il n F ‘

Ey h tem-i ‘ lem-i m r vvet acım
T r-i sitem   meşak ate amacım
Bir mertebeye bit rdi ifl s meni
 end n ki H d  ganisin men muĥt cım

277:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

278:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

279

Revānī

Mef'ūlü Mefā'ilün Mefā'ilün Fā'

Şol kimse ki tîr-i ğama amacım dër
Yād eyleyüp iflāsını muhtācım dër
Rezzāk idügin 'ārif iken Mevlā'nuñ
Lāyık mı ki 'ālemde kişi acım dër

280

Rübā'ī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

[54^a] Var iken yā Rab lütfuñ ğayra mey-i Cem dëmем
Ni'met-i bî-ḥaddüñe müstağraḳam acım dëmем
Ḥüsni ḥālüm cümle lütfüñdur senüñ bî-reyb ü şek
'**Ārifem** bā'ış ne tîr-i cevre ammā acım dëmем

281

Du'ā-nāme

Yā Rab meni silsile-i 'āleme ser-tāc étme*
Teng şıfatlularuñ tığına 'ummān étme
Yā Rab baña bir güvenc-i ḳanā'at vër kim
Nā-merde degül kim merde de muhtāc étme

279:Revānī Dīvānı'nda bu şiir bulunmamaktadır.

280:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

281:Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

* Bu şiirin vezni tespit edilememiştir.

Ġazel-i Ġarībī

- 1 An dil o meh-rū-yı cilvegeri ‘iřvede [söylerem saña]*
Dilārā-yı ħayāt-efzā nev-bahārı söylerem saña
- 2 Eřrāra güftārın tebessüm-i ħın ol fütāde
‘Andelībān-ı naġme-zen ġonca-ħıān söylerem saña
- 3 Mestānveř nezzāre-i bezmgāh-ı muħabbetlere
Erbāb-ı řafā rindānuñ řıvekārı söylerem saña
- 4 Telezzüz-i mihri duħān-ı keşretler müjġānın cevrende
Āfet-i devrān tıġ-zen-i bī-emān söylerem saña
- 5 Miyānı āġuř dem-i vaşında **Ġarībī**
Muħtel rükāmı rükāmı yāħū řetmān söylerem saña

282:Ġarībī mahlaşı şairlerin şiirleri hakkında yapılan ħalıřmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakħa)

* Bu şiirin vezni tespit edilememiştir.

Ġazel-i Ĥakkī

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- [54^b] 1 Yatur dil künc-i firġatde 'alīl-i müstemiddāne
Ķazā-yı nāgehānıdur belā-yı 'ıŝġ-ı rindāne
- 2 Ĥazer ħıl istiġāmetle eger sultān-ı Mışr olsañ
Seni gerdün-ı dūn eyler fenāda cāh-ı zindāne
- 3 Ķızarmıŝ ġül ġül olmış nāb-ı meyden 'arız-ı nāki
N'ola ger ħandeler étse o ġül-ruġ verd-i ħandāne
- 4 Süvār-ı esb-i nāz olsa o şeh pāmāl olur 'ālem
Girince 'arşa-i ħüsn ü bahāya şeh-levendāne
- 5 Sözüñden bellüdür ħüzn-i derün-ı pür-ġamuñ **Ĥakkī**
Ne cümle şi'r ü nazmuñdur ħazīn ü derdmendāne

284

Türkmānī

11'li Hece Ölçüsü

1

Dertliyem derūnum ğam ile dolu
‘Işk elinden ħālüm yamandır benüm
Ağlaram çeşmüm nem-ile dolu
Büküldi kıddüm kemāndur benüm

2

Efendüm kaçınmış nīk-[e]dāsından
Ne mümkün ayrılmak dil edāsından
Ol çarḥ-ı zulmüñ kim edāsından
Yine feraḥ gönüm vīrāndur benüm

3

Bir qarāra erişmiş rüy-ı zemīnden
Cümle ḥaste şifā bulur feminden
Bir ala gözlinüñ derd ü ğamından
İflāḥ olacağum gümāndur benüm

4

Cemī‘ kuşlar pervāz eder hevāda
Şu yalan dünyāda kıldum yayada
Ey Bārī Te‘ālā erdir murāda
Senden istedüğüm cināndur benüm

284:Şair hakkında bilgi elde edilememiştir.

285

Türki-i Türkmānī

11'li Hece Ölçüsü

1

Gel gönül melîl olup ğam yeme
Ağlamanuñ elbet de gülmesi vardur
‘Adū-yı intikām kalur mı deme
Herkes étdüğini bulması vardur

2

Hak için ‘ibâdet eden şâdıklar
Mevlâsını bulur bağıri yanıklar
Bî-vefâ dilberi seven ‘âşıklar
Gâhî böyle melîl olması vardur

3

Bu bir eski sözdür söylenmiş ezel
Dilber aqçe ister diñlemez ğazel
Dengince ‘âşık bulsa bir güzel
Zügürdi ferdāya şalması vardur

4

‘Āşık dedükleri bir yoldur ince
Bülbüle cevr éder her gül-i ğonca
[55^a] Bir güzelüñ göñli olunca
Tenhāca o dibe gelmesi vardur

285:Şair hakkında bilgi elde edilememiştir.

Şükr ét vérdüğine cenāb-ı Hakk'ıñ

Bir ecel érişür yaķın bil yaķın

Kāmilem dér dilberlere aldanma şaķın

Hemān bir yüzine gülmesi vardur

286

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1

Ġurbet éller çekdi ey meh-rū beni yāhū seni

Dilden iħrāc eyledi ġayr u beni yāhū seni

Oķ gibi iç ķabzadan rāh-ı ġama dest-i felek

Étdi uħrā-yı kemān-ebrū beni yāhū seni

2

Her vişālūñ ġāyeti firķat muķadder böyledür

Āsmān-ı ṭāli'-i 'āşıkda aħter böyledür

Çāre mümķün olmadı çünkü muķadder böyledür

Pā-türābumdur çeken yā şu beni yāhū seni

3

Başına āzāde ol serv-i ħırāmān bir zamān

Kūyuñı āvāre kııl érsün selāmuñ bir zamān

Söylene dilden dile 'ālemde nāmum bir zamān

Görmeyesin ey gözi āhū beni yāhū seni

286:Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

4

Sehmveş sevdā-yı zülfüñ perişān hāl [éder]
Cā-be-cā peymānededen cevr-ile pāmāl éder
Dil şikeste sīne ‘uryān hāşılı abdāl éder
Āteş-i ‘işķum durur hep bu beni yāhū seni

287

Türki-i Türkmani

11'li Hece Ölçüsü

1

Uğra seher yeli dildāra söyle
‘Adūlar vaşluna nā’il olmasun
Bildür aḥvālūmi hikāyet eyle
‘Āşıkuñ ağlatma ki mā’il olmasun

2

Şakınsın āhumdan ol-peri kibrin
Nice bir ağladur bu derdmendin
El şunup çözmege sīnesin temrin
Benden ğayrı nesneye kâ’il olmasun

3

Bendeñi vaşluña kemāne eyleme
Ḥacer gel hālüm yamāndur eyleme
Bārī kaşlaruñı kemāne eyleme
Görenlerüñ ‘aķlı za’il olmasun

287:Şair hakkında bilgi elde edilememiştir.

Kāmīlī d̄er ŝakınırım özümden
 Yüzüñe baqamam éliñ sözünden
 Bārī niqābuñı qaldur yüzüñden
 Cemālūñ seyrine h̄ā'il olmasun

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- [55^b] 1 Bāğın gül ü sünbül ü serv ü benefşesi
 Yāri gelür d̄eyü qodılar gözci nergisi
- 2 Aldı h̄aber ŝabādan döndi göz eyledi
 Ya'nī gelür ol gözleri āhū kesüñ sesi
- 3 Müştāk-imiş benefşe ki pāyine yüz ura
 Miskīnūñ uyumış çemen içinde sekmesi
- 4 Ey Hızr-ı dil şeker-leb ey çeşme-i hayāt
 Zülf-i nigārı añma qarañuqdur ötesi
- 5 **Nābī** nice h̄alāş ola qapılan 'ıŝqdan
 Çünküm érişdi tenden mümāvete cāna pençesi*

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Olur gozeşte-i dem hüsn-i dilberān bozılır
Görür dil ehlini bī-çāre ol-zamān bozılır
- 2 Miyān-bendini yārūñ güşād edinceye-dek
Hezār daħme-i Efrāsiyāb Hān bozılır
- 3 Yeter yeter bu cefā ey şāh-ı melāḥat u nāz
Olur o dem-ki bu dīvān-ı 'āşıkān bozılır
- 4 Vaşyyet-nāme-i dil-periṣān étme perçemüñ
Uçar ḥuzūrı o murġuñ ki āşiyān bozılır
- 5 Bu şevk-i 'ışkda bir gün temāşā-yı vuşlat için
Nükūd-ı eşk-i revān fedā [vü] dükkān bozılır

1

[56^a] 'Āşık olmak isteyen ādem felekde evvelā
 Baht-ı 'ālī sa'd-aḥter mālik-i kimyā gerek
 Ben gibi bī-baht olursa kimseden bulmaz vefā
 Yāri yā zābiḥ gerek yā dilber-i ra'nā gerek

2

Bir güzelüñ ḥüsni olsa dem-be-dem mihr-i münir
 Rüyuna hiç kimse bakmaz 'ışkına olmaz esir
 Yūsuf-ı şānī de olsa olamaz şöhret-pezir
 Şān u 'unvān vërmege bir 'āşık-ı rüsvā gerek

3

'Āşık-ı şādık felekde lā-cerem miḥnet çeker
 'Ākıl iseñ şabr edüp hiç kendüñe vërme keder
 Bu fenāda derd ü ğam miḥnetsiz olmaz kimseler
 Mesken-i dil-ḥ'āh dilerseñ cennetü'l-me'vā gerek

290:Gevheri D., s. 576-577

2a:güzelüñ:civānuñ D.

2b:hiç:bir D.

2d:şān:şāh D.

3d:dilerseñ:ararsañD.

4

Herkese lâ-bü'd bulunur bir 'adû-yı bed-fi'al
Âdem'e iblîs musallaḥdur ḥalâş andan muḥâl
Luṭf çok hem cevri çok hem ḥüsn-i ḥulḳ ber-kemâl
Böyle dilber isteriseñ Yûsuf-ı zîbâ gerek

5

Her neye kim düş olam taḳdîr-i Ḥaḳ'dur serserî
Râziyüz el-ḥükmilillâh çâre yok şimdengeri
Âdemüñ da'vâcısı ḳâzî olunca **Gevherî**
Bârî anuñ dest-gîri nâşırı Mevlâ gerek

4b:andan:olmak **D.**

4c:Lütfü çok hem cevri yok ḥüsn-i ḥulḳu ber-kemâl **D.**

4d:dilber:dîdâr **D.**

1

[57^a] Nice ul olmayam saña ey cānum
Sencileyin cān ıymet bulunmaz
Kimyā-yı ekbersin benüm ultānum
Hāk-i pāyin gibi devlet bulunmaz

2

‘Āşıkam sen gibi āh-ı hūbāna
ulunam efendüm atma yabana
Yūsuf olsa bakmam ayrı cānāna
Zīrā her güzelde mürvet bulunmaz

3

Güftārın tūṭī-i and-i nebātdur
Dehānuñ oncası maḥz-ı neşātdur
Leblerin ‘āşıa āb-ı ḥayātdur
Hīç ona mu‘ādil lezzet bulunmaz

291:Gevherī D.:s.446-447

1b:cān:cāna D.

3a:Tūṭisin güftārın and-i nebādur D.

4

Bağışın mestâne gözlerin şehlâ
Hûn-ı ğamzen éder ‘aqlumı yağma
Kul olsun vaşlına éren mübtelâ
Dünyâda andan âb-ı cennet bulunmaz

5

İns ü melek yok bulunmaz yârin hüsni gibi
Bu cihâna yâ Muhammed saña **Gevherî** gibi
Mışr élinde bende oldum nice Yûsuf gibi
Fermânına muñi ümmet bulunmaz

292

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1

[57^b] Bir mehüñ bendesiyem sâye dağı olmaz éşi
Nûrunuñ zerresi olmaz bu cihânuñ güneşi
Kâbil-idi bir tüvânvar ruhuñ çâr u şeşi
Çün toğup tutdı cihân nûrını hüsnuñ güneşi
Kim ola sevmeye bu vech-ile sen mähveşi

4c:Vuşlatın müyesser olsa bir kula **D.**

4d:Dünyâda andan yeg cennet bulunmaz **D.**

5a:Nev-civânum ğâyet hûbdur meşrebi **D.**

5b:Güneş olmuş gün yüzünün kevkebi **D.**

5c:Ey efendüm saña **Gevherî** gibi **D.**

292:Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

2

O kadar buları şoyun mu‘cize faħr-ı cihān
O kadar eb-i ‘aṭā étđi cihāna cereyān
Hep ħayātdan elin[i] yumış-iken leşker-i yān
Parmagından aķıdup ebruvān-baħř-ı revān
Nice yüz biñ kişiden def‘ édesin ‘aṭeři

3

Ṭoldı āvāze-i i‘cāzuñ ile çarħ-ı kühen
Bildiler řānuñı ařĥāb-ı Buĥārā vü Yemen
Diñleme vařfuñ éden mülk-i fenāda bir ben
Türk ü Kürd ü ‘Acem ü Hind’i bilür bunı ki sen
Hāřimīsın ‘Arabīsın Huzeylīsın Ķureyi

4

Ne kadar ‘āřı vü mücrim ne kadar müfķır ise
Ne kadar fāřık u fācir ne kadar müķřir ise
Ne kadar ma‘rifet-i ħāzretiñi münkir ise
Sen emīre Ķul olan her ne kadar müdbir ise
Bende-i muķbil olur mişl-i Bilāl-i Ķabeři

5

[58^a] O zamān kim ḥarem-i ‘izzete étdüñ seferi
 Eyledüñ ḳurbuña ḥazret-i Ḥaḳ'a güzeri
 Vérdi her zerre o demde saña bu ḥoş ḥaberi
 Sensin ol püşt ü penāh-ı melek ü ins ü perī
 Enbiyānuñ güzeli sevgilüsi ḥüb u ḥoşı

6

Gevher-i kenz-i ḥafādan aña kim behre dege
 İşidüp bu ḥaberi taşlar ile sīne döge
 Göge çıkardı seni çünki Ḥudā öge öge
 Yérdeki da‘veti fevt ola gidem dīv göge
 Beline bağladı ol nūr-ı belā sāye taşı

7

Āteş-i ‘ışḳ-ıla ṭabḥ oldu vücūduñ muṭlak
 Sofra-i ḳurb-ı İlāhīye olinca mülḥaḳ
 Var mı pişmiş sana beñzer ancaḳ*
 Dibek-i ḥikmetde bişürdi ḥūbuñ sevgili Ḥaḳ
 Cibrīl olsa n’ola maṭbaḥunuñ hīmekeşi

8

Pehluvānlık eşer-i mu‘ciz-i peygamber olur
Geşt-i girān-ı hevā saña nice hem-ser olur
Kim bu da‘vāyı eder ‘ākıbeti bedter olur
Öz bilür ‘ırk-ı Ebū Cehl gibi ebter olur
Sen Ebu’l-Ķāsım ile her kim éderse güreŝi

9

Bülbül olur mı aleme kānī-i dil gülüñe
Ŗemme-i feyzüñi baħŝ ét n’olur ölür bülbülüñe
Yüz aralığıñı bağıŝla siyeh fülfulüñe
Ve’d-uħā viridiñe ve’l-leyl oudum sünbülüñe
Rūŝen-i verdi budur küll-i adāt u ‘ıyŝı

Taḥmīs-i Vahdetī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1

[59^a] Ḥamdülillāh ki dilā mazḥar-ı fehm-i ārāyam
 Evc-i rif‘atde Hümā gibi semen-sīmāyam
 Kāf kudretde bugün sākin-i bī-pervāyam
 N’ola dehr içre nişānım yoğ-ise ‘Ankāyam
 Ne ‘aceb seyl gibi çağlamışam deryāyam

2

Benim ol āyīne-i kudret zāt-ı yektā
 Benim ol vākıf- esrār-ı rumüz-ı esmā
 Benim ol matla‘-ı envār-ı ilāhī a‘lā
 Göze göster[emez] ise ğam mı beni her dānā
 Ki nazar fark edicek mertebe-i Ḥaḳ a‘lāyam

293:Vahdetī D.,s.30-31

1c: kudretde:kurbetde **D.**2a: benim:menem **D.**2a: kudret: hikmet **D.**2b: benim:menem **D.**2c: benim:menem **D.**2c: maḥla‘:mazhar **D.**2c: a‘lā: Mevlā **D.**2d: ğam: ta‘n **D.**2d: dānā: ednā **D.**2e: mertebe-yi Ḥaḳ: mertebeden **D.**

3

Mū-be-mū zātumı tebdīl édeli Qur'an'a
Ërmişem mertebe-i besmele-i Raḥmāna
Rū-be-rū nāzıram envār-ı ruḥ-ı cānāna
İltifāt eylemez zerre ḳadar ḳalana
Āsmān-ı hünere mihr-i cihānārāyam

4

Gösterelden yüzini baña kelām-ı ma'nā
Ḳılca gelmez gözüme ḳıl ü makāl-i cühelā
Bürünüp şāl u 'abāyı édüben terk-i ḳabā
Süretā gerçi gedā şeklin urundum ammā
Mesned-i ma'rifetüñ mülkine Dārāyam

5

Vaḥdeti şüreti şekl-i beşer-i ekremde
Gelmişem aḥsen-i taḳvīme dem-i ādemde
İbn-i Meryem geçinür vāsıta-ı ḥātemde
Bāḳiyā dīn-i Muḥammed ḥaḳḳ için 'ālemde
Dem-i baḥş ile nazm içre bu gün 'Anḳāyam

3a:Kur'an'a:Furḳān'a D.

3c:nāzırım:nāzırız D.

3d:eylemez:eylemezemD.

3d:ḳalana:nā-dāna D.

4b:maḳāl:ḳāl D.

4c:bürünüp:urunupD.

4e:Mesned-i memleket-i ma'rifete Dārāyam D.

5b:gelmişem:gelmişüzD.

5e:'Anḳāyam:İsāyam D.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Zaḥm-ı dilden kan aḳar bu çeşm-i giryān bī-ḥaber
Ġarḳa vèrdi 'ālemi bir ḳaṭre 'ummān bī-ḥaber
- 2 Yār bī-pervā celālī gibi ḥaṭ ḳaldurdı baş
Memleketde fitne peydā oldu sultān bī-ḥaber
- 3 Muttaşıl atar dile peyveste müjgān oḳların
Cāna geḳdi zaḥm-ı tīr-i ḡamze cānān bī-ḥaber
- 4 Mest olup uyurken öpmiş la'l-i cānānı raḳīb
Ehremenler ḥātemi almış Süleymān bī-ḥaber
- 5 İtlerüñle her gece ḡavḡāda **Bākī** çākerüñ
Ḥ'āb-ı ḡafletde yatur aḡyār u nā-dān bī-ḥaber

294: **Bākī Divānı**'nda bu şiir bulunmamaktadır. Kendinden sonra gelen şiirlerle aynı vezin ve kafiyede olan bu şiir zemin şiir olarak yazılmıştır. Bu şiir yayımlanmış nazire mecmualarında bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)

Nazire-i Fevrî

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- [59^b] 1 Derd-i hicrân yıkdı dil mülkünü cānān bî-ḥaber
Zulm-i zālīm şehir[i] vîrān étđi sulṭān bî-ḥaber
- 2 'İşk derdi bir 'aceb mühlük devāsız derd imiş
Çāresin bilmekde Calinus u Loḫmān bî-ḥaber
- 3 Dilümüz nār-ı belāda yār ḡāfil n'eyleyim
Sūziş bî-pervāne-dil şem' şebistān bî-ḥaber
- 4 Dil ḥaṭ-ı hicrin çeker Ferhād u Mecnūn ḥ'ābda
Ben ölümlü ḥasteyem derdüñe yārān bî-ḥaber
- 5 Ehl-i 'ışka şūfî inkār eylemezdi **Fevriyā**
Zevḫümüzden olmasa her gāh nā-dān bî-ḥaber

295:Fevrî mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)
Bu şiir, Bākî'nin şiirine nazire olarak yazılmıştır. Bu şiir, yayımlanmış nazire mecmualarında bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)

Nazire-i 'Ulvi

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Haste cāna hālet-i mevt érdi cānān bī-ḥaber
Bir devāsız derde düşdüm veh ki Loḫmān bī-ḥaber
- 2 Cān zenaḥdānuñda ḳaldı ḥaste-dil ḥayrettedür
Düşdi Yūsuf çāha pīr-i Ken'ān bī-ḥaber
- 3 Şarılıp çıḳdı dıraḥt-ı 'ömrüme mār-ı ecel
Āşyān-ı tende yatur bülbül-i cān bī-ḥaber
- 4 Giryeden aḡırdı çeşmüm zülfüñ özler cān daḡı
Merdümün elden çıḳardı çeşm-i giryān bī-ḥaber
- 5 'Ulviyā ḡurbetde ḳaldı bī-kes ü tenhā olup
Cümle iḥvān ḡaflet üzre cümle yārān bī-ḥaber

296: 'Ulvi mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)

Bu şiir, Bākī'nin şiirine nazire olarak yazılmıştır. Bu şiir yayımlanmış nazire mecmualarında bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)

Nābī-i Kūbed

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

- 1 Bir devlet için çarha temennādan uşanduk
Bir vaşl için aġyāra müdārādan uşanduk
- 2 Hicrin çekerek zevk-ı mülākātı unutduk
Maḥmūr olarak lezzet-i şahbādan uşanduk
- 3 Düşdük devlete çokdan heves-i devlete ammā
Ol dā'īye-i daġdaġamuzdan uşanduk
- 4 Dil ġamla ol dest ü girībāndan uşanmaz
Bir yār için aġyār ile ġavġādan uşanduk
- 5 Nābī ile ol āfetüñ ét ḫālını taḫrīr
Efsāne-i Mecnūn ile Leylā'dan uşanduk

297:Nābī D., s.756

2a:hicrin:hicrān **D.**

3a:Düşdük katı çokdan heves-i vuşlata ammā**D.**

3b:daġdaġamızdan:daġdaġa-fermādan **D.**

4a:dil ġamla:dilġamla daḫı **D.**

Gazel-i Rūhī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Kimsenüñ rāmına senden ğayrı iḳdām étmedüm
Cümle rām étdüm ammā kim seni rām étmedüm
- 2 Arzū-yı meyve-i vaşluñ gönülden kemendi
'Ömrüm oldukça daḡı endīşe-i hām étmedüm
- 3 Ben ḡuluñ için dërmişsin ḡāl-i ma'lūmum degül
Sözüm ḡaldı saña ey gül-ḡehre i'lām étmedüm
- 4 'Aḡl u fikrüm şöyle almışsın ki şevḡüñle seḡer
Bāḡa vardum seyr için bir laḡza ārām étmedüm
- 5 **Rūḡiyā** dëmeme saña rām olmaz ibrām eyleme
Ben hele o şivekāra az ibrām étmedüm

298:Baḡdatlı Rūḡī D., s.850

2 : -İ.E.

3 :Hālūmi 'arz étseler dërsin ki ma'lūmum degül/Söz mi ḡaldı saña ey zālīm ki i'lām étmedüm D.

5b:o:ol D.

5b:ibrām:iḳdām D.

Şām-ı ḡayrı şubḡ édersin şem'-i vaşlıñla müdām/Söylesem dërsin ki bir gün şubḡuñı şām étmedüm -

Hikāyāt-ı Şīrīn Bā-Ḥusrev-i Ḥulv Kānife-i Mücerrebān

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ülün

- [60^a] 1 Bu āvāz ile 'ālem geldi cūşa
Bırakdı meclis ehlini ḥurūşa
- 2 Çü seyr étđi birez yāķūt-seyyāl
Gözi pür-fitne ķaldı yañađı al
- 3 Ḥicāb u şerm götürüldi aradan
Söze başladı[1] her dil mācerādan
- 4 Buyurđı şāh kim her bir şeker-rīz
Bizüm'çün bir meşel olsun dil-āvīz
- 5 Ki ya'ni 'ālemüñ ḥāli ğamīldür
Ser-ā-ser dāstān-ile meşeldür
- 6 Açar her la'l-i leb bir tenk-i şekker
Şaçarlar şāh-ı Şīrīn'e şekerler

299:İncelenen Hüsrev ü Şīrīn adlı eserlerde bu şiir bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

Meşel-zeden-i Hümāyūn

7 Hümāyūn oldu evvel nükte-perdāz
Ki örđi bir hümā nāz-ile pervāz

8 Anı şayd étđi bir bāz-ı hevāyı
Zehī şehbāz ki avladı hümāyı

Meşel-zeden-i Gül-endām

9 Gül-endām açdı ağzını çü bülbül
Ki cennet gülşeninde bitđi bir gül

10 Hudā gönderdi qudsī bülbülini
Nühül almağa firdevsī gülini

Meşel-zeden-i Perī-zād

11 Perī-zāde melek-ħoddur ki bir ħūr
Behişt içinden indi yere bir nūr

12 Aña yār oldu bir cāndan sirişte
Yaraşur ħürī yanında ferişte

Meşel-zeden-i Semen-simā

13 Semen-simā-yı simin-ten feraħnāk
Dür-i kân besledi bir gevher-i pāk

14 Görür t̄acında ol gevher pür-ışık

Öpüp başına or bir ŝāh-ı ‘āŝık

Meŝel-zeden-i otan ātūn

15 otan ātūn dēdi bir āhū-yı īn

ıṭā ŝahrāsını aplardı müŝgīn

16 Gözinūñ ŝıḥri zūlfīnūñ kemendi

Bıradı ŝīr-ter boynına bendi

Meşel-zeden-i Dil-ŝād

17 Dēdi dil-ŝād-ı ŝādān-ı dil-efrūz

Ki ŝīrīn bize her rūzīydi nevrūz

18 alap ūn dēr-idi sultān Sa‘īd’i

Görürüz hem-nefes nevrūz u ‘īdi

Meşel-zeden-i Dil-ārām

[60^b] 19 Dil-ārām ēder emrūñe felek rām

Cihāna cān idi bir ḥūb eyyām

20 Ēriŝdi cāna cānān gibi sultān

Zehī devlet ki buldu cān u cānān

Meşel-zeden-i Cihān-baht

21 Cihān-baht urdı bir hoş dāstānı
Ki bir göz ile görürdük cihānı

22 Çü şeh-nūr ile bulduķ rūşenānı
İki göz ile gördük āşnānı

Meşel-zeden-i Şeker-nāz

23 Şeker-nāz eyledi bir tatlu tefsīr
Ki cān cennetde aldı bir kadeh şīr

24 Şehen-şāh oldu ol şīre şeker-nūş
Zehī şīrīn ki ét bu şerbeti nūş

Meşel-zeden-i Şeh-nevāz

25 Pes étđi şeh-nevāz āvāz-ı pervāz
Ki tenhā bitdi bir serv-i ser-efrāz

26 Gelür yanına bir şimşād-ı āzād
Ne hoşdur bir çemende serv-i şimşād

Meşel-zeden-i Şāver

27 Érişdi sözde çün Şāver'e nevbet
Kāmusı kıldılar 'ışk-ıla rağbet

28 Dēdi ŧīrīn-idi bir ŧehr-i ŧāfī
ŧeh anuñ bāline yağ oldu ŧāfī

29 Ögütdüm un gibi zecr ile cānı
Ki bu helvānuñ oldum za‘ferānı

30 Aculuğ gelmesün bu tatlılığa
Erişmesün bu élüñ yatlulığa

31 Hudā kim kıldı rüz-ı āšnālık
Dilerin vérmeye hicr ü cüdālık

Meşel-zeden-i ŧīrīn

32 Çü söze girdi ŧīrīn-i ŧeker-ħand
Cihān ıoldı gül-āb u müŧg-ile ħand

33 Dēdi utanarağ yere baħarağ
Ki berāy eyledi āyīneveŧ Ĥağ

34 Egerçi rüŧen ammā nūra ħābil
Baħup görmezdi kendüye muħābil

35 Çü sultān āftābı oldu peydā
Burayı eyledi ol gün hüveydā

36 ŧabā erişmese ŧāh-ı münevver
Çü ŧīrīn çü bir māh-ı mükedder

37 Çü şeh-nūr evvelā āyīne mādēm
Cihān āyīne derdīn ḥām ḥammām

SONUÇ

İncelememizde İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı'nda K.772 numarada kayıtlı bulunan Arap harfli Mecmûa-i Eş'âr'ı transkripsiyon alfabesi ile Latin alfabesine aktardık. Eserin Latin alfabesine aktarımını yaptıktan sonra, mecmuanın içindeki şairlerin mecmuadaki şiirleri ile dîvânlarındaki şiirlerini mukayese ettik ve yapılan mukayese sonucunda ortaya çıkan farklılıkları dipnotta gösterdik.

Okuyabildiğimiz 299 tane şiirin bazılarında mahlas bulunmadığı için, söz konusu şiirlerin kime ait olduğunu tespit edemedik. Aynı mahlasa sahip olan şairlerin kimliğini tespit edebilmek için çeşitli makale ve tezlerden yararlandık. Yaptığımız tarama neticesinde bazılarının kimliğini tespit edebildik, ama bazılarını tespit etmek mümkün olmadı.

Eserde genellikle 16. ve 17. yüzyılın şairlerine yer verilmiştir. Mecmuada Eski Türk edebiyatının inceleme sahasına giren şiirler çoğunlukta olmakla beraber, hece ile yazılmış manzumeler de bulunmaktadır. *Nâme-i Muhabbet* başlığı altında mesnevi nazım şekli ile yazılmış manzum bir mektup da eserin içinde bulunmaktadır. Biri Sâbit Efendi'ye diğeri Nâbî'ye ait olmak üzere iki tane mirâciyeye eserde yer verilmiştir. Mecmuayı derleyen kişi, en çok Bâkî'nin şiirlerine yer vermiştir.

Eserde bilinen şairlerin yanı sıra adı fazla duyulmamış şairler de bulunmaktadır. Sadece dâhilerin ve onların şaheserlerinin olduğu bir edebiyat tarihi ile, bir milletin edebiyat tarihinin tam manasıyla yazılamayacağı hakkikati düşünüldüğünde, adı duyulmamış şairlerin de hesaba katılmasının bir zorunluluk olduğu ortaya çıkmıştır. Bu noktada, mecmualar, ihtiva ettikleri adı duyulmamış şairlerle edebiyat tarihine hizmet etmektedir. Yapılan çalışma neticesinde, Eski Türk edebiyatında adı pek fazla duyulmayan şairlerin şiirlerinin yanı sıra, bilinen şairlerin de bilinmeyen şiirleri ilim âlemine kazandırılmıştır. Mecmuada içinde Bâkî mahlası bulunan ve Bâkî'ye ait olma ihtimali olan bir tercî-i bend ve -bî-haber redifli gazel Bâkî Dîvânı'nda bulunmamaktadır. Meylî mahlaslı, beş beyitlik gazel Özer Şenödeyici ve Ahmet Akdağ tarafından hazırlanan *Ulu Çınarın Gölgesinde Bir Şair Meylî ve Şiirleri* adlı eserde bulunamamıştır. Muhibbî mahlaslı, -sın sen redifli, beş beyitten müteşekkil olan bir gazel, Muhibbî Dîvânı'nda bulunmamaktadır. Vecdî mahlaslı, -ya düş redifli bir gazel, Vecdî mahlaslı şairler hakkında yapılan çalışmalarda bulunamamıştır. Mirâciye-i Nâbî Efendi başlığı altında yazılan, -dür redifli olan mirâciye, -geldi hâtıra redifli bir gazel ve Nâbî mahlasıyla yazılan beş beyitlik bir gazel de Nâbî'nin yayımlanmış eserlerinde bulunamayan şiirlerdir. Râgıb'a ait olabilecek olan, -étmiş olaydık

redifli gazel de Râgıb mahlaslı şairler hakkında yapılan çalışmalarda bulunamamıştır. Ulvî mahlaslı, -olsun redifli, Nâ'îlî'nin bir gazelinin tesdîs edilmiş şekli olan şiir ve Nazîre-i Ulvî başlığı altında -bî-haber redifiyle yazılan gazel de Ulvî mahlaslı şairler hakkında yapılan çalışmalarda bulunamamıştır. Âlî'nin Bâkî'nin beş beyitlik gazelini tanzîr ettiği -yêgdür redifli şiir, başta Gelibolulu Mustafa Âlî ve Dîvânları adlı eser olmak üzere Âlî mahlaslı çalışmalarda bulunmamaktadır. Fasîhî mahlaslı, -gelmez redifli, beş beyitten müteşekkil olan gazel, Fasîhî Dîvânı'nda bulunmamaktadır. Vecdî Çelebi başlığı altında, -inden bellüdür redifiyle yazılan gazel, Vecdî mahlaslı şairler hakkında yapılan çalışmalarda bulunamamıştır. Türk edebiyatı tarihinde önemi yadsınamayacak olan mecmualar üzerinde yoğunlaşılması gerektiğini fark ederek, biz de söz konusu alana bu çalışma ile katkıda bulunmaya çalıştık.

ŞAIRLER DİZİNİ

Şair	Mecmuadaki Şiir Numarası	Mâ'îlî	43
'Abdî	203, 210, 235	Mecnûnî	46, 271, 272
Ahmed Paşa	238	Meşâmî	274
'Âlî	193	Meylî	69, 70, 249
'Ârif	197, 280	Molla Câmî	17
'Âşık Ömer	44, 49, 159,	Mucibâ	201
'Âzim	207	Muhibbî	18, 73
Bâkî	1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 68, 72, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 89, 90, 91, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 107, 131, 157, 250, 251, 257, 294	Mu'înî	129
Birrî	134,	Nâbî	124, 125, 161, 175, 176, 237, 266, 269, 270, 288, 297
Dürrî	156	Nâdirî	214
Emîn	184	Nahîfî	186, 267
Emrî	113, 114, 128	Nâ'îlî	130
Enîs	185	Nazîm	181, 213
Fasihî	93, 198	Nazmî-zâde	276
Fehîm	54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64,	Necâtî	108, 109, 151, 241, 242, 243
Fehmî	261	Nef'î	117, 118, 119, 120, 153, 246
Fethî Câbir	215	Nesîb	226, 228
Fevrî	295	Neşâtî	229
Figânî	75,	Nev'î	149
Fuzûlî	264	Nizâmî	162
Garîbî	282	Râcî	172,
Gevherî	290,291	Râgîb	163, 204
Gubârî	171,	Rahîmî	71, 248
Hakkî	66, 262, 283	Râsih	208
Halîm	230	Re'fet	216
Hasîb	209	Resîm	174, 189, 196, 206, 220, 221, 222, 231
Hayâlî	122	Revânî	279
Hayretî	150	Rezmî	202
Hıfzî	268	Rûhî-i Bagdâdî	67, 265, 275, 298
Hilâlî	112	Rüşdî	191, 236
Huldî	190	Sâbit	160, 182, 187,
Hüseynî	165	Sâdık	40
Kabûlî	65	Safî	277
Kâtib	255	Sâfî	92
Kâtib Çelebi	205, 224	Sehmî	169, 170,
Kelîm	195	Sevdâyî	45
Kusûrî	256	Seyyid Belîg	179
Lutfî	212	Seyyid Sabrî	192
		Sırrî	116, 121
		Sun'î	74
		Sûzî	244
		Şehrî	232
		Şerîf Sabrî	200

Şair	Mecmuadaki Şiir Numarası		
		Vahid	233
Şeyhülislâm	194	Vasfî	239
Bahâyî		Vâsık	211
Şuhûdî	254	Vecdî	127, 132, 183, 217
Şu‘ûrî	168	Vechî	273
Tâlib	167, 173, 177, 180, 188, 199, 218, 219, 223, 225, 234	Veysî	260, 263
Tâlibî	41	Yakînî	247
Türkmânî	284, 285, 287	Yahyâ	110, 115, 152
‘Ulvî	88, 104, 105, 106, 111, 166, 245, 296	Yûnus Sâmi	278
Ümîdî	259	Zâtî	252, 258
Vahdetî	293		

KAYNAKÇA

Kitaplar

- AK Coşkun, **Muhibbî Dîvânı**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1987.
- AK Coşkun, **Bağdatlı Rûhî Dîvânı (Karşılaştırmalı Metin) C.I-II**, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa 2001.
- AKKUŞ Metin, **Nef'î Dîvânı**, Akçağ Yayınları, Ankara 1993.
- ALTUN Kudret, **Gelibolulu Mustafa 'Âlî Dîvânı (Vâridâtü'l-Enîka)**, Özlem Kitapevi, Niğde 1999.
- BANGUOĞLU Tahsin, **Türkçenin Grameri**, Türk Dil Kurumu Yayınları, İstanbul 1974.
- BAŞOĞLU M.Adnan ve OKUMUŞ Necdet, **Hasan Rüşdî Dîvânı**, Emek Matbaacılık, Manisa 2003.
- BİLGEGİL Kaya, **Türkçe Dilbilgisi**, Dergah Yayınları, İstanbul 1984.
- BİLKAN Ali Fuat, **Nâbî Dîvânı C.I-II**, MEB Yayınları, İstanbul 1997.
- ÇAVUŞOĞLU Mehmet, **Yahyâ Bey Dîvânı**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1977.
- ÇAVUŞOĞLU Mehmet, **Vasfî Dîvânı**, Edebiyat Fakültesi Matbaası, İstanbul 1980.
- ÇAVUŞOĞLU Mehmet ve TANYERİ M.Ali, **Hayretî Dîvânı (Tenkidli Basım)**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1981.
- ÇAVUŞOĞLU Mehmet ve TANYERİ M.Ali, **Zâtî Dîvânı**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1987.
- DEMİREL Şener, **Şehrî Malatyalı Ali Çelebi Dîvânı**, Malatya Kitaplığı Yayınları, Malatya 2014.
- DEMİREL Şener, **16. Yüzyıl Şairlerinden Mânî Dîvân ve Şehr-engîz-i Bursa (İnceleme-Metin)**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 2011.
- ELÇİN Şükrü, **Gevherî Dîvânı İnceleme-Metin-Dizin-Bibliyografya (Düzeltilmiş ve eklemeler yapılmış II. Baskı)**, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, Ankara, 1998.
- ERGİN Muharrem, **Türk Dil Bilgisi**, Bayrak Yayınları, İstanbul 2009.
- ERSOYLU İ. Halil, **Cem Sultan'ın Türkçe Dîvân'ı**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2013.
- GÜLSEVİN Gürer, **Eski Anadolu Türkçesinde Ekler**, Türk Dili Kurumu Yayınları, Ankara 1997.
- GÜLSEVİN Gürer ve BOZ Erdoğan, **Eski Anadolu Türkçesi**, Gazi Kitabevi, Ankara 2010.
- GÜLSEVİN Gürer, **Eski Anadolu Türkçesinde Ekler**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2011.
- GÜMÜŞOĞLU Dursun, **Sâdık Abdal Dîvânı**, Horasan Yayınları, İstanbul 2009.

- GÜRBÜZ ATİK İncinur, **Vâsık İlâhîzâde Mehmed Emîn Dîvânı**, Grafiker Yayınları, Ankara 2011.
- GÜRBÜZ Mehmet, **Safiye Sultanzâde Mehmed Rezmî**, Grafiker Yayınları, Ankara 2012.
- İPEKTEN Haluk, **Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz**, Dergah Yayınları, İstanbul 2010.
- KAPLAN Mahmut, **Neşâtî Dîvânı**, Akademi Kitabevi, İzmir 1996.
- KARACAN Turgut, **Bosnalı Alaeddin Sâbit Dîvânı**, Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, Sivas 1991.
- KARASOY Yakup ve YAVUZ Orhan, **Âşık Ömer Dîvânı**, SÜ BAP, Konya 2010.
- KORKMAZ Zeynep, **Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2009.
- KÖKSAL M.Fatih, **Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori**, Kesit Yayınları, İstanbul 2012.
- KÖKTEKİN Kazım, **Eski Anadolu Türkçesi**, Fenomen Yayınları, Erzurum 2011.
- KÖPRÜLÜ M.Fuat, **Edebiyat Araştırmaları 1**, Akçağ Yayınları, Ankara 2004.
- KÖPRÜLÜ M.Fuat, **Dîvân Edebiyatı Antolojisi**, Akçağ Yayınları, Ankara 2006.
- KÜÇÜK Sabahattin, **Bâkî Dîvânı(Tenkitli Basım)**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2011.
- LEVEND Âgâh Sırrı, **Türk Edebiyatı Tarihi C.1**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2008.
- MACİT Muhsin, **Nedîm Dîvânı**, Akçağ Yayınları, Ankara 1997.
- MENGİ Mine, **Eski Türk Edebiyatı Tarihi (Edebiyat Tarihi-Metinler)**, Akçağ Yayınları, Ankara 2009.
- MERMER Ahmet, **XVI. Yüzyıl Şairi:Vecdî ve Dîvânçesi**, MEB Yayınları, Ankara 2002.
- MERMER Ahmet, **Kütahyalı Rahîmî ve Dîvânı**, Bayrak Matbaası, İstanbul 2004.
- SARAÇ M.A.Yekta, **Klasik Edebiyat Bilgisi Biçim-Ölçü-Kafiye**, Bilimevi Basın Yayın, İstanbul 2010.
- ŞENÖDEYİCİ Özer ve AKDAĞ Ahmet, **Ulu Çınarın Gölgesinde Bir Şair Mevlî ve Şiirleri**, Gece Kitaplığı, Ankara 2014.
- ŞENTÜRK A.Atilla ve KARTAL Ahmet, **Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi**, Dergah Yayınları, İstanbul 2010.
- TARLAN Ali Nihat, **Necâtî Beg Dîvânı**, Akçağ Yayınları, Ankara 1992.
- TARLAN Ali Nihat, **Hayâlî Dîvânı**, Akçağ Yayınları, Ankara 1992.
- TARLAN Ali Nihat, **Ahmed Paşa Dîvânı**, Akçağ Yayınları, Ankara 1992.

TİMURTAŞ Faruk K., **Eski Türkiye Türkçesi XV. Yüzyıl Gramer-Metin-Sözlük**, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1977.

TOLASA Harun, **Şeyhülislâm Bahâyî Dîvânı'ndan Seçmeler**, Tercüman Yayınları, İstanbul 1979.

TULUM Mertol ve TANYERİ Ali, **Nev'î Dîvânı (Tenkidli Basım)**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1977.

TÜRKDOĞAN GÖKCAN Melike ve KOÇ Hamza, **Nâbî Hayrâbâd**, Akademisyen Kitabevi, Ankara 2013.

ÜZGÖR Tahir, **Fehîm-i Kadîm Hayatı, Sanatı Dîvân'ı ve Metnin Bugünkü Türkçesi**, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 1991.

Tezler

AÇIKGÖZ Ali, **Beliğ Dîvânı Metin-İndeks**, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir 1994.

AÇIKGÖZ Cenk, **Süleymaniye Kütüphanesi Hamidiye Kitaplığı 1186'da Kayıtlı Mecmûa-i Eş'âr (vr.50b-120a) (İnceleme-Metin)**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2012.

AÇIL Berat, **Sırrî Râhile Hanım ve Dîvânı**, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2005.

AKSOYAK İ. Hakkı, **Gelibolulu Mustafa Âlî ve Dîvânlarının Tenkitli Metni**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara 1999.

AKTO Tansel, **Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları K. 000007 Numarada Kayıtlı Bir Şiir Mecmû'ası (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme)**, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2016.

ALDEMİR Kamil, **Süleymaniye Kütüphanesi Es'ad Efendi Bölümü 3424 Numaralı Şiir Mecmuası (Mecmu'a-i Kasâid) (52a-91a Varak) (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme)**, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas 2015.

ARSLAN Zafer, **Dîvân-ı Sûzî-i Sivâsî (Tenkitli Metin-İndeks)**, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş 2010.

AVCI Sait, **Râci Dîvânı (Metin ve Dinî Tasavvufî Tahlil)**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2015.

AYPAY İrfan, **Nahîfî Süleyman Efendi Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânının Tenkitli Metni**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Konya 1992.

BAHADIR Savaşkan Cem, **Pervâne Beg Mecmûatü'n-Nezâir (261a-291a) Transkripsiyonlu, Edisyon Kritikli Metin**, Marmara Üniversitesi Türkiyat araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2006.

- BOYSAK Nail, **Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi'ndeki 1479, 1591, 2752, 3005 Numaralı Şiir Mecmualarının Tanıtımı ve 2752, 3005 Numaralı Mecmuaların Metni**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya 2007.
- BUYRUK İbrahim Ethem, **Ümîdî Ahmet Dîvânı (İnceleme-Metin-Özel Adlar Dizini)**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2009.
- CANKURT ÇAYLI Gülşen, **Figânî Dîvânı Gramatikal İndeksi**, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Aydın 2015.
- CANLI Melek, **Hâfız Ulvî Dîvânı (İnceleme-Metin-Dizin)**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2009.
- ÇETİN İsmail, **Derzi-zâde Ulvî (Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Dîvânının Tenkidli Metni)**, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 1993.
- ÇETİNKOL BAŞ Fatma, **Pervâne Beg Mecmû'atı'n-Nezâir (415-440) Transkripsiyonlu Metin Giriş-İnceleme-Dizin**, Marmara Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2004.
- ÇULHAOĞLU Gülşen, **Şeyhî'nin Hüsrev ü Şîrîn Mesnevisindeki Aşk İlişkileri**, Bilkent Üniversitesi Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2002.
- DEMİRBAĞ Ömer, **Koca Râgıb Paşa ve Dîvân-ı Râgıb**, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Van 1999.
- DEMİRKAZIK H. İbrahim, **Pervâne Beg Nazîre Mecmuası (67b-100b) Transkripsiyonlu ve Edisyon Kritikli Metin**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2002.
- DİNDAR Mehmet Fatih, **Râcî Türâbî Velîyüddîn Efendi Dîvânı Tanıtım ve Transkripsiyonlu Metni**, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya 2010.
- DİRİCAN Elif, **Sehmî Dîvânı İnceleme, Metin, Dizin**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007.
- EKİCİ Hatice, **Sahhâf Rüşdî ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni**, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir 2006.
- ERDOĞAN Mustafa, **Kabûlî İbrâhim Efendi, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin) C.1**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara 2008.
- ERPİK Arzu, **Süleymaniye Kütüphanesi Fatih 3849 Numarada Kayıtlı Mecmû'a-i Eş'âr'ın 40b-80a Yapraklarının Tenkitli Metni**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2009.
- EVECEN Doğan, **17. Yüzyıldan Üç Mecmûa-i Eş'âr**, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale 2011.

- EVREN Mücella, **Kütahyalı Rahîmî Dîvânı'ndan 51-100 Gazellerin Şerhi**, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2008.
- GIYNAŞ Kamil Ali, **Milli Kütüphanedeki Yz A 803 Numaralı Mecmuanın Transkripsiyonlu Metni**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya 2009.
- GÖK Selim, **Milli Kütüphane'ye Kayıtlı 06 MİL YZA 485 Nolu Mecmua-i Eş'âr (İnceleme-Metin)**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2013.
- GÖKALP Haluk, **Fasîhî Dîvânı (İnceleme-Metin)**, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Adana 2001.
- GÜL Âmine, **Abdurrahman Gubârî'nin Hayatı, Eserleri ve Menâsik-i Hac Adlı Eseri (Edisyon Kritiği)**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2006.
- GÜNTAN Halil, **Receb Enis Dede (Hayatı, Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni)**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya 1990.
- GÜRBÜZ Mehmet, **Kâbilî'nin "Sultân-ı Hûbâna Münâsib Eş'âr" Adlı Şiir Mecmuası**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara 2011.
- KALPAKLI Mehmet, **Dîvân Şiirinin Edisyonunda Bilgisayar Kullanımı Metoduna Giriş ve Fevrî Dîvânı'nın Elektronik Formu**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 1991.
- KAPLAN Mahmut, **Hayriyye-i Nâbî (İnceleme-Metin)**, Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi, Doktora Tezi, Ankara 1990.
- KARADAĞ Emine, **Nuruosmaniye Kütüphanesi 4966 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuası (Vr. 150b-200b) (İnceleme-Metin)**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2015.
- KARAKAYA Burcu, **Garîb'in Yûsuf u Züleyhâ'sı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)**, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kırşehir 2012.
- KARDAŞ Mehmet Nuri, **Re'fet Mehmed Aziz'in Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Dîvânının Tenkitli Metni**, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya 2008.
- KAYA Emir, **Mecmua-i Eş'âr [UNIVERSITY OF MICHIGAN ISL. MS. 416] (Metin-İnceleme)**, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2013.
- KINAY Nilay, **Sadık Kemâlî Dîvânı (Dürretü'l-Uşşâk)**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2011.
- KOÇOĞLU Turgut, **Şefik-nâme, Şefik-nâme Şerhi ve Edhem ü Hümâ Mecmuası (İnceleme-Tenkitli Metin-Sözlük-Tıpkı Basım)**, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 2004.

- KÖLEMEN Sema, **Nuruosmaniye Kütüphanesi 4962 Numaralı Mecmua (247a-324b, Transkripsiyonlu Metin-İnceleme)**, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas 2011.
- KÜLEKÇİ Numan, **Ganî-zâde Nâdirî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserler:Dîvânı ve Şeh-nâmesi'nin Tenkidli Metni**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Erzurum 1985.
- MERMUTLU Mehmet Sait, **Abdurrahman Nesib Efendi, Hayatı, Dînî-Tasavvufî Kişiliği ve Dîvânı'nın Tahlili**, Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Şanlıurfa 2010.
- MORKOÇ ERTEK Yasemin, **Eğridirli Hacı Kemal'in Câmîü'n-Nezâir'i (Metin ve Mecmua Geleneği Üzerine Bir İnceleme)**, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İzmir 2003.
- MUSLUKCU Ferhat, **Ali Emirî Manzum 674'teki Şiir Mecmuası (Vr. 100b-150b) (İnceleme-Metin)**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2014.
- MUTLU Merve, **Mecmûatü'l-Eş'âr Süleymaniye Kütüphanesi Nuri Arlasez Numara 263 (İnceleme-Metin)**, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya 2014.
- ÖZTEKİN Özge, **Râsih Dîvânı İnceleme-Tenkitle Metin-Özel Adlar Dizini**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1997.
- ÖZTÜRK Sibel, **Mecmûa-i Eş'âr (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım)**, Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Yozgat 2010.
- ÖZTÜRK Yılmaz, **17. Yüzyıl Şairlerinden Dimetokalı Vahdetî'nin Dîvânı'nın Tenkitli Metni**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2006.
- ÖZYÖN Cemal, **Mecmua-i Gazeliyyât Milli Kütüphane, 06 Hk. 319/1 (İnceleme-Çevriyazı)**, Nevşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir 2013.
- SAĞDIÇ ÖZKUL Ayşegül, **Kütahyalı Rahîmî Dîvânı'ndan 1-50 Gazellerin Şerhi**, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2008.
- SAĞLAM Hacer, **Abdî Karahisârî ve Dîvânı**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2011.
- SARAÇ M.Yekta, **Emrî ve Dîvânı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 1991.
- SORGUN Sercay, **Tâlib Ahmed Bosnavî Dîvânı (İnceleme, Transkripsiyonlu Metin, Nesre Çeviri)**, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli 2009.

- ŞAHİN GEZER Banu, **Tâlib Dîvânı ve İncelemesi**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2009.
- TOK Vedat Ali, **Garîbî Dîvânı (İnceleme-Metin)**, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 1995.
- TOPRAK Muhbet, **Şeyhülislâm Bahâyi Dîvânı Şerhi**, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Denizli 2006.
- TOPTAŞ Emine Sıdika, **Süleymaniye Kütüphanesi Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu 80/5 Numarada Kayıtlı Bir Şiir Mecmuası:Mecmûa-i Eş'âr ve Fevâ'id (52a-128b)(İnceleme-Metin)**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2014.
- TOSUN Erhan, **Erbilli Âmâ Yusuf Garîbî Efendi Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin)**, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya 2007.
- ULUSOY Ayşe, **Sûzî Dîvânı (Tenkitli Metin Neşri)**, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas 2004.
- YAKAR Halil İbrahim, **Gelibolulu Sun'î Dîvânı ve Tahlili**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 2002.
- YALAP Hakan, **Subhîzâde Abdî (Abdullah) Hayatı-Edebî Kişiliği ve Dîvânı (İnceleme-Metin-İndeks)**, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Niğde 2007.
- YAŞAR Zübeyde, **Sevdâyî Dîvânı'nın Çeviriyazı Metni ve Günümüz Türkçesiyle Nesre Aktarımı**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya 2008.
- YORULMAZ Hüseyin, **Koca Râgıb Paşa Dîvânı (Araştırma ve Metin)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1989.
- ZÜLFE Ömer, **Yakînî Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin)**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, İstanbul 2009.

Makaleler

- ATEŞ Ahmet, “Metin Tenkidi Hakkında (Dâsitân-ı Tevârih-i Âl-i Osman Münasebeti İle)”, **Türkiyat Mecmuası**, VII-VIII/1 (1942), s. (253-267).
- AYDEMİR Yaşar, “Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler”, **Turkish Studies**, 2/3 (2007), s. (122-137).
- BAHADIR Savaşkan Cem, “Bâkî'nin Pervane Bey Mecmuası'nda Yer Alan Yayınlanmamış Gazelleri”, **Turkish Studies**, 8/1 (2013), s. (187-213).
- ÇAĞLAYAN Bünyamin ve BALABAN Adem, “Arnavutluk Devlet Kütüphanesindeki (Biblioteka Kombetare) Türkçe Yazma Mecmualar”, **Turkish Studies**, 8/1 (2013), s. (215-235).
- DİLÇİN Cem, “Divan Şiirinde Gazel”, **Türk Dili**, S. 415-416-417 (1986), s. (108).

- GIYNAŞ Kamil Ali, “Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası”, **Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, S.25 (2011), s. (245-260).
- GÜRBÜZ ATİK İncinur, “Mecmuaların Biyografik Değerine Dâir Araştırmalara Ek”, **TÜBAR**, XXXII (2012), s. (147-157).
- GÜRBÜZ Mehmet, “Osmanlı Şiirinin Hazinesi Mecmualar ve Cönkler Çalıştayı”, **Turkish Studies**, 8/1 (2013), s. (2947-2949).
- GÜRBÜZ Mehmet, “Şiir Mecmualarının Kaynakları Üzerine”, **Turkish Studies**, 8/1 (2013), s. (315-322).
- KESİK Beyhan, “Bir Yazmadan Hareketle Bâkî'nin Yayınlanmamış Şiirleri”, **Turkish Studies**, 7/1 (2012), s. (1489-1500).
- KILIÇ A., “Türkçe-Farsça Manzum Sözlüklerden Tuhfe-i Şâhidî (Metin)”, **Turkish Studies**, 2/4 (2007), s. (516-548).
- KORKMAZ Zeynep, “Eski Anadolu Türkçesinde Aslî Ünlü (Vokal) Uzunlukları”, **DTCFD.**, XXVI/3-4(1968)
- KURNAZ Cemal ve ÇELTİK Halil, “Şairlerin Gözüyle Mecmua”, **Turkish Studies**, 8/1 (2013), s. (21-49).
- KURNAZ Cemal ve AYDEMİR Yaşar, “Mecmualara Sorulması Gereken Sorular”, **Turkish Studies**, 8/1 (2013), s. (51-64).
- POYRAZ Yakup, “Uzaktaki Yazmalarımız: İngiltere Ulusal Kütüphanesi'ne İlk Kaydedilmiş Dîvânlar ve Mecmûalar”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi (The Journal of International Social Research)**, 3/12 (2010), s. (363-377).
- ŞENÖDEYİCİ Özer, “Osmanlı'nın Görsel Şiirleri II -Şiir Çizmek Sanatı ve Geometrik Şekillerde Denge-”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 1/4 (2008), s. (543-565).
- ÜNVER İsmail, “Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”, **Türkoloji Dergisi**, XI/1 (1993), s. (53-89).
- YENİTERZİ Emine, “16. Yüzyılda Konyalı Bir Şair:Meşâmî”, **Türk Dili**, 591, (2001), s. (317-328).

Sözlükler

- CEBECİOĞLU Ethem, **Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü**, Ağaç Kitabevi Yayınları, İstanbul 2009.
- DEVELLİOĞLU Ferit, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat**, Aydın Kitabevi, Ankara 1996.
- ERKAN Arif, **Arapça-Türkçe Büyük Sözlük**, Huzur Yayınevi, İstanbul 2013.
- KANAR Mehmet, **Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü**, Say Yayınları, Ankara 2011.

KANAR Mehmet, **Farsça Dilbilgisi (Konuşma, Çeviri Tekniği, Farsça-Türkçe / Türkçe-Farsça Sözlük)**, Say Yayınları, İstanbul 2011.

KANAR Mehmet, **Farsça-Türkçe Sözlük**, Say Yayınları, İstanbul 2013.

KANAR Mehmet, **Farsça Dilbilgisi Konuşma-Çeviri Tekniği-Anahtar Kelimeler**, Say Yayınları, İstanbul 2015.

KURNAZ Cemal, **Açıklamalı Dîvân Şiiri Sözlüğü Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı**, H Yayınları, İstanbul 2009.

ÖZTÜRK Mürsel ve ÖRS Derya, **Burhân-ı Katı Mütercim Âsım Efendi**, Türk Dil Kurumu Yayınları, İstanbul 2009.

PALA İskender, **Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü**, Kapı Yayınları, İstanbul 2004.

PARLATIR İsmail, **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, Yargı Yayınevi, Ankara 2009.

REDHOUSE Sir James, **Turkish and English Lexicon**, Çağrı Yayınları, İstanbul 2011.

STEINGASS F., **Persian-English Dictionary**, Beirut 1975.

ŞEMSEDDİN SAMÎ, **Kâmûs-ı Türkî**, Çağrı Yayınları, İstanbul 2010.

Ansiklopedi Maddeleri

AK Coşkun, “Muhibbî”, **TDVİA**, C.:38, Türkiye Diyanet Vakfı Matbaacılık, İstanbul 2008.

AK Coşkun, “Rûhî-i Bagdâdî”, **TDVİA**, C.:35, Türkiye Diyanet Vakfı Matbaacılık, İstanbul 2008.

AKÜN Ömer Faruk, “Âlî”, **TDVİA**, C.:2, Divantaş Diyanet Vakfı Neşriyat, İstanbul 1989.

EMECEN Feridun, “I. Süleyman”, **TDVİA**, C.:38, Türkiye Diyanet Vakfı Matbaası, İstanbul 2008.

COŞKUN S.Vildan, “Zâtî”, **TDVİA**, C.:44, Türkiye Diyanet Vakfı Matbaacılık, İstanbul 2008.

KAYA Bayram Ali, “Necâtî Bey”, **TDVİA**, C.:32, Türkiye Diyanet Vakfı Matbaacılık, İstanbul 2006.

KAYA Bayram Ali, “Neşâtî”, **TDVİA**, C.:33, Türkiye Diyanet Vakfı Matbaacılık, İstanbul 2007.

KAYA Bayram Ali, “Taşlıcalı Yahya”, **TDVİA**, C.:40, Türkiye Diyanet Vakfı Matbaacılık, İstanbul 2007.

KURNAZ Cemal, “Hayâlî Bey”, **TDVİA**, C.:17, Divantaş Diyanet Vakfı Neşriyat, İstanbul 1998.

KUT Günay, “Mecmua”, **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedi Devirler/İsimler/Eserler/Terimler**, C.:6, Dergah Yayınları, İstanbul 1986.

SARAÇ M.A.Yekta, “Emrî Emrullah”, **TDVİA**, C.:11, Diyanet Vakfı Neşriyat, İstanbul 1995.

TATÇI Mustafa, “Hayretî”, **TDVİA**, C.:17, Divantaş Diyanet Vakfı Neşriyat, İstanbul 1998.

UZUN Mustafa, “Mecmua”, **TDVİA**, C.:28, Türkiye Diyanet Vakfı Matbaacılık, İstanbul 2003.

İnternet Belgesi

AKSOYAK İsmail Hakkı, “Meylî”, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1737>

(Erişim Tarihi:23.04.2016)

DUYMAZ Ali, “Âşık Ömer”, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4992>

(Erişim Tarihi:23.04.2016)

KARAVELİOĞLU Murat Ali, “Süleyman Nahîfî”, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2663>

(Erişim Tarihi:23.04.2016)

SELÇUK Engin, “Balıkesirli Râsih Ahmed Bey”, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1377>

(Erişim Tarihi:23.04.2016)

E-Kitap

AVŞAR Ziya, **Revânî Dîvânı**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.

KÖKSAL M. Fatih, **Mecma‘u’n-Nezâir (İnceleme-Tenkitli Metin)**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.

TAVUKÇU O. Kemal, **Ahmed Rıdvan'ın Hüsrev ü Şîrîn Mesnevîsi**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.